

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ECEM ARSLAN

İSTANBUL, 2024

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ECEM ARSLAN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ERTAN DEMİRKAPI

İSTANBUL, 2024

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

...../...../.....

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Program Adı	Sermaye Piyasaları ve Ticaret Hukuku
Öğrencinin Adı	Ecem Arslan
Tezin Adı	Anonim Şirketlerde Temsil Yetkisinin Devri
Tez Savunma Tarihi	Eylül 2024

Bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. Yücel Batu Salman
Enstitü Müdürü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans Tezi
olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmza
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ertan DEMİRKAPI	Bahçeşehir Üniversitesi	
2. Üye (Kurum İçi)	Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Semerci Vuraloğlu	Bahçeşehir Üniversitesi	
3. Üye (Kurum Dışı)	Doç. Dr. Sefer Oğuz	Yalova Üniversitesi	

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Ad, Soyad: Ecem ARSLAN

İmza :

ÖZET

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ

ECEM ARSLAN

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ SERMAYE PİYASALARI VE TİCARET HUKUKU YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. ERTAN DEMİRKAPI

Mayıs, 2024

Günümüzde anonim şirketlerin iş hacimlerinin artması, farklı uzmanlık ve teknolojik bilgiler gerektiren organizasyonlara ihtiyaç duyulmasına, yönetici pozisyonunda çalışan kişi sayısının artmasına ve her yöneticinin uzmanlık alanı doğrultusunda ve kendi uzmanlık alanıyla sınırlı olarak şirketi temsil ettiği bir uygulamaya geçilmesine neden olmuştur. Özellikle büyük ölçekli ve halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulunun imza yetkisini, şirketi temsil edeceği alanda mesleki tecrübeye sahip ve uzmanlaşmış kişilere devrettiği bir yapı benimsediği görülmektedir. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin daha profesyonel şekilde şirketi temsil edebilmeleri ve yönetim faaliyetlerini sürdürebilmeleri için ticari hayatta temsil yetkilerini devretmeleri adeta bir zorunluk haline gelmiştir. Yönetim kurulu temsil yetkisini içlerinden bir veya daha fazla yönetim kurulu üyesine ya da üçüncü kişilere devredebilir. Bu durumda en az bir yönetim kurulu üyesinin temsile yetkili olması şarttır. Bu çalışmada temsil yetkisi, temsil yetkisinin kapsamı, sınırlandırılması, temsil yetkisinin kanuna uygun nasıl devredilebileceği ve temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisini devrettiği kişilerin anonim şirketi zarara uğratması halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları, sorumluluktan kurtulabilmesi için uymaları gereken kanuni yükümlülükler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Temsil, Yetki Devri, Murahhas, Sorumluluk

ABSTRACT

DELEGATION OF REPRESENTATION AUTHORITY IN JOINT STOCK COMPANY

ECEM ARSLAN

GRADUATE EDUCATION INSTITUTE MASTER OF LAWS IN CAPITAL MARKETS AND COMMERCIAL LAW

Thesis Supervisor : Prof. Dr. Ertan Demirkapı

May, 2024

Nowadays, the increase in the business volume of joint stock companies has led to the need for organizations that require different expertise and technological knowledge, an increase in the number of people working in managerial positions, and a practice in which each manager represents the company in line with his area of expertise and limited to his area of expertise. Especially in large-scale and public joint stock companies, it is seen that the board of directors has adopted a structure in which the signatory authority is delegated to persons who have professional experience and specialization in the field in which they will represent the company. In this context, it has become almost a necessity for the members of the board of directors to delegate their representation authority in commercial life in order to represent the company in a more professional manner and to continue their management activities. The board of directors may delegate its representation authority to one or more members of the board of directors or to third parties. In this case, at least one member of the board of directors must be authorized to represent. In this study, representation authority, the scope and limitation of the representation authority, how the representation authority can be delegated in accordance with the law, and the responsibilities of the members of the board of directors in case the persons to whom the members of the board of directors delegate the representation authority cause damage to the joint stock company, and the legal obligations that the members of the board of directors must comply with in order to be relieved from liability are emphasized.

Keywords : Joint Stock Company, Representation, Delegation of the Representation Authority, Executive Director, Responsibility

ÖNSÖZ

Öncelikle tez çalışmamda bana güvenerek danışmanım olmayı kabul eden, tez aşamasında değerli görüş ve desteklerini benden esirgemeyen, çalışmama farklı açılardan bakmamı sağlayan, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum danışman hocam Prof. Dr. Ertan Demirkapı'ya teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tez savunma jürisinde yer alan, çok değerli tespitleriyle çalışmama büyük katkı sağlayan Sayın Hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Semerci Vuraloğlu ve Doç. Dr. Sefer Oğuz'a çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın en büyük destekçisi, yol göstericilikleri ve güzel kişilikleri ile her zaman yanımda olan sevgili annem Semra Arslan'a, sevgili babam Fikret Arslan'a sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL

I. ANONİM ŞİRKETİN YÖNETİMİ	2
A. Organ.....	2
1. Şekli Organ	5
2. Fiili Organ	9
II. YÖNETİM ORGANI: YÖNETİM KURULU	15
A. Giriş.....	15
B. Yönetim Kurulu Organizasyonu	18
C. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği	23
D. Yönetim Kurulunun Seçimi, Atanması Nitelikleri.....	24
E. Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisi.....	29
1. Temsil Yetkisinin Kapsamı.....	29
2. Temsil Yetkisi ve Yönetim Yetkisi Arasındaki Farklar.....	30
3. Temsil Yetkisinin Kullanımı.....	31
4. Temsil Yetkisinin Tescil ve İlanı	33
5. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması	35
6. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi.....	37
a. Kendiliğinden Sona Erme	37
b. Azil.....	39
c. İstifa.....	42
III. YÖNETİM KURULU DIŞINDA TEMSİLE YETKİLİ OLANLAR.....	44

A. Kayyım.....	44
B. Tasfiye Memurları.....	46
C. Yönetim Kurulu Tarafından Atanan Temsilciler	50
1. Ticari Temsilci ve Ticari Vekil	50
a. Ticari Temsilci	51
b. Ticari Vekil	57
2. Sınırlı Yetkili Ticari Vekil ve Diğer Tacir Yardımcıları	60

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ

I. YÖNETİM KURULU TARAFINDAN DEVREDİLEMEYECEK GÖREV VE YETKİLER	67
A. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bunlarla İlgili Talimat Verilmesi.....	69
B. Şirket Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi	71
C. Muhasebe, Finans Denetimi ve Şirketin Yönetiminin Gerektirdiği Ölçüde Finansal Planlama İçin Gerekli Düzenin Kurulması.....	72
D. Şube Müdürleri Hariç Olmak Üzere Müdürlerin ve Aynı İşleve Sahip Kişilerin Atanmaları ve Görevden Alınmaları	72
E. Yönetimle Görevli Kişilerin Üst Gözetimi	77
F. Pay, Yönetim Kurulu Karar ve Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defterlerinin Tutulması, Yıllık Faaliyet Raporunun ve Kurumsal Yönetim Açıklamasının Düzenlenmesi ve Genel Kurula Sunulması, Genel Kurul Toplantılarının Hazırlanması ve Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesi	79
G. Borca Batıklık Halinde Mahkemeye Bildirimde Bulunulması	79
II. TEMSİL YETKİSİNİN DEVREDİLEBİLECEĞİ KİŞİLER.....	80
A. Murahhas Üye ve Murahhas Müdür	80
1. Murahhas Üye ve Murahhas Müdürün Farkları.....	82
2. Murahhas Üye ve Murahhas Müdürler ile Anonim Şirket Arasındaki Hukuki İlişki	83
3. Murahhas Üye ve Murahhas Müdürlerin Görevden Alınması.....	85
B. Tüzel Kişiler.....	88
III. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİNE İLİŞKİN ESASLAR.....	89
A. 6762 Sayılı eTK ve 6102 Sayılı TTK'da Temsil Yetkisi.....	89

B. Yönetim Kurulu Kararı	91
C. En Az Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Temsile Yetkili Olması	91
D. Temsil Yetkisinin Devrine İzin Veren Esas Sözleşme Hükmüne İhtiyaç Olup Olmadığı Sorunu	94
E. Temsil Yetkisinin Devrinin İç Yönergede Bulunup Bulunmasına İhtiyaç olup Olmadığı Sorunu	96
IV. TEMSİL YETKİSİNİN KULLANILMA ŞEKLİ	97
V. TEMSİL YETKİSİNİN TEKRAR DEVRİ	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE HUKUKİ SORUMLULUK

I. GİRİŞ.....	100
II. YÖNETİM KURULU ÜYELERİ İLE ANONİM ŞİRKET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	102
A. Vekalet Sözleşmesi Görüşü.....	103
B. Hizmet Akdi Görüşü	104
C. Kendine Özgü (Sui Generis) Sözleşme Görüşü.....	105
III. YÖNETİM KURULU ÜYESİ TÜZEL KİŞİLER İLE TÜZEL KİŞİ ADINA HAREKET EDEN GERÇEK KİŞİLER ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN NİTELİĞİ.....	107
IV. YÖNETİM KURULU ÜYESİ TÜZEL KİŞİ ADINA HAREKET EDEN GERÇEK KİŞİ İLE ANONİM ŞİRKET ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN NİTELİĞİ.....	109
V. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU	111
A. TTK m. 553/2 Kapsamında Hukuki Sorumluluk.....	111
B. TTK m. 553/2'den Doğan Sorumluluktan Temsil Yetkisini Devreden Yönetim Kurulu Üyelerinin Yararlanması İçin Gereken Şartlar	112
1. Temsil Yetkisinin Kanuna Uygun Devredilmiş Olması	112
2. Kanun veya Esas Sözleşmeden Doğan Yetki Devri	113
3. Özen Yükümlülüğüne Uyulması.....	114
a. Murahhasların Seçiminde Özen Yükümlülüğü.....	115
b. Murahhasların Üst Gözetiminde Özen Yükümlülüğü.....	119

c. Murahhaslara Talimat Verilmesinde Özen Yükümlülüğü	122
d. Gerekli Özenin Gösterilmediğinin İspatı	124
VI. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE MURAHHASLARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU.....	126
A. Sorumluluğun Kapsamı	126
B. Sorumluluk Halleri	127
1. Kanuna ve Esas Sözleşmeye Aykırı İşlemlerde Bulunmaları.....	127
2. İşletme Konusu Dışında İşlem Gerçekleştirmeleri	128
3. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılmasına Aykırı Hareket Etmeleri	130
4. Kamu Borçlarından Doğan Sorumluluk.....	131
VII. HUKUKİ SORUMLULUĞUN FARKLILAŞTIRILMIŞ TESELSÜL İLKESİYLE HESAPLANMASI	133
VIII. KONTROL DIŞI OLAY VE İŞLEMLERDEN SORUMSUZLUK	134
IX. SORUMLULAR ARASINDAKİ RÜCU İLİŞKİSİ.....	136
SONUÇ.....	138
KAYNAKÇA	143

KISALTMALAR

AATUHK	: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
AHBVÜHFD	: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AkdHFD	: Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	: Bend
BATIDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
c.	: Cümle
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas
eTK	: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HFD	: Hukuk Fakültesi Dergisi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
İÜHFD	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	: Karar
m.	: Madde
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
N.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SSGSSK	: 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
T.	: Tarih

TSY	:	Ticaret Sicil Yönetmeliği
TBBD	:	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	:	6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	:	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	:	4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	:	6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve devamı
VUK	:	213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
Y.	:	Yıl
Yarg.	:	Yargıtay

GİRİŞ

Anonim şirketler, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan sermayesi belirli ve paylara bölünmüş ‘*tüzel kişiliği haiz*’ bir ticari ortaklıktır. Tüzel kişi anonim ortaklığın gerçek kişiler gibi iradesini dış dünyaya aktarabilmesi için organlara ihtiyacı vardır. Anonim şirketin yönetim ve temsil organı yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilebilmesi için kanunda genel kurulun münhasır hakimiyetinin dışında kalan her türlü iş ve işlemlerde şirket adına karar almaya yetkilidir. TTK m. 370/1 kapsamında esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza kullanılmak suretiyle yönetim kuruluna aittir. Bununla beraber bazı durumlarda kanunda yer alan bazı durumlarda anonim şirketi kayyım, tasfiye memuru veya iflas idaresi temsil edebilir. Aynı zamanda yönetim kurulu, temsil yetkisini bizzat kullanmak zorunda olmayıp anılan yetkileri yönetim kurulu üyelerinden birine veya yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişiye devredebilir. Temsil yetkisinin devrine kanun koyucu tarafından TTK m. 553/2 düzenlemesiyle önemli bir sonuç bağlanmıştır. Hükme göre kanun ve esas sözleşmede yer alan şartlara uygun yapılan temsil yetkisinin devri halinde yönetim kurulu, devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen gösterilmediğinin ispat edilmesi hariç bu kişilerin hukuka aykırı fiil ve kararlarından sorumlu tutulamayacaktır.

Bu çalışmanın amacı, anonim şirketlerde temsil yetkisi ile bu yetkinin devredilebileceği kişiler, yetki devrinin koşulları, esasları, devre konu yetkinin kullanımı ve yetkinin sona ermesine yönelik sorunları tespit ederek yargı kararlarıyla birlikte her bir sorun özelinde çözüm önerileri sunmaktır.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Türk Ticaret Kanunu kapsamında temsil ve organsal temsil kavramı ve temsil yetkisi üzerine bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde ise temsil yetkisinin devri kavramı, devredilen yetkinin kapsamı, sınırları, temsil yetkisi devredilecek kişiler ve temsil yetkisinin devri için kanuni şartlar ile bu şartlara yönelik öğretideki görüşler incelenmiştir. Üçüncü ve son bölümde ise temsil yetkisinin devrinin yönetim kurulu üyeleri ve Murahhasların hukuki sorumluluğuna etkisi üzerinde durulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL

I. ANONİM ŞİRKETİN YÖNETİMİ

A. ORGAN

Anonim şirketler, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan sermayesi belirli ve paylara bölünmüş ‘*tüzel kişiliği haiz*’ bir ticari ortaklıktır. (TTK m. 329) Tüzel kişi anonim ortaklığın gerçek kişiler gibi iradesini dış dünyaya aktarabilmesi için organlara ihtiyacı vardır¹. Anonim şirketler TTK m. 125 uyarınca hukuken organlarının oluşmasıyla fiil ehliyetlerini kazanmakta ve Medeni Kanun m. 50 kapsamında iradelerini organları aracılığıyla ifade etmektedir².

Tüzel kişiler gerçek kişiler gibi cismani varlığa sahip değildir. Organ da cismani bir varlığa sahip olmayıp, hukuk düzeni tarafından yaratılmış soyut bir kavramdır. Organa hayat veren ve onu meydana getiren organ üyeleridir³. Organ kavramı, TTK ve TMK’da tanımlanmamıştır. Öğretide tüzel kişilik kavramının ortaya konulmasında açıklama getiren teoriler, organ kavramına da açıklama getirirler. Söz konusu teoriler üç ana gruptan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi varsayım teorisi olup teoriye göre,

¹ SOYKAN, İsmail Cem, Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, Seçkin, İstanbul 2012, s. 8; ÖZTAN, Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 272, 1970, s. 9; AKDAĞ, GÜNEY Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2016, s. 141; HELVACI, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Beta Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2001, s. 9.

² OĞUZMAN, M. Kemal/SELİÇİ Özer/OKTAY, ÖZDEMİR Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel) Kişiler, Filiz Kitabevi, 22. Bası, İstanbul, 2024, s. 234, PALTA, Nihan, Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı, AkdHFD, C. 12. S.1, 2022, s. 361.

³ POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, 15. Bası, İstanbul, 2021, N.521; PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2022, s. 829. TTK m. 359/2 kapsamında tüzel kişilerin de yönetim kuruluna üye olarak seçilmeleri mümkün olduğu için organ üyeleri gerçek veya tüzel kişi olabilir. Bir tüzel kişinin yönetim kuruluna üye seçilmesi halinde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi tarafından belirlenen bir gerçek kişinin de tescil ve ilan edilmesi gerekir. Dolayısıyla organın tüzel kişi olarak belirlendiği hallerde dahi, gerçek kişinin iradeyi oluşturma ilkesinden sapılmamaktadır.

tüzel kişiler gerçek olmayan varlıklar olduğu için herhangi bir iradeye sahip olamazlar ve bu nedenle de fiil ehliyetleri yoktur. Bu nedenle tüzel kişiler, çeşitli gerekçelerle fiil ehliyetine sahip kabul edilmeyen insanlarda olduğu gibi ehliyetlerini temsilcileri aracılığıyla kullanırlar. Bu sayede hak sahibi olur ve borç altına girerler. Teoriye göre tüzel kişinin kendi iradesi olmadığı için temsilcinin haksız fiilinden sorumluluk söz konusu değildir⁴. Soyutlama teorisine göre tüzel kişiler doğal varlıklar olmayıp, mevcut olan kişi veya mal topluluklarından çıkarılan bir soyutlamadır⁵. Bu konuda genel kabul gören üçüncü teori ise gerçeklik teorisidir. Bu teori tüzel kişinin kendisine ait bir iradesi olduğunu hak ve fiil ehliyetine sahip olduğunu, iradesini açıklayabilmek için organlara ihtiyaç olduğunu kabul eder⁶. Tıpkı gerçek kişilerin organlarını kullanması gibi tüzel kişiler de her türlü hukuki işlem ve fiillerini organları aracılığıyla yaparlar⁷. Gerçeklik teorisine göre organ, gerçek kişilerin vücudunda yer alan organlar gibi tüzel kişinin var olmasını sağlayan, temsilci olmadığı için kendisinin değil doğrudan tüzel kişinin iradesinin oluşmasını sağlayan ve bu nedenle de hukuki işlemlerle birlikte haksız fiillerden de tüzel kişinin sorumlu olduğu kişi ya da kişiler olarak tanımlanabilir⁸.

⁴ Bkz. ÖZTAN, s. 5-6; KAYABAŞ, Ebru, Tüzel Kişi Kavramının Tarihsel Gelişimi- I, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 75, Aralık 2017, s. 526; Organın tüzel kişinin temsilcisi olduğuna yönelik ayrıca bkz. ARSLANLI Halil, Anonim Şirketler, C.II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s.87, 118.

⁵ KAYABAŞ, s. 526-527.

⁶ ÖZTAN, s. 9.

⁷ HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s. 3; KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ, ÇELİK Feyzan Hayal/MANAVGAT, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1 Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013, s. 387; SEYİS, Zehra; Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2023, s. 20; KAYABAŞ, s. 526

⁸ ÖZTAN, 83 vd.; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 387; PULAŞLI, Şerh-C-II, s. 845; ALTINOK ORMANCI, Pınar, Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 79, S. 4, 2021, s. 1264; EMİNOĞLU, Cafer, Anonim Şirket Özelinde Fiili Yönetim Organı, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2023, s. 63-64; SEYİS, s. 21; Gerçek kişiler ‘‘olgunlaşmayla’’ tüzel kişilerse ‘‘organlaşmayla’’ fiil ehliyetlerini kazanır. Bkz. SEROZAN Rona, Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Kişiler Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 502-503. Organı bulunmayan bir tüzel kişinin medeni haklarını kullanmaktan mahrum olduğuna yönelik bkz. ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu

TTK’da tüzel kişilere yönelik düzenlenen hükümler incelendiğinde tüzel kişinin organların değil, temsilcinin faaliyetleri nedeniyle sorumlu tutulduğu görülür (TTK m. 234, 371/5, 632). Fakat TTK’da düzenlenen temsilci kavramıyla TBK kapsamında düzenlenen temsilci kavramı arasında farklar bulunmaktadır. Anonim ortaklığın TBK m. 40 ve devamında yer alan hükümlere göre genel temsilde temsilcinin açıkladığı irade, organsal temsilden farklı olarak bizzat kendi iradesidir⁹. Organsal temsilde ise organlar, gerçek kişinin uzuvları gibidir ve bu nedenle organın açıkladığı irade doğrudan ortaklığın iradesidir¹⁰. TBK m. 40 vd.’na göre atanan temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı temsil olunan tarafından belirlenirken organsal temsilde temsil yetkisinin kapsamı kural olarak kanun tarafından belirlenir. TBK m. 40 vd. hükümlerine göre atanan temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı temsil olunan tarafından belirlendiği için genel temsilcinin yetkilerinin üçüncü kişilere bildirilmesi, bildirilmemişse üçüncü kişiler tarafından araştırılması gereklidir (TBK m. 41/2). Ticari hayatta hız ve pratiklik önemli olduğu için genel temsilin anonim ortaklığın temsilde yetersiz kalacağı söylenilebilir¹¹. Bununla birlikte organsal temsile yönelik düzenlemelerin yetersiz kaldığı noktalarda TBK m. 40 vd’da yer alan genel temsile yönelik hükümlere başvurulması gereklidir.

Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle), 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 33-34.

⁹ ÖZTAN, s. 84; SEYİS, s. 15.

¹⁰ ÖZTAN,, s. 84; EMİNOĞLU, s. 64; ALTINOK ORMANCI, s. 1264; ÖZATLAN, Yurdal Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Görevi ve Yetkisi, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2023, s.74; TEKİNALP Ünal, Yeni Anonim Limited Ortaklıklar ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, No. 11-01; ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 34.

¹¹ TTK m. 368’e göre anonim şirketin ticari temsilci atanarak temsili de mümkündür. Gerek ticari temsilcinin gerek genel temsil hükümlerine hareket eden temsilcinin üçüncü kişilerle temsil olunan ad ve hesabına yaptığı hukuki işlemlerde açıklamış olduğu irade bizzat kendi iradesidir. Anonim ortaklığın organsal temsilde ise organın iradesi bizzat anonim şirketin iradesidir. KAŞAK, Esra, Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2019, s. 29; PULAŞLI, Şerh- C. II, s. 846; SEYİS, s. 16.

TTK’da düzenlenen temsil yetkisi, kaynağını organ sıfatından almakta olup temsilcinin iradesi, tüzel kişinin kendi iradesi ve fiili olarak kabul edilir. Organın, tüzel kişinin bir parçası olarak kabul edilmesinin bir sonucu ve yansıması olarak, organ sıfatıyla işlenen haksız fiillerden tüzel kişi sorumlu olur¹². Anonim şirketlerde “organ” kavramı sorumluluğun tespiti bakımından iki şekilde ortaya çıkar. Bunlardan ilki, tüzel kişinin organlarının hukuki işlemlerinden veya haksız fiillerinden sorumlu tutulması gündeme geldiğinde kim ya da kimlerin organ olarak kabul edileceği, diğeri ise anonim şirkete özgü sorumluluk hükümlerine kim ya da kimlerin tabi olacağına tespiti noktasındadır. Bu bağlamda, gerek tüzel kişinin sorumlu tutulabilmesi, gerekse tüzel kişiliğin yönetim organı olarak kabul edilen yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi açısından şekli ve fiili organ kavramlarının izah edilmesi gerekmektedir¹³.

1. Şekli Organ

Şekli organ, kanun, ana sözleşme, iç yönerge ve benzeri şirket içi düzenlemeler ile kişi veya kişi topluluklarına organ sayılmalarını sağlayan yetkilerin verilmesi ile oluşur. Bu kapsamda kanun, esas sözleşme veya bunlara uygun hazırlanan iç yönerge ile belirlenen yetkilerin verildiği kişiler şekli organdır¹⁴. Şekli organları oluşturan

¹² Yönetim kurulu üyelerinin tüzel kişinin haksız fiilleri nedeniyle sorumlu olacağına yönelik bkz. ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 43 vd. ‘‘Organlar, hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Organlar kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumludurlar.’’ (Yarg. HGK, T. 28.01.2025, E. 2015/7-1, K. 2015/798.) (<https://www.kazanci.com.tr/gunluk/hgk-2015-7-1.htm> 06.08.2024) Organın açıkladığı ifade tüzel kişinin ifadesi olduğu tüzel kişinin organların görevleri esnasında işledikleri haksız fiilden sorumlu olacağına yönelik bkz. BİLGİLİ, Fatih, Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Şirketlerin Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2004, s. 41; ÖZTAN, s. 83 vd; ALTINOK ORMANCI, s. 1266; Tüzel kişilerin,, organın haksız fiilleri nedeniyle sorumlu olacağına TTK m. 371/5 ve 632/1 de de düzenlendiğine yönelik bkz. EMİNOĞLU, s. 78. Yönetim organlarına ve tasfiye memurlarına yönelik TTK m. 234, 280, 371, 539, 632 hükümleri, organın haksız fiilinin tüzel kişinin sorumluluğunu ortaya çıkaracağını göstermektedir.

¹³ AKDAĞ GÜNEY, s. 352.

¹⁴ AKDAĞ GÜNEY, s. 355; Yetkili oldukları faaliyet alanı çerçevesinde bağımsız karar alabilen ve aldığı kararları uygulayabilen kişilerin de şekli organ sayılacağına yönelik bkz. POROY/TEKİNALP Ünal/TEKİNALP, Ortaklık Hukukunda Organların Sorumluluğu, s. 349; ÖZTAN, s. 31-32; SEVİ,

kişilerin usulüne uygun olarak atanması yeterli olup bu kişiler görevleri devam ettikleri sürece organ sıfatını haiz kalırlar¹⁵.

Anonim şirketlerin mutlak zorunlu organları yönetim kurulu ve genel kuruldur¹⁶. Yönetim kurulu ve genel kurul, kanunda gösterilen sınırlar çerçevesinde yetkilerini kullanarak görevleri ifa ederler. Böylece şirket faaliyetleri organları vasıtasıyla yürütülmüş olur¹⁷. TTK'da genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkiyi düzenleyen açık bir hüküm bulunmasa da her iki organın yetki alanlarının tamamen farklı olması, yetkilerinin TTK'nın farklı maddelerinde düzenlenmiş olması ve TTK 374 ve 375. maddeleri kapsamında genel kurulun *üst organ* niteliğinde olmadığı,

Özen Yükümlülüğü, s. 77; CENKCI, Esra, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2018, s. 19; BÜYÜKATAK, Aytuğ, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri ve Sınırlandırılması, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2019, s. 26; ALTINOK ORMANCI, s. 1267; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 388; DOĞAN, Beşir Fatih, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s.12; PALTA, s. 369.

¹⁵ TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisinin devrinin mümkün olduğu, temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyesinin de organ kabul edileceği, kanuna uygun yetki devri halinde sorumluluğun seçimde makul derecede özen ile sınırlı olduğuna yönelik bkz. ALTINOK ORMANCI, s. 1267. Organa özgü görev ve yetkilerin kanuna uygun devri halinde yetki devri yapılan kişilerin maddi organ kabul edileceği, maddi organın şekli organ ile aynı anlamı ifade ettiğine yönelik ayrıca bkz. SEYİS, s.29.

¹⁶ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, No. 11-04; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 390 vd. BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınevi, Bursa, 2013, s. 257; Denetçinin 6102 TTK ile şekli organ kabul edilemeyeceğine yönelik bkz. BAHTİYAR, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayınları, 17. Bası, İstanbul, 2024, s.128. Kanunen zorunlu şekli organlardan birinin yokluğu halinde TTK m. 530/1 uyarınca pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Ticaret Bakanlığı'nın istemi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin kanuna uygun duruma getirilmesi amacıyla bir süre belirleyeceği, mahkeme tarafından verilen süre içerisinde durumun düzeltilmemesi halinde, şirketin feshine karar verileceğine yönelik ayrıca bkz. BAHTİYAR, Ortaklıklar Hukuku, s. 128. Şekli organ tanımında belirtilen organ olmaya yol açılan yetkilerin yazılı olarak verildiği kişi ve kişilerin ticaret sicile tescil ve ilan edilseler tamamının şekli organ olarak nitelendirilemeyeceğine yönelik ayrıca bkz. DOĞAN, Organizasyon, s. 7.

¹⁷ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 394; ÖZATLAN, s. 78.

organlar arasındaki ilişkinin ‘*eşitlik teorisi*’¹⁸ ne dayandığı baskın görüş olarak kabul edilir. TTK’da genel kurulun ve yönetim kurulunun devredilemez yetkilerinin düzenlenmesi her iki organın da birbirlerinin alanlarına müdahale etmesinin ve her iki organın kanunda yazılı devredilemez yetkilerinin başka organlara devretmesinin önüne geçmiştir¹⁹. Önemle belirtmek gerekir ki genel kurulun yönetim kurulunu seçme ve azletme yetkisine sahip olması, genel kurulun yönetim kurulundan üstün olduğu anlamına gelmemektedir. Eşitlik teorisi, iki organın sahip olduğu yetkilerin alt-üst ilişkisi olmadan yerine getirilebilmesi anlamına gelmektedir. Zira genel kurulun yetkileri TTK m. 408 ile sınırlandırılmış olup kanunda yer almayan konulara yönelik genel kurulun karar alabilmesi için esas sözleşme hükmüne ihtiyaç duyulmaktadır. Yönetim kurulu ise, TTK m. 374 gereği kanun ve esas sözleşmede genel kurulun hâkimiyet alanına bırakılmamış tüm konularda yetkili kılınmıştır²⁰.

Yönetim kurulu TTK kapsamında zorunlu organdır. Yönetim kurulu üyelerinin hepsinin organ sıfatını haiz olup olmadığı hususunda ise farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre yönetim kurulu yaptıkları işe bakılmaksızın şekli organ olarak kabul edilirken²¹, diğer görüş yönetim kurulu üyelerinin organ değil organ görevlisi

¹⁸ 1948 yılında J.P. Mohr tarafından geliştirilen eşitlik teorisi genel kurul ve yönetim kurulunun yetki. Alanlarının tamamen farklı olduğuna ve her iki organ arasındaki ilişkinin karar veya talimata dayalı olmaması gerektiğine dayanır. Ayrıntılı bilgi için bkz. PALTA, s. 366-367; Ayrıca bkz. KIRCA ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 395; AKDAĞ GÜNEY, s. 5-6; KAŞAK, s. 137 vd.; TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 11-08; DOĞAN, Organizasyon, s. 20.

¹⁹ TEKİNALP Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat kitapçılık, 5. Baskı, İstanbul, 2020, s.244. KAŞAK, s.143. Öte yandan gerek genel kurul gerekse yönetim kurulunun TTK’da zorunlu organ olarak kabul edilmesi ve bu iki organın birbirlerinin yetki alanlarına müdahalesinin engellenmiş olması kanun koyucunun genel kurul veya yönetim kurulu ‘‘üst organ’’ olarak konumlandırıran salt hâkimiyet teorisini kesin olarak reddetmiş olduğunu gösterir. Ayrıntılı bilgi için bkz. PALTA, s. 368.

²⁰ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 258; HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s. 25; AKDAĞ GÜNEY, s. 6; Yönetim kurulu ile genel kurul arasında altlık- üstlük ilişkisinden çok, iş bölümü ilişkisinin olduğuna yönelik bkz. BAHTİYAR, s. 129; Modern görüşe göre yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin daha ön planda kaldığına yönelik bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 359; SPK’nın kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında çok pay sahipli ve halka açık şirketlerde yönetim kurulunun karar organı vazifelerinin olduğu ve yetkilerinin arttığına yönelik bkz. PALTA, s. 368

²¹ HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s. 23; DOĞAN, Organizasyon, s. 9

olduğunu kabul etmektedir²². Kanaatimizce ikinci görüşe uygun olarak yönetim kurulunun organ, yönetim kurulu üyelerinin organ üyesi olduğu, kanunda ve esas sözleşmede aranan şartları sağlayan usule uygun atanan yönetim kurulu üyesinin organ görevlisi olarak kabul edilmesi gerekir.

Yönetim Kurulu esas sözleşmede hüküm konulması şartıyla, iç yönergeyle yönetim yetkisini yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere devredebilir (TTK m. 367/1). Aynı şekilde yönetim kurulu temsil yetkisini de murahhas üye veya murahhas müdürlere devredebilir (TTK m. 370/2). Kanunen temsil yetkisinin devri halinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisi devam etmelidir. Anonim şirketlerde zorunlu organların yanında yönetim ve temsil yetkisinin devriyle yeni organlar oluşabilir. Yönetim ve temsil yetkisini devralan kişilere usule uygun müstakil karar alma yetkisi verilmesi halinde anonim şirket organlarına ait yetkileri kullandıkları için organ sıfatını haiz hale gelirler. Yönetim ve temsil yetkisinin üçüncü kişilere devri halinde bu kişilere uygulamada müdür, direktör, genel müdür, baş yönetici, CEO²³ denilmektedir. *Akdağ Güney'e* göre bu kişiler müstakil karar alma yetkilerinin olması ve yönetim kurulu kararlarına uyma yükümlükleri taşımamaları halinde şekli organ olarak nitelendirilirler²⁴. Organ sıfatını haiz kişilerin, işlem ve fiilleri neticesinde, şirkete, pay sahiplerine ve üçüncü kişilere verdikleri zararlardan bireysel olarak sorumlu olmalarını öngören TTK m. 553 uyarınca hukuki sorumluluğa tabi kişilerin başında yönetim kurulu gelir. Bununla birlikte temsil yetkisi devralan murahhaslar da temsil yetkisinin kullanılmasından doğan zararlar neticesinde organ sıfatıyla sorumlu olacaktır. Yukarıda söz edilen CEO, direktör, müdür, genel müdür sıfatlarından ziyade sorumluluk açısından görevi ifa eden kişinin organ sıfatını haiz olup olmadığı önemlidir²⁵. CEO yönetim kurulu üyesi olabileceği gibi murahhas üye olarak da şirkete

²² ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 37. Yönetim kurulu üyelerinin ancak kanunen aranan şartlara uygun, esas sözleşmede aranan şartlara göre seçilmesi halinde organ işlevini yerine getirebileceği, yönetim kurulu üyeliğinin tek başına organ sıfatı kazandırmadığı, usule uygun atanan yönetim kurulu üyesinin, organ üyesi olarak kabul edileceği, tek kişilik yönetim kurulu üyeliğinin ise kişi organ sıfatı kazandırdığına yönelik ayrıca bkz. BÜYÜKATAK, s. 30.

²³ Chief Executive Officer, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ceo>

²⁴ AKDAĞ GÜNEY, s. 15; Ticari temsilci ve vekilin organ olarak kabul edilmesi gerektiğine yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 620-621.

²⁵ Detaylı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, V.

hizmet verebildiği gibi, direktörün de yönetim kurulu üyesi veya Murahhas olduğu anonim şirketlerle birlikte şirkete hizmet akdiyle bağlı olduğu şirket örnekleri de mevcuttur²⁶. Bunun doğal sonucu bir kişinin organ sıfatının atama kararı ile değil, kullanmasına izin verilen yetkiler ve bu yetkileri bağımsız olarak kullanma izninin bulunmasıyla bağlı değerlendirilmelidir.

Yetki devrinin sürekli olması organ sıfatının kabulü konusunda bir şart oluşturmamaktadır. Geçici bir süre için yetki devri yapılan durumlarda da yetkiyi devralanlar o süre boyunca görevlerini organ sıfatıyla ifa ederler. Bir kişinin organ sıfatını haiz olup olmadığının tespitinde süreden ziyade önemli olan görevini ifa ettiği süre boyunca bağımsız olarak karar alabilmesi ve böylece şirket iradesini oluşturabilmesidir²⁷.

Anonim şirketlerde organlar bazı durumlarda mahkeme ve idare tarafından atanabilir²⁸. Buna göre tasfiye memurları, kayyım, iflas idaresi ve konkordato komiseri de şekli organdır²⁹. Yetkinin bu şekilde kazanılmış olmasının içerik olarak organ sıfatının belirlenmesinde bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan yetkinin bağımsız olarak kullanılabilmesidir.

2. Fiili Organ

Kanunda ve sözleşmede organ olarak nitelendirilmeyen, şirket yönetim faaliyetleri ilgili görevler almamış fakat şirket adına bazı yönetsel faaliyetler gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiler fiili organdır³⁰. Fiili organlar özellikle de

²⁶ Şekli organ olarak değerlendirilenin kişinin hukuki sorumluluğuna gidilebilmesi için o kişinin ilgili zararı önleme potansiyeline sahip olmasına yönelik bkz. PALTA, s. 372. Anonim şirket yönetiminde bulunan herkesin TTK kapsamındaki “müdür” tanımına dahil edilemeyeceği, her müdür sıfatına haiz kişinin de organ olarak değerlendirilemeyeceğine yönelik bkz. AKDAĞ GÜNEY, s. 363.

²⁷ AKDAĞ GÜNEY, s. 365; ÇAMOĞLU Ersin, Hukuki Sorumluluk, s. 34-35.

²⁸ SOYKAN, Organ Yokluğu, s.11.

²⁹ ÖZTAN, s. 15. vd; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 389. Detaylı bilgi için bkz. Birinci Bölüm, III, A ve B.

³⁰ DOĞAN, Organizasyon s.12; AKDAĞ GÜNEY, s. 356; ÜÇİŞİK, Güzin/ÇELİK, Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2013, s.41 vd.; BİLGİLİ/DEMİRKAPI,

günümüzde şirketlerin faaliyet alanlarının genişlemesiyle birlikte farklı organizasyon yapılarına ihtiyaç duymasıyla daha çok gündeme gelmektedir³¹. Fiili organı, şekli organdan ayıran en önemli unsur, fiili organın kanun, esas sözleşme veya iç yönerge uyarınca bir görevlendirme olmamasına rağmen yönetim ve temsile ilişkin görevleri olması ve bağımsız bir şekilde şirket iradesinin oluşturulmasına etki etmesidir³². *Akdağ Güney*'e göre fiili organın oluşması için devamlılık ve sürekliliğe gerek yoktur. Bir defaya mahsus yönetsel bir kararı veren kişiler de fiili organ kabul edilmelidir. Aksi halde yönetsel karara dayalı sorumluluğun isnadı açısından çelişkiler yaşanabilir³³. Fiili organ kavramı, şekli organ tanımına girmeyen kişilerin sorumluluğuna gidilecek hallerde sorumluluk sınırının belirlenebilmesi açısından hakkaniyete aykırı sonuçların doğmaması için önem arz etmektedir³⁴. O halde fiili yönetim organı statüsünün ne gibi sonuçlar doğurduğu ilk olarak temsil hukuku açısından akabinde sorumluluk hukuku açısından irdelenmesi gerekmektedir.

Anonim şirketi fiilen yöneten ve organa özgü işlevleri ifa eden fiili yönetim organının sorumluluğu da şekli organa özgü yükümlülüklerle göre belirlenmelidir. TMK m. 50/3 hükmünde organların kusurları nedeniyle kişisel olarak sorumlu olacakları düzenlenmiştir. TTK m. 553'de ise anonim ortaklıklarda kurucuların,

s.258; Tüzel kişinin yönetim organının görevi kapsamına giren idare ve temsil görevleri (bu görevlerin kapsamına dâhil olabilecek faaliyetler), kendilerine böyle bir yetki verilmemiş kişi veya kişilerce ifa edildiğinde, bunlara fiilen organ niteliği tanınabileceğine yönelik bkz. ÖZTAN, s. 62 vd; Fiili organın organsal yetkiyi gasp ettiğine yönelik ayrıca bkz. EMİNOĞLU, s. 149; Keza şeklen atanmamış olmakla birlikte yönetim kurulu üyelerinin talimatlarını ve yönlendirmelerini takip ettiği gölge kişilerin (gölge yönetim kurulu üyeleri) de fiili organ kapsamında sorumlu tutulması mümkündür. SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 101-102; ALTINOK ORMANCI, s. 1268 vd.; HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s. 8; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAR, s. 389; BÜYÜKATAK, s. 31-32; PALTA, s. 372 vd.

³¹ KILIÇ Ahmet Hasan, Anonim Şirketlerin Temsili, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2022, s. 47.

³² AKDAĞ GÜNEY, 356-357; DOĞAN, Organizasyon, s.13; EMİNOĞLU, s. 154.

³³ Yazara göre bir kimsenin imza yetkisinin bulunması da organ kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği yönünde yeterli kriter oluşturmamaktadır. İmza yetkisine sahip olmak şirket amaçlarına yönelik yönetsel bir faaliyetin yerine getirildiği anlamına gelmemektedir. Şube müdürleri imza yetkisine sahip olmalarına rağmen asıl idare ve karar organı kabul edilmezken, imza yetkisi olmadığı halde şirketin iç ve dış ilişkide organ fonksiyonlarını yerine getiren şirket çalışanları olabilir. AKDAĞ GÜNEY, 361.

³⁴ ALTINOK ORMANCI, s. 1277-1278.

yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu düzenlenmiş olup ilgili hüküm TMK m. 50/3'ün özel bir görünümüdür³⁵. Görüldüğü üzere TTK m. 553'de sayılan kişiler arasında organ olmadıkları halde kurucular ve yöneticiler de yer almaktadır³⁶. Burada ortaya konulan yöneticiler kavramının, organ sıfatı açıkça tanınmış olan yönetim kurulu ve tasfiye memurlarından farklı bir kategoriye oluşturduğu açıktır. Hem TMK md 50/3 kapsamında, hem de TTK m. 553 çerçevesinde yönetici kavramı kullanılarak, organın sorumluluğu değerlendirilirken, fiili organ olarak değerlendirilen kişiler de organ sıfatından kaynaklanan sorumluluk kapsamına dâhil edilmiştir. TTK m. 553 de sayılan kişiler *numerus clausus* olmadığı, maddenin kapsamına fiili organlar da girdiği benimsenmelidir³⁷. *Eminoğlu*, konuya yönelik eserinde; pay sahipleri, ticari temsilci, ticari vekil, hakim şirketler, şirket alacaklıları, sözleşmeli şirket avukatları ve profesyonel danışmanları fiili yönetim organı olarak orta çıkması muhtemel kişiler olarak değerlendirmiştir³⁸.

Konuya yönelik inançlı yönetim kurulu üyesinin fiili organ mı şekli organ mı olduğu ise öğretide tartışmalıdır. Tekinalp'e göre inançlı yönetim kurulu fiili organın alt türüdür³⁹. *Eminoğlu* ve *Korkut* ise inançlı yönetim kurulu üyesinin fiili yönetim organı olmadığı, üyenin anonim şirket tarafından belirlenerek tescil ve ilan edildiği şirket iradesine yönelik katkılarının hukuka uygun olduğu görüşündedir⁴⁰. İnanan statüsündeki menfaat sahibinin durumu ise inançlı yönetim kurulu üyesinden farklıdır. İnancılı yönetim kurulu üyesine talimat vererek onu yönlendiren menfaat sahibi somut olaya göre fiili organ olarak değerlendirilebilir⁴¹. *Korkut*, konuya yönelik eserinde

³⁵ ALTINOK ORMANCI, s. 1275.

³⁶ TEKİNALP Ünal, Sermaye Ortaklıkları, N.56

³⁷ ALTINOK ORMANCI, s. 1275

³⁸ EMİNOĞLU, S. 224. vd

³⁹ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 11-13.

⁴⁰ KORKUT, Ömer, Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C.I, Turhan Kitabevi, 1. Baskı, Ankara 2010, s. 1371; EMİNOĞLU, s. 100.

⁴¹ EMİNOĞLU, s. 100, vd. İstanbul 5. Asliye Ticaret Mahkemesi, T. 18.10.2019, E. 2015/1174, K. 2019/1021 tarafından verilen bir kararda Hollanda merkezli bir şirketi inanan, Türkiye'de bulunan aralarında organik bağ olduğu tespit edilen şirketin yönetim kurulu üyesini ise inançlı yönetim kurulu üyesi olarak değerlendirmiş, Hollanda merkezli şirketin bir yönetim kurulu üyesi gibi toplantılara katılarak ve sicile kayıtlı olmaması halinde şirkete açıkça müdahale etmesi nedeniyle fiili organ olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir. “..... *Menfaat sahibinin, inançlı üyeye talimat*

inanç sözleşmesinin varlığı başlı başına menfaat sahibinin fiili organ olarak kabulü için yeterli olmasa da, menfaat sahibinin, inançlı üyeye takdir yetkisi bırakmayacak şekilde talimat vermesi halinde fiili organın gündeme gelebileceği görüşündedir⁴².

Yargıtay kararlarında da fiili organ kavramına başvurulduğu görülmektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından verilen bir kararda⁴³, fiili organ yerine şirketin ‘*fiilen yönetilmesinden*’ söz edilmiştir. Söz konusu kararın konusu sermaye pay bedellerinin ödenmediği halde fiilen ödenmiş gibi gösterilmesi nedeniyle oluşan zarardan yöneticilere ve yönetici olmadığı halde şirketi fiilen yönettiği iddia edilen kişilere açılan sorumluluk davasıdır. Kararda somut olay değerlendirilerek şirketi fiilen yöneten kişilerin, yönetim kurulu üyesi olmadığı halde sorumlu tutulabileceği içtihadında bulunulmuştur.

Yargıtay 23. Hukuk Dairesi tarafından verilen bir kararda⁴⁴ ise, sorumluların kapsamı belirlenirken, organ sıfatını haiz kişilerin tespiti için şekli kuralların yeterli olmadığı, şeklen bu kıstaslara uymasalar da fiili anlamda organ vazifesi gören kimselerin de söz konusu sorumluluk hükümlerine tabi olmaları gerektiği, sorumluluk

verecek güce sahip olduğu, alınan kararları etkileyebileceği gözetildiğinde fiili organ olarak kabul etmek gerekecektir. Menfaat sahibi olan Hollanda merkezli hakim limited şirket, bir yönetim kurulu üyesi gibi toplantılara katılması ve sicile kayıtlı olmadığı halde bir ortaklar genel kurul üyesi gibi şirket yönetimine açıkça müdahalesi söz konusu olacağından sorumluluğuna bu yönüyle gidilmelidir.’ Yerel mahkeme kararına yönelik ayrıntılı inceleme için bkz. EMİNOĞLU, s. 220. İlgili karara yönelik istinaf başvurusu İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD. T. 01.10.2018, E. 2018/1504, K. 2018/1125. Tarafından usulden reddedilmiştir. (lexpera.com, 09.08.2024)

⁴² KORKUT Ömer, Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği, Adalet Yayınevi, 1. Baskı Ankara, 2007, s. 76. İnançlı üyeye, inanan tarafından yapılan müdahalenin yoğunluğu dikkate alınarak somut olaya göre menfaat sahibinin fiili organ olup olmadığının incelenmesi gerektiğine yönelik ayrıca bkz. EMİNOĞLU, s. 249.

⁴³ Yarg. 11. HD, T. 12.04.2012, E. 2010/5559, K. 2012/5966 (lexpera.com, 09.08.2024) Karara yönelik inceleme için ayrıca bkz. EMİNOĞLU, s. 216 vd.

⁴⁴ ... Sorumluluğun şekli organlarla sınırlandırılmasının bu nevi fiili organların sorumluluk hükümlerinden muaf tutulması anlamına geleceği, bu nedenle gerek içtihatlarda gerekse doktrinde fonksiyonel organ kavramından hareketle iradenin teşekkülüne ya da açıklanmasına iştirak eden veya idare ve temsil görevine katılan kimselerin de “organ” olarak nitelendirileceği... Yarg. 23. HD. T. 24.01.2014, E. 2013/7191, K. 2014/420 (lexpera.com, 09.08.2024)

çerçevesinin şekli organlarla birlikte fiili organları da dahil ederek belirlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi tarafından verilen 07.12.2023 tarihli bir kararda⁴⁵ da ‘*fiili organ*’ kavramı kullanılarak hakim pay sahibinin yönetim kurulu seçiminde önemli rol oynaması, adeta yönetim kurulu başkanı gibi hareket etmesi nedeniyle fiili organ olarak kabul etmiştir.

Yukarıda incelediğimiz yargı kararlarından da görüleceği üzere fiili organ olarak kabul edilen kişi veya kişiler hukuka aykırı fiillerinden sorumludur. Ancak bir hukuki işlemle bağlı olmak ve hukuka aykırı fiilden sorumlu olmak birbirinden farklı şeylerdir. Fiili organın, şirket adına gerçekleştirdiği hukuki işlemlerin anonim şirkete izafe edilip edilemeyeceği tartışmalı olup konuya yönelik İsviçre Federal Mahkemesi’nin 2019 tarihli kararında fiili organın anonim şirketi bağlayıcı hukuki işlem gerçekleştirilemeyeceği, onu borç yükümlülüğü altına sokamayacağı, bir başka ifadeyle fiili organın anonim şirketi temsil etmesi halinde organsal temsilden söz edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır⁴⁶. *Altınok Ormancı*, konuya yönelik çalışmasında, ilgili mahkeme kararına atıfta bulunarak fiili organın hukuka aykırı fiillerinin aksine, fiili organ tarafından gerçekleştirilen hukuki işlemlerin tüzel kişi yönünden sonuç doğurmasının mümkün olmadığı, fiili organın kanun ve esas sözleşmeye göre organ niteliğine sahip olmadığı için yetkisiz temsil halinde yapılan işlemin temsil olunanı bağlamasının şartları gerçekleşmediği sürece fiili organın yaptığı işlemin tüzel kişiyi bağlamayacağı görüşünde bulunmuştur⁴⁷.

⁴⁵ Yönetim kurulu üyeleri... hakim ortak... oylarıyla seçildiğini, hakim ortak ... fiili organ olduğunu, bu nedenle oylamalara katılamayacağını ileri sürmekte ise de yönetim kurulunun seçiminde kullanılan oyun diğer oylamalara da teşmil edilmesi mümkün değildir. Kararın iptali için başkaca somut bir gerekçe de ileri sürülmediğine göre mahkemece davanın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir. İstanbul BAM, 12. HD, T. 07.12.2023, E. 2021/643, K. 2023/1923 (lexpera.com , 09.08.2024)

⁴⁶ BGE 146 III, 37 naklen atfıyla EMİNOĞLU, s. 291; Karara yönelik bir başka değerlendirme için ALTINOK ORMANCI, s. 1277 vd.

⁴⁷ ALTINOK ORMANCI, s. 1278. Fiili organ tarafından yapılan hukuki işlemlerin şirketi bağlayacağı yönünde görüş için bkz. PALTA, s. 373.

Bir sonraki bölümde ayrıntılı izah edeceğimiz üzere⁴⁸ TTK m. 365, 370/1 gereği anonim şirket, şekli organ yönetim kurulu tarafından temsil olunur. Bu yönüyle yönetim kurulu anonim şirket için organsal temsil görevini yerine getirir. Organsal temsilde geçerli temsil işleminin sonucu olarak yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilen iş ve işlemler doğrudan şirket tüzel kişiliğe izafe edilir. TTK m. 372/1 ve TTK m. 39/1 gereği yönetim kurulu üyeleri veya yönetim kurulu üyelerinden temsil yetkisini devralan murahhaslar anonim şirketin ticaret unvanı altına imzalarını atmak suretiyle temsil işlemini gerçekleştirirler. Şekli organ yönetim kurulunun temsili ve yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması için merasime, tescile ve ilana dayalı çeşitli süreçler mevcuttur. Böylelikle şirketin kim tarafından temsil edileceği üçüncü kişiler tarafından bilinmektedir. Fiili yönetim organı ise yönetim kurulu gibi bir usul ve merasimle belirlenmediği gibi, dış ilişkideki yetkisi de tescil ve ilan usulüyle açıklanmamıştır. Bu nedenle temsil hukuku bakımından organ sıfatını haiz değildir⁴⁹. Özetle, kişi veya kişilerin yaptığı işlemlerin tüzel kişiye izafe edilebilmesi için bu kişi ve kişilerin organsal temsil konusunda yetkili kılınmış olması ve organ çerçevesi kapsamında hareket etmesi gerekir⁵⁰. Fiili organın bu yönde bir temsil yetkisi bulunmaz.

Ancak fiili organın yetkisiz temsilci olarak gerçekleştirdiği işlemlerin, bilahare şirketin iradesini açıklamaya şeklen yetkili kişiler tarafından icazet verilerek tamamlanması halinde, söz konusu işlemin şirket bakımından bağlayıcı olduğu söylenebilirse de, burada bağlayıcılığın şekli organ tarafından verilen icazet olduğu dikkate alınmalıdır. Bu ihtimal halinde dahi fiili organın şirket adına hukuki işlem gerçekleştirme imkanının bulunmadığı benimsenmelidir.

⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Bölüm II vd.

⁴⁹ Ayrıca bkz. EMİNOĞLU, s. 293.

⁵⁰ ALTINOK ORMANCI, s. 1276; EMİNOĞLU, s. 293 vd.

II. YÖNETİM ORGANI: YÖNETİM KURULU

A. Giriş

Yönetim kurulu, anonim şirketin iş ve işlemlerinin yürütülmesi ve tüzel kişiliğin iradesinin dış dünyada hüküm doğurması için oluşturulan daimi nitelikte bir organdır⁵¹. Yönetim kurulu üyeleri ise yönetim kurulunun organ olarak faaliyette bulunabilmesi için gerekli olan gerçek kişilerdir. Bu kişiler organ görevlisi olarak adlandırılır⁵².

Organ üyeleri gerçek veya tüzel kişilerden oluşabilir. Yönetim kurulu, esas sözleşmeyle atanan veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya birden fazla üyeden oluşmaktadır⁵³. Kurulun tek üyeden oluşması da mümkündür. Bu halde kurul-organ sıfatına zarar gelmez⁵⁴. Kanunda verilen yetkiler çerçevesinde yönetim kurulu, TTK

⁵¹ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 375; KENDİGELEN, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, Mayıs 2016, s. 258-259; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 364;

⁵² ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 37. Yönetim kurulu üyelerinin ancak kanunen aranan şartlara uygun, esas sözleşmede aranan şartlara göre seçilmesi halinde organ işlevini yerine getirebileceği, yönetim kurulu üyeliğinin tek başına organ sıfatı kazandırmadığı, usule uygun atanan yönetim kurulu üyesinin, organ üyesi olarak kabul edileceği, tek kişilik yönetim kurulu üyeliğinin ise kişi organ sıfatı kazandırdığına yönelik ayrıca bkz. BÜYÜKATAK, s. 30. Konuya yönelik tartışmalar için ayrıca bkz Birinci Bölüm, I.

⁵³ TTK m. 339/1-g hükmü uyarınca şirketin kuruluş aşamasında ‘‘yönetim kurulu üyelerinin sayılarının, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanların’’ ilk esas sözleşmede gösterilmesi gerekir. İlk kuruluştan sonra yönetim kurulu üyelerinin atanmaları ve görevden alınmaları kural olarak genel kurul tarafından gerçekleşir (TTK m. 408/2-b)

⁵⁴ Çamoğlu’na göre yönetim kurulu tek kişiden oluşması halinde ‘‘şahıs-organ’’, birden fazla üyeden oluşması halinde ‘‘kurul-organ’’ olarak nitelendirilir. ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.37; DOĞAN, Organizasyon, s.3.

m. 371/1 kapsamında şirketin işletme konusu⁵⁵ içerisinde kalmak kaydıyla şirketi her konuda idare ve temsil etmeye yetkili kılınmıştır.⁵⁶

Yönetim kurulunun şirketi yönetme yetkisi kendisini iç ilişkide gösterirken, temsil yetkisi ise dış ilişkide kendisini gösterir. Söz edilen temsil yetkisi TBK 40-48⁵⁷ maddeleriyle açıklanan temsil yetkisinden bazı yönleriyle ayrılmaktadır. Tüzel kişilerin temsil organı olan yönetim kurulu tarafından açıklanan irade, tüzel kişinin kendi iradesidir ve tüzel kişilerin kanunen temsile yetkili kılınan organları tarafından açıklanan hukuki iradenin tüzel kişiyi bağlayabilmesi için bu beyanları temsilci ve temsil olunan ilişkisinde olduğu gibi tüzel kişi adına yapması nedeniyle yönetim kurulunun temsil yetkisinden söz edilmektedir⁵⁸. Bu nedenle organ tarafından açıklanan irade beyanı temsil ilişkisinden farklı olarak temsilcinin irade beyanı olarak değil tüzel kişinin irade beyanı olarak sayıldığı için, tüzel kişinin temsilini, TBK m 40-48’de söz edilen temsil ilişkisinden ayırmak üzere ‘*kendine özgü*’ ve ‘*atipik*’ bir temsil olarak nitelendirmek ve TBK’daki temsil hükümlerini yönetim kurulunun

⁵⁵ Anonim şirketin kurulması esnasında kurucular, şirketin hangi iş kolunda faaliyet göstereceğini belirleyerek, bu hususu esas sözleşmeye yazmak zorundadır. İşletme konusu TTK m. 339/2-b gereği anonim şirket esas sözleşmesinin zorunlu unsurlarından biridir. Bu anlamda kurucular işletme konusunu belirlerken yalnızca bir iş kolu belirlemek zorunda değildir. Birden fazla ve birbirinden farklı iş kolları da işletme konusu olarak esas sözleşmeye yazılabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BİNGÖL Muhammet Emin, Anonim Şirketlerde Konu Dışı İşlemlerin Hukuki Niteliği, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.5, S.2, 2018, s. 198.

⁵⁶ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 363. Temsile yetkili olanların işletme konusunun dışında yaptığı işlemle de şirketi bağlar; meğerki üçüncü kişinin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği ve durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından tek başına yeterli delil değildir (TTK m. 371/2). TTK m. 371/2 kapsamına yönetim kurulu ile birlikte Murahhasların, ticari vekil ve ticari temsilcilerin de girdiği, bu kişilerin işletme konusu ile sınırlı olarak şirketi temsil ettiklerini, şirketin iyi niyetli üçüncü kişiler ile şirket konusu dışındaki işlemlerinde de bağlı olacağı yönünde bkz. YANLI, Veliye, Anonim Şirketlerde ‘İşletme Konusu’ Bağlamında Kefalet İşlemleri, BATIDER., C. 34, S. 4, 2018, s. 9; Ayrıca bkz. BİNGÖL, s. 20

⁵⁷ Nitekim TBK m. 48’de şirket organları ile temsilcilerinin ve ticari vekillerinin yetkisine ilişkin hükümlerin saklı tutulduğu belirtilmektedir.

⁵⁸ ÖZTAN, s. 84; SEYİS, s. 15.

temsil ilişkisinde kıyasen uygulamak gerekir⁵⁹. Anonim şirketlerde temsil ve yönetim yetkisi yönetim kuruluna kanunen verilmiş olup, genel kurulun şirketi temsil yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle tüzel kişi ile organları arasındaki temsil yetkisi iradi temsil değil, kanuni temsildir. TTK m. 368’de yer alan ticari temsilci veya ticari vekil atanması, TTK m. 317/7’de yer alan ticari temsilci, ticari vekil veya tacir yardımcısı atanması ise yönetim kurulunun kanuni temsil yetkisine istisna niteliği taşıyan iradi temsil örnekleridir⁶⁰.

Anonim şirketlerde temsil işlemi, şirketi temsile yetkili kişiler aracılığıyla yerine getirilir. Bazı istisnai durumlarda şirketin yetkisiz temsilcinin işlemiyle bağlı olabilmesi mümkündür. TBK m. 46 vd. yer alan yetkisiz temsil hükümlerince şirket yapılan işleme sonradan icazet vererek geçerli bir temsil ilişkisi kurabilir. Yine şirket yapılan işleme sonradan icazet vermese de yetkisiz temsilcinin işlemini bilmesine rağmen itiraz etmemesi de üçüncü kişilerin iyi niyetinin korunması ve şirketin yapılan işlemle bağlı kalması sonucunu doğurur⁶¹. Nitekim temsil yetkisinin sona erdiğinin ticaret siciline tescil ve ilan edilmemesi halinde bu yetkinin sona erdiğini bilmeyen ve bilmesi mümkün olmayan iyi niyetli üçüncü kişilere karşı şirket işlemle bağlıdır.⁶² Aynı şekilde şirketin üçüncü kişiye yetkili temsilcisini bildirdiği ve temsil yetkisini geri çektiğini bildirmediği durumlarda da üçüncü kişiler temsil yetkisinin varlığına

⁵⁹ KURU, Özge, Anonim Şirketlerde Temsil ve Temsil Yetkisinin Devri, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2022, s. 4; KAŞAK, s. 29; PULAŞLI, Şerh- C. II, s. 846; SEYİS, s. 16.

⁶⁰ KURU, s.4.

⁶¹ ‘*Yetkisiz temsilde temsil edilenin, yetkisiz temsilcinin kendi adına imza atmasına ses çıkarmayarak, yetkisiz temsil imzasının sonuçlarını yüklediği durumlarda sorumluluğu vardır. Davalı banka, davacı şirketin temsil yetkisi bulunmayan Selahattin’in şirket adına keşide ettiği çekleri ödediğini ileri sürdüğüne göre, davacı şirketin, Selahattin’in yetkisiz temsiline tahammül gösterip göstermediğinin araştırılması gerekir.*’ (Yarg. 19. HD. T. 30.11.1993, E. 9367, K.8158) Ayrıca bkz. ÜLGİN, Hüseyin, Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama), Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul 2005, s. 2 vd.

⁶² ‘*Limited şirket ortağı veya müdür değişikliğinin ilan edilmemesi halinde, bu kişilerin şirket adına işlem yapmaları durumunda, değişikliği ilan etmeyen şirket iyiniyetli üçüncü kişilere karşı sorumlu olur.*’ (Yarg. 10. HD. T. 03.03.2015, E. 2015/3044, 2015/3643) (lexpera.com 12.04.2024)

güvenerek yaptığı işlemlerle bağlıdır⁶³. Bu ihtimallerde şirketin işlem ile bağlı olmasından sorumlu olanların belirlenmesinde, yetkisiz olarak işlemi gerçekleştiren kişinin de, icazet vererek veya gerekli iş ve işlemleri yapmayarak şirketin sorumluluk altına girmesine sebep olan kişilerin de sorumluluğuna başvurulması mümkündür.

B. Yönetim Kurulu Organizasyonu

Yönetim kurulu, anonim şirketin yönetim ve temsil organıdır. Genel kurulun yetkisi dışında kalan hemen hemen şirket ile ilgili her konuda karar almaya yetkili olan yönetim kurulunun, şirketin küçük, orta, büyük veya halka açık-kapalı olmaları nedeniyle şirket tipine uygun organizasyonu oluşturması önemlidir⁶⁴. Yönetim kurulunun bu organizasyonu oluştururken irade özgürlüğünün sınırı kanunun emredici hükümleridir⁶⁵.

Anonim şirketler, iç dinamikleriyle ve dış etkenlerle etkileşim içinde olan kompleks yapılar olarak tanımlanabilir. Günümüzde hızla büyüyen ve ülke ekonomisinde önemli bir rol oynayan bu şirketlerin yönetim kurulları, artan sorunlarla başa çıkmak ve değişken piyasa koşullarında şirketin ve pay sahiplerinin çıkarlarını korumak konusunda giderek daha fazla zorlanmaktadır. Bu noktada, pay sahipleri ve diğer menfaat sahiplerinin çıkarlarının korunmasını sağlamak için, kurumsal yönetim

⁶³ Temsil yetkisinin geri alınması sadece iradi temsil hallerinde gündeme gelir. Yasal temsilin söz konusu hallerde geri almadan söz edilemez. KILIÇOĞLU YILMAZ, Kumru, Temsil Yetkisinin Geri Alınması, TBBD, Eylül- Ekim 2021, S. 156, s. 167. Temsilcinin geri alma bildirimini üçüncü kişinin bilmesinin mümkün olmadığı hallerde temsil olunan kişinin işlemle bağlı olacağına yönelik bkz. KILIÇOĞLU YILMAZ, s. 194.

⁶⁴ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, Şirketler Hukuku, s. 404; Anonim şirketlerin etkin ve şeffaf yönetimi için yönetim ve gözetim yetkilerinin hangi organ tarafından kullanılacağı, söz konusu organların görev ve yetkilerinin neler olduğunun, yetki devri mümkünse, yetkinin kimlere ne şekilde devredileceğinin önceden belirlenmiş olması gerektiğine yönelik bkz. DOĞAN, Organizasyon, s. 23.

⁶⁵ Borçlar Hukukunda kişilerin irade özgürlüğü hakim olup kanun maddelerinin daha yorumlayıcı ve tamamlayıcı olduğu, TTK'nın şirketler hukukuna yönelik hükümlerinin ise çok fazla emredici hüküm içermesi nedeniyle irade özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar getirdiği yönünde bkz. KALENDER Süleyman, Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri Halinde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Adana, 2023, s. 40.

ilkeleri doğrultusunda çeşitli komitelerin oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır⁶⁶.

Kanun ve esas sözleşmede, yönetim kuruluna geniş kapsamlı yönetim yetkisi tanındığı gibi, farklı uzmanlık alanlarını da içerebilecek şekilde geniş bir yelpazede yönetim faaliyeti göstermeleri de mümkündür. Bu doğrultuda, şirket içi işlerin organizasyonunu yapmak, raporlar hazırlamak, kararların uygulanmasını sağlamak veya iç denetim gibi konularda, yönetim kurulu üyelerinden oluşabilecek komitelerin kurulmasına izin verilmiştir (TTK m. 366/2). Bu hüküm çerçevesinde, kurulacak komitelerin üyelerinin tamamı yönetim kurulu üyeleri arasından seçilebileceği gibi, tamamı üçüncü kişilerden veya bir kısmı yönetim kurulu üyesi, bir kısmı üçüncü kişilerden oluşabilir⁶⁷

Komite ve komisyonlar, anonim şirketin yönetim kurulu bünyesinde yer alarak, şirketin iç işleyişiyle ilgili belirli özel görevleri üstlenen yapılar olarak tanımlanır⁶⁸. Yönetim kurulu, şirketin en etkin şekilde yönetilmesi için işleri uygun şekilde organize eder ve bu organizasyonun önemli bir parçası, komite ve komisyonların kurulmasıdır. Bu yapıların kurulmasıyla birlikte, iş bölümü sağlanır ve her bir komite veya komisyon, ilgili alanlarda profesyonel bir şekilde faaliyet göstererek şirketin yönetimine katkı sağlar. Bu da şirketin mevcut sorunlarının daha hızlı ve doğru bir şekilde çözülmesini sağlar. Aktif olarak işletilen komite ve komisyonlar, şirket sorunlarının derinlemesine tartışılması için uygun bir zemin oluşturarak, şirketin daha etkin bir şekilde yönetilmesine olanak tanır⁶⁹.

TTK'nın 366. maddesiyle komite ve komisyonların kurulmasını düzenleyen hüküm ile TTK'nın 367. maddesiyle yönetim yetkisinin devrini düzenleyen hükümler

⁶⁶ ATASOY, Ömer Adil/ERGÜN, Berkay, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevleri Kapsamında Kurulması Zorunlu Komitelerin Faaliyetlerinden Doğan Sorumlulukları, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, Y. 4, s. 33, PULAŞLI, Şerh- C. II, s. 1188.

⁶⁷ TTK m. 366/2 gereği komite ve komisyonların kurulması yönetim kurulunun münhasır yetkisindedir. Genel kurul kararı veya esas sözleşme hükmüyle komite ve komisyonlar kurulamaz. DOĞAN, Organizasyon, s. 78.

⁶⁸ DOĞAN, Organizasyon, s. 78; PULAŞLI, Şerh- C. II, s. 1188

⁶⁹ KALENDER, s. 42.

arasındaki ayrımın yapılması önemlidir. Komite ve komisyonların kurulmasının amacı yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifa etmesine yardımcı olmaktır. Komite ve komisyonların iş ve işlemlerinde nihai yetki her zaman yönetim kuruluna ait olup ilgili kuruluşlar organ olarak nitelendirilemez⁷⁰. Yönetim yetkisinin devrinde ise, devredilen yetkilerin kullanımı ve sonuçta ortaya çıkacak sorumluluklar, yetkileri devralan Murahhasların sorumluluğunda olup organsal devir söz konusudur.

Komite ve komisyonların hukuki işlevi alanında uzmanlaşmış kişilerin yapacakları çalışmalarla şirket organizasyonuna ve yönetim kuruluna yardımcı olmaktır. Komiteler kendi yetki ve sorumlulukları kapsamında hareket edebilir ancak karar alıp uygulama yetkileri ve şirketin iradesini meydana getirme veya temsil yetkileri bulunmaz⁷¹. Nihai karar yönetim kurulunda olmak üzere, yönetim kuruluna uzmanlık alanları kapsamında tavsiye vermeleri mümkündür⁷². Aksi kararlaştırılmadığı⁷³ sürece komite ve komisyonların görev süreleri yönetim kurulunun görev süreleriyle aynıdır⁷⁴.

Komite ve komisyonların kurulabilmesi için esas sözleşme hükmüne ihtiyaç olup olmadığına yönelik TTK'da bir düzenleme yer almamaktadır. Bu konuda *Helvacı*, yönetim yetkisi devredilmeden komite ve komisyonların oluşabilmesi için yönetim kurulunun bu yönde bir karar almasının yeterli olduğu, yetki devrine izin

⁷⁰ Komite ve komisyonların icra yetkisinin bulunmadığına yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 593. Komite ve Komisyonlara belirli konularda karar alma ve uygulama yetkisi verilemeyeceği bunun yönetim kurulunun yetkilerinin ihlali anlamına geleceğine yönelik bkz. PULAŞLI, Şerh (Cilt II), s. 1185- 1186; Komite ve komisyonların kurulmasının yetki devri (delegasyon) anlamına gelmeyeceğine yönelik ayrıca bkz. TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-30; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 382.

⁷¹ ÜNAL, Mustafa, Anonim Ortaklıklarda Yönetim ve Yönetim Görevlerinin Murahhaslara Bırakılması, BATIDER, C. 11, S. 3, 1982, s. 70; HELVACI, Mehmet, Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S. 117, 2014, s. 121.

⁷² SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, 2014, 4.5.10, s. 20.

⁷³ TTK m. 366 kapsamında oluşturulan komite ve komisyonların belirli bir somut görevin tamamlanması amacıyla kurulabileceğini, bu görevin tamamlanması veya sürenin dolmasıyla birlikte komite ve komisyonun sona ereceğine yönelik bkz. POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 346.

⁷⁴ ATASOY/ERGÜN, s. 41.

veren esas sözleşmenin bulunmasının şart olmadığını ifade etmiştir⁷⁵. *Doğan* ise esas sözleşme hükmüyle bazı komite ve komisyonların kurulmasının yönetim kuruluna bırakabileceğini veya esas sözleşmede komite ve komisyon kurulabileceğine yönelik düzenleme yapılabileceğini ifade etmiştir⁷⁶. Konuya yönelik bizim de görüşüne katıldığımız *Kalender* ise TTK m. 366/2 kapsamında komite ve komisyonların oluşturulma yetkisinin yönetim kurulunda olduğu, esas sözleşmede komite ve komisyonların kurulmasının izne bağlanması veya yasaklanmasının kanunda bu hususa yönelik bir hüküm bulunmaması nedeniyle TTK m. 340 gereği geçersiz olacağını ifade etmiştir⁷⁷. Söz konusu komite ve komisyonların kural olarak organ niteliğine haiz olmamaları ve yönetici olmamaları nedeniyle TTK m. 553 kapsamında sorumluluklarından da söz edilmez⁷⁸. Bununla birlikte TTK m. 366/2 ye göre oluşturulan komite ve komisyonların kendilerine verilen görev ve yetkileri aşarak hareket etmeleri halinde organ sıfatıyla veya yönetici olmaları halinde yönetici sıfatıyla TTK m. 553 kapsamında sorumlu tutulma halleri saklıdır⁷⁹.

Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin 2. fıkrasında, yönetim kurulunun, şirket işlerinin izlenmesi, rapor hazırlanması, kararların uygulanması veya iç denetimin sağlanması amacıyla kurul üyelerinin de yer alabileceği komite ve komisyonların kurulabileceği belirtilir. Bu hükümden hareketle, kanun koyucu yönetim kuruluna bu komitelerin kurulması konusunda takdir yetkisi verir. Yani TTK hükümleri çerçevesinde komite ve komisyonların oluşturulması zorunlu değildir, isteğe bağlıdır. Eğer komite veya komisyonlar oluşturulmak istenirse, bunun yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmesi gerekir. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından çıkarılan Seri: X, No: 22 sayılı Tebliğ'in "Denetimden Sorumlu Komiteler" başlıklı 25. Maddesinde ise komite ve komisyonların kurulmasına yönelik emredici hüküm bulunmaktadır. İlgili hükme göre, payları borsada işlem gören halka açık anonim şirketler, Kurumsal Yönetim İlkeleri kapsamında en az iki üyeden oluşan bir

⁷⁵ HELVACI, Hukuki Sorumluluk, s. 79.

⁷⁶ DOĞAN Organizasyon, s. 78.

⁷⁷ KALENDER, s. 47.

⁷⁸ KIRCA/ ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT s. 479; EMİNOĞLU, s. 222; Komite ve komisyonların ihtiyari organ olarak kabul edilebileceğine yönelik ayrıca bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 11-17.

⁷⁹ HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 117-118.

denetimden sorumlu komite kurmakla yükümlüdür. Türk Ticaret Kanunu'nun 378. maddesi ise, yine payları borsada işlem gören şirketler için şirketin varlığını ve gelişimini tehlikeye düşürebilecek nedenlerin erken teşhis edilmesi, gerekli önlemlerin alınması, çözümlerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla uzman kişilerden oluşan ‘*riskin erken teşhisi ve yönetimi komitesi*’ oluşturulması zorunluluğunu getirir⁸⁰. Bu komitenin kurulması borsada işlem gören şirketler için zorunludur, ancak diğer şirketler için isteğe bağlıdır. Ancak, halka açık olmayan şirketlerin denetçisi, bu komitenin kurulmasını gerekli görürse, yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmelidir ve bu durumda komitenin derhal kurulması gerekmektedir. Yönetim kurulunun, görev ve sorumluluğunu etkili bir şekilde yerine getirebilmesi için, şirketin ihtiyaçlarına uygun olarak yeterli sayıda komite oluşturması önemlidir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 24. Maddesi ise, bankaların yönetim kurullarının denetim ve gözetim görevlerine yardımcı olmak amacıyla bir denetim komitesi oluşturmasını öngörmektedir. Hükme göre bu komitedeki üyelerin, icra yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri arasından seçilmesi gerekmektedir.

TTK kapsamında yukarıda söz edilen riskin erken saptanması ve denetim komitesi haricinde ihtiyaç duyulan her konu için çeşitli komite ve komisyonlar kurulabilir. TTK m. 366/2 gereği bu konuda sınırlama yapılamaz. TTK'da şirketler tarafından kurulabilecek diğer komite ve komisyonlara yönelik ise belirleme veya adlandırma yapılamamıştır. Kurumsal yönetim ilkelerine tabi olan anonim şirketlerde Kurumsal Yönetim İlkeleri m. 4.5. uyarınca yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarını sağlıklı bir biçimde ifa edebilmesi için ‘*denetimden sorumlu komite*’, ‘*kurumsal yönetim komitesi*’, ‘*aday gösterme komitesi*’, ‘*riskin erken saptanması komitesi*’ ve ‘*ücret komitesi*’ oluşturulacağı öngörülmüştür⁸¹.

⁸⁰ TTK m. 378'de öngörülen riskin erken teşhisi komitesinin payları borsada işlem gören şirketler bakımından zorunlu olsa da söz konusu komitenin kurulmaması halinde yönetim kurulunun sorumluluğunun gündeme gelmesi haricinde başka bir yaptırımın olmaması nedeniyle riskin erken teşhisi komitesinin anonim şirketin organı olmadığına yönelik bkz. GÜRBÜZ USLUEL, Aslı E., İcra Kurulu, TBBD, S. 142, Y. 2019, s. 361.

⁸¹ Madde devamında yönetim kurulu yapılanması gereği ayrı bir aday gösterme komitesi, riskin erken saptanma komitesi ve ücret komitesi oluşturulamaması halinde bu komitelerin görevlerinin kurumsal yönetim komitesi tarafından yerine getirileceği belirtilmiştir.

Yukarıda ifade edilen istisnai kanun hükümleri dışında komite ve komisyonların oluşturulması yönetim kurulunun takdirine bırakılmıştır. Ancak TTK m. 553/2 kapsamında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının gündeme gelmemesi için tedbirli bir yöneticinin özeniyle davranma yükümlülükleri bulunmaktadır⁸². Bu kapsamda yönetim kurulu üyeleri tarafından iç denetimin ve şirket organizasyonun sağlanabilmesi komite ve komisyonların kurulması gerekir⁸³.

Sonuç olarak yönetim kurulu tarafından oluşturulan komite ve komisyonların istisnai uygulamalar sonucu fiili organ olarak değerlendirilmeleri mümkün olmadığı takdirde, organ olarak değerlendirilmeleri mümkün değildir.

C. Yönetim kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği

TTK m. 375'te yönetim kurulunun, TTK m. 408/2 de ise genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri belirlenmiştir⁸⁴. TTK m. 374'te yönetim kurulunun kendisine bırakılan alanda, kanun ve esas sözleşme ile genel kurul yetkisine bırakılan işler dışında şirketin işletme konusunun gerçekleştirilebilmesi için gereken tüm iş ve işlemlerde karar almaya yetkili olduğu düzenlenmiştir. TTK m. 408/1 de ise genel kurulun kanun ve esas sözleşmede açıkça düzenlenen hallerde karar alabileceği düzenlenmiş olup her iki organ arasındaki ilişkide alt üst ilişkisi bulunmamaktadır⁸⁵.

6762 sayılı eTTK döneminde genel kurul ve yönetim kuruluna ilişkin yetkiler yönünden TTK'da olduğu gibi kesin sınırlar çizilmemiştir. Bu husus eTK döneminde genel kurulun üst organ olduğu görüşünün öğretilde kabul edilmesine neden olmuştur. 6762 sayılı eTK döneminde hâkim olan *Domaniç'in* de sahip olduğu görüşe göre, genel kurul yönetim kurulu ve denetçilerin seçiminde, ibra edilmesinde, ücretlerinin

⁸² Detaylı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, V, B.

⁸³ KAYA, Mustafa İsmail, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Denetim ve Gözetim Görevi, DEÜHFD, C. 16, Özel Sayı 2014 (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan), s. 3269. Kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında oluşturulması gereken komitelere yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. KALENDER, s. 53 vd.

⁸⁴ Yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerine yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm, I.

⁸⁵ Yönetim kurulu ve genel kurul arasındaki ilişkinin eşitlik ilkesine dayandığına yönelik görüş için bkz. ŞENER, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 441; AKDAĞ GÜNEY, s.6; DOĞAN, Organizasyon, s. 16

tespitinde ve azlinde yetkili olması nedeniyle üst organ niteliğine haizdir⁸⁶. *İmregün* de benzer şekilde genel kurulun diğer organların seçiminde ve azlinde yetkili olması ve genel kurul tarafından alınan kararların pay sahipleri ve diğer organları bağlaması nedeniyle üst organ olduğunu savunmuştur⁸⁷. *Arslanlı* ise yönetim kuruluna genel kurul tarafından seçilme ile idare yetkisi verilmesi ve genel kurulun yönetim kuruluna idare hususunda müdahale yetkisine haiz olması nedeniyle üst organ kabul etmiştir⁸⁸.

TTK döneminde genel kurulun üst organ olduğuna yönelik görüş yerini işlevler ayrılığı ilkesine bırakmıştır. İşlevler ayrılığı ilkesine göre her organ kendisine bırakılan alanda hem devredilemez hem de devredilebilir yetkileri kullanmakta olup bir organın başka organa müdahale etmesi, kendi yetki alanı çerçevesinde talimat vermesi söz konusu değildir⁸⁹. Yönetim kurulunun genel kurul tarafından seçilmesi ve genel kurulun yönetim kurulunu azil yetkisi, yönetim kurulunun genel kuruldan altta olduğu anlamına gelmemektedir. Bu husus sadece genel kurulun seçim ve azil organı olduğunu göstermektedir⁹⁰.

D. Yönetim Kurulunun Seçimi, Atanması ve Nitelikleri

Anonim şirket kuruluşuyla birlikte yönetim kurulu üyeleri TTK m. 339/3 gereği esas sözleşmeyle atanır. Madde hükmü şirketin kuruluşunun ardından yönetim boşluğunun oluşmamasını sağlamaktadır⁹¹. Yönetim kurulu üyelerinin daha sonraki

⁸⁶ DOMANIÇ, Hayri, Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması, TTK Şerhi, C. II, Dizgi- Baskı/Yaylacık Matbaası, İstanbul 1988, s. 777-778.

⁸⁷ İMREGÜN Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, Yenilenmiş 4. Bası, İstanbul, 1989, s. 99-100.

⁸⁸ ARSLANLI, s. 3-4.

⁸⁹ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N.11.08; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N.11-08; PALTA, s. 367.

⁹⁰ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N.11.08; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 11-08. Genel kurulun hakimiyet alanına girmeyen tüm iş ve işlemlerde yönetim kurulunun karar alabilme yetkisi olduğuna yönelik ayrıca bkz. BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 258; Benzer görüşler için bkz. PULAŞLI, Şerh C.II, s. 831, BÜYÜKATAK, s. 34, SEYİS, s. 52; KAŞAK, N. 2-6.

⁹¹ KAYAR, İsmail, 6102 Sayılı Ticaret Kanunu'na göre Ticaret Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2018, s.438.

seçimleri ise genel kurul tarafından yapılmakta olup bu yetki genel kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer almaktadır (TTK m. 408/2-b)⁹².

6762 sayılı eTK döneminde yönetim kurulunun en az üç üyeden oluşacağı ve pay sahipleri arasından seçileceğine ilişkin kurallar TTK döneminde kaldırılmış ve yönetim kurulunun tek kişiden oluřmasına⁹³ ve pay sahibi olmayan kişilerin yönetim kuruluna seçilmesine izin verilmiřtir⁹⁴. Yine eTK döneminde yönetim kurulu üyelerinin ehliyetine yönelik bir hüküm mevcut değildi. Bu durum öğretide kendisine yasal danışman atanan tam ehliyetli olmayan kişilerin yönetim kuruluna seçilip seçilemeyeceği yönünde tartışmalara neden olmaktaydı. 6102 sayılı TTK ile birlikte bu tartışmalara son verilmiş olup yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olma zorunluluğu getirilmiştir. Aynı şekilde yönetim kurulu yesi tüzel kişileri temsil edecek gerçek kişinin de tam ehliyetli olma zorunluluğu bulunmaktadır (TTK m. 359/3).⁹⁵

Yönetim kurulu üyelerinin sahip olması gereken nitelikler TTK m. 359/3- 4 de düzenlenmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olmaları dışında yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren sebepler ye olarak seçilmeye de engeldir. Bu sebepler ehliyetin kısıtlı olması, iflas hali ve üyelik için gereken kanuni şartları veya esas sözleşmede yazan şartların kaybıdır (TTK m 363/2). 6762 sayılı eTK döneminde düzenlenmeyen ağır hapis cezası, emniyeti suiistimal, sahtekarlık, dolandırıcılık ve hırsızlık suçlarından mahkum olmak da yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden

⁹² Halka açık anonim şirketlerde SPK'nın da yönetim kurulu atamaya yetkisi bulunur (SerPK m. 128). Ayrıca işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında devlet, il özel idaresi, belediye, köy ve diğer kamu tüzel kişilerinden birine esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle temsilci bulundurma hakkı verilebilir (TTK m. 334/1-2)

⁹³ Tek kişilik yönetim kurulunun da kurul sıfatını taşıyacağına yönelik bkz. TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-12; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-12.

⁹⁴ Pay sahibi olmayan kişilerin yönetim kuruluna seçilmeleri halinde, söz konu kişiler ancak pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra göreve başlayabiliyorlardı. ERİş, s. 892

⁹⁵ PULAşLI, şirketler Hukuku şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2022, s. 1117; KARAEĞE, zge, ‘‘Yeni Türk Ticaret Kanunu erevesinde Yönetim Kurulu yeliğine Seçilme Koşulları’’, GÜHFD, 2012, C. 16, S. 3, 2012, s.82; ÖZDAMAR, Mehmet, ‘‘6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler erevesinde Anonim şirketin Temsili’’, GÜHFD, C. 18, S.3, 2014, s.140.

sonlandıran haller arasında düzenlenmiştir. Ayrıca TCK m. 53/1-d’de yer alan kasten işlenen bir suç nedeniyle hapis cezasına mahkumiyetin sonucu şirket yöneticiliğinden yoksun bırakılmak olup kişiler kasten işledikleri suçların hapis cezası ile infazına kadar yönetim kurulu üyeliği yapamaz⁹⁶. TTK’da aranan şartlara ek olarak esas sözleşmeyle yönetim kurulu üyelerinin seçimi için yaş sınırı, pay sahibi olma, eğitim düzeyine ilişkin çeşitli şartlar getirilebilir⁹⁷.

Genel kurul, kural olarak yönetim kurulu üyelerinin seçiminde yetkili olsa da herhangi bir sebeple yönetim kurulu üyeliğinin boşalması halinde yönetim kurulu kanunen seçilme şartlarını sağlayan birini geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçebilir (TTK m. 363/1 c.1) geçici üye yönetim kurulu tarafından ilk genel kurul toplantısında onaya sunulur ve onaylanması halinde selefinin görev süresini tamamlar (TTK m. 363/1 c.2). Anonim şirketlerde boşalan yönetim kurulu üyeliğinin yine yönetim kurulu tarafından doldurulabilmesine imkânına kooptasyon adı verilir. Kooptasyonun amacı, anonim şirketin mutlak zorunlu organı olan yönetim kurulunun üyesiz kalarak anonim şirketin organ yokluğu ihtimalini önlemektir⁹⁸. Genel kurulun adayı onaylamaması halinde bu kişinin üyeliği sona erse de onaylanmama tarihine kadar gerçekleştirdiği işler ve oylamaları geçerliliğini korur⁹⁹. Aksi takdirde kurul kararının ileriye dönük etki göstermemesi hukuk güvenliği ilkesine aykırı düşer.

TTK m. 363’de bir üyeliğin boşalması durumundan bahsedilse de aynı anda birde fazla yönetim kurulu üyeliği de boşalabilir. Bu durumda yönetim kurulu esas

⁹⁶ Söz edilen hususlar TTK’da yazmaması bilinçli bir tercih olmayıp maddenin eski düzenlemenin aynısı olmasından kaynaklanmaktadır. ÇELİKTAŞ, İlyas, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri Konusunda Karşılaşılabilecek Sorunlar, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 605.

⁹⁷ AKDAĞ GÜNEY, s. 30; Esas sözleşmede yönetim kurulu için öngörülecek özelliklerin genel kurulun seçim hakkını etkilememesi için dar kapsamda bırakılmaması gerektiğine yönelik ayrıca bkz. ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 390. TTK’da yönetim kurulu üyeleri için öngörülecek özelliklerin dar kapsamda tutulmamasına yönelik bir madde bulunmadığı için dar kapsamda bırakılan düzenlemelerin geçersiz olduğundan söz edilemez. KURU, s. 15.

⁹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. DEMİR, Koray, Kooptasyon Uygulamasında Yeni Bir Perspektif Mümkün mü? (TTK m. 363/1’de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon), İÜHFİM, C. 75, S. 1, 2017, s. 329.

⁹⁹ BAHTİYAR, s. 204; PULAŞLI, Şerh, C. II, s. 247; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 547; AKDAĞ, GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 14.

sözleşmede aksine ağırlaştırıcı hükmün bulunmaması halinde boşalan üyelerin yerine yönetim kurulunun üye tam sayısı ile toplanması ve hazır bulunarak karar alması halinde birden fazla yönetim kurulu üyesini seçebilir (TTK m. 390/1)¹⁰⁰.

Yönetim kurulu üyelerinin görev süresi en fazla üç yıldır (TTK. m. 362/1 c.1)¹⁰¹. Esas sözleşmede aksine hüküm yok ise yönetim kurulu üyeleri tekrar seçilebilir (TTK m. 362/1 c.2). Yönetim kurulu tarafından her üye için farklı görev süresinin öngörülmesinde hukuki engel yoktur. Esas sözleşmede veya genel kurul kararında yönetim kurulunun görev süresinin belirtilmemesi halinde bu süresinin ne kadar olması gerektiği doktrinde tartışmalıdır. Çoğunluk görüşüne¹⁰² göre bu süre olağan genel kurul toplantısında yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar bir faaliyet yılını kapsamaktadır. Diğer bir görüşe¹⁰³ göre, kanundaki azami süre dikkate alınmalıdır ve görev süreleri üç yıl kabul edilmelidir.

Yönetim kurulu üyesi için öngörülen görev süresinin bitmesi halinde üyeliğin kendiliğinden sona erip ermeyeceği muhtemel bir fiili yönetim organlığının başlangıcı ve sonunun tespiti açısından önemlidir. *Kırca ve Çamoğlu*'na göre görev süresi dolan yönetim kurulu üyesinin, üyelik sıfatı kendiliğinden sona erer¹⁰⁴. *Eriş* ise görev süresi

¹⁰⁰ Yönetim kurulunda birden fazla üyeliğin boşalması halinde TTK m. 363'ün kıyasen uygulanarak geçici üye seçimi yapabileceği fakat toplantı yeter sayısının korunması gerektiğine dair görüş için bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 547; AKDAĞ GÜNEY, s. 13. Üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanarak mevcut üyelerin çoğunluğu ile karar alınması gerektiğine yönelik ise bkz. PULAŞLI, Şerh, C. II, S.249. Yönetim kurulunun boş kalmaması için yedek yönetim kurulu üyesi seçilmesi gerektiğine yönelik bkz. İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, 4. Bası, İstanbul, 1989, s. 193 vd.

¹⁰¹ Hükmün emredici niteliği nedeniyle yönetim kurulu üyeliği için üç yıldan daha uzun bir görev süresi belirleyen esas sözleşme hükümlerinin ve genel kurul kararlarının kısmi butlanla sakat olacağına yönelik bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 405; Böyle bir kararın bütünüyle batıl olacağına yönelik bkz. AKDAĞ GÜNEY, s. 27-28.

¹⁰² ÜÇİŞİK/ÇELİK s. 379; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s.544; KIRCA/SEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.451; DOMANIÇ, s. 472.

¹⁰³ AKDAĞ, GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 28; TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-21.

¹⁰⁴ TTK m. 410 da yönetim kurulu üyesine görev süresi bitmiş olsa dahi genel kurul toplantıya çağırma yetkisi verilmesi şirketin acil ve önemli işlerinin aksamaması adına kanun koyucu tarafından verilen bir yetki olup görev süresi biten yönetim kurulu üyesi tarafından işçi ücretlerinin ödenmesi, vadesi gelen alacakların ve kiraların ödenmesi gibi önemli ve acil işlerin gerçekleştirilmesi de özen ve bağlılık

olan yönetim kurulu üyelerinin yerine yeni üyeler seçilinceye kadar görev sürelerinin devam edeceği görüşündedir¹⁰⁵. *Eminoğlu* ise kanun koyucu tarafından TTK m. 363/2’de açıkça belirtilmemiş olsa da yönetim kurulu üyesinin görev süresinin bitmesinin de üyeliği kendiliğinden sona erdiren haller arasında olduğunu, bu nedenle azami sürenin bitmesi ile yönetim kurulu üyeliğinin kendiliğinden sona ereceğini ifade etmiştir. Yazar, azami sürenin bitişiyile birlikte yönetim kurulu üyesi tarafından gerçekleştirilen organa özgü tüm fiillerin TTK m. 410 hükmü saklı kalmak kaydıyla fiili yönetim organlığı kapsamında değerlendirileceğini belirtmiştir¹⁰⁶.

Yönetim kurulu ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişki hizmet ve vekalet sözleşmesine ait unsurları içinde barındıran kendine özgü yapısı olan isimsiz bir özel hukuk sözleşmesidir¹⁰⁷. TBK m. 513/2, vekalet sözleşmesinin sona ermesi vekalet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekalet veren işleri kendi başına veya başka bir temsilci ile görebilecek duruma gelene kadar vekilin vekaleti ifayla yükümlü olduğunu ifade etmiştir. TTK m. 369’da ise yönetim kurulu üyelerinin özen ve bağlılık yükümlülüğünden söz edilmiş olup her iki madde hükmü değerlendirildiğinde azami süresi dolan yönetim kurulu üyesinin, üyelik sıfatı kendiliğinden sona erecek olsa da özellikle yönetim kurulunun üyesiz kalacağı durumlarda yeni bir üye seçilinceye kadar şirketin devamlılığı için önem arz eden işlerin görev süresi dolan yönetim kurulu üyesi tarafından yapılması fiili organ olarak değerlendirilmemelidir. Burada fiili organ olarak değerlendirilirken durumun aciliyeti ve önemi sorgulanmalıdır. Şirketin vadesi gelen alacağının ödenmemesi halinde şirket adına icra takibi ve haciz işlemi uygulanabilir. Bu durumda görev süresi dolan yönetim kurulu üyesinin şirket borcunu ödemesi fiili organ işlemi olarak kabul edilmemelidir¹⁰⁸. Fakat şirket adına gayrimenkul, araç alım satım sözleşmesi gibi borçlandırııcı işlemler yapılması fiili organ işlemi olarak değerlendirilebilir.

yükümlülüklerinin gereğidir. Bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 406; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 470 vd.

¹⁰⁵ ERİŞ, s. 207.

¹⁰⁶ TTK m. 410’a göre görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin genel kurulu toplantıya çağırma işlemi gerçekleştirmesi ya da bu işleme katılım sağlaması *de jure* olarak nitelendirilmelidir. Bkz. EMİNOĞLU, s. 245.

¹⁰⁷ Konuya yönelik ayrıntılı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, II

¹⁰⁸ Bkz. ÇAMOĞLU, s. 406.

E. Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisi

1. Temsil Yetkisinin Kapsamı

Anonim şirkete ait işlerin yürütülmesi ve şirket tüzel kişiliğinin iradesinin dış dünyaya aktarılması yönetim kurulu aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Yönetim kurulu, şirket tüzel kişiliğini dış ilişkide temsile kanunen yetkili organdır¹⁰⁹. Esas sözleşmede aksine bir husus öngörülmemişse veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa, yönetim kurulu şirketi temsile çift imza kullanılmak suretiyle yetkilidir (TTK m. 370/1). Yönetim kurulunun iki veya daha fazla üyeden oluşması halinde, şirketi temsile yönelik bir belgeye, yönetim kurulu üyelerinden herhangi ikisinin imza atmasıyla çift imza kuralı gerçekleşmiş olur. Esas sözleşmede bu yönde bir düzenleme olmaması kaydıyla yönetim kurulunun temsil yetkisini kurul olarak kullanma zorunluluğu yoktur. Yönetim kurulu temsil yetkisini, üyelerden birinin temsil yetkisinin devam etmesi şartıyla bir veya birden fazla Murahhas üyeye veya Murahhas müdüre devredebilir (TTK m. 370/2). Ve yine yönetim kurulunun, temsil yetkisini devretmeden TBK m. 40 kapsamında temsilci veya TTK m. 368 kapsamında ticari temsilci ve ticari vekil ya da TTK m. 371/7'ye göre temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini ve şirkete iş sözleşmesi kapsamında bağlı çalışanları sınırlı yetkili ticari vekil veya tacir yardımcısı olarak ataması da mümkündür¹¹⁰.

Anonim şirketlerde, ortaklığı temsil yetkisine sahip kişilerin, ortaklık amacına ve işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemi şirket adına yapma yetkisi bulunur (TTK m. 371). Şirket adına yapılan işlem, yetkisiz temsilci tarafından yapılması halinde şirket, üçüncü kişinin yapılan işlemin işletme konusu dışında olduğunu bilmiyorsa veya bilebilecek durumda değilse işlem ile bağlıdır (TTK m. 371/2)¹¹¹. Esas sözleşmede şirketin işletme konusunun ilan edilmiş olması, üçüncü

¹⁰⁹ ÖZDAMAR, Mehmet, 6552 Sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili, GÜHFD, C. 18, S. 3, 2014, s.139; KENDİGELEN, s. 257; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 364; SEYİS, s. 37

¹¹⁰ KURU, s. 26.

¹¹¹ Detaylı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, VI, A.

kişilerin bu hususu bildiği ya da bilebilecek durumda olduğunun ispatını sağlamamaktadır (TTK m. 371/1-2). Hukuki güvenlik prensibi ve şirket ile işlem yapan üçüncü kişilerin korunması nedeniyle anonim şirketlerde temsil yetkisinin kapsamı ve sınırları kanunla belirlenmiştir. Temsil yetkisinin sınırlandırılması kural itibarıyla üçüncü kişilere karşı sonuç doğurmasa da TTK m. 371/3'te yer alan temsil yetkisinin şube veya merkez işlerine özgülenmesi veya birlikte imza yoluyla temsil yetkisinin sınırlandırılması tescil ve ilan edilmesi kaydıyla üçüncü kişilere karşı da geçerli olacaktır (TTK m. 371/3)¹¹².

2. Temsil Yetkisi ve Yönetim Yetkisi Arasındaki Farklar

Anonim şirketlerde yönetim kavramı şirketin iç idaresinde kendini gösterirken, temsil dış ilişkide ortaya çıkan bir yetkidir¹¹³. Anonim şirket ile pay sahipleri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi, kanun ve esas sözleşmede öngörülen görev ve yetkilerin ifası yönetim yetkisinin kapsamına girerken, yönetim kurulu tarafından yapılan tek taraflı veya çift taraflı hukuki işlemlerin, şirket tüzel kişiliğini hak sahibi yapabilme ve borç altına sokabilme yetkisi temsil yetkisini ifade etmektedir¹¹⁴. Ayrıca yönetim kurulu bu yetkiye binaen, şirketi tüm resmi kurum ve kuruluşlarda ve mahkemelerde de temsil etme yetkisine sahiptir¹¹⁵.

Yönetim ve temsil yetkisinin işlevsel ve kavramsal anlamda birlikte kullanılması bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Yönetim yetkisine ilişkin devir olmaz ise, yönetim yetkisi tüm yönetim kurulu üyelerine ait olup kurul olarak kullanılmaktadır (TTK m. 367/2). Temsil yetkisi devredilmediği takdirde ise kurul olarak değil çift imza kuralı uyarınca şirketi temsil yetkisine sahip iki üye tarafından kullanılır (TTK m. 370/2). Yönetim yetkisinin devri için TTK m. 367'e göre esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla ve düzenlenecek bir iç yönergeyle yönetim yetkisi kısmen veya tamamen bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesine ya da üçüncü kişilere

¹¹² Detaylı bilgi için bkz. Birinci Bölüm, II, E, 5.

¹¹³ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-27; ÖZDAMAR Anonim Şirketin Temsili, s.139; KENDİGELEN, s. 257; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 364; SEYİS, s. 37

¹¹⁴ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 537; BAHTİYAR, Ortaklıklar Hukuku, s. 197.

¹¹⁵ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.455; TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-71.

devredilebilir. Temsil yetkisinin devri için bu şartlar aranmamaktadır¹¹⁶. Ayrıca yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen devri mümkünken, temsil yetkisinin kısmen devri mümkün değildir.

3. Temsil Yetkisinin Kullanımı

Anonim şirketin temsili için, temsil yetkisini haiz kişilerin şirket ticaret unvanı altında işlem yapması gerekmektedir¹¹⁷. Ticaret unvanı için mühür, el yazısı veya bilgisayar yazısı kullanılabilir. Ancak şirketi temsile yetkili kişinin imzasını el yazısı veya güvenli elektronik imza¹¹⁸ ile atması gerekmektedir. Şirket ticaret unvanı altında atılan imzanın şirket tüzel kişiliğini bağlayabilmesi için imzayı atan kişinin temsile yetkili olması gerekir¹¹⁹. Aksi takdirde TBK m. 46 vd. gereği yetkisiz temsil hükümleri devreye girer ve şirketin işlemle bağlı olabilmesi için şirketin temsile yetkili organlarının yetkisiz temsil işlemini açıkça veya örtülü olarak onaması gerekir¹²⁰.

Yetkisiz temsilci tarafından kambyo senetlerine atılan imza TTK m. 678’de ayrı olarak düzenlenmiştir. İlgili kanun maddesine göre temsile yetkili olmadığı halde, temsilci sıfatıyla poliçeye imza atan kişi poliçeden bizzat sorumludur. Bu nedenle aksi esas sözleşmede öngörülmedikçe çift imza ile temsile yetkili yönetim kurulu üyelerinden sadece birinin kambyo senedine imza atması halinde işlem şirketi değil, senedi imzalayan yönetim kurulu üyesini bağlar¹²¹. TTK m. 701/3’e göre muhatabın veya düzenleyenin imzaları hariç olmak üzere poliçenin yüzüne atılan her imza aval hükmünde değerlendirilir. Bu nedenle şirket yetkilisi tarafından atılmış olsa dahi,

¹¹⁶ Konuya yönelik tartışmalar için bkz İkinci Bölüm, III, D ve E.

¹¹⁷ Anonim şirketin ticaret unvanı ile bu unvan altında imza yetkisine sahip kişilerin attıkları imzanın bir bütün olarak anonim şirketin imzasını meydana getirdiği hususunda bkz. TEKİNALP, Tek Kişi Ortaklık, s. 12-72; ŞENER Ortaklıklar Hukuku, s.376.

¹¹⁸ TBK m. 15/1’e göre güvenli elektronik imza, el yazısı ile atılan imzanın tüm hukuki sonuçlarını doğurur.

¹¹⁹ Yarg. 12. HD. T.01.03.2017, E. 2016/11789, K. 2017/2965 (lexpera.com 12.04.2024)

¹²⁰ Yarg. 11. HD. T. 01.06.1989, E. 1988/6155, K. 1989/3326 (lexpera.com 12.04.2024)

¹²¹ GÜREL, Murat, Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar, BATIDER, C. 31, S.1, 2015, s. 232 vd.

şirket kaşesi veya ticaret unvanı kullanılmadan kambiyo senedine ikinci imzanın atılması, ilgili temsilcinin şahsi aval verdiği yönünde değerlendirilmektedir¹²². Bu nedenle temsile yetkili kişiler tarafından çift imza atılacaksa, bu imzaların şirket unvanı veya kaşesinin altına atılması gerekmektedir¹²³.

Anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde aksine bir düzenleme bulunmuyorsa ve yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsile yetkili kişiler tarafından yapılacak işlemlerin şirketi bağlaması için yönetim kurulu üyelerinden herhangi ikisinin imzası gerekli ve yeterlidir¹²⁴. TTK m 370/1’de düzenlenen ‘*çift imza kuralı*’ uyarınca imzanın yönetim kurulu üyelerinden ikisi tarafından atılmış olması, temsil işleminde imzası bulunmayan diğer yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunu kaldırmaz. Ayrıca bu husus TTK m. 370/2’de düzenlenen temsil yetkisinin devri olarak da değerlendirilemez¹²⁵. Çift imza kuralının uygulandığı durumlarda şirketin yapılan işlem ile bağlı olabilmesi için imzaların aynı anda atılma şartı yoktur¹²⁶. Bir temsilcinin attığı imzaya diğerinin sonradan katılması da mümkündür¹²⁷. Temsilde çift imza kuralının kabul edilmesi halinde, işlemin tek imza ile yapılması yetkisiz temsilin hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bu durumda işlem onaya kadar askıda hükümsüz kalır. Onay verilmezse hükümsüzlük sonucu doğar. İşlemin yürürlüğe girebilmesi için temsile tek başına yetkili üyenin veya şirketi temsile yetkili üyelerin çoğunluğunun onayıyla işlem yürürlüğe girebilir¹²⁸. Onay veren yönetim kurulu üyelerinin işlemin

¹²² ‘‘Şirket yetkilisi tarafından da olsa senede atılan ikinci imza, şirket kaşesi olmadan atılmış ise, burada keşideci sıfatı söz konusu olmayacağından, bu imza aval olarak kabul edilir ve bu imza sahibi borçtan şahsen sorumlu olur. ‘’ HGK. T. 04.04.2018, E. 2017/19-812, K.756. Karar Listesi (e-uyar.com 05.02.2024)

¹²³ ‘‘Senedin keşideci bölümünde şirket temsilcisinin elinden çıkmış iki imzanın bulunması halinde, imzalardan şirket kaşesi üzerine atılanın şirketi, açığa atılan diğer imzanın ise imza sahibinin şahsi adına atılmış olduğunun kabulü zorunludur.’’Yarg. 12. HD. T. 8.3.2016, E. 2015/29877, K. 2016/6683. (kazanci.com.tr 05.02.2024)

¹²⁴ Yarg 12. HD T. 21.11.2018, E. 2017/8841, K. 2018/19916 (legalbank.com.tr 14.05.2024)

¹²⁵ CENKCI, Temsil Yetkisinin Devri, s. 30.

¹²⁶ ŞENER, Ortaklıklar Hukuku, s. 377 ; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s.454 ; KIRCA, İsmail, Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57, S. 3, 2008, s. 460.

¹²⁷ KIRCA, Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri, s. 460.

¹²⁸ MüKoAktG/Spindler, AktG § 78, Rn. 75 naklen atfıyla KURU, s. 34

yapıldığı tarihte yönetim kurulu üyeliğini haiz olma şartı yoktur. Onay verilen tarihte şirketi temsil yetkisine sahip olmaları yeterlidir¹²⁹.

Çift imza kuralı esas sözleşmede yer alması koşuluyla TTK m. 421/1'de yer alan yetersayılara uyulması koşuluyla değiştirilebilir veya ilk esas sözleşmede çift imza kuralından farklı bir temsil kararlaştırılabilir. Esas sözleşmede yer alan, 'müşterek imza', 'hep birlikte imza', 'münferiden imza' veya 'temsile yetkili üyelerinin üçünün birlikte imza atması' gibi düzenlemeler çift imza kuralının istinası niteliğindedir¹³⁰.

4. Temsil Yetkisinin Tescil ve İlanı

Anonim şirketlerde TTK m. 371/1 kapsamında 'temsile yetkili kişiler'¹³¹ ticaret sicile tescil ve ilan edilmelidir. Anonim şirketlerde ilk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanır ve şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için bu esas sözleşmenin tescil ve ilan edilmesi gerekir. Esas sözleşmede TTK m. 339/2-g ve TTK m. 339/3 kapsamında yönetim kurulu üyelerinin sayısı ile yönetim kurulu üyelerinin imzaya yetkili olanlarının yer alması gerekir. İlk yönetim kurulu hariç, temsile yetkili olan kişileri belirleyen ve temsile yetkili kişilerin kanuni sınırlamalarını belirleme yetkisine sahip organ yönetim kurulu olup, TTK m. 373/1'de tescil ve ilan istenilen karar yönetim kurulu kararıdır. Bu kararda aynı zamanda temsil yetkisinin murahhas müdür veya murahhas üyeye devri de yer alması mümkündür.

¹²⁹ MüKoAktG/Spindler, AktG § 78, Rn. 77 naklen atfıyla KURU, s. 34

¹³⁰ KURU, s. 38.

¹³¹ Hükümde yer alan kavramın yanıltıcı olduğu, hükümde herhangi bir ayırım yapılmaksızın sıfatı ve konumu ne olursa olsun temsile yetkili kişilerin tamamının tescil edileceği şeklinde bir yanlışlığı yarattığı tescili mümkün olmayan kişilerin de tescil edileceği algısı yarattığı için hükümdeki kavramın 'kanunda tescili öngörülen kişiler' olarak değiştirilmesi gerektiği yönünde bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 632.. Bu kapsamda TTK m. 371/7 hükmü saklı kalmak kaydıyla anonim şirketi temsile yetkili olup da tescil ve ilan edilmesi gereken kişiler, temsile yetkili yönetim kurulu üyeleri, TTK m. 370/2 uyarınca kendisine temsil yetkisi verilen murahhas üye ve müdürler, ticari temsilciler (Ticari temsilcinin tescil ve ilan TBK 547/2 de düzenlenmiş olup TTK m. 373/1 ticari temsilciyi kapsamaz.) olduğu söylenilebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz SEYİS, s. 303.

Yönetim kurulunun temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyelerinin veya üçüncü kişilerin ticaret sicile tesciline yönelik yapılacak başvuruda birtakım belgelere ihtiyacı vardır. Bu bağlamda ilk olarak başvuruya ek temsile yetkili kişilerin atandığını gösteren kararın noter tarafından onaylanmış suretinin başvuruya eklenmesi gerekir¹³². Akabinde temsile yetkili kişilerin imza beyannamelerinin başvuruya eklenmesi gerekir¹³³. İmza beyannamesi şirketi temsile yetkili kişinin imzası göstermekte olup söz konusu belgenin imza sirküleri ile karıştırılmaması gerekir. İmza sirküleri ticaret sicile yapılan tescil sonrası şirket adına imzaya yetkili kişilerin yetkilerinin kapsam ve sınırlarını gösteren ve karşı tarafa yetkilerini kanıtlayan noter onaylı belgelerdir¹³⁴.

TTK m. 373/1'e göre ticaret siciline yapılan tescil ile temsil yetkisinin verilmesi kurucu değil, açıklayıcı etkidir¹³⁵. Aynı şekilde murahhas üye ve müdürlerin de TTK

¹³² SEYİS, s. 304.

¹³³ TTK m. 40/2 kapsamında şirket adına imzaya yetkili olanların imzaları, kamu kurum kuruluşları tarafından veri tabanlarında tutulan imza verilerinden temin edilerek sicil dosyasına kaydedilir. Buna karşılık kamu kurum ve kuruluşlarının veri tabanlarında imza kayıtları yoksa imzaya yetkili kişilerin imza beyanları ticaret sicil müdürlüğüne verilmelidir.

¹³⁴ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 385. Şirketle işlem yapanlar yönünden anılan imza sirkülerleri her zaman güncel olmayabilir. Güncel olan her zaman sicile tescil edilen karar metnidir. TTK m. 36/3 uyarınca üçüncü kişilerin kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmeyeceği için güncel olmayan veya hatalı bilgiler içeren bir imza sirkülerine dayanmaları mümkün değildir. Bu bağlamda imza sirkülerinde yer alan kanuna aykırı yetki sınırlamalarının üçüncü kişileri bağlaması ve imza sirkülerine iyi niyeti ortadan kaldıran bir anlam yüklenmesi doğru değildir. PASLI, Ali/AŞIKOĞLU, Ş. İpek, Ticaret Sicilinde Dijital Dönüşüm, Ticaret Kürsüsü Tartışıyor Kürsü Seminerleri-I- (Tebliğler- Tartışmalar), On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Mayıs 2022, s. 415-460. s. 441 vd. Bununla birlikte 7263 sayılı Teknoloji Geliştirme Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m. 22 ile TTK m. 373'e eklenen üçüncü fıkrada 'Kamu kurum ve kuruluşları tarafından, ticaret siciline tescil olunan temsile yetkili kişiler ile bunların temsil şekilleri hakkında ticaret sicili kayıtları esas alınır ve şirketten bu kayıtlara ilişkin ticaret sicili müdürlüklerince düzenlenen belgeler ile Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilan dışında hiçbir belge istenemez.' düzenlemesi bulunmaktadır. Hüküm ile Ticaret Sicil Gazetesi'nde yer alan ve ticaret sicili müdürleri tarafından düzenlenen belgeler haricinde kamu kurumlarında maliyet doğuran başka bir belge aranmaması amaçlanmış ve kamu kurum kuruluşlarının imza sirküleri talep etmelerinin önüne geçilmek istemiştir. PASLI/AŞIKOĞLU, s. 438.

¹³⁵ ARSLANLI, s. 136; PULAŞLI, Şerh- C.II, s. 1427; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 633.

m. 373/1'e göre tescili de açıklayıcı etkidedir. Buna göre, murahhas üye ve murahhas müdürlerin iç ilişkide pay sahiplerine karşı, dış ilişkide üçüncü kişilere karşı şirketi temsil yetkisi, tescilden itibaren değil, temsil yetkisinin devrine yönelik iradenin temsilciye ulaştığı andan itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurur¹³⁶. Ancak murahhas üye ve murahhas müdürlere temsil yetkisinin devredildiğinin, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için kanunun öngördüğü sınırlar çerçevesinde tescil ve ilan edilmesi gereklidir. Tescil ve ilandan önce üçüncü kişilerin ancak bunu bildikleri veya bilebilecek durumda oldukları ispat edilirse onlara karşı ileri sürülebilir (TTK m. 36/4)¹³⁷.

5. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması

Temsil daha çok dış ilişkide kendini gösteren, üçüncü kişilerin menfaatlerini koruyan bir kavramdır. İsviçre öğretisinde temsil gücü ve temsil yetkisi şeklinde ikili bir ayrım bulunmaktadır. Öğretiye göre temsil yetkisi, iç ilişkideki düzenleme ve sınırlamalara göre temsili kullanma şeklini ifade etmekte, temsil gücü ise şirket adına dış ilişkide girilebilen tüm hukuki işlemleri ifade etmektedir¹³⁸.

Kanunun emredici hükümleri gereği temsil yetkisi dış ilişkide sadece merkez-şube kaydı ve birlikte temsil ile sınırlandırılabilir. İç ilişkide ise yönetim kurulu temsil yetkisinde istediği gibi sınırlandırma yapabilir. Bu sınırlamalar iç yönerge, esas sözleşme veya yönetim kurulu ile şirket arasında akdedilen bir sözleşmeden kaynaklı olabilir. Fakat dış ilişkide temsil yetkisinin sınırlandırılması sadece birlikte temsil ve merkez-şube kaydı ile mümkün olduğu için ticaret sicile tescil ve ilan edilemez ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez¹³⁹.

¹³⁶ ARSLANLI, s. 136; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 633. Temsil yetkisinin devir tarihinde itibaren murahhaslar yönetim kurulu üyeleriyle aynı özen ve bağlılık yükümlülüğüne tabi olurlar. Bkz. SEYİS, s. 307.

¹³⁷ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 386.

¹³⁸ BGE 95 II 442 naklen atfıyla PULAŞLI, Şerh, C. II, s127; KURU, s. 182.

¹³⁹ TTK m. 371/3 de öngörülen iyi niyet kavramının TMK m. 3/2 de düzenlenen iyi niyet kavramından daha dar yorumlanması gerektiği, TMK m. 3/2 de bilme veya bilmesi gerekme iyi niyeti ortadan kaldırırken TTK m. 371/3'de ise sadece bilmenin iyi niyeti ortadan kaldıracağına yönelik bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 388.

Birlikte temsil kavramı ile çift imzanın aynı anlamı taşımadıklarının da üzerinde durmakta fayda görmekteyiz. TTK m. 370'e göre *'Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza kullanılmak suretiyle yönetim kuruluna aittir.'* Kanun maddesinde düzenlenen çift imza kuralı, esas sözleşmede aksi düzenlenmemişse yönetim kurulu için bir kural niteliğindedir ve bir işlemin şirketi bağlayabilmesi için yönetim kurulu üyelerinden herhangi ikisinin imzasının yeterli olduğu anlamına gelir¹⁴⁰. Birlikte temsil ise belirli yönetim kurulu üyelerinin veya yönetim kurulu üyelerinin tamamının birlikte imzaya yetkili kılınmasıdır¹⁴¹. Örneğin; A, B, C ve D olmak üzere dört üyeden oluşan yönetim kurulunda herhangi iki üyenin imzasıyla hukuki işlemin şirketi bağlaması çift imza kuralını, A ve B'nin veya A, B ve C'nin imzasına veyahut tamamının imzasına ihtiyaç duyulması ise birlikte temsil kavramını ifade eder¹⁴².

Temsil yetkisine yönelik TTK m. 371/3 hükmünce izin verilen sınırlamaların ticaret siciline tescili, sicildeki kayıtların üçüncü kişilere karşı (aynı zamanda iyiniyetli üçüncü kişilere karşı) ileri sürülebilmesi sonucu doğurur. Bu durumun tersinde, yani ticaret sicilinde temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin bir kaydın bulunmaması durumunda ise üçüncü kişilere karşı, temsil yetkisindeki sınırlamalar ileri sürülemez¹⁴³. Bununla birlikte üçüncü kişilerin bu hususu bildiği veya bilmesi gerektiği ispat edilebilirse ilgili sınırlamalar ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmese de ileri sürebilir. Bunun gerekçesi tescilin olumsuz etkisidir (TTK m. 36/4)¹⁴⁴.

¹⁴⁰ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 203; PULAŞLI, Şerh- C. II, s. 1446.

¹⁴¹ PULAŞLI, Şerh- C.II, s. 1446.

¹⁴² PULAŞLI, Şerh- C.II, s. 1446; İçlerinden birinin yapılan işleme sonradan katılmasının mümkün olacağına yönelik bkz. ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 203; KIRCA, Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri, s. 459-460; SEYİS, s. 312; KURU, s. 252.

¹⁴³ KURU, s. 206.

¹⁴⁴ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 386; KURU, s. 206; Sicilin olumsuz etkisine yönelik detaylı bilgi için ayrıca bkz. KARAEĞE Özge, Ticaret Sicili Kayıtlarının Üçüncü Kişiler Bakımından Etkisi, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 2, 2020, s. 469; Konuya yönelik ayrıca bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 388.

Yukarıda izah ettiğimiz üzere dış ilişkide temsil yetkisinin sınırlandırılması sadece birlikte temsil ve merkez- şube kaydı ile mümkündür. Bu iki konu dışında bir konunun ticaret siciline tescil ve ilanı mümkün olmadığı için tescile yetkili personelin inceleme yükümlülüğü kapsamında “*tescili istenen olgunun kanuni olarak sicile kaydı gerekli bir olgu olup olmadığı*” incelemesi ve tescil talebini TSY m. 34/1-a gereği reddetmesi gerekir. Ancak her nasılsa tescil edilmesine kanunen izin verilmeyen olgunun tescil edilmesi halinde tescilin olumlu etkisinden faydalanılamaz (TTK m. 36/3). Sicilin olumlu etkisi yalnızca ticaret siciline tescil ve ilanı gereken hususların tescil ve ilan edilmesi halinde kendini göstermektedir¹⁴⁵. Tescili öngörülme-yen konuya yönelik sınırlamanın tescil edilmesi halinde üçüncü kişilere karşı hukuki sonuç doğmaz¹⁴⁶.

6. Temsil Yetkisinin Sona Ermesi

a. Kendiliğinden Sona Erme

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin her biri TTK m. 370/1 gereği temsil yetkisine sahiptir. Yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesiyle birlikte temsil yetkisi de sona erer. Yönetim kurulu üyelerinin kanunen sahip olduğu temsil yetkisini TTK m. 370/2 uyarınca murahhas üye veya murahhas müdüre devretmeleri halinde, kendisine temsil yetkisi devredilmeyen yönetim kurulu üyelerinin de temsil yetkisi kendiliğinden son bulur. Yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 368 gereği temsilci veya ticari vekil ataması, TBK m. 40 gereği temsilci ataması veya TTK m. 371/7 gereği sınırlı yetkili ticari vekil ataması ise yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisini sona erdirmez.

¹⁴⁵ KARAEGE, Ticaret Sicili Kayıtları, s. 467.

¹⁴⁶ Kanunda cevaz verilmeyen sınırlandırmaların ticaret siciline tescil ve ilan edilemeyeceği her nasılsa tescil ve ilan edilse dahi tescilin olumlu etkisinin devreye girmeyeceği, ancak bu tür sınırlandırmaların, bu hususta bilgi sahibi olan veya bilgisizliği ağır ihmeline dayanan üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceğine yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 645 vd.

Yönetim kurulu üyelerinin iflası, ölümü, ehliyetinin kısıtlanması, yönetim kurulu üyeliği için gereken kanuni şartları veya sözleşmede yazan şartları kaybetmesi halinde¹⁴⁷ TTK m. 363/2 gereği üyelik sıfatı kendiliğinden sona erer.

6762 sayılı eTK m. 316/2’de yönetim kurulu üyesinin ağır hapis cezasıyla veya hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekarlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkumiyeti yönetim kuruluna seçilme engeli kabul ediliyordu. 6102 sayılı TTK’da ise böyle bir düzenleme yer almamaktadır. Öğretide *Tekinalp* yönetim kurulu üyeliği sıfatını sona erdirecek suçların mülga kanun maddesinde yazandan çok daha fazla olduğunu belirterek bunlarda bir kısmına TTK’nın yer vermesinin doğru olmadığını, yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine engel kabul edilecek suç işledikleri halde yönetim kurulu üyeliğine seçilmeleri durumunda iptal davası veya butlanın tespitine yönelik dava açılabileceğini belirtmiştir¹⁴⁸. *Kırca* ise TCK m. 53/1-d’de kişilerin kasten işlemiş oldukları suç nedeniyle hapis cezasının kanuni sonucu olarak şirketlerin yöneticisi veya denetçisi olmasından yoksun bırakılacağına yönelik düzenleme olması nedeniyle hapis cezası infaz edilene kadar yönetim kurulu üyesi olunamayacağı görüşündedir¹⁴⁹. *Çamoğlu* da hükümlüyü şirket yönetici olmaktan yoksun bırakan TCK m. 53/1-d nin, eTK m. 316/2 yi karşıladığı, ilgili suçlardan mahkum olan yönetim kurulu üyelerinin cezanın infazının tamamlanması halinde tekrar yönetim kurulu üyesi seçilebileceği, eTK m. 316/2 gibi mutlak hak yoksunluğu yaratmadığı görüşündedir¹⁵⁰. *Üçışık/Çelik*’e göre genel kurulun gündemde madde yer almamasına rağmen TTK m. 364/1 gereği yönetim kurulu üyelerini görevden alabilme yetkileri bulunmaktadır. Yönetim kurulu üyeleri tarafından suç işlenmesi halinde azil için haklı sebep oluşur¹⁵¹. Gündemde madde yer almamasına rağmen yönetim kurulu üyeleri tarafından suç işlenmesi halinde azil için haklı sebep oluşmaktadır. Ayrıca TTK’da sınırlı sayıda suçun sayılarak yönetim kuruluna seçilme için engel kabul edilmesi kanunda yazan diğer suçların işlenmesi halinde nasıl bir yol izleneceği hususunda

¹⁴⁷ 6762 sayılı eTK döneminde esas sözleşmede yer alan şartların sonradan kaybı halinde yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden sona erdirmediğini, bu hususa yönelik genel kurul tarafından azil kararı verilmesine yönelik görüş için bkz. ARSLANLI, Anonim Şirketler, C. II-III, s. 102.

¹⁴⁸ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-24.

¹⁴⁹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.469.

¹⁵⁰ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, N. 548e-f.

¹⁵¹ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 394.

çelişki yaratacağı için mülga kanun maddesinin yürürlükten kaldırılmasının yerinde olduğunu kanaatindeyiz.

Yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisinin sona ermesi veya kurul üyeliğinin sona ermesi hususlarının ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gereklidir. (TTK m. 31/1) Temsil yetkisi sona erdiği halde şirket adına işlem yapmaya devam eden yönetim kurulu üyesinin işlemleri, tescil ve ilanın yapılmaması halinde anonim şirketi üçüncü kişilerin iyi niyetli olup olmamalarına göre sorumlu kılabilir. (TTK m. 36/4 ve TBK m. 42/3). Görevi sona eren anonim şirket üyesinin, iyi niyetli üçüncü kişi ile işlem yapması halinde hem durumu tescil ve ilan etmeyen görevdeki yönetim kurulu üyelerinin hem de görevi sona eren yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu doğar¹⁵².

b. Azil

Azil TTK m. 408/2 gereği genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer almaktadır. Bu nedenle genel kurula ait bu yetkinin esas sözleşmeyle sınırlandırılması mümkün değildir¹⁵³. Fakat genel kurulun yönetim kurulunu azletme hakkı şarta bağlı bozucu yenilik doğuran bir hak niteliğinde olup, bu yenilik doğuran hakkın kullanılabilmesi için kanunda belirlenen şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu bağlamda alınacak azil kararı, genel kurul kararlarının geçerlilik şartına tabi olup genel kurulun yönetim kurulunu azli için tabi olduğu şartlardan biri de gündeme bağlılık ilkesidir¹⁵⁴. Gündeme bağlılık ilkesi TTK m. 413/2 kapsamında düzenlenmiş olup ilgili hükme göre gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez ve

¹⁵² Görevleri devam eden yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için TTK m. 553 vd hükümleri uygulanacağı, görevi sona eren yönetim kurulu üyesi için anonim şirketin sorumluluğuna gitmesi halinde TBK genel hükümler çerçevesinde haksız fiil hükümleri uygulanacağına yönelik bkz. KURU, s. 55 vd. Görev süresi biten yönetim kurulu üyelerine yönelik ayrıntılı değerlendirme için bkz Birinci Bölüm, II, A.

¹⁵³ AKDAĞ GÜNEY, s. 61; Ayrıca bkz. KARAEGE Özge, Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK M.364). Ankara Barosu Dergisi, Y. 2014, S. 1, s. 77 vd.

¹⁵⁴ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 463; ERDEM Nuri, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyesinin Azli, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 76, S. 2 2018, s. 506.

bu konulara yönelik karar alınamaz¹⁵⁵. Yönetim kurulu üyelerinin azlini düzenleyen TTK m. 364/1'de ise yönetim kurulu üyelerinin azline yönelik karar alınabilmesi için gündemde azle yönelik madde olması ya da görevden almayı haklı kılan bir sebebin olması gerektiği düzenlenmiştir.

TTK m. 413/3 e göre yönetim kurulu üyelerinin azli ve yerine yeni üyelerin seçimi, yılsonu finansal tabloların müzakeresiyle ilgili sayılacağı¹⁵⁶ için, toplantıda bu konulara, yani finansal raporların görüşülmesine yönelik maddenin bulunması halinde de yönetim kurulu üyelerinin azli için gündemde ayrıca bir madde bulunması gerekmez, ayrıca haklı bir sebep aranmaz¹⁵⁷.

Çağrısız genel kurul toplantılarına değinmekte de fayda görmekteyiz. Çağrısız genel kurul TTK m. 416'da düzenlenmiş olup ilgili hükmün ikinci fıkrasında toplantıda tüm pay sahipleri ve temsilcilerin hazır olması halinde gündeme bağlılık ilkesi geçerli olsa da oybirliği ile gündeme bazı maddelerin eklenebileceği düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin azil kararı bir genel kurul kararı olup genel kurul kararları iptali kabil olan kararlardandır. Toplantı gündeminde yönetim kurulu üyelerinin azline yönelik bir madde ve haklı bir sebebin bulunmaması halinde genel

¹⁵⁵ Gündeme bağlılık ilkesine aykırı kararların iptale tabi olduğuna yönelik bkz. Yarg. 11. HD. T. 10.01.2017, E. 2016/405, K. 2017/142. (mevzuat.kararara.com, 10.08.2024)

¹⁵⁶ Genel kurul toplantı gündeminde yer alan özel denetçi raporunun görüşülmesi veya yönetim kurulu üyelerinin ibrası maddelerinin haklı nedenler bulunuyorsa yönetim kurulu üyelerinin azli konusunun görüşülmesini sağladığına yönelik bkz. ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 401; Haklı bir sebep bulunmasa da yönetim kurulu üyelerinin azli ve yenilerinin seçimi finansal tabloların görüşülmesine yönelik gündem maddesiyle ilgili sayıldığı için, her olağan genel kurul toplantısında genel kurulun yönetim kurulunu azledebileceğine yönelik bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 551; Gündemde madde ve azil için haklı sebep bulunmasa da genel kurulun yönetim kurulunu azledebileceği fakat görevden alınan üyenin tazminat hakkının olduğuna yönelik görüş için bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 460.

¹⁵⁷ Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik m. 25/1-c ve TTK m. 413'ün gerekçesinde yılsonu finansal tabloları ve yıllık faaliyet raporu sonuçlarından memnun olmayan genel kurulun, yönetim kurulunda değişikliğe gidebileceği ve uygulamalarını beğenmediği bir yönetim kurulu üyesini süre endişesi gözetmeden azledebileceği belirtilmiştir.

kurul yönetim kurulunu azlederse, ilgili genel kurul kararının salt bu gerekçeye dayanarak hükümsüzlüğünün talep edilip edilemeyeceği öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, haklı bir sebebin olmadığı sonradan anlaşılrsa dahi ilgili genel kurul kararı sonradan iptal edilemez. Haklı nedenin olup olmaması gündem dışı karar alabilmenin değil, azil nedeniyle ortaklığın TTK m. 364/2'ye göre sorumlu tutulmasının şartı olabilir¹⁵⁸. Diğer bir görüş ise hem ilgili gündem maddesi hem de haklı bir sebep olmadan alınan azil kararının kanuna aykırı olduğu, haklı sebep şartının yerine getirilmemesi gerekçesiyle alınan kararın butlana tabi olacağını belirtmiştir¹⁵⁹. Bizim de katıldığımız bir diğer görüş ise toplantı gündeminde yönetim kurulu üyelerinin azline yönelik bir madde ve haklı bir sebebin bulunmaması halinde alınan genel kurul kararlarının kanuna aykırılık sebebiyle iptal edilebileceği yönündedir. Zira hüküm, yönetim kurulu üyelerinin çıkarlarını gözetmekte olup iptal talebi de özel nitelikte çıkarların korunmasına hizmet etmektedir¹⁶⁰.

TTK m. 364/1'de azle yönelik haklı sebepler belirtilmemiş, hakimin takdirine bırakılmıştır. Bu bağlamda somut olay da gözetilerek şirkete ihanet, yolsuzluk bilgi sızdırma, bilançoda değişiklik yapılması, vergi kaçırmaya teşebbüs, rüşvet gibi kusura dayalı ya da daimi hastalık, sakatlık gibi kusursuz nedenler haklı sebep oluşturabilir¹⁶¹. Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 25'de gündemde madde bulunmasa bile yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması gibi haklı sebeplerin oluşması halinde genel kurulda bulunanların oy çokluğu ile gündeme yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yenilerinin seçilmesinin eklenebileceği düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyesinin azline yönelik olarak alınacak kararın olağan toplantı yetersayıları ile alınacak bir karar olduğu belirtilmelidir. Genel kurul tarafından

¹⁵⁸ BAHTİYAR, s. 140-141.

¹⁵⁹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 462-463.

¹⁶⁰ MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, 9. Baskı, İstanbul 2020, s. 24; KARAEGE, Azil, s. 102.

¹⁶¹ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 401; KARAEGE, Azil, s. 88.

sermayenin en az dörtte birini karşılayan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin katıldığı bir toplantıda yönetim kurulu üyesinin azline karar verilebilir (TTK m. 418). Genel kurula ait olan azil yetkisinin esas sözleşmeyle sınırlandırılması mümkün değildir. Fakat azil kararı için öngörülen kanuni nisabın fiilen azil imkansız hale gelmeyecek şekilde esas sözleşmeyle ağırlaştırılması mümkündür¹⁶². Öğretide baskın görüş toplantı ve karar yetersayılarına uyulmamasının yokluk yaptırımına tabi olduğu yönündedir¹⁶³.

c. İstifa

Yönetim kurulu üyelik sıfatının sona erdiren bir diğer sebep ise istifadır. İstifa, tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir hak olup yönetim kurulu üyelerinin bu hakkı istedikleri zaman kullanması mümkündür¹⁶⁴. Bu hakkın esas sözleşme veya iç

¹⁶² AKDAĞ GÜNEY, s. 61.

¹⁶³ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 594; BAHTİYAR, s. 167; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 10; BAHTİYAR Mehmet, Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının ‘‘Toplantı Süresince Korunması’’ Şartına İlişkin TTK m. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 67; İlgili kararların iptal yaptırımına tabi olduğuna yönelik bkz. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 112. Toplantı yetersayısı sağlanıp gündem maddesinin görüşülmesine geçildikten hatta birkaç gündem maddesi görüşülüp karara bağlandıktan sonra toplantı nisabının bozulması halinde görüşülen toplantı konularının geçerli olacağına yönelik bkz. BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 333; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 583; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 276; Nisabın bozulmasının toplantı süresince nisabın korunması şartı gereği daha önce alınan kararların geçersizliğine neden olabileceğine yönelik bkz. MOROĞLU, s. 120; BAHTİYAR, Toplantı Yetersayıları, s. 98.

¹⁶⁴ İstifanın şarta bağlanılamayacağı fakat belirli tarihten ya da ilk olağan genel kurul toplantısından itibaren geçerli olmak üzere gibi süreye bağlanabileceği yönünde bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 465. Yönetim kurulu üyelerinin istifa edebilmesinin süreye bağlanamayacağı, yönetim kurulu üyelerinin diledikleri zaman gerekçe göstermeden istifa edebilecekleri fakat istifanın şirketi zor duruma düşürmemesi gerektiği, uygun olmayan zamanda şirketin zararına sebebiyet verecek şekilde istifa eden ve şirketin zararına sebebiyet veren yönetim kurulu üyelerinin bu zararı tazmin etmeleri gerektiği yönünde bkz. ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 395; BAHTİYAR, Ortaklıklar Hukuku, s. 205; DOMANIÇ, s. 480-481; ARSLANLI, s. 202; PULAŞLI, Şerh, C. II, s. 263; AKDAĞ GÜNEY, s. 58. Bu görüşün temelinde yönetim kurulu ile şirket arasında vekâlet ilişkisi bulunduğu kabulü ile TBK m. 512 gereğince uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren tarafın, diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlü olacağına yönelik yasal düzenleme bulunmaktadır.

yönergeyle kısıtlanabilmesi mümkün olmamakla birlikte yönetim kurulu üyeleri diledikleri zaman istifa edebilirler¹⁶⁵. Tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi olması halinde ise, tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin istifası, tüzel kişinin yönetim kurulu üyeliğini sona erdirmez. Gerçek kişinin, tüzel kişi adına yönetim kurulu üyeliğinden istifa etmesi için kendisine bu hususta özel yetki verilmesi gerekmektedir¹⁶⁶.

Kanunda istifanın şekline yönelik bir düzenleme yer almamaktadır. İstifa sözlü olarak yapılabilir fakat ispat yönünden yazılı olarak yapılması hatta özel durumlarda noter aracılığı ile yapılmasında fayda vardır¹⁶⁷. Yönetim kurulu üyesi tarafından ileri sürülen istifa beyanı şirketin kabulüne bağlı değildir, beyanın şirketi ulaşmasıyla, iç ilişkide hukuki sonuçlarını doğurmaya başlar¹⁶⁸. Dış ilişkide istifanın etkisi için tescil ve ilan edilmesi gereklidir¹⁶⁹. TTK m. 36/4 gereği tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilse dahi ilanı zorunlu olmasına rağmen ilan olunmamış bir husus ancak üçüncü kişilerin bu durumu bilmesi ya da bilmesi gerektiğinin ispat edilmesi halinde onlara karşı ileri sürülebileceği için istifa eden yönetim kurulu üyesinin bu istifası tescil ve ilan edilmediği takdirde şirket bu üyenin yaptığı işlemle bağlı olmaktan ancak üçüncü kişinin iyi niyetli olmadığını ispat ederek kurtulabilir¹⁷⁰.

¹⁶⁵ PULAŞLI, Şerh- C. II, s. 263

¹⁶⁶ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 466.

¹⁶⁷ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-24; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-24; AKDAĞ GÜNEY, s. 59; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 465.

¹⁶⁸ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, S. 12-24; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-24; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 464; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 403, ARSLANLI, s. 205; BAHTİYAR, s. 205; *Mahkemece, toplanan delillere dayanılarak, davacının istifa iradesini davalıya bildirdiği, istifanın bu yoldaki irade açıklamasının ortaklığa ulaşması ile sonuç doğuran tek taraflı hukuki bir işlem olduğu, TTK ve anasözleşmede istifanın yönetim kurulu veya genel kurulun kabulü ile tahakkuk edeceğine dair bir hüküm bulunmadığı, davacının tespit davası açmakta hukuki yararının olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Yarg. 11. HD. T. 10.10.2011, E. 2010/1095, K. 2011/12434. (lexpera.com, 12.08.2024)*

¹⁶⁹ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 403; BAHTİYAR, s. 205; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 395.

¹⁷⁰ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 395; Tescile yönelik başvuru yapmaya yetkili kişileri düzenleyen TSY m. 22’de görevi sona eren yönetim kurulu üyesinin ilgili olarak sayılmamasının eksiklik olduğu, TTK m. 363’e üçüncü fıkra ile ‘ *yönetim kurulu üyeliği sona eren kişi, şirket tarafından sicilden terkin olunur. Şirketin terkin işlemini üyeliğin sona ermesinden itibaren on beş gün içerisinde gerçekleştirmemesi halinde,*

III. YÖNETİM KURULU DIŞINDA TEMSİLE YETKİLİ OLANLAR

A. Kayyım

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun sınırlı sayıda kanun maddesinde kayyım ibaresine yer verilmiş ve anonim şirketlere atanacak kayyımlara yönelik ayrıntılı bir düzenleme getirilmemiştir. Bu nedenle şirketlere kayyım atanmasına yönelik işlemler Türk Medeni Kanunu kapsamında talep edilerek karara bağlanmaktadır. Kayyım, TMK m. 403'e göre belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için vesayet makamı tarafından atanmış bir vesayet organıdır. Kayyım genel temsil yetkisine sahip değildir hangi iş ve işleme göre atandıysa yetki sınırı da ona göre belirlenir. Türk Medeni Kanunu'nda yer alan düzenlemeler çerçevesinde kayyım öğretiye göre; temsil kayyımı (TMK m. 426), yönetim kayyımı (TMK m. 427) ve isteğe bağlı (iradi) kayyım (TMK m. 428) olmak üzere üçe ayrılarak sınıflandırılmaktadır¹⁷¹.

Yönetim kayyımı, yönetim organından yoksun olan tüzel kişiler için bu işlevi yerine getirmek üzere atanan kayyımdır¹⁷². Tüzel kişiliğin yönetim ve temsil organının fiilen uzun süre çalışamaması da kanunda¹⁷³ ve öğretide¹⁷⁴ organ yokluğu olarak kabul edilmektedir. Yönetim kayyımlığı yönetim boşluğu giderilinceye kadar devam eden geçici bir koruma önlemidir. Yönetim kayyımının görevi, anonim şirketin organ yokluğu nedeniyle oluşmaması veya çalışmaması önündeki fiili tıkanıklığın giderilmesini sağlamaktır. Yönetim kayyımı atanırken mahkeme tarafından kayyımın yapacağı iş ve yetkilerin açıkça belirlenmesi daha uygundur. Fakat mahkeme tarafından böyle bir belirleme yapılmamışsa yönetim kayyımı, vesayet makamının

ilgili kişi sicilden terkin talep edebilir. Bu fıkra diğer imza yetkililerine de uygulanır'' hükmü eklenmesi gerektiği yönünde bkz. KURU, 62

¹⁷¹ ALTAŞ, Soner, Anonim Şirkete TTK ve TMK Uyarınca Kayyım Atanması, Terazi Hukuk Dergisi, C. 11, S. 117, 2016, s. 52-53.

¹⁷² ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması, İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 5, 2017, s. 17.

¹⁷³ TMK m.427/4: Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa vesayet makamı tarafından yönetim kayyımı atanır.

¹⁷⁴ SOYKAN, Organ Yokluğu, s. 63 vd; ÖZTAN, s. 26; ARSLANLI, s. 189 vd.

iznine ve denetim makamının onayına tabi işlemler dışındaki tüm işleri ifa etmekle yetkili ve görevlidir¹⁷⁵. TMK m 460/2 gereği yönetim kayyımı tarafından olağanüstü iş ve işlemlerin yapılabilmesi için temsil olunan tarafından özel yetki verilmesi gerekmektedir. Fakat yönetim kayyımının atanma nedeni temsile yetkili organ yönetim kurulunun eksikliği olduğu için, kayyımın söz konusu yetkiyi mahkemeden alması gereklidir. Olağanüstü yönetim faaliyetleri kapsamında ‘*bir malvarlığının yönetimi ve gözetimi*’ ile ilgili olduğu oranda TMK m. 462 ve 463’te sayılan iş ve işlemler girmektedir. Buna göre TMK m. 462 uyarınca taşınmaz alım satımı, ipoteği, ayni hak tesisi; şirket ihtiyaçları haricinde taşınır veya diğer ayni hak alım satım ve devir işlemleri; ödünç verme sözleşmesi imzalama; kambiyo taahhüdünde bulunma; bir yıl veya daha uzun süreli ürün, üç yıl ve daha uzun süreli taşınmaz kira akdi, acil haller dışında dava açma, sulh ve tahkim işlemleri borç ödemeden aciz beyanı ve TMK m. 463 uyarınca bir işletmenin devralınması veya tasfiyesi ile önemli bir sermaye ile şirkete ortak olunması şirkete ‘*malvarlığı yönetimi ve denetimi*’ için atanan yönetim kayyımının mahkemeden özel izin almasını gerektiren konulardandır. Söz konusu hususlarda mahkeme tarafından özel izin verilmeden yönetim kayyımının işlem yapması halinde yetkisiz temsil hükümleri uygulanır¹⁷⁶.

Temsil kayyımlığı ise tüzel kişinin temsilinde yasal veya fiili bir engel olması halinde vesayet makamı tarafından atanan geçici koruma önlemidir. Temsil kayyımında, yönetim kayyımı gibi organ yokluğu hali söz konusu değildir. Sadece temsilciler arasında oluşan somut menfaat çatışması nedeniyle temsil yetkisinin kullanımına engel teşkil eden bir durum mevcuttur. Temsil kayyımı tarafından yapılacak işler ve yetkiler vesayet makamı atama kararında belirtilmek zorundandır. Vesayet makamı bu iş ve yetkileri açıkça belirtmek ve somutlaştırmakla yükümlüdür¹⁷⁷. TTK m. 412 kapsamında şirket pay sahiplerinin genel kurulda toplanması veya toplantı gündemine madde konulmasına yönelik taleplerin yönetim kurulu tarafından reddi ya da süresinde cevap verilmemesi halinde, mahkeme tarafından gündemi düzeltme ve çağrı yapma amacıyla atanan temsil kayyımın yetkisi genel kurul toplantısına hazırlık yaparak pay sahiplerini usule uygun toplantıya

¹⁷⁵ ÇAMOĞLU, Kayyım, s. 18; SOYKAN, Organ Yokluğu, s. 279.

¹⁷⁶ KURU, s. 233.

¹⁷⁷ ÇAMOĞLU, Kayyım, s. 18.

çağırarak ve gündemin oluşturulmasını sağlamakla sınırlıdır. Bu hususlar harici temsil kayyımı tarafında yapılan iş ve işlemler için yetkisiz temsil hükümleri uygulanır. Benzer şekilde şirket tarafından TTK m. 553 kapsamında mevcut yönetim kurulu üyelerine karşı açılan sorumluluk davası veya genel kurul kararlarına karşı TTK m. 446 kapsamında açılan iptal davalarında, şirketi temsil etmek üzere atanan temsil kayyımının da yetkisi söz konusu davalarla sınırlıdır.

B. Tasfiye Memurları

Anonim şirketler işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansızlaşması, esas sözleşmede öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmiş olması veya öngörülen sürenin sona ermesi, şirket genel kurulunun şirketin feshine karar vermesi, organ yokluğu, şirketin iflası ve kanunda sayılan diğer durumlarda sona erer (TTK m. 529/1)¹⁷⁸. Anonim şirketin sona ermesinin sonuçlarından biri de şirketin tasfiye sürecine girmesi ve malvarlığının tasfiye edilmesidir (TTK m. 533). Tasfiyenin amacı, anonim şirketin varlıklarını tasfiye ederek tüm yükümlülüklerin ifa edilmesinden sonra pay sahiplerine kalan net varlıkların paylaşımını yaptıktan sonra şirketin tüzel kişiliğinin sona erdirilmesidir¹⁷⁹.

Anonim şirketlerde tasfiye süreci TTK m. 536 gereği tasfiye memurları tarafından yerine getirilir. Şirketin iflas nedeniyle sona ermesi halinde ise, şirketin tasfiyesi TTK m. 534 gereği iflas idaresi tarafından yerine getirilir. Tasfiye memurları şirket esas sözleşmesiyle atanabilir. Şirket esas sözleşmesinde tasfiye memurunun olmaması halinde şirketin tasfiye süreci yönetim kurulu tarafından yerine getirilir. Aynı zamanda tasfiye memuru olarak pay sahipleri veya üçüncü kişilerin atanması veya şirketin feshine mahkeme tarafından karar verilmesi halinde mahkeme tarafından tasfiye memuru atanması da mümkündür (TTK m. 536/1).

¹⁷⁸ BİLGE, Mehmet Emin, Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 3-4, 2012, s. 262 vd.

¹⁷⁹ ARSLANLI, s.147; İMREGÜN, s. 483;

Şirketin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte şirketin tüzel kişiliği, tasfiye sürecinin sonuna kadar devam eder¹⁸⁰; fakat TTK m. 533/2’de de belirtildiği üzere şirket organlarına dair yetkiler tasfiye amacıyla sınırlanır. Tasfiye sürecinde olan şirketin, şirket organı konumunda olan tasfiye memurlarının da temsil ve görevleri tasfiye ile sınırlıdır. TTK m. 542/1’de belirtildiği üzere tasfiye memurlarının temsil yetkisi kapsamında kabul edilen işleri, şirket aktiflerinin paraya çevrilmesi, şirket borçlarının şirket bilançosuna göre ödenmesi, pay bedellerinin ödenmeyen kısımlarının tahsili, şirket tasfiyesi sırasında şirketin süregelen harcamaları çıkarıldıktan sonra geriye kalan paranın şirket adına bankaya yatırılması, TTK 543/1 kapsamında şirket borçlarının ödenmesi ve pay bedellerinin geri verilmesinden sonra kalan malvarlığı bulunuyorsa ortaklara pay ve imtiyazları oranında dağıtılmasıdır.

Anonim şirketin tasfiye haline girmesiyle birlikte hak ve fiil ehliyeti tasfiye sürecinde de devam eder. Tasfiye halindeki anonim şirketlerin hak ehliyeti sınırlı değildir¹⁸¹. Şirketin tasfiye sürecine girmesiyle, şirket organlarının yetkileri tasfiye amacıyla sınırlandırılmış olur¹⁸². Tasfiye süreciyle birlikte şirketin konusuna uygun işlem yapılmasına yönelik TTK m 371/1’de yer alan sınırlamalar tasfiye haline girilmesiyle etkisini yitirmektedir. Kanunda tasfiye memurları tarafından şirketin konusunun bir sınırlama oluşturacağına yönelik bir düzenleme yoktur. Tasfiye sürecinin başlamasıyla birlikte tasfiye amacına uygun hareket etme zorunluluğu, şirketin konusu kapsamında hareket edilmesi yükümlülüğünün önüne geçmektedir¹⁸³.

Tasfiye sürecinden önce başlayan iş ve işlemler kural olarak tasfiye sürecinde devam eder¹⁸⁴. Tasfiye aşamasında olan anonim şirket kendi haklarının ve

¹⁸⁰ BAHTİYAR, s. 324; DOĞANAY, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Beta Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul, 2004, s.1289.

¹⁸¹ BİLGE, Mehmet, Emin, Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, EÜHFD, 2012, C. XVI, S. 3-4, Erzincan, 2012, s.280.

¹⁸² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, s. 170.

¹⁸³ DEMİRKAPI, Ertan, Anonim Şirket Tasfiyesinde Süregelen İş ve Yeni İş Kavramları Ve Bunlara Bağlanan Hukuki Sonuçlar, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S.1, 2014, s. 135.

¹⁸⁴ Tasfiye sürecinden önce başlayan iş ve işlemlerin fiilen faaliyete başlanan iş ve işlemler olduğu, şirketin ilgili kurullarında karar alınmasına rağmen fiilen faaliyete başlanmayan işlerin süregelen iş kapsamında değerlendirilemeyeceğine yönelik bkz. DEMİRKAPI, Süregelen İş, s. 118.

yükümlülüklerinin sahibi olmaya devam ettiği için şirket tüzel kişiliği adına dava açılabilir veya davalı sıfatıyla yargılaması başlayabilir. Aynı zamanda bu süreçte tacir sıfatı da devam edeceği için anonim şirket adına iflas veya icra takibi yapılması da mümkündür¹⁸⁵. Tasfiye memurları, tasfiye haline geçen anonim şirketin temsil organı¹⁸⁶ sıfatıyla anonim şirketi tasfiye süreci boyunca icra dairelerinde ve mahkemelerde temsil eder. Aynı zamanda tasfiye sürecinde anonim şirket adına sulh, feragat ve tahkime de yetkilidir¹⁸⁷. Yargıtay tarafından verilen eski tarihli bir kararda, şirket ile menfaat çatışması halinde olan tasfiye memuru tarafından verilen sulh, feragat ve kabul kararının temsil yetkisi kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır¹⁸⁸. Tasfiye memurları, şirketin tasfiye sürecinden önce açılmış ve devam eden tasfiye amacına yönelik davalar yönünden de temsil yetkisine sahiptir. Aynı zamanda temsil yetkileri kapsamında tasfiye amacına yönelik dava açılmasına da karar verebilirler¹⁸⁹.

Anonim şirketlerin tasfiye sürecine girmeleriyle birlikte, tasfiye sürecine girildiğinin ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. TTK m 36/3’de sicilin

¹⁸⁵ DOĞANAY, s. 1289.

¹⁸⁶ TTK’da anonim şirket organlarının sınırlı sayıda olduğu yönünde bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada, anonim şirketin tüzel kişiliğinin sicilden unvanı silinene kadar devam ettiği, tüzel kişiliğin iradesinin organlar aracılığı ile açıklandığı, dahası organların gerçekleştirdikleri işlem ve fiiller ile tüzel kişiyi borç altına soktukları dikkate alınır. Tasfiye memurlarının tereddütsüz şekilde organ olarak kabulü gerekecektir. KARAMAN COŞGUN, Özlem, Anonim Şirketin Tasfiyesi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2015, s. 105; Tasfiye halinde yönetim kurulunun temsil yetkisi elinden alınmakta ve şirket ad ve hesabına hareket etme yetkisi TTK m.370-371 hükümlerine paralel bir şekilde tasfiye memurlarına bırakılmaktadır. KENDİGELEN, s. 442.

¹⁸⁷ BAHTİYAR, s. 325; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 272; BİLGE, s. 261-294.

¹⁸⁸ ‘‘ Şirket genel kurulu tarafından alınan kararda taşınmazların teker teker açık arttırma ile satışına gidilmesi öngörülmüş iken, bir ortağın bu kararın yolsuzluğu ve yasaya aykırılığından bahisle açtığı iptal davasında bu ortağın görüşüne katılarak davayı kabul ettiklerini bildiren tasfiye memurları ile şirket arasında menfaat çatışması ve görüş ayrılığı doğmuş bulunmaktadır. TTK’nın 440. Maddesinde tasfiye memurlarının ancak şirket için faydalı gördükleri takdirde sulh ve feragat ve kabule selahiyattar oldukları da belirtilmiştir. Öyle ise bu durumda tasfiye memurlarının aslında üçüncü şahıslara karşı ve şirket yararına var olan temsil yetkilerinin sınırının aşıldığı, şirketi ve şirket adına mahkemeyi bağlayıcı bir beyan olarak kabul edilemeyeceği ortadadır...’’ (Yarg. 11. HD. T. 30.01.1985, E. 1984/6072, K. 1985/270). (lexpera.com 12.04.2024)

¹⁸⁹ KURU, s. 218; BAHTİYAR, s. 325; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 272.

olumlu etkisi çerçevesinde üçüncü kişiler tarafından sicil kayıtlarını bilmediklerine yönelik iddiaların dinlenemeyeceği düzenlenmiş olsa da, TTK m. 539/2’de tasfiye halinin ticaret sicile tescil ve ilanın şirketle tasfiye amacı dışında işlem yapan üçüncü kişilerin iyi niyetini ortadan kaldırmayacağı düzenleme altına alınmıştır. Ancak her ne kadar tasfiyenin ticaret sicile tescil ve ilanı tek başına ispat hususunda yeterli olmasa da, bu durumun üçüncü kişi tarafından bildirilmesinin veya bilinmesi gerektiğinin ispatı mümkündür. TTK m. 439/3’de ortaya konan ‘‘halin gereğinden bilmemesinin mümkün olamayacağı’’ ifadesinin TMK m. 3’de yer alan genel düzenleme ve TTK m. 36/4 hükmü ile bağlantılı kabul edilmelidir. Tasfiye sürecine giren anonim şirketlerin ticaret unvanında ‘‘tasfiye halinde’’ ibaresinin yer alması zorunludur (TTK m. 533/2). *Karaman Cosgun*’a göre şirket, tasfiye memurları tarafından yapılan işlemlerde şirket unvanında ‘‘tasfiye halinde’’ ibaresinin yer alması nedeniyle şirketin tasfiye halinde olduğunun bilindiği ileri sürülerek tasfiye konusu dışında işlemle bağlı olmaktan kurtulabilir¹⁹⁰. *Güven* de ticaret unvanında ‘‘tasfiye halinde’’ ibaresinin yer alması nedeniyle üçüncü kişilerin iyi niyet iddialarının yerinde olmayacağını belirtmiştir¹⁹¹. *Kendigelen*, anonim şirketlerin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte ticaret unvanlarında ‘‘tasfiye halinde’’ ibaresinin yer alacağı, bu açıdan ticaret sicilden bağımsız olarak üçüncü kişilerin tasfiye memurlarıyla yapılacak işlemlerde, işlemin tasfiye konusuyla sınırlı olacağını bilebilecek durumda olduklarını ifade etmiştir¹⁹². Kanaatimizce yukarıdaki görüşlerin savunulması TTK m. 539/2 hükmünü uygulanamaz hale getirmektedir. Fakat şirket unvanına ‘‘tasfiye halinde’’ ibaresi eklenen şirketin tasfiye memurları tarafından tasfiye konusu dışındaki işlemle bağlı olmaması için üçüncü kişiler yönünden ağır ihmali aranması da şirketi ağır yüke sokmaktadır.

Her ne kadar tasfiye memurları, salt tasfiye amacıyla işlem yapmak üzere yetkilendirilmişlerse de tasfiye memurlarının tasfiye amacı dışında üçüncü kişilerle yaptığı işlemler de şirketi bağlar. Fakat üçüncü kişi tarafından işlemin tasfiye konusu dışında kaldığı bilmesi veya hal gereği bilmesi gerekmesinin ispatı halinde şirket,

¹⁹⁰ KARAMAN COŞGUN, s. 127.

¹⁹¹ GÜVEN, Şirin, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S.1, Nisan 2016, s. 49-50.

¹⁹² KENDİGELEN, s. 441.

tasfiye konusu dışında kalan işlemle bağı olmayacaktır¹⁹³. Üçüncü kişiler tarafından tasfiye amacı dışındaki işlemin bilindiği veya bilmemesinin mümkün olmadığının ispatı bakımından tasfiyenin ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi de yeterli değildir¹⁹⁴.

Özetle, tasfiye aşamasına giren şirketin tüzel kişiliği devam etmesine rağmen ticaret unvanına ‘*tasfiye halinde*’ ibaresi eklenmekte, tasfiye memurları atanmakta ve ortaklığın amacı iktisadi gayeden çıkarak tasfiyeyi tamamlamaya yönelmektedir¹⁹⁵. Şirketin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte şirket, tüzel kişilik adına karar alıp, sahip olduğu temsil yetkisi ile aldığı kararları uygulayan ve tasfiye sürecini yürüten organ niteliğini haiz tasfiye memurları tarafından temsil edilir¹⁹⁶. Tasfiye süreci, esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde yönetim kurulu tarafından yönetilir. Yönetim kurulu bu durumda hem yönetim organı hem de tasfiye memuru olarak görev yapar.

C. Yönetim Kurulu Tarafından Atanan Temsilciler

1. Ticari Mümessil (Temsilci) ve Ticari Vekil

Yönetim kurulu üyelerinin şirketi yönetim ve temsil yetkileri bizzat kullanma gibi bir zorunlulukları yoktur. Şirketlerin büyüdükçe kurumsal olarak daha fazla yetkinlik isteyen alanlara ihtiyaç duyması, uzmanlık gerektiren yeni faaliyetlerin türemesi tacir yardımlarından faydalanma gereksinimini arttırmıştır. Bir sonraki bölümde detaylı anlatacağımız üzere TTK m. 370/2 ile yönetim kurulu, temsil yetkisini en az bir yönetim kurulu üyesinin temsile yetkili olması şartıyla üçüncü kişilere veya yönetim kurulu üyelerine devredebilir¹⁹⁷. Ancak yönetim kurulunun

¹⁹³ GÜNAY, Yavuz Selim, Anonim Şirketlerin Temsili, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2020, s. 57.

¹⁹⁴ Üçüncü kişinin işlemin tasfiye amacı dışında kalmadığı hususundaki hafif ihmali yeterli olmayıp ağır ihmali aranması ve tasfiye amacı dışında kalan işlemle şirketin bağı olmadığına yönelik iddianın şirket tarafından üçünü kişinin bildiği veya bilmesi gerektiğine yönelik somut delillerle kanıtlanması gerektiğine yönelik bkz. KURU, Özge, s. 222.

¹⁹⁵ BAHTİYAR, s. 325.

¹⁹⁶ KENDİGELEN, s. 442; KARAMAN COŞGUN, s. 105

¹⁹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm.

temsil yetkisini devretmeksizin, imza yetkisine haiz kişiler ataması da mümkündür. Bu kapsamda yönetim kurulu, TTK m. 368 kapsamında ticari temsilci ve ticari vekil atayabilir. Yine TTK m. 371/7 kapsamında sınırlı yetkili ticari vekil veya tacir yardımcısı hatta TBK m. 40 kapsamında temsilci de atanabilir.

Ticari temsilci ve ticari vekilin atanması için TBK ve TTK 'da herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir¹⁹⁸. Yönetim kurulu tarafından açık veya örtülü şekilde ticari temsilci veya ticari vekil atanabilir. Ancak atanan ticari temsilcinin TBK m. 547/2 uyarınca ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Bu ilan açıklayıcı nitelikte olup ticari temsilcinin şirketi temsil yetkisi, temsilci olarak atandığını öğrendiği tarihten itibaren başlamaktadır.

a. Ticari Temsilci

Ticari temsilci¹⁹⁹ işletme sahibinin ‘*alter ego*’²⁰⁰su olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle ticari temsilcinin tüzel kişinin işletmesini yönetme ve ticari unvan altında hukuki işlemler yapma yetkisi bulunur. Ticari temsilci, ticari işletmede tacirden sonra en yetkili yönetici olduğu için ticari işletmenin çok büyük iş hacmine sahip olduğu ve şube veya şubelerinin bulunduğu durumlarda atanmaktadır. Ticari temsilci sıfatındaki kişiler işletmenin merkezi ve diğer birimlerinde görevlendirilen genel müdür, şube müdürü veya direktör olabilir²⁰¹. Ticari vekil ise işletmeyi idare veya belirli işlemleri gerçekleştirmek için atanmakta olup yetkileri daha dar kapsamlıdır²⁰². Kanun metninden doğrudan ticari temsilcinin tacir yardımcısı olduğu çıkmasa da ‘‘Ticari Temsilciler ve Diğer Tacir Yardımcıları’’ şeklindeki on ikinci bölüm başlığından

¹⁹⁸ ŞENER, Oruç Hami, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul, 2015, s. 93.

¹⁹⁹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda ‘‘ticari mümessil’’ kavramı kullanılırken; 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 547 vd. maddelerinde ticari temsilci kavramı kullanılmaktadır.

²⁰⁰ PULAŞLI, Temsil, s. 14; POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 19 Baskı, İstanbul 2022, s. 244

²⁰¹ BİLGİLİ Fatih/DEMİRKAPI, Ertan/ÖZBOYACI, Alper, Ticari İşletme Hukuku, Dora Yayınevi, 9 Baskı, Bursa, 2023.

²⁰² PULAŞLI, Temsil, s. 20.

dolaylı olarak anlaşıldığı üzere ticari temsilci bir tacir yardımcısıdır²⁰³. Ticari temsilciler, sahip oldukları geniş yetkiler bakımından murahhaslara benzeseler de TTK m. 368 kapsamında ticari temsilci atanması ile TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisinin devredilmesi birbirlerinden farklıdır. Temsil yetkisinin devri TTK m. 370/2 anlamında organsal işlevin devri sonucu doğurur ve temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin yetkisizleşmesine neden olur²⁰⁴. Temsilci tayin eden yönetim kurulu üyesinin ise bütün yetkiler üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi devam eder²⁰⁵. Ayrıca temsil yetkisinin devrinde yetki devrinin yapıldığı kişiler organsal temsil yetkisi kullanırken, ticari temsilcinin temsil yetkisinin iradi temsil olduğu genel olarak kabul edilir²⁰⁶.

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere ticari temsilcinin yetki genişliğine rağmen şekli organ olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Öğretide ise ticari temsilcinin organ kabul edilip edilemeyeceğine yönelik farklı görüşler mevcuttur. *Cenkci* ticari temsilci ve ticari vekilin yönetim yetkisine sahip olmaları halinde organ niteliğinde oldukları ifade etmiştir²⁰⁷. *Sevi*'ye göre ticari temsilci atanması organ niteliğinde kabul edilemez²⁰⁸. *Öztan*, ticari temsilcinin bütün şirketi idare eden hukuki işlemlerde bulunması halinde fiili organ olarak sorumlu tutulması gerektiğini ifade etmiştir²⁰⁹. Görüşüne katıldığımız *Eminoğlu* ise yetki kapsamının genişliğine rağmen ticari temsilcinin anonim şirketin şekli organı olarak kabul edilemeyeceğini, ticari temsilcinin sahip olduğu yetkileri ve kendisi için öngörülen kısıtları aşacak ölçüde hareket etmesi halinde fiili organ olarak kabul edilmesi gerektiği görüşündedir²¹⁰.

²⁰³ DEMİRKAPI, Ertan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.12, Özel S. 2010, s. 800.

²⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, V.

²⁰⁵ ÖZTAN, s. 85-86;

²⁰⁶ GÜNTİN, Ahmet Selçuk, Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2018, s. 9-10.

²⁰⁷ CENKÇİ, s. 42-44

²⁰⁸ SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s.94

²⁰⁹ ÖZTAN, s. 77-78;

²¹⁰ EMİNOĞLU, s. 239-240.

TBK’da ticari temsilci atanmasına yönelik herhangi bir şekli şart öngörülmemiştir. Hatta daha ileri gidilerek, ticari temsilcinin zımnen atanmasına da izin verilmiştir (TBK m. 547/1). TSY m. 47/1’de ise ticari temsilcinin tescil edilebilmesi için atamaya ve temsil yetkisine yönelik belgenin noter onaylı örneği ve imza beyannamesinin tescil esnasında müdürlüğe verilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Benzer bir yaklaşımla TTK m. 368 uyarınca ticari temsilci atanabilmesi için yazılı bir yönetim kurulu kararına ihtiyaç vardır²¹¹.

TBK m. 368/1’de yönetim kurulu tarafından ticari temsilci ve ticari vekil atanabileceği, TTK m. 375/1-d’de de ‘‘şube müdürleri hariç olmak üzere müdürlerin ve aynı işleve sahip kişilerin atamaları’’nın yönetim kurulu tarafından yapılacağı belirtilmiştir. 29.05.2024 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 7511 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’dan önce ilgili bend; ‘‘müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisine imza yetkisini haiz bulunanların atamaları ve görevden alınmaları’’ şeklinde olup öğretide ticari temsilcinin ve ticari vekilin atamasının yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında yer alıp yer almadığı yönünden tartışmalıydı. Yönetim kurulu haricinde kimsenin ticari temsilci ve ticari vekil atayamayacağını savunan görüşün²¹² gerekçesi, değişiklikten önce d bendinde belirtilen ‘‘imza yetkisini haiz bulunanlar’’ın kapsamına ticari temsilci ve ticari vekillerin girmesiydi. Değişiklik ile birlikte ticari temsilci ve ticari vekilin atamaları ve görevden alınmalarının yönetim kurulu dışında

²¹¹ Öğretide ticari temsilcinin TTK m. 367/1 de yer alan koşullara uygun atanması gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Kırca’ya göre ticari temsilcinin atanması için esas sözleşmede hüküm bulunması veya iç yönerge çıkarılmasına gerek olmasa da TTK m. 553/2’de öngörülen sorumluluktan kurtulmak için atamanın 367/1’de yer verilen koşullara uygun yapılması gerekir. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 630; Öğretide Cenkcı ise ticari temsilci ve ticari vekilin organ vasfına sahip olduğu bu nedenle atama için TTK m. 367/1’de yer alan koşullara uyulması gerektiğini belirtmiştir. CENKÇİ, s. 42 vd; Bizim de görüşüne katıldığımız Sevi ise ticari temsilci atamasının organsal devir niteliğinde olmadığı ve bu nedenle TTK m. 367/1’de öngörülen koşullara uyulmasının gerekmediğini ifade etmiştir. SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 94.

²¹² AKDAĞ GÜNEY, s. 157; PULAŞLI, Temsil, s.12; BÜYÜKATAK s. 198; KURU, s. 307; SEYİS, s. 338 vd. Karşıt görüş için ayrıca bkz. CENKÇİ, s. 44; Helvacı ise ticari temsilci ve ticari vekil atamanın TTK m. 375/1-a’da yer alan üst gözetim kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. HELVACI Mehmet, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 126. Ticari temsilcinin zımnen atabiliyor olması (TBK m. 547/1), bu görüşü desteklemektedir.

yetkilendirilecek kişiler tarafından yapılabilmesinin önü açıldığı görülmekte olup, ticari temsilci ve ticari vekilin atama ve görevden alınması işlemlerinin yönetim kurulu tarafından yetkilendirilen Murahhaslar tarafından da yapılabileceği sonucuna varılabilecektir. Bu husus aşağıda incelenecektir²¹³.

Ticari temsilci olarak pay sahiplerinin²¹⁴ atanmasında kanunen bir engel bulunmamaktadır. Tüzel kişilerin ticari temsilci olarak atanıp atanamayacağı ise öğretilerde tartışmalıdır. Konuya yönelik *Arslanlı*, ticari temsilcilerin çok geniş yetkilere sahip olduğu, bu geniş yetkilendirmenin zorunlu bir güven ilişkisi doğurduğunu bu nedenle tüzel kişilerin ticari temsilci olarak atanamayacağını ifade etmiştir²¹⁵. *Arkan* da taraflar arasındaki ilişkinin güven ilişkisine dayanması ve söz konusu güvenin tüzel kişiler ile tacir arasında tesis edilemeyeceği gerekçesiyle tüzel kişilerin ticari temsilci olamayacağı görüşündedir²¹⁶. *Demirkapı*, ticari temsilcinin özel güven ilişkisine dayandığı, tüzel kişilerin ticari temsilci olarak atanmasının açıkça bir düzenleme olmadığı müddetçe engel kabul edilmesi gerektiği görüşündedir²¹⁷. *Kırca* ise bir tüzel kişiyi ticari temsilci olarak tayin eden işletme sahibinin bunun sonuçlarını öngörmesi gerektiği ve işletme sahibini kendi iradesine karşı korumanın anlamsız olduğunu ifade ederek işletme sahibinin ticari temsilcinin temsil yetkisini her zaman geri alma hakkı varken ticari temsilci tüzel kişinin, organlarında meydana gelebilecek değişikliği gerekçe göstererek konuyu gerçek kişiler ile sınırlamanın doğru olmadığını ifade etmiştir²¹⁸. *Bilgili* de tüzel kişilerin ticari temsilci olarak atanmalarına ilişkin yasal bir engel olmadığı, modern ekonomik düzende mümkün olduğu görüşündedir²¹⁹.

²¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm, I, A.

²¹⁴ Aynı yönde KIRCA, İsmail, Ticari Mümessillik, Yetkin, Ankara, 1996, s. 76.

²¹⁵ ARSLANLI, Halil, Kara Ticaret Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, İstanbul, 1960, s. 181.

²¹⁶ ARKAN, s. 191; Tüzel kişilerin, ticari temsilcinin karşılamak istediği alana cevap veremeyeceği ve bu nedenle ticari temsilci olarak tüzel kişilerin atanamayacağı yönündeki benzer görüş için ayrıca bkz. DOMANIÇ Hayri/ULUSOY Erol, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, Gözden Geçirilmiş Yenilenmiş 5. Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 362

²¹⁷ DEMİRKAPI, Ticari Temsilci, s. 813.

²¹⁸ KIRCA, Ticari Mümessillik, s. 84-85.

²¹⁹ BİLGİLİ, Fatih, Tüzel Kişilerin Ticari Temsilciliği – Berlin Yüksek Mahkemesi’nin Bir Kararı Üzerine Düşünceler, TBBD, 2004,, S. 50, s. 42; Benzer görüş için ayrıca bkz. ERYİĞİT, Harun, Tüzel Kişilerin Ticari Temsilci Olarak Atanıp Atanamayacağı Sorunu, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S.1, 2017, s. 179.

Kanunen bir engel olmadığı için tüzel kişilerin ticari temsilci olarak atanabileceği görüşündeyiz. Ticari temsilci olarak tüzel kişilerin atanması halinde; tüzel kişi adına temsil yetkisini haiz bir gerçek kişi seçilmesi ve bu kişinin ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir²²⁰.

Yönetim kurulu üyesinin ticari temsilci veya ticari vekil olarak atanmayacağı öğretide oldukça tartışmalıdır. Bu konuda TTK ve TBK’da bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat TTK m. 371/7’de şirketi temsile yetkisi bulunmayan yönetim kurulu üyelerinin sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcısı olarak atanabileceği düzenlenmiştir. *Kırca*, tek başına temsil yetkisine sahip olan bir yönetim kurulu üyesinin ticari temsilci olarak atanmasının veya ticari temsilcinin sonradan yönetim kurulu üyesi olarak atanmasının mümkün olmadığını, ancak birlikte imza ile sınırlandırılmış yönetim kurulu üyesinin birlikte temsil yetkisinin muhafazasının yanında ayrıca ticari temsilci olarak da işlem yapabileceği görüşündedir²²¹. *Şener*’e göre organsal temsil yetkisi, ticari temsil yetkisinden daha geniş olması nedeniyle şirketi temsil yetkisine sahip bir kişinin ayrıca ticari temsilci olarak atanması gereksizdir. Yazara göre TTK m. 371/7 ticari temsilcileri kapsamamaktadır²²². Bu görüşe paralel İstanbul Ticaret Odası tarafından 31.03.2023 tarihli ‘‘Temsil İç Yönergesi Hakkında’’ başlıklı düzenlemesinde de bir kişiye hem müştereken sınırsız yetki hem de münferiden sınırlı temsil yetkisi verilemeyeceğini belirtmiştir. Uygulamada birçok şirket tarafından sınırsız imza yetkileri açısından birlikte imza kuralı uygulanmaktadır. Bu kuralın uygulanmasına karşın müşterek sınırsız imzaya yetkili bazı yönetim kurulu üyelerin veya limited şirket müdürlerinin tek başlarına veya diğer sınırlı imza yetkilileri ile birlikte belirli işlemleri yapmak üzere ayrıca yetkilendirildikleri görülmektedir. Düzenleme uyarınca müşterek sınırsız imzaya yetkili bir üyenin ayrıca iç yönergede münferiden sınırsız şekilde yetkilendirilmemelidir²²³. TTK m. 371/7’de temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerinin ticari vekil veya tacir yardımcısı olarak atanabileceği düzenlenmiş olsa da

²²⁰ SAYIN, Hediye Bahar, Tüzel Kişiler ve Yönetim Kurulu Üyeleri Temsilci Olarak Atanabilir mi?, Legal Hukuk Dergisi, C. 14, S. 162, 2016, s. 3027-3028.

²²¹ KIRCA, Ticari Mümessillik, s. 80-82.

²²² ŞENER, Ticari Temsilci, s. 70 vd.

²²³ https://www.ito.org.tr/documents/TicaretSicil/onemli_bilgiler_ve_duyurular/uygulama_degisiklikle_ri/temsil_ic_yonergesi_062023.pdf

ticari temsilci olarak atanabileceği düzenlenmemiştir. Fakat temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyesinin ticari temsilci olarak atanarak tecrübesinden faydalanamaması kanunun lafzına uygun düşmemektedir. Bu nedenle münferit imza yetkisine haiz yönetim kurulu üyelerinin ticari temsilci olarak atanması mümkün olmasa da imza yetkisi verilmeyen yönetim kurulu üyelerinin ticari temsilci olarak atanabileceği görüşündeyiz. Ayrıca yukarıda söz edildiği üzere müştereken sınırsız imza yetkilisi olan bir yönetim kurulu üyesinin bir iş ve işlemle sınırlandırılarak ayrıca münferit imzaya yetkili olarak atanması da mümkün değildir.

Ticari temsilci ile murahhas arasında atanma usulü ve organ niteliklerine yönelik farklılıklardan yukarıda kısaca söz etmiştik. Bu kişilerin atandıktan sonra sahip oldukları yetkilerin kapsam ve sınırları arasında da farklılık bulunmaktadır. Ticari temsilcilerin temsil yetkilerinin kapsam ve sınırları TBK'nın 547, 548 ve 549. maddelerinde düzenlenmiştir. TTK m. 370/2'ye göre temsil yetkisi devredilen murahhas üye ve murahhas müdürlerin temsil yetkileri hakkında ise TTK m. 371 hükmü uygulanır. TTK m. 371/1 hükmünün ticari temsilciler hakkında uygulama alanı bulmayacağı, bu konuda özel hükmün varlığına dayanarak kabul edilmektedir²²⁴. TBK m. 548'e göre ticari temsilci işletme sahibi adına şirket amacı kapsamında işletme amacına giren işleri ifa etmeye ve kambiyo taahhüdünde bulunmaya yetkilidir. İşletmenin amacına yönelik sınırlar dahilinde objektif olarak belirlenmekte olup bu sınırlar dahilinde yönetim kurulunun yapabileceği tüm iş ve işlemler ticari temsilci tarafından yapılabilir. Bu kapsama; borç alıp verme, alım-satım, taşınır ve taşınmazları kiraya verme ve üçüncü kişilere kiralama, ve icra takibi başlatma, tahkim sulh, ibra, feragat gibi tüm olağan ve olağanüstü işlemler girmektedir²²⁵. TBK m. 548/2 kapsamında şirket amacının taşınmaz alım satımı olmaması halinde, bu işlemler için ticari temsilciye özel yetki verilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde tasarruf işlemi yapma borcu doğuran taşınmaz satış vaadi sözleşmesi için de özel yetkiye ihtiyaç

²²⁴ YANLI, Veliye/OKUTAN NILSSON Gül, Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini, BATIDER, C. 30, S. 4, 2014, s. 29; CENKÇİ, s. 62; SEYİS, s. 342; Ticari temsilci ve ticari vekiller için TTK m. 371/2'nin uygulanmasında sakınca bulunmadığına yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 649.

²²⁵ ARKAN, s. 192.

vardır²²⁶. Öğretide özel yetki verilmedikçe ticari temsilcinin işletmeyi devredemeyeceği, tacirin iflasını isteyemeyeceği, rehin ve ipotek hakkı kuramayacağı kabul edilir²²⁷.

Murahhaslar gibi ticari temsilciler de ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir. Ticari temsilciye getirilebilecek sınırlamalar murahhaslar gibi merkez-şube işleri ve birlikte temsil²²⁸ ile sınırlandırılmıştır (TBK m. 549/1-2)²²⁹. İç ilişkide ticari temsilcinin temsil yetkisinin başka konularda sınırlandırılması mümkün olsa da ticaret sicile tescil ve ilanı mümkün değildir²³⁰. Bu husus TBK m. 549/4 de ayrıca düzenlenmiş olup kanunun öngördüğü sınırlamalar haricindeki diğer sınırlamaların ticaret sicile tescil edilse dahi iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği belirtilmelidir²³¹.

b. Ticari Vekil

Anonim şirketlerde TTK m. 368/1 uyarınca yönetim kurulu tarafından ticari vekil atanabilir. Ticari vekilin yetkileri ticari temsilciye göre daha dardır. Ticari vekil,

²²⁶ ARKAN, s. 194. Taşınmazın ticari temsilci tarafından kredi karşılığı ayni teminat olarak gösterilemeyeceği, şirket adına çekilen kredilerde taşınmazın banka tarafından ipotek edilmesi TBK m. 548/2 gereği taciri bağlamayacağı yönünde bkz. KAYIŞ, Ferhat, TBK 548'e Göre Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Kapsamı, Açısından İki Önemli Kavram, Üçüncü Kişinin İyiniyeti ve İşletme Amacı, DEÜHFD, C. 24, S.1, 2020, s. 200.

²²⁷ POROY/YASAMAN, s. 244; ARKAN, s. 194; BİLGİLİ/DEMİRKAPI/ÖZBOYACI, s. 207.

²²⁸ Ticari temsilcinin temsil yetkisini, bir yönetim kurulu üyesiyle veya bir müdür ile birlikte kullanabileceğinin kararlaştırılabileceğine yönelik bkz. ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 203; AKDAĞ GÜNEY, s. 114-115.

²²⁹ TBK m. 549/1-2 de ticari temsilcinin temsil yetkisinin merkez-şube işleriyle ve birlikte temsil kaydıyla sınırlandırılabilmesi düzenlendiği için TTK m. 371/3'in ticari temsilci için uygulama alanı bulmayacağına yönelik bkz. YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 29.

²³⁰ KAYIŞ, s. 200 vd; ARKAN, s. 197. Birlikte temsil ve şubeye özgüleme yoluyla sınırlama tacir için zorunluluk olmayıp isteğe bağlıdır. Tacirin bunun dışında, ticari temsilcilerin temsil yetkisini miktar ve konu itibarıyla isteğe bağlı sınırlandırmaları ve bunları ticaret siciline tescil ve ilanı üçüncü kişilere karşı etkili değildir. Yani konu ve miktar sınırlandırmaları tescil ve ilana rağmen üçüncü kişilere karşı bu yolla hüküm ifade etmez. Bu tür sınırlandırmaların da üçüncü kişiler aleyhine geçerli olabilmesi için onların bunu bildiklerinin ispatlanması gerekir. BİLGİLİ/DEMİRKAPI/ÖZBOYACI, s. 209.

²³¹ Şirketin ticari temsilcinin sorumluluğuna gidebileceğine yönelik bkz. KAYIŞ, s. 209.

TBK 551/1'e göre bir işletmenin yönetimini veya işletmenin belirli bazı işlerini ifa etmek amacıyla yetkilendirilir. Ticari vekillerin, şirketin alışılmış işlerini yapması için atanan genel yetkili ticari vekil ve şirketin olağan işlerden sadece yetkilendirilen işi yapmak üzere atanan özel yetkili ticari vekil olarak atanması mümkündür²³². Ancak her iki durumda da ticari vekil, TBK m. 551/2'ye göre açıkça yetkili kılınmadığı sürece ödünç para veya benzerlerini alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, dava açamaz veya açılmış bir dava üzerinde takip yapamaz²³³. Bu işlemlerin yapılabilmesi için ticari vekile açıkça yetki verilmelidir. Açık yetki konusunda ticari temsilciye benzer şekilde TTK m. 390/1 düzenlemesine uygun karar alınmalıdır. Ancak yukarıda söz edilen iş ve işlemler TBK m. 548'de yer alan ticari temsilcinin yapamayacağı işlemler arasında sayılmamış olup ticari vekilden farklı olarak ticari temsilci tarafından kendisine özel bir yetki verilmeden de yapılabilir²³⁴.

²³² TEOMAN, Ömer, Tüm Makalelerim, C. 3, Makale 2 : Tacir Yardımcıları, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, s. 36; ARKAN, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, Banka ve ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 29. Baskı, Ankara, 2023, s. 201.

²³³ Ticari vekillerin temsil yetkilerinin kapsam ve sınırlarına yönelik TTK m. 371/1'in uygulanamayacağına yönelik bkz. CENKÇİ; Buna karşılık TTK m. 371/2'nin hem ticari vekiller hem de TBK m. 40 vd. hükümlerine göre atanan genel temsilciler hakkında uygulanabileceğine yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 649; Murahhasların temsil yetkisi TTK m. 371/3 uyarınca sadece merkez-şube kaydı ve birlikte temsil ile sınırlandırılabilirken, ticari vekilin temsil yetkisinin konu ve miktar bakımından da sınırlandırılabilirliğine yönelik bkz. SEYİS, s. 345.

²³⁴ “...Uyuşmazlık davaya konu bonoyu imzalayan dava dışı K1'nin ticari vekil mi yoksa ticari mümessil mi olduğu noktasındadır. BK'nun 453/2 (6098 sayılı TBK'nun 551/2) maddesine göre ticari vekil, açık yetki verilmedikçe kambiyo taahhütlerinde bulunamaz ise de aynı yasanın 450/1 (6098 sayılı TBK'nun 548/1) maddesine göre ticari mümessil müessese sahibi hesabına kambiyo taahhütlerinde bulunmak yetkisini haizdir. Dosyada bulunan 11.04.2006 tarihli vekaletname içeriği incelendiğinde davacı şirket tarafından dava dışı K1'ya verilen vekaletnamede davacı şirketi hem resmi hem özel şirketler nezdinde temsil yetkisi verildiği gibi bankalar nezdinde ise şirketin her türlü hesaplardan dilediği zaman dilediği miktarlarda paralar çekmeye, ahzu kabza..... mevcut hesaptaki meblağları tamamen çekerek hesabı kapatmaya, yeniden hesap açmaya, açılmış hesabımıza dilediği zaman dilediği miktarlarda paralar yatırmaya, çekmeye, çek, tediye fişi vesair evrakları tanzim ve imzalamaya, şirket adına gelecek olan havale bedellerini ve alacaklısı olduğum çek bedellerini almaya, talep, tahsil ve ahzu kabza, tüm bu hususlardan dolayı şirketi ilgili banka şubesinde temsile ve hesabımı benden farksız olarak kullanmaya.... şirket adına tanzim edilecek ödeme emirlerini veya çekleri almaya, tahsil etmeye....” şeklinde oldukça geniş yetkiler verildiği görülmüştür. Bu durumda mahkemece, vekaletname içeriğine göre somut olayda çeki imzalayanın ticari mümessil olduğunun kabulü ve bunun sonucu olarak kambiyo taahhüdünde bulunabileceğinin kabulü ile sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanlışlığı

Yönetim kurulu tarafından ticari temsilci atamasında olduğu gibi ticari vekil atamasında da TTK m. 367/1’de yer alan koşullara uyulmasına yönelik zorunluluk yoktur²³⁵. Yönetim kurulu, TTK m. 368 uyarınca alacağı bir kararla her zaman anonim şirket için ticari vekil ataması yapabilir. Ticari temsilci atanmasına ilişkin başlık altında ticari temsilcilerin de murahhaslar gibi ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. TTK m. 368 kapsamında atanan ticari vekilin ise tescil ve ilan söz konusu değildir²³⁶. Nitekim TBK m. 551’de de ticari vekilin tescil ve ilan öngörülmemiştir. Ticari vekilin tescil ve ilan söz konusu olmadığı gibi temsil yetkilerine yönelik ticaret siciline tescil ile getirilecek bir sınırlama da bulunmamaktadır. Ticari vekilin temsil yetkisinin konu ve miktar yönünden sınırlandırılması da mümkündür²³⁷.

Ticari vekilin organ niteliğine yönelik öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. *Sevi*’ye göre ticari vekil ve ticari temsilci atanması organ niteliğinde değildir²³⁸. *Cenkci* ise ticari temsilci ve ticari vekilin yönetim yetkisine sahip olması halinde organ niteliğinde olduğunu ifade etmiştir²³⁹. *Öztan*, ticari vekilin bütün şirketi idare eden hukuki işlemlerde bulunması halinde fiili organ olarak sorumlu tutulması gerektiğini görüşündedir²⁴⁰. Ticari vekilin yetki kapsamında verilen görevleri ifa etmesi halinde yetkileri şirketin neredeyse tümüyle idaresini kapsayacak şekilde geniş olması halinde de organ olarak kabul edilemeyeceği görüşündeyim. Şirketlerde çoğunlukla ticari vekiller iş kanunu kapsamında çalışmakta olup verilen görevleri ifa etmekle yükümlüdürler. Şirketi idare ettikleri için onları fiili organ olarak kabul etmek yönetim kurulunun sorumluluktan kaçmasına neden olabilecektir. Ticari vekilin ancak verilen yetkileri aşması halinde fiili organ olarak kabul edileceği benimsenmelidir.

değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değildir....”, (Yarg. 19. HD, T. 11.12.2014. E. 2014/14332 K. 2014/17869) (lexpera.com 12.04.2024)

²³⁵ SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 94.

²³⁶ Bir sonraki bölümde üzerinde duracağımız üzere TTK m. 371/7 hükmü gereği TTK m. 367’ye uygun olarak atanan sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının tescil ve ilan zorunludur.

²³⁷ SEYİS, s. 345.

²³⁸ SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s.94

²³⁹ CENKÇİ, s. 42-44

²⁴⁰ ÖZTAN, s. 77-78;

Ticari vekil, yönetim kurulu veya TTK m. 375/1-d gereği yönetim kurulu tarafından yetkilendirilmiş Murahhas üye veya Murahhas müdürler tarafından atanabilir veya görevden alınabilir. TTK m. 371/7 ve 367 hükümleri saklı kalmak kaydıyla yetkilerinin sona erdiğini mektup veya sirküler ile veyahut duyuru yapılmak suretiyle şirketle işlem yapan üçüncü kişilere bildirilmelidir²⁴¹. Buna karşın TTK m. 371/7 ve 367 hükümleri gereği atanan ticari vekiller bakımından, iç yönergenin tescil ve ilanına bağlı işlem yapılması gerekecektir.

2. Sınırlı Yetkili Ticari Vekil ve Diğer Tacir Yardımcıları

Sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları kavramı, hukuk sistemimize 6552 sayılı Torba Kanunu'nun 131. Maddesiyle TTK m. 371 hükmüne eklenen 7 fıkra ile birlikte girmiştir. Kanun değişikliğe yönelik alt komisyon raporunda; Şirketlerin ticari vekil olarak görevlendirdikleri kişilerin yaptıkları hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişiler tarafından bilinmemesinin önüne geçmek ve yetkisiz temsile yönelik mağduriyetlerin önüne geçmek olduğu belirtilmiştir. *Yanlı/Okutan Nilsson*, bu fıkra ile ticaret sicile tescil ve ilan edilemeyen hususların imza sirkülerlerine eklenmesi nedeniyle noterlerin sorun yaşaması sonucu ortaya çıktığını ve eTK döneminden bu yana devam eden uygulamanın yasal zemine oturtulmasının amaçlandığını belirtmektedir²⁴²

Getirilen bu düzenlemeye göre ‘ ‘Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdiyle bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir.’ ’ Hükümde söz edilen ‘ ‘yukarı belirtilen temsilciler dışında’ ’ ibaresiyle temsile yetkili olan yönetim kurulu üyeleri ve temsil yetkisini devralan Murahhas üye ve müdürler ile sınırlı bir değerlendirme yapıp yapılmadığı belirsiz olduğundan,

²⁴¹ SEYİS, s. 348.

²⁴² YANLI, Veliye/OKUTAN NILSSON Gül, Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini, BATIDER, C. 30, S. 4, 2014, s. 8

öğretide kapsam yönünde farklı görüşler ortaya çıkmıştır²⁴³. Diğer taraftan getirilen düzenleme ile iki gruba temsil yetkisi verilmesi amaçlandığı anlaşılmakta olup, bunlar temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ve şirkete hizmet sözleşmesiyle bağlı çalışanlar olarak sayılmaktadır²⁴⁴.

İlgili kanun maddesinin yürürlüğe girmesiyle birlikte hükümde yer alan ‘*sınırlı yetkiye sahip*’ ibaresinin ne anlama geldiği ve ‘*diğer tacir yardımcıları*’ nın kapsamına giren kişilerin tespiti bakımından farklı görüşlerin ortaya çıkmasına zemin oluşturmuştur. Akdağ Güney, hükümde yer alan ifadede ‘*sınırlı yetkili ticari vekil*’ ve ‘*diğer tacir yardımcıları*’na değinildiği, hüküm kapsamına genel yetkili ticari vekillerin girmediğini, ‘*sınırlı yetkiye sahip*’ kişilerin sınırlı yetkili ticari vekil ve özel yetkili ticari vekil olduğunu belirtmiştir²⁴⁵. Yanlı/Okutan Nilsson ise ifadenin sınırlandırılmış temsil yetkisini tescil etmeyi amaçladığını, hükmün hem genel hem özel yetkili ticari vekili kapsadığını aksi halde genel yetkili ticari vekilin tescil ve ilan edilemeyeceğini belirtmiştir²⁴⁶. Kırca ise TBK m. 551 ve 552 kapsamında düzenlenen ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin sınırlandırılması halinde TTK m. 371/7 ye tabi olacaklarını; yetkilerinde herhangi bir sınırlandırma olmadığı takdirde ilgili hüküm kapsamında değerlendirilemeyeceklerini ifade etmiştir. Yazara göre TBK m. 551 ve 552 ye tabi olanların birlikte temsil ve merkez şube kaydına yönelik sınırlandırmaları TTK m. 371/7 kapsamında değerlendirilmelidir²⁴⁷.

Hükümde söz dilen ‘*diğer tacir yardımları* ‘ kapsamına yönelik ise *Pulaşlı* bağımsız tacir yardımcılarının acente, simsar ve komisyoncudan oluştuğunu fakat bunlar arasında temsil yetkisi olanın sadece acente olduğu, ancak acentenin de bağımsız tacir yardımcı olması nedeniyle şirkete hizmet akdiyle bağlı

²⁴⁴ YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 9; CENKÇİ, Esra, Ticari Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı, BATIDER, C. 34, S. 2, 2018, s. 108.

²⁴⁵ AKDAĞ GÜNEY, Necla, 6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK m. 371’e Eklenen Yedinci Fıkraya İlişkin Değerlendirmeler, Arslanlı Bilim Arşivi Elektronik Nehir Dergi, <http://www.arslanlibilimarsivi.com/Node/25>), 2014, s. 12; GÜNAY, s. 105.

²⁴⁶ YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 15-16.

²⁴⁷ KIRCA, İsmail, TTK m. 371/7 Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım, BATIDER, C. 30, S. 3, 2014, s. 26-29.

olamayacağından hükmün kapsamında değerlendirilemeyeceğini; bağımlı tacir yardımcılarının ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacıdan oluştuğunu bu kişiler arasından ticari temsilcinin yetkilerinin kapsamlı olması nedeniyle bu hükümde değerlendirilemeyeceğini, ticari vekilin ise zaten hükümde yer aldığını dolayısıyla TTK m. 371/7 kapsamında değerlendirilen tacir yardımcılarının pazarlamacı, satış görevlisi gibi kişiler olduğunu belirtmiştir²⁴⁸. Benzer yönde *Bahtiyar* da diğer tacir yardımcılara örnek olarak pazarlamacıyı göstermiştir²⁴⁹. *Akdağ Güney*, pazarlamacının TBK m. 448 kapsamında değerlendirildiğini ve ‘*diğer tacir yardımcıları*’nın pazarlamacıyı kapsamadığını hükümde sınırlı yetkili ticari vekillerin ve TBK m. 552’de düzenlenen satış yapan ticari işletme görevli ve hizmetlilerin kastedildiğini ifade etmiştir²⁵⁰. *Yanlı/Okutan Nilsson* ise ‘*diğer tacir yardımcıları*’ ibaresiyle TBK m. 552’de yer alan toptan, yarı toptan ve perakende satış hizmetleriyle uğraşan görevlilerin kastedildiği, bağımlı tacir yardımcısı olan ticari temsilcinin ise TBK m. 549 kapsamında ticaret sicile tescil ve ilanı mümkün olduğu için ayrıca ilgili kanun fıkrasında ‘*diğer tacir yardımcıları*’ grubunda değerlendirilemeyeceğini ifade etmiştir. Yazara göre hükmün amacı üçüncü kişilerin işletmedeki günlük işleri temsilci sıfatıyla ifa eden yetkililerin ve çalışanların temsil yetkilerini sürekli araştırma zorunluluklarından kurtarmak ve ticari hayatı hızlandırarak kolaylaştırmaktır²⁵¹.

TTK m. 371/7 kapsamında sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarının atanmasının yönetim kurulunun münhasır yetkisine girip girmediği hususu tartışmalıdır. *Pulaşlı ve Tekinalp*’e göre TTK m. 371/7 ye göre atama yapmaya yetkili organ yönetim kuruludur²⁵². *Akdağ Güney* ise konuya yönelik makalesinde TTK m. 371/7’ye göre yapılacak atamada yönetim kurulu ile birlikte yönetim kurulu tarafından delege edilmiş murahhas üye ve murahhas müdürlerin de yetkili olduğu görüşünü savunmuştur²⁵³. Kanun maddesinde ‘*Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete*

²⁴⁸ PULAŞLI, 6552 Sayılı (Torba) Kanunla Türk Ticaret Kanunu’na Eklenen Yeni Hükümlerin Değerlendirilmesi, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 142, 2014, s. 47-48.

²⁴⁹ BAHTİYAR, Ortaklıklar, s. 198.

²⁵⁰ AKDAĞ GÜNEY, 6552 Sayılı Torba Kanun s. 13-17.

²⁵¹ YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 16-18.

²⁵² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-82; PULAŞLI, Şerh- C.II, s. 1491.

²⁵³ AKDAĞ GÜNEY, s. 6552 Sayılı Torba Kanun, s.12

hizmet akdi ile bağı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir.” ifadesi kullanılmış olup yönetim kurulu ve yönetim kurulu tarafından yetkilendirilmiş kişiler veyahut murahhas gibi bir ifade kullanılmadığı için kanun lafzından yola çıkarak TTK m. 371/7 ye göre atamanın yalnızca yönetim kurulu tarafından yapılabileceği görüşünü kabul etmekteyiz. Bu durumda genel yetkili ticari vekil ve özel yetkili ticari vekili ticaret siciline tescil etmeden yapılacak atamalarda murahhasların yetkili olduğu, buna karşın TTK m. 371/7 ve 367/1 hükümlerine göre ticari vekil atamasının ise, iç yönerge ile belirlenen yetkiler kapsamında atama oluşturmaları sebebiyle, TTK m. 375 gereğince devredilmez ve vazgeçilmez yetkilerden olduğu benimsenmelidir.

Sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımlarının TTK m. 371/7 ye göre atanırken dikkat edilmesi gereken ilk şart bu yönde iç yönerge hazırlanması gerektiğidir²⁵⁴. Hükümde yapılan iç yönergeye yönelik atıfla birlikte; yönetim kurulu tarafından yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen devri amacıyla kullanılan iç yönerge, temsil yetkisinin kapsamının belirlendiği bir belge haline gelmiştir²⁵⁵. Yönetim yetkisi kısmen veya tamamen devredilmeyecekse yönetim kurulu tarafından iç yönerge hazırlanması gerekmemektedir. TTK m. 371/7 hükmüyle birlikte sınırlı yetkili ticari vekil veya tacir yardımcısı atanması halinde de iç yönerge hazırlanması zorunlu hale gelmiştir. Hükümde geçen “iç yönerge ile ticari vekil veya tacir yardımcılarının atanamayacağı” düzenlemesinin ise, iç yönerge ile yetki sınırlamalarının ortaya konulacağı ve atamanın bilahare bu yetki sınırları ile bağlantılı kişilerin belirlenmesi yoluyla yapılmasının amaçlandığı benimsenmelidir²⁵⁶.

²⁵⁴ Hükümde ‘*bu şekilde atanacak kişilerin görev ve yetkilerinin, 367. maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirleneceği, bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanının zorunlu olduğu, ancak iç yönerge ile ticari vekil veya tacir yardımcılarının atanamayacağı*’ düzenlenmiştir. Yönetim kurulu tarafından TTK m. 371/7 hükmünden bağımsız her zaman yetkileri sınırlandırılmamış diğer tacir atanabileceği TTK m. 371/7 de öngörülen yöntem harici TBK m. 552’deki tacir yardımcılarının TTK m. 371/7’deki usule uyulmaksızın atamasının yapılabileceği yönünde bkz. SEYİS, s. 359

²⁵⁵ PULAŞLI, Hasan, Anonim Şirketlerde İç Yönerge, Legal Hukuk Dergisi, C. 11, S. 125, 2013, s. 38 vd.

²⁵⁶ ORAN, Ozan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 120.

TTK m. 371/7 ile atanan temsilciler yönünden iç yönergenin tescil ve ilan zorunluluğu vardır. *Pulaşlı* 'ya göre iç yönergenin içerdiği bilgiler, yönetim kurulunun çalışma şekli ve şirket iç işleyişine yönelik özel bilgiler içerdiği için tescil ve ilanın sadece ilgili kısma yönelik olması gerekir²⁵⁷. Benzer yönde *Yanlı/Okutan Nilsson* da iç yönergede yer alan yönetimle ilgili kısımların tescil ve ilan edilmek istenmemesi halinde iki ayrı belge düzenlenerek sadece temsil yetkisine yönelik kısımların tescil ve ilan edilebileceği görüşündedir²⁵⁸.

Bir başka tartışılan konu ise tescil ve ilanın niteliğine yöneliktir. *Pulaşlı* 'ya göre TBK m. 551 kapsamında atanan ticari vekilin ticaret sicile tescil ve ilanı gerekmesi de TTK m. 371/7 kapsamındaki kişilerin atanmasına yönelik yönetim kurulu tarafından bir karara ihtiyaç duyulmakta ve ticaret sicile tescil ve ilan zorunluluğu bulunmaktadır. Kanun maddesi kapsamındaki kişilerin ayırt edilebilmesi amaçlandığı için burada tescil kurucu niteliktedir²⁵⁹. *Yanlı/Okutan Nilsson* ise ticaret sicile tescilin kural olarak açıklayıcı nitelikte olması, ilanın kurucu nitelik taşıdığı durumların TTK ve TSY'de belirtilmiş olması nedeniyle sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı atanmasına yönelik kararı tescilin açıklayıcı nitelik taşıdığı görüşündedir²⁶⁰. Tescilin kurucu nitelik taşıdığı durumlarda TTK ve TSY'de belirtildiği için TTK m. 371/7 kapsamındaki kişilerin atanmasına yönelik tescil ve ilanın açıklayıcı nitelik taşıdığı görüşündeyiz.

TTK m. 371/7 kapsamında görevlendirilen temsilcilerin yetki sınırları ve kapsamı iç yönergelerle belirleneceğinden, bu yönerge hükümleri ticaret siciline tescil edildiğinde üçüncü taraflar, temsilcilerin yetki sınırlarını bilememe iddiasında bulunamazlar (TTK m. 36/3). Ancak, iç yönergede düzenlenmeyen bir konuda işlem yapılırsa, ilgili işlem bakımından TBK'nın yetkisiz temsil hükümleri uygulanır ve bu durumda, işleme sonradan şirketçe açık veya örtülü onay verilip verilmeyeceği, işlemin niteliğine bağlı olarak değerlendirilir. Bu onay, bir veya daha fazla yetkili kişi tarafından yapılabilir. Buna göre, TTK m. 370/1'e göre şirketi temsil eden yönetim

²⁵⁷ PULAŞLI, 6552 Sayılı Torba Kanun s. 45-46.

²⁵⁸ YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 21.

²⁵⁹ PULAŞLI, 6552 Sayılı Torba Kanun, s. 44-45.

²⁶⁰ YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 24.

kurulu üyeleri (eğer esas sözleşmede farklı bir hüküm yoksa ve yönetim kurulu tek kişi değilse, çift imza gereklidir), TTK m. 370/2'ye göre yetki devralan Murahhas Üye ve Müdürler tarafından da onay verilebilir. İşlemin şirket tarafından benimsenerek zımnen icazet verilmesi de mümkündür. Şirket, yetkisiz temsilcinin işlemine onay vermezse, işlemle bağlı olmaz. Ancak, şirket, yetkisiz temsilcinin işlemine onay vermemesine rağmen uzun süre sessiz kalırsa ve bu durum, sözleşme ortağı tarafından icazet olarak yorumlanırsa, bu durumda iyi niyeti korunması amacıyla işlemle şirketin bağlı olduğu kabul edilmelidir²⁶¹.

Atanan temsilcilerin temsil yetkisinin kapsam ve sınırları, TTK m. 371/7'ye göre iki şekilde değiştirilebilir. İlk olarak temsil yetkisinin kapsamı ve sınırları iç yönerge değişikliği ile değiştirilebilir. Bu değişiklik nedeniyle ilgili iç yönerge kısmının yeniden ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir (TTK m. 31/1). İkinci ihtimalde ise temsilcinin iç yönergede ortaya konan konumunda değişiklik gerçekleştirilmek suretiyle temsil yetkisinin kapsam ve sınırları değiştirilebilir. Her iki ihtimal bakımından tescil ve ilan yükümlülüğünün yerine getirilmesi durumunda, Ticaret Sicili Kanunu m. 36/3 uyarınca olumlu etki ortaya çıkacaktır. Ancak, değişikliğin ticaret siciline tescil ve ilan edilmemesi halinde, Ticaret Sicili Kanunu m. 36/4 gereği üçüncü kişilerin durumu bildikleri veya bilmeleri gerektiği, şirket tarafından ispat edilebildiği takdirde ileri sürülebilecektir²⁶².

Bilindiği üzere TBK m. 551 ve 552 kapsamında ticari vekil ve diğer tacir yardımcı atanması halinde ticaret siciline tescil öngörülmemiştir. TTK m. 371/7 kapsamında atanan sınırlı yetkiye sahip ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının atanmasına yönelik tescilin öngörülmüş olması TTK m. 36/3 kapsamından şirketin sicilin olumlu etkisinden yararlanmasının önünü açmıştır²⁶³. Özellikle sınırlı yetkiye sahip ticari vekilinin veya diğer tacir yardımcılarının iç yönergede kapsam ve sınırları çizilen yetkileri aşarak işlem yapmaları durumunda, şirket tarafından bu durum ileri sürülerek işlemle bağlı olunmadığı savunmasında bulunulabilecektir. Bu durum ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin dış ilişkide geçerli olacak şekilde

²⁶¹ KURU, s. 306.

²⁶² YANLI OKUTAN NILSSON, s. 23.

²⁶³ YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 22.

her türlü sınırlandırılmasına olanak tanımış ve anonim şirkette daha geniş yetkilere sahip Murahhaslar ve ticari temsilciler için öngörülen sınırlamalara yönelik sistemi adeta delmiştir²⁶⁴. Tescil ve ilan olanağı işlem güvenliğini arttırsa da iyi niyetli üçüncü kişiler yönünden tescilin olumlu etkisi nedeniyle hukuki işleme yönelik sınırlamayı bilmediğini ileri sürme imkanını ortadan kaldırmaktadır. Şirketle işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişilerin özellikle basiretli davranma yükümlülüğünde bulunan tacir olmadığı durumlarda işlem yaptığı yetkilinin sınırlı yetkili olarak atanıp atanmadığını kontrol etmekle yükümlü bırakılması üçüncü kişinin mağduriyetine yol açabilecektir.

²⁶⁴ AKDAĞ GÜNEY, 6552 Sayılı Torba Kanun, s. 23.

2. BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ

I. YÖNETİM KURULU TARAFINDAN DEVREDİLEMEYECEK GÖREV VE YETKİLER

Günümüzde farklılaşan iş alanları ile anonim şirketlerde birçok uzmanlık alanı ve uzmanlık alanlarına yönelik departmanlar ihtiyaç göstermiştir. Bu doğrultuda yönetim kurulu üyelerinin, karar alması ve şirketi daha sağlıklı yönetebilmesi için görev ve yetkilerini üçüncü kişilere devir zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Yönetim kurulu üyeleri bu kapsamda daha profesyonel bir yönetim için yönetim ve temsil yetkisini devredebilir.

Yönetim kurulu, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle düzenleyeceği iç yönergeye göre yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye TTK m. 367/1 kapsamında devredebilir ve aynı zamanda TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Yönetim kurulunun devredemeyeceği onaya sunamayacağı ve vazgeçemeyeceği yetkileri ise TTK m. 375'te sayılmıştır. Madde kapsamında sayılan bu yetkilerin TTK m. 370/2 kapsamında devri mümkün değildir.

TTK m. 375 hükmünde sayılan görev ve yetkileri açıklamadan önce devredilmezlik ve vazgeçilmezlik kavramının incelenmesi gerekmektedir. Devredilmezlik kavramı, yönetim kuruluna ait olan yönetim görev ve yetkilerinin, hizmet sözleşmesiyle şirketin farklı departmanlarında çalışanlara, müdürlere, komitelere, üçüncü kişilere ve genel kurula devredilemeyeceğini ifade etmektedir. Vazgeçilmezlik kavramı ise yönetim kurulunun münhasır yetkisine giren bir yetkinin yönetim kurulu tarafından kullanılmayarak genel kurul yetkisine terkini ifade etmektedir. Devralınmaz ve vazgeçilmez yetkilerin varlığı yönetim kurulu ile genel kurul arasında işlev ayrımının olduğu ve TTK kapsamında güç teorisinin benimsenmemiş olduğunu göstermektedir²⁶⁵.

²⁶⁵ DOĞAN, Beşir Fatih; Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, S.2, 2012, 609-610.

TTK m. 375'e göre yönetim kurulu tarafından devredilemeyecek, vazgeçilemeyecek ve onaya sunulamayacak yetkiler aşağıda başlıklar altında incelenecektir. Öncelikle sayılan bu görev ve yetkilerin tahdidi (numerus clausus) olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. TTK m. 375 bağlamında sayılan görev ve yetkilerin sınırlayıcı olduğunun kabulü halinde hüküm dışında kalan tüm görev ve yetkilerin devrinin mümkün olduğunun kabul edilmesi gerekecektir²⁶⁶.

TTK m. 375'te yer alan görev ve yetkiler öğretide kabul edilen hakim görüşe göre sınırlı değildir. *Kırca*, TTK m. 375 dışında kalan bazı görev ve yetkilerin de işin niteliği gereği yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasında olduğunu belirtmiştir. Yazara göre TTK m. 147 kapsamında yer alan birleşme raporu hazırlanması, TTK m. 169 kapsamında bölünme raporunun hazırlanması, TTK m. 186 kapsamından tür değiştirme planının hazırlanması, TTK m. 199 kapsamında bağlı ve hakim şirketlerin raporlarının hazırlanması, TTK m 353 kapsamında anonim şirket fesih davasının açılması, TTK m. 376/1 kapsamında sermaye kaybı ve borca batıklık halinde genel kurulun toplantıya çağırılması, TTK m. 378 kapsamında riskin erken saptanması ve yönetimi, TTK m. 379 kapsamında şirketin kendi paylarını iktisap etmesi veya rehin olarak kabul etmesi gibi bir kısım görev ve yetkiler yönetim kurulu tarafından vazgeçilmez ve devredilmez görev ve yetkiler arasındadır²⁶⁷. *Çamoğlu* ise birleşme sözleşmesinin kabul edilmesinin TTK m. 375'te yer almamasına rağmen yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasından olduğu görüşündedir²⁶⁸. *Helvacı*, TTK m. 375'te kapsamlı bir sayım yapılmış olsa da a bendinde yer alan 'üst yönetim' kavramının diğer görev ve yetkileri de kapsayacak boyutta olduğunu belirterek yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerine TTK m. 368 kapsamında ticari mümessil ve ticari vekil atanması, TTK m. 353/1 kapsamında anonim şirket fesih davasının açılması ve TTK m. 376/1 sermaye kaybı ve borca batıklık halinde genel kurulun toplantıya çağırılmasını örnek göstermiştir²⁶⁹.

²⁶⁶ GÜNAY, s. 60.

²⁶⁷ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 540.

²⁶⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 147.

²⁶⁹ HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 126.

Bu durumda TTK m. 375 hükmünde belirtilen yetki ve görevlerin sınırlı sayıda olmadığı, kanunda ortaya konan ve niteliği gereği yönetim kurulunun görev ve yetkilerinden olduğu kabul edilebilecek, diğer görev ve yetkilerin de devrine olanak bulunmadığının belirlenmesi gerekmektedir²⁷⁰.

Ancak yönetim kurulunun yukarıda açıklanan görev ve yetkilerine ilişkin değerlendirmede, bunların şirketin üçüncü kişilerle hukuki işlem gerçekleştirmeye yönelik temsil yetkisi ile bağlantılı bulunmadığı, yönetim yetkisinin devrine yönelik sınırlamalar kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmelidir. Konu temsil yetkisinin devrine ilişkin işlem bakımından kendisini göstermekte olup, özellikle incelenen (d) bendinde yer alan hususlara yönelik aşağıda değerlendirmelerde bulunulacaktır. Kanun maddesinde yer alan görev ve yetkilere sırasıyla temas etmekte fayda görmekteyiz.

A. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bunlarla İlgili Talimat Verilmesi

Öncelikle şirketin üst düzey yönetimi²⁷¹ ve bunlarla ilgili talimat verme yetkisi şirketin günlük işlerinin yönetimi dışında kalan alanı ifade etmektedir. Madde gerekçesinde, ‘*Üst düzeyde yönetim ile kastedilen, genel işletme politikası başta olmak üzere, yatırım, finansman, temettü gibi politikaların hedeflerin karara bağlanması, bunlara ulaşılması için seçilen araçların gösterilmesi, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının veya ulaşılamayacağının belirlenmesi, bütçe uygulamasının kontrolü ve stratejilerin tespiti*’²⁷². Akdağ Güney’e göre şirket stratejisinin kriz dönemlerinde kontrolü ve bir iç denetim mekanizmasının oluşturulması da üst düzey yönetim dahilindedir. Şirketin kendi paylarını iktisap etmesi kanunda açıkça devredilemeyen yetkiler arasında yer almasa da bu görev üst düzey yönetim yetkisi olarak münhasıran yönetim kuruluna aittir²⁷². Helvacı, şirketin üst düzeyde yönetim ve gözetimin devredilmez görev ve yetki olarak yönetim kuruluna verilmiş olması bu görev ve yetkiden kaynaklanan sorumluluğun da yönetim kuruluna ait olduğunu ve bu hususun

²⁷⁰ DEMİREL, s. 222.

²⁷¹ Önemli yatırım kararlarının şirketin üst düzey yönetimi kapsamında değerlendirileceğine yönelik bkz. ÜNAL, s. 81.

²⁷² AKDAĞ GÜNEY, s. 148.

TTK 553 kapsamında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını arttıran bir unsur oluşturduğu görüşündedir²⁷³.

Madde gerekçesinde yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere üst düzeyde yönetim anonim şirketin günlük yönetimine ilişkin faaliyetlerinin ötesinde, anonim şirketin stratejik yönetimine ilişkin faaliyetleri ilgilendirmektedir²⁷⁴. Günlük işlerin yönetimi ve yönetim kurulu tarafından belirlenen temel ticari politikalara yönelik verilmesi gereken kararların devri mümkündür²⁷⁵. Kanun koyucu tarafından üst düzey yönetim kavramına yer verilmesi, şirket işlerinin ifası için gereken gündelik işlerin, yönetim kurulunun öncelikli görevinin olmadığını ifade etmekle birlikte üst düzey yönetim kapsamında olmayan yetkilerin TTK m. 370/2 kapsamında devrine izin verilmiştir²⁷⁶.

Yönetim kurulu tarafından üst düzeyde yönetim yetkisi kullanılmasındaki en önemli araç talimat vermektir. Yönetim kurulu üst düzeyde yönetim yetkisi kapsamında gerekli talimatları verebilir. Bu talimatlar, şirketin yönetimi için bağlayıcı nitelikte olup talimatların verilmesine yönelik özel bir şekil şartı öngörülmemiştir²⁷⁷. Yönetim kurulunun, Murahhaslara vereceği talimatlar bu bend kapsamında değerlendirilir. Talimatlara uyulması veya uyulmamasının sonuçları aşağıda incelenmiştir²⁷⁸.

²⁷³ Yazara göre ilgili maddenin a bendinde yer alan şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimat verilmesi ve e bendinde yer alan yönetimle görevli kişilerin yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi devredilemez nitelikte görev ve yetki olarak yönetim kurulu üyelerine yüklenmesi TTK m. 553/2 ve 553/3'ten yararlanılmasını zorlaştırmaktadır. Gerekçede ilgili hükümde uygun nedensellik bağı ve kusur olmaması halinde soyut bir gözetim anlayışına dayanılarak yönetim kurulu üyelerinin sorumlu tutulmalarına engel olma amacı güdüldüğünden söz edilse de kusurun ve illiyet bağının bulunmadığı bir halde gözetim yükümlülüğünün ihlalinin tartışılması dahi anlam ifade etmemektedir. HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 125.

²⁷⁴ ORAN, s. 76.

²⁷⁵ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 541.

²⁷⁶ SOYKAN, İsmail Cem, Türk Ticaret Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili, Legal Hukuk Dergisi, S. 91, 2010, s. 2377.

²⁷⁷ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 542; ORAN, s. 77.

²⁷⁸ Bkz. Üçüncü Bölüm, V, B.

B. Şirketin Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi

Kanunun b bendinde yer alan şirketin yönetim teşkilatının belirlenmesi yönetimle görevli olanlar arasındaki hiyerarşik ilişkinin sağlanması ve bunların görev ve yetkilerinin belirlenmesini ifade eder²⁷⁹. Şirketin amacına ulaşması için yönetim kurulu tarafından, yönetimin iyi bir şekilde organize edilmesi, yönetim teşkilatının şirket ihtiyaçlarına uygun belirlenmesi, bu kapsamda şirket yönetiminde faaliyet gösterecek birimlerin tespit edilmesi paylaşılacak ve devredilecek yetkilerin belirlenmesi ve yetkilerin kimlerle paylaşılacağı ve kimlere devredileceği konusunda ve ne şekilde kullanılacağı konusunda iç yönergede düzenlemeler yapılması gereklidir²⁸⁰. TTK'nın şirketin organizasyonunu münhasıran yönetim kurulunun yetki alanına bırakması sorumluluk rejiminin bir sonucudur²⁸¹. Yönetim kurulu şirket yönetimini organize etmek ve şirketin işleyişini planlayabilmek için iç yönerge düzenler. Bu yönerge hem yönetim kurulunun hareket alanını hem de yönergeye muhatap olan yöneticilerin ve diğer çalışanların faaliyet alanlarını belirler. Dolayısıyla iç yönerge hazırlama yetkisi de yönetim teşkilatının belirlenmesi yetkisi kapsamında yer alan yönetim kurulunun münhasır yetkilerindendir²⁸².

Yönetim kurulunun temsil yetkisini, murahhas üye ve murahhas müdürlere devretmesi yönetim teşkilatının belirlenmesi kapsamında değerlendirilebilecek bir husustur. Temsil yetkisinin devri, organsal bir devir olduğu için temsil yetkisinin devriyle beraber organ üyeleri belirlenmekte ve yönetim teşkilatı oluşmaktadır²⁸³. Bu husus aşağıda incelenmiştir²⁸⁴.

²⁷⁹ HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 127.

²⁸⁰ YANLI, Veliye, İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda "İş Bölümü İlkesi" ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, İHFM, C. 54, S. 3, 1997, s. 266; DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 614.

²⁸¹ AKDAĞ GÜNEY, s. 148.

²⁸² DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 615.

²⁸³ DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 615; ALTAY, Sıtkı Anlam; Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 108.

²⁸⁴ Bkz. İkinci Bölüm, II, A.

C. Muhasebe Finans Denetimi ve Şirketin Yönetiminin Gerektirdiği Ölçüde Finansal Planlama İçin Gerekli Düzenin Kurulması

Kanunun c bendinde yer alan muhasebe finans denetimi ve şirketin yönetimin gerektirdiği ölçüde finansal planlama için gerekli düzenin kurulması ile ifade edilmek istenen muhasebe düzeninin sağlanması finans denetim ve planlamanın yapılmasıdır. TTK m. 375/1-c uyarınca yönetim kurulu muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulmasını sağlamakla görevlidir. Sözü edilen hususların uzmanlık gerektirmesi sebebiyle kurul, bu konulara ilişkin hazırlık ve karar aşamaları bakımından yetki devrinde bulunabilir. Bu durum devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerin devrini ifade etmemekte, yalnızca uzmanlık gerektiren finansal planlama gibi alanlarda gerekli düzenin kurulmasını sağlamak adına yetkinin devri gündeme gelmektedir²⁸⁵. Burada muhasebe ve finans denetimi ve yönetimi, yönetim kurulunun münhasır yetkisinde yer almakta olup, organizasyonun işleyişi için muhasebe ve finans uzmanlarına raporlama, planlama vb. görevlerin verilmesi mümkündür.

D. Şube Müdürleri Hariç Olmak Üzere Müdürlerin ve Aynı İşleve Sahip Kişilerin Atanmaları ve Görevden Alınmaları

Konumuz ile doğrudan bağlantılı bulunan TTK m. 375/1-d'de "*şube müdürleri hariç olmak üzere müdürlerin ve aynı işleve sahip kişilerin atanmaları*", 29.05.2024 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 7511 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile TTK'ya yeni eklenmiştir. Kanun değişikliğinden önce ilgili bend; "*müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisine imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları*" şeklinde olup öğretilde yönetim kurulunun altında çalışacak yöneticilerin seçiminde yönetim kurulunun münhasır yetkili olduğu kabul edilmekteydi. Kanun değişikliği ile birlikte şube müdürlerinin yönetim kurulunun yetkilendirdiği kişiler tarafından atanabileceği öğretilde tartışmalara yer vermeyecek şekilde kabul edilmişken; eski düzenlemede yer alan "*imza yetkilileri*" kavramı kaldırılmış "*müdürler ve aynı işleve*

²⁸⁵ HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 127; AKDAĞ GÜNEY, s. 149; DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 617; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-32.

sahip kişilerin atanması'' kalmıştır. 03.05.2024 tarihli yasa teklifinde gerekçe olarak, şirketlerin kurumsallaşması ve rekabet güçlerinin artmasıyla birlikte şirket faaliyetlerinin şirket merkezi dışındaki yerlerde yürütülmesi adına şube açılmasının kolaylaşması, bu doğrultuda şube ağı geniş olan ve temsile yetkili çalışan sayısı fazla olan şirketlerde görevli her düzeyde çalışanın atanma ve görevden alınmalarına ilişkin yetkinin yönetim kurulunca devredilememesinin iş süreçlerini zorlaştırdığı bu nedenle şirket işlemlerinde kolaylık sağlanması adına şirketin üst düzey yöneticileri dışında kalan kişilerin atanma ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasından çıkarılması amaçlandığı ifade edilmiştir.

Bu kapsamda müdürler ile kastedilenin kimler olduğu belirsizdir. Öğretide hükmün ilk haline yönelik değerlendirmeler kapsamında *Altay* TTK m. 375/1-d bendindeki müdür kavramıyla murahhas müdürlerin değil eTTK m. 342'de yer alan müdürlerin kastedildiği görüşündedir. Yazara göre murahhas müdürün atanmasına yönelik yetkinin münhasıran yönetim kuruluna ait olması TTK m. 375/1-b'den kaynaklanmaktadır²⁸⁶. *Akdağ Güney* ise müdür kavramı ile eTK m. 342 kapsamındaki müdür değil, şirketin üst yönetiminde görevli müdür olarak anlaşılması gerektiği görüşündedir²⁸⁷. Öğretide *Kırca*, “müdürler ve aynı işleve sahip kişiler” ile kastedilenin, esas itibarıyla TTK m. 367 gereği yönetimin devredildiği kişiler olduğunu savunmaktadır²⁸⁸.

Hüküm gerekçesinde “müdürler ve aynı işleve sahip kişiler” ifadesinin kendilerine yönetme görev ve yetkileri tanınmış olan kimseleri ifade ettiği ancak görev ve yetki verilmesi ile kastedilenin yönetim devri (TTK m. 367/I) olmadığı, kastedilenin işlemlerin yürütülmesi aşamasına ilişkin yetkiler olduğu ifade edilmektedir. Kanun koyucunun konuya yönelik açık iradesini yansıtan madde gerekçesi göz önüne alındığında “müdürler ve aynı işleve sahip kişiler” ifadesi ile anlatılmak istenenin TTK m. 367/1 anlamında yönetimin devredildiği kimseler olduğu yönündeki yorum isabetli gözükmemektedir. Hükümde önceden yer alan “imza

²⁸⁶ ALTAY, Sıtkı Anlam; Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul, 2012, s. 108.

²⁸⁷ AKDAĞ GÜNEY, s. 156.

²⁸⁸ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 555.

yetkilileri” ifadesiyle temsil ve yönetim yetkisinin devredildiği murahhas üye ve murahhas müdürlere yönelik atamalar ve görevden almaların öğretide TTK m. 375/1-d kapsamında münhasıran yönetim kuruluna ait olduğu kabul edilmekte, imza yetkilileri kapsamına ticari vekil ve ticari temsilcinin girip girmediği ise tartışmalıydı²⁸⁹.

Hüküm ve yasa teklifi gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde anonim şirketlerin iş hacminin değişen ekonomik düzen ve gelişen teknolojiyle birlikte her geçen gün daha da büyümesi üst düzey yöneticilere çok fazla farklı sıfatlar verilmesine neden olmaktadır. Kanun koyucunun burada müdür kavramını genel bir ifadeyle kullanması yasada yaşanan tartışmaları önlemeyecektir. Müdür sıfatıyla kimlerin kanun metni kapsamına girdiği hala belirsizdir. Şube müdürlerinin hariç tutulması özellikle ticari temsilci olarak kabul edilen banka şube müdürlerinin işe iade davalarında yönetim kurulu kararı yer almadan iş akdinin feshedildiğine yönelik iddialarla dava açmasına ve davalarının reddedilmesiyle sonuçlanmaktaydı²⁹⁰. Bu nedenle yargı kararlarına ışıık

²⁸⁹ DOĞAN, Organizasyon, 193; YANLI, Veliye Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir? İHFM, C.71, S.2, 2013, s. 445 vd. ; Madde gerekçesinde şirket içindeki konumuna bakılmaksızın kime temsil yetkisi verilecekse bu konuda münhasıran yönetim kurulunun yetkili olduğu sonucunu çıkarmaya elverişli hükümler olsa da yönetim kurulunun bu bendin bahsettiği imzaya yetkili kişileri tayin hususundaki devredilemez ve vazgeçilemez yetkisinin, 370. maddenin 2. fıkrasıyla yani murahhas üye ile müdür tayiniyle sınırlı tutulması gerektiğini, daha alt seviyede imzaya yetkili kişiler olan ticari temsilci ve ticari vekili atama yetkisinin devredilebilir olması gerektiği yönünde bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 558; TTK'nın 375/I.d bendinin emredici düzenlemesi ve TTK'nın 368. maddesi karşısında şirkete atanacak üst yönetimin altında görev yapacak kimselerin dahi (işlemlerin icra safhası ile yetkili olanlar ile temsilci ve vekiller) atanması ve azli yetkisinin münhasıran yönetim kurulunda olduğundan bu yetkinin murahhaslar dâhil kimseye delege edilemeyecek olmasının uygulamada büyük şirketleri zor durumda bırakacağı, olması gereken hukuk açısından gerek ticari mümessillerin gerekse ticari vekillerin atanmasına ilişkin yetkinin aşağıya doğru delege edilebilmesi gerektiği yönünde bkz. AKDAĞ GÜNEY, s. 160; TTK m. 368. ve 375/-d bendi ile madde gerekçesinde ifadeden, ticari temsilci ve ticari vekil atama yetkisinin münhasıran yönetim kuruluna ait olduğu ve devredilemeyeceğinin anlaşıldığı ancak kanunun lafzına rağmen, yönetim kurulunun ticari temsilci ve ticari vekil tayin etme yetkisini devretmesinin mümkün sayılması gerektiği yönünde bkz. ÖZDAMAR, Mehmet, 6552 Sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili, Gazi Üniversitesi Dergisi, C. 18. S.3, 2014, s. 137-164. s.559.

²⁹⁰ *Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, bankanın organizasyonel bağlılıklarında şube müdürünün genel müdür yardımcısı ve bölge koordinatörüne bağlı*

tutulması amaçlanarak şube müdürleri tartışmaya mahal vermeyecek şekilde yönetim kurulu kararı aranmadan göreve başlayabilecek ve görevden alınabilecektir. İmza yetkilileri ifadesinin de kanun metninden çıkarılması ve şube müdürlerinin atanması ve görevden alınmasının hariç tutulması, ticari temsilci ve ticari vekillerin atanması ve görevden alınmasının yönetim kurulunun münhasır yetkisinde olup olmayacağına açıklık getirmemektedir.

Kanaatimizce yasa teklifi gerekçesinde de ifade edildiği üzere şube ağı geniş olan ve temsile yetkili çalışan sayısı fazla olan şirketlerde görevli her düzeyde çalışanın atanma ve görevden alınmalarına ilişkin yetkinin yönetim kurulunca devredilememesinin iş süreçlerini zorlaştırdığı bu nedenle şirket işlemlerinde kolaylık

olduğu, banka üst düzey yöneticileri arasında yer almadığı, banka şube müdürlerinin TTK 375/1-d maddesinde “müdür” olarak ifade edilen yöneticiler arasında olmadığı, şube müdürünün atanmaları ve görevden alınmalarının yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında olmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Yarg. 11. HD. T. 03.12.2019, E. 2019/453, K. 2019/7768. (lexpera.com, 18.09.2024) ; Bankanın organizasyonel bağlılıklarında Şube Müdürünün Genel Müdür Yardımcısı ve Bölge Koordinatörüne bağlı olduğu, bankanın üst yöneticileri arasında yer almadığı, Genel Müdürün yönetim kurulundan aldığı yetki çerçevesinde; Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, İç Kontrol ve Risk Yönetimi grubundaki Daire Başkanları ve 1. Hukuk Müşaviri gibi üst yönetimde yer almayan davacı şube müdürünün atamasını yaparak, iş sözleşmesini fesh ettiği, Bankacılık Kanunu ve Yönetmeliklerdeki tanımlar ve üstlenilen görev itibarıyla yapılan değerlendirmede banka şube müdürlerinin TTK.375/1-d maddesinde ifade edilen “müdür”, yöneticiler arasında olmadığı, şube müdürlerinin atanmaları ve görevden alınmalarının yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında olmadığı bildirildiği anlaşılmakla...”gerekçesi ile, Davacının davasının reddine karar verilmiş ve karara karşı davacı tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur. İstanbul BAM, 13. HD, T. 15.11.2018, E. 2018/226, K. 2018/1106. (lexpera.com, 18.09.2024); Dava, genel kurul kararlarının iptali istemine ilişkin olup davacı 19.07.2012 tarihli genel kurulda davalı şirkete genel müdür atanmasının yetki gaspı mahiyeti taşıdığını ileri sürerek bu yöndeki kararın da iptalini istemiştir. Dava konusu genel kurul toplantısının yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK'nın 375/1-d bendinde müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ile görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Bu durumda dava konusu genel kurul toplantısında davalı şirkete genel müdür atanmasına ilişkin alınan 6 nolu kararın yoklukla malul olduğu nazara alınarak butlanına karar verilmesi gerekirken genel müdür seçimine ilişkin kararın yönetim kurulu kararı ile aynı yönde olduğu ve genel kurulun en üst karar organı olması sebebiyle iptal talebinin yerinde görülmediği gerekçesiyle davanın bu yönden de reddine karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir. Yarg. 11. HD. T. 11.09.2017, E. 2016/1448 , 2017/4198 K. (lexpera.com, 18.09.2024)

sağlanması adına şirketin üst düzey yöneticileri dışında kalan kişilerin atanma ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasından çıkarılması amaçlandığı için ticari temsilci ve ticari vekilin atanması ve görevden alınmasına yönelik yetki yönetim kurulu tarafından devredilebilir niteliktedir. 6102 sayılı kanun sonrası yapılan 29.05.2024 tarihli değişiklikle müdür kavramı ile şirketin üst düzeyde çalışanları genel ifadeyle kullanılmış ve böylece göreve gelme ve görevden alma yetkisi yönetim kurulunun münhasır yetkisine bırakılacak kişilerin şirket iç yönergelerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda anonim şirket iç yönergesi de dikkate alınarak genel müdür, direktör, finans müdürü gibi üst düzey yetkililerin atanması ve görevden alınması TTK m. 375/1-d kapsamında yönetim kurulunun münhasır yetkisinde değerlendirilebilir²⁹¹.

Temsil yetkisi devredilen murahhas üye ve murahhas müdürlerin atanmaları ve görevden alınmalarına yönelik yönetim kuruluna verilen münhasır yetkinin dayanağı TTK'nın 375/1-d maddesinden değil, TTK 375/1-b ve TTK 370/2 maddelerinden kaynaklanmaktadır.

²⁹¹ *Antalya Bölge Adliye Mahkemesince tüm dosya kapsamına göre, TTK'nın 391. maddesinde de butlan sebeplerinin tahdidi olarak düzenlenmediği, yönetim kurulunun dışarıdan atanan genel müdürü istifa olmaksızın her zaman görevden alabilme yetkisinin bulunduğu, davalı şirketin yönetim kurulu tarafından genel müdürün atanması ve görevden alınması için herhangi bir gerekçe göstermesine de gerek bulunmadığı gerekçesiyle davacı vekilinin ilk derece mahkemesi kararına ilişkin istinaf başvurusunun gerekçe yönünden kabulüne, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, 6100 Sayılı HMK'nın 353/1-b-2. maddesi gereğince sonucu itibariyle doğru olan anılan karar gerekçesinin "Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi ve müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez mutlak yetkileri arasında olduğundan davanın reddine karar verilmiştir." şeklinde düzeltilmesine, davanın reddine karar verilmiştir. Yarg. 11.HD. T. 28.1.2021, E. 2020/1355 E, K. 2021/588. (lexpera.com, 20.09.2024)*

E. Yönetimle Görevli Kişilerin Üst Gözetimi

Kanunun e bendinde yer alan şirketin üst gözetimini ile ifade edilen kanun gerekçesine göre hem kurumsal hem de işletme iktisadı yönünden iş akış ve gözetimidir. Bu gözetim günlük iş ve işlemlerin gözetiminden farklı olup günlük iş ve gözlemlerin devri mümkündür²⁹². Yönetim kurulu üst gözetim yetkisi kapsamında yönetim kurulunun altında faaliyet gösteren yöneticileri gözetler. Büyük çaplı anonim ortaklıklarda çok fazla sayıda müdür görev yapmakta olup bunların hepsinin yönetim kurulu tarafından gözetim ve denetim altında olması mümkün olmadığı için genelde üst gözetim faaliyetinin işlevsel kılınması amacıyla denetim komitelerinden faydalanılmaktadır²⁹³. SPK'da da kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında üst gözetim görevinin gerçekleştirilmesi için iç kontrol sistemi ve bu kapsamda komite oluşturulması öngörülmektedir²⁹⁴.

Üst gözetim, sadece mevcut kurallara uygun hareket edilip edilmediğinin denetimiyle sınırlı olmayıp aynı zamanda şirket amacına uygun, verimli ve etkili şekilde faaliyet yapılıp yapılmadığının gözetimini de kapsamaktadır Bu yönüyle yönetim kurulu üyeleri üst gözetim görevleri kapsamında gerekli talimatları vermesi, şirket faaliyetlerine yönelik belirsizlik ortaya çıktığında ek bilgi talep etmesi, yapılan yanlış uygulama ve düzensizliklere yönelik ek tedbirler alması ve yöneticilerin kanuna, esas sözleşme ve iç yönergeye aykırı işlemleri olduğunda derhal müdahale etmesi gerekir²⁹⁵.

²⁹² Kavram yönünden bkz. ÖZATLAN, s. 29; HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 128; Üst gözetim kavramının bilinçli bir tercihle kanun maddesine eklendiği, kanun koyucunun alelade bir gözetimi kastetmediğine yönelik bkz. DOĞAN, Organizasyon, s. 195; Münferit olarak her yönetim kurulu üyesinin gözetim görevi olduğu, üyelerin bu görevi bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında yerine getirebileceklerine yönelik bkz. PULAŞLI, Hasan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Mütessesil Sorumluluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C.25, S.1, 2009, s. 42; Temsil yetkisinin kanunda aranan şartlara uygun devri halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu üst gözetim sorumluluğuna dönüşmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, V.

²⁹³ PULAŞLI, Özen Yükümlülüğü s. 41.

²⁹⁴ DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 620. SPK kapsamında kurulacak komite ve komisyonlara yönelik ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Birinci Bölüm, II, B.

²⁹⁵ DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 620.

Üst gözetim görevinin ifası amacıyla yönetim kurulu TTK m. 366/2'ye göre kurulacak komite ve komisyonlardan da faydalanabilir²⁹⁶. Bu kapsamda denetim komitesi, riskin erken saptanması komitesi ve kurumsal yönetim komitesi gibi komiteler kurularak, yönetimle görevli kişilerin görev alanlarına yönelik işlerin izlenmesi ve bu konularda düzenli şirket raporlarının oluşması amacıyla komitelere çeşitli görevler verilebilir²⁹⁷.

Temsil yetkisinin devri halinde yönetim kurulu tarafından temsil yetkisi devredilen kişilerin yaptıkları işlemlerden haberdar olunmasını sağlayacak doğru organizasyonun kurulması TTK m. 369'da ifade edilen özen yükümlülüğünün de bir gereğidir. Makul ölçüde bilgi edinilmediğinin tespiti halinde, bu durum yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüklerine aykırı davrandıkları anlamı taşıyacağı için sorumluluk davasının diğer şartlarının da oluşması halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna hükmedilebilir²⁹⁸. Yönetim kurulunun bilgilendirilmesi amacıyla iyi bir organizasyon yapısının kurulmaması halinde sorumluluk davalarında yönetim kurulu üyelerinin gözetim yükümünü gereği gibi ifa ettiğini ispatlaması güçtür. Yönetim kurulu üyelerinin organizasyon yapısına önem verdiğini, bu konuda komite ve komisyonlara başvurduğunu ve düzenli raporlar aldığını delil olarak sunabilmesi kusur yönünden özen yükümlülüklerini ihlal etmediklerinin ispatı açısından son derece önemlidir²⁹⁹. Aşağıda özen yükümlülüğüne yönelik sorumluluk ayrıntılı incelenmiştir³⁰⁰.

²⁹⁶ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 561.

²⁹⁷ ORAN, s.89.

²⁹⁸ ORAN, s. 90.

²⁹⁹ KIRCA/ ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 614; ALTAY, s. 66

³⁰⁰ Bkz. Üçüncü Bölüm, V, B, 3.

F. Pay, Yönetim Kurulu Karar ve Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defterlerinin Tutulması, Yıllık Faaliyet Raporunun ve Kurumsal Yönetim Açıklamasının Düzenlenmesi ve Genel Kurula Sunulması, Genel Kurul Toplantılarının Hazırlanması ve Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesi

Kanunun f bendinde yer alan defterlerin tutulması yetkisiyle kastedilen defterlerin bizzat yönetim kurulu tarafından tutulması değil bu görevin yönetim kurulu tarafından yetkilendirilen kişiler tarafından ifa edilmesi yönetim kurulunun ise bu kişileri gözetleme yetkisidir³⁰¹. Yıllık faaliyet raporunun hazırlanması ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi TTK kapsamında yönetim kurulunun devredilemeyecek yetkileri arasında kabul edilmiştir. Nitekim SPK kapsamında da şirketin yıllık faaliyet raporunun hazırlanması ve genel kurula sunulması ile kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi münhasıran yönetim kuruluna ait olarak ifade edilmiştir. Yönetim kurulu genel kurul toplantılarının hazırlanması yetkisi kapsamında toplantıya yönelik hazırlık yapmakla ve toplantının yapılmasını sağlamakla görevlidir. Bu görevi ifa ederken murahhas ve yöneticilerden yardım alabilir. Fakat genel kurulun toplantıya çağırılması, bizzat yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmelidir. Yönetim kurulu bu görev ve yetkiyi devredemez³⁰².

G. Borca Batıklık Halinde Mahkemeye Bildirimde Bulunulması

Hükmün en son bendinde yer alan borca batıklık halinde yönetim kurulunun mahkemeye bildirimde bulunma yükümlülüğünde ise kanun koyucu tarafından pay sahipleri, alacaklılar ve şirketin ekonomik menfaatlerinin korunması amaçlanmıştır. Yönetim kurulu borca batıklık halini avukat veya müdür aracılığıyla mahkemeye bildirebilir. Burada borca batıklık kararını yönetim kurulunun alması amaçlanmıştır³⁰³. Esasen bu konu bakımından bir sonraki hükümde (TTK m. 376) detaylı düzenleme getirildiği ve yönetim kurulunun mali durumun niteliğine göre genel kurulu davet ve iyileştirici önlemler sunma, genel kurul tarafından sermaye yetersizliğine yönelik

³⁰¹ DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 621; ÜNAL, s. 75-75.

³⁰² DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 622.

³⁰³ DOĞAN, Devredilemez Yetkiler, s. 622.

karar alınmasını sağlama ve mahkemeye iflas için başvurma konularında görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Burada verilen görevlerin yönetim kurulu tarafından bizzat yerine getirilmesi gerektiği benimsenmektedir³⁰⁴

II. TEMSİL YETKİSİNİN DEVREDİLEBİLECEĞİ KİŞİLER

A. Murahhas Üye ve Murahhas Müdür

Temsil yetkisi, TTK m. 370/2 kapsamında bir veya daha fazla ‘*murahhas üye*’ye ya da ‘*müdür*’ olarak üçüncü kişilere devredilebilir. Her iki kavramın TTK ve eTTK’da farklı ifadelerle kullanılmış olması nedeniyle kavramların üzerinde durmakta fayda görmekteyiz.

TTK m. 370/2 kapsamında organsal bir yetki olan temsil yetkisini devralan üçüncü kişiler için murahhas müdür kavramı kullanılmaktadır. Burada söz edilen üçüncü kişiler, yönetim kurulu üyesi olmayan kişilerdir. Murahhas üyeler ise yönetim kurulu üyesi olan kişilerdir. Temsil yetkisini devralan murahhas üye ve müdürün bu sıfatı kazanabilmesi için temsil yetkisinin usulüne uygun devri ve TTK uyarınca sahip olduğu görevlerin ve yetkilerin kapsamı önem arz eder. Devralan kişilerin CEO, icra kurulu başkanı, genel müdür, koordinatör, icracı üye gibi sıfatlara sahip olması temsil yetkisinin kapsamına yönelik farklılık oluşturmaz³⁰⁵.

Yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 367/1’de ‘*murahhas üye*’ ve ‘*müdür*’ kavramlarına yer verilmemiştir. Bunun yerine ilgili hükümde, yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devredilebileceği ifadesinde bulunulmuştur. Temsil yetkisinin devri için ‘*murahhas üye*’ ve ‘*müdür*’ kavramları kullanılırken; yönetim yetkisinin devri için ‘*üye*’ ve ‘*üçüncü kişi*’ kavramlarına yer verilmesine yönelik *Cenkci*, TTK m. 367/1 de murahhas üye ve müdür kavramlarının kullanılmamasının bilinçli olduğunu, bu sıfatların yönetim yetkisi devredildiği takdirde kazanıldığını, TTK m. 370/2’de yer verilen ‘*murahhas üye*’ ve ‘*müdür*’ kavramlarının TTK m. 367’ye gönderme

³⁰⁴ ORAN, s. 94.

³⁰⁵ KURU s. 341.

niteliği taşıdığını ve böylelikle temsil yetkisinin yönetim yetkisi bulunmayan birine devrinin engellenmeye çalışıldığını belirtmiştir³⁰⁶. Konuya yönelik *Tekinalp* temsil yetkisinin devrinin , yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen devrini de içerdiğini belirtmiş, temsil yetkisinin TTK m. 367 ile birlikte uygulanması gerektiğini ifade etmiştir³⁰⁷. *Kırca*, yönetim yetkisinin devrinin temsil yetkisinin devrini, temsil yetkisinin devrinin de yönetim yetkisinin devrini içermediği ancak çoğu kez alınan kararların icrası için temsil yetkisinin kullanılması gerektiği ve temsil yetkisine yönelik karar alınması için de temsil yetkisiyle birlikte yönetim yetkisinin devrinin uygun olduğu görüşündedir³⁰⁸. Yönetim ve temsil yetkisinin aşağıda izah edileceği üzere birlikte devrinin şart olmaması ve 6102 sayılı TTK ile yönetim ve temsil yetkisinin farklı maddelerde düzenlenmesi nedeniyle yönetim yetkisi bulunmayan birine temsil yetkisinin devredilebileceği benimsenmelidir.

Murahhas üyelik kavramını açıkladıktan sonra icracı ve icrada görevli olmayan üye kavramlarının da açıklamasında fayda görmekteyiz. İcracı üye ve icrada görevli olmayan üye Türk mevzuatına Sermaye Piyasasına yönelik düzenlemelerle girmiş olup sermaye piyasası mevzuatında, TTK’da ele alınan murahhas üye kavramının karşılığını icrada görevli yönetim kurulu üyesi oluşturmaktadır³⁰⁹.

İcrada görevli üye kavramıyla organ sıfatını haiz kişiler tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi şirkette günlük akışa uygun olağan işlerde görev alan, idari görevi veya kendisine bağlı icrai mahiyette faaliyet gösteren bir birimi bulunmayan kişilerdir. Bu kişiler pasif yönetim kurulu üyesi olarak yönetim kurulunda kararların alınması ve oy kullanma dışındaki yetkileri ve günlük iş dışındaki yetkilerde temsil yetkilerini kullanmazlar. Bu üyelerin sorumlulukları da TTK m. 553’e tabidir³¹⁰.

³⁰⁶ CENKÇİ, s. 70-71.

³⁰⁷ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-75; TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-75.

³⁰⁸ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 30.

³⁰⁹ TURANBOY, Asuman, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisini Murahhaslara Bırakması, BATIDER, C. 39, S. 4, 2023, s. 779.

³¹⁰ AYAN, Özge, Pasif Yönetim Kurulu Üyesi, İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyesi ve Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesinin Karşılaştırılması, AHBVÜHFD, C. 25, S.1, 2021, s. 66-69; TURANBOY, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Bırakılması, s. 780.

1. Murahhas Üye ve Murahhas Müdürün Farkları

TTK m. 370/2 kapsamında yönetim kurulu teşmil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Temsil yetkisinin üçüncü kişilere devredilmesi ihtimalinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır. Murahhas üye ile murahhas müdür arasındaki bazı farklılıkların temel nedeni murahhas üyenin yönetim kurulu üyesi, murahhas müdürün ise yönetim kurulu üyesi sıfatı bulunmayan üçüncü kişi olmasından kaynaklanır. TTK m. 370/2’de de düzenlendiği üzere sadece murahhas üyelerden oluşan kişilere temsil yetkisinin verilmesi kanunen mümkün olsa da murahhas müdürlerden oluşan kişilere temsil yetkisi verilmesi halinde en az bir yönetim kurulu üyesine de temsil yetkisi verilmiş olmalıdır³¹¹.

Yönetim kurulu üyesi olmamasının doğal sonucu olarak murahhas müdürün yönetim kurulu toplantılara katılma ve oy kullanma hakkı bulunmaz. Murahhas üye için ise yönetim kurulu toplantılarına katılma ve oy kullanma hem hak hem de yükümlülüktür³¹². Murahhas üyenin yönetim kurulu üyesi olması nedeniyle, yönetim kuruluna tanınan devredilemeyen ve vazgeçilemeyen yetkiler kapsamına giren yönetim kurulu kararlarına etki etme imkanı bulunmaktadır. Bu husus murahhas üye ile murahhas müdür arasındaki temel farklılığı oluşturmaktadır³¹³.

Yönetim kuruluna verilen görevler kapsamında değerlendirildiğinde, murahhas üyenin, murahhas müdüre göre yükümlülüklerinin daha fazla olduğu söylenebilir. TTK m. 375/1-e bendinde yer alan üst gözetim yükümlülüğü de bunlardan biridir. Fakat bu yükümlülük, murahhas müdür ile murahhas üye arasında hiyerarşi olduğu yönünde yorumlanamaz³¹⁴. Özellikle özen yükümlülüğü konusunda murahhas üye ve murahhas müdürün arasında bir farklılık öngörülüş değildir. Her ikisi de, tıpkı

³¹¹ GÜNAY, s. 138; AYAN, s. 66 vd.

³¹² Murahhas müdürlerin esas sözleşmede hüküm bulunması halinde yönetim kurulunun isteğiyle toplantılara katılabileceği ve böylelikle dolaylı olarak yönetim kurulu kararlarında etkili olabileceği görüşü için bkz. ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 470; ÜNAL, Murahhas, s. 72.

³¹³ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz İkinci Bölüm, I.

³¹⁴ ÜNAL, s. 73.

yönetim kurulu üyeleri gibi TTK m. 369/1 de yer alan ‘*özen ve bağlılık yükümlülüğü*’ ne tabidir. Bu nedenle TTK m. 553/1 gereği kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde verdikleri zarardan sorumludurlar.³¹⁵

Üzerinde durulmasında yarar gördüğümüz bir diğer konusu ise TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisinin Murahhas Müdür olan üçüncü kişiler yönünden de organsal devir olarak kabul edilip edilemeyeceği yönündedir. Öğretide genel kabul gören görüş TTK m. 370/2 uyarınca temsil yetkisinin devredilmesi organsal yetkinin devri niteliğinde olduğundan yetkiyi devralan üçüncü kişilerin de organ vasfını kazanacağına ve devredilen görev ve yetkiler bakımından yönetim kurulu üyeleriyle aynı özen ve bağlılık yükümlülüğü ile aynı sorumluluk rejimine tabi olacaklarına yöneliktir (TTK m. 369/1, TTK m. 553)³¹⁶.

2. Murahhas Üye ve Murahhas Müdürler ile Anonim Şirket Arasındaki Hukuki İlişki

TTK m. 370’e göre esas sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa ve anonim şirket yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza kullanılması suretiyle yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu bu yetkiyi “*organ*” olarak Murahhas üye veya müdüre bırakabilir. Bu yetki organsal bir yetki olup Murahhas üye ve müdüre devredilebilir. Devredilen bu yetki Borçlar Kanunu’nda yer alan iradi temsil ilişkisinden farklı olup devir sonucunda Murahhaslar, organ sıfatını haiz olurlar³¹⁷.

Borçlar Kanunu’nda düzenlenen iradi temsil ilişkisinde organsal nitelikten söz edilemez. Yönetim kurulu üyesi ve müdürlerin daha önce izah edildiği üzere Borçlar

³¹⁵ Aynı yönde KIRCA/ŞEHİRALİ/ÇELİK/MANAVGAT, s. 629; HACİMAHMUTOĞLU, Sibel, Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım, BATIDER, C. 31, S. 3, 2015, s. 29.

³¹⁶ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 629; SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 92; SEYİS, s. 260.

³¹⁷ TURANBOY, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Bırakılması, s. 768- 769; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 629; SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 92; SEYİS, s. 260.

Kanunu hükümlerine göre temsilci olarak atanmasında bir engel yoktur³¹⁸. Bu bölümde konu itibariyle sadece organsal yetkinin devri üzerinde durulacaktır.

Kendisine temsil yetkisi devredilen ve organ niteliği kazanan Murahhas üye ve müdür ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişkinin niteliği ve vasıflandırılması bu kişilerin haklarının ve sorumluluklarının belirlenebilmesi için önemlidir.

Turanboy'a göre Murahhaslar yetki devri sonucunda organ niteliği kazanırlar. Bu yetki aynı zamanda kurumsal bir ilişki doğurmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin tek başına aldıkları görev ve yetkiler değerlendirildiğinde yazara göre şirket ile Murahhaslar arasındaki ilişkinin temelini vekalet akdi oluşturur. Ancak borçlar kanunu bakımından vekalet veren üyenin de vekil olması nedeniyle vekalet akdi görüşü konusunda endişeler doğmaktadır³¹⁹.

Yargıtay ise bazı kararlarında Murahhas ile şirket arasındaki hukuki ilişkinin hizmet akdine dayandığını ifade etmiştir³²⁰. Bazı yargı kararlarında ise aksi ifade edilmiştir³²¹.

³¹⁸ Detaylı bilgi için bkz. Birinci Bölüm, III, C.

³¹⁹ TURANBOY, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Bırakılması, s. 769.

³²⁰ Bkz. Yarg. 10. HD. T. 07.10.1986 E. 1986/2290 K.1986/5005 ‘*Murahhas aza, yönetim kurulu kararlarını icra etmektedir. Yönetim kurulunun Murahhas azalar üzerinden gözetim hakkı da mevcuttur. Murahhas azalık hizmeti, anonim şirketin organlarından yönetim kurulunun, denetim ve gözetiminde ifa edilmektedir. Bu nedenlerle anonim şirket tüzel kişiliği ile Murahhas aza arasındaki ilişkide, ivazlı vekaletten çok hizmet akdi unsurlarının ağır bastığı ve hizmet akdi ilişkisinin varlığı kabul edilmelidir. Şu hâlde davacının 20.03.1963- 01.09.1982 tarihleri arasındaki Murahhas azalık hizmetinin dahi sigortalı hizmet niteliğinde sayılması gereklidir.*’ (hukukturk.com 11.04.2024)

³²¹ Bkz. Yarg. 11 HD. T. 10.12.2015 E. 2015/54 K.. 2015/13314 (hukukturk.com 11.04.2024) ‘*Ticari temsilcinin gerçek anlamda ortak olmadıkça, bağımsız hareket etmedikçe ve Murahhas üye olmadığı sürece, iş ilişkisi kapsamında çalıştığının kabulü gerekir.*’ (lexpera.com. 11.04.2024), Aynı yönde bkz. Yarg. 9. HD. T. 02.07.2020 E. 2017/1092 K. 2020/6950 K. (lexpera.com. 12.04.2024), Yarg. 9. HD. T. 12.04.2016 E. 2016/3077 K. 2016/9147 (lexpera.com. 12.04.2024) Murahhaslar ile şirket arasındaki hukuki ilişkinin vekalet akdine dayandığına yönelik bkz. ‘*Öğretide kabul edilen görüşe göre yönetim kurulu ile anonim şirket arasındaki ilişkinin kural olarak vekalet akdine dayandığı kabul edilmektedir. Murahhas aza yönetim kurulu yetkilerini devraldığına ve onun adına şirketi yönettiğine göre Murahhas aza ile anonim şirket arasındaki hukuksal ilişki de vekalet ilişkisidir.*’ Yarg. 10 HD. 07.10.1986 T. 1986/2290 E. 1986/5005 K. (lexpera.com 12.04.2024)

Öğretide de baskın olan ve güncel yargı kararlarında da değinilen ve bizim de katıldığımız görüşe göre temsil yetkisi devredilen murahhaslar organ-şahıs niteliğini kazanmaktadır³²². Bu çerçevede murahhas üye ve müdürlerle anonim şirket arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinin tanımlanabilmesi için öncelikle esas sözleşme hükümleri ve genel kurul kararları incelenmeli akabinde kanun hükümlerine başvurulması gerekmektedir³²³.

3. Murahhas Üye ve Murahhas Müdürlerin Görevden Alınması

TTK m. 370'te temsil yetkisinin devri düzenlenmiş olsa da temsil yetkisi devredilen murahhasların azli düzenlenmemiştir. TTK m. 375/1-d bendinde ise müdürlerin ve aynı işleve sahip kişilerin atamaları ve görevden alınmalarına yönelik kararlarda münhasır yetkili organın yönetim kurulu olduğu düzenlenmiştir. Hükmün gerekçesinde "müdürler ve aynı işleve sahip kişiler" ifadesiyle kendilerine yönetme görevi ve yetkisi tanınmış kişilerden söz edildiği; görev ve yetki verilmesiyle ifade edilmek istenenin ise yönetim hakkına ilişkin yetkilerin verilmesi olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle murahhasların görevden alınmasına yönelik işlemlerin genel kurul

³²² Bu yönde bkz. AKDAĞ GÜNEY, Tazminat, s.7; KIRCA/ŞEHİRALİ/MANAVGAT, s. 629; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 465; Yargı HGK. T. 18.10.2018, E. 2017/3176, K. 2018/1470 (lexpera.com. 11.04.2024) "O halde öncelikle 01.09.2004 tarihinden öncesine ilişkin davalı şirkete ve dava dışı şirketlere ait tüm ticaret sicil kayıtları ve şirketleri temsile ilişkin imza sirküleri getirilmeli daha sonra dosya içindeki deliller ile birlikte bir değerlendirmeye tabi tutularak 05.06.1996- 31.08.2004 tarihlerini kapsayan çalışma döneminde davacının kişi organ vasfında olup olmadığı davalı şirket ile dava dışı şirketler arasındaki ilişkinin niteliği belirlenmeli, sonuca göre bir karar verilmelidir." Benzer yönde bkz. Yargı 9. HD. T. 12.04.2016, E. 2016/7770, K. 2016/9148 (lexpera.com. 11.04.2024) "Somut uyumsuzlukta davalı, davacı Fon yönetimine alınan ... Grubuna ait 33 şirkette finans koordinatörü olarak görev yapmıştır. Davalı hukuki ve kişisel olarak işverene bağlı çalışıyor ise arada iş ilişkisinin, bağımsız çalışıyor ise vekalet ilişkisinin olduğu, yönetim kurulu murahhas üyesi veya ortak ise kişi organ sıfatı ile ortaklık ilişkisi kapsamında çalıştığının kabulü gerekir. Dosyada yer alan bilgi belgelere göre davalının çalışma dönemi boyunca davacı işveren emrinde hukuki ve kişisel olarak bağımlı bir şekilde iş ilişkisi kapsamında çalıştığı, ortaklık sözleşmesinin unsurlarını gösteren bir delil bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken görevsizlik kararı verilmesi hatalıdır.

³²³ AKDAĞ GÜNEY, s. 133-134.; ÜÇİŞİK/ÇELİK s. 465.

tarafından mı yönetim kurulu tarafından mı yapılması gerektiğine yönelik öğretide farklı görüşlerin oluşmasına neden olmuştur³²⁴.

Akdağ Güney'e göre Murahhas üye ve müdürlerin görevden alınma yetkilerinin yönetim kurulunda olduğunun kabul edilmesi yönetim kurulunun organizasyon yapısına daha uygundur. Yazara göre idare ve temsil yetkisi yönetim kurulunda ait olduğu için yetki verdiği kimseyi azletmesi de mümkündür³²⁵. *Cenkci*, Murahhas üye ve müdürün görevden alma yetkisinin yönetim kuruluna verilmesindeki gayenin, bu kişilerin her an görevden alınabilmesine imkan sağlamak olduğunu ve böylece genel kurulun ağır işleyişinin sakıncalarını önlemek olduğunu ifade etmiştir³²⁶. *Pulaşlı* da ‘‘yetki ve usulde paralellik ilkesi’’ gereği Murahhasların yönetim kurulu tarafından atanması nedeniyle aynı usule uygun olarak yönetim kurulu tarafından görevden alınabileceği ifade etmiştir. Yazara göre TTK m. 375/1-d de ifade edilen ‘‘müdür’’ kavramı ile kastedilen Murahhas müdür değildir. Murahhas müdürleri görevden almaya yönetim kurulunun yetkili olması TTK m. 370/2 gereği atama yetkisinin yönetim kurulunda olmasına dayanmaktadır³²⁷. *Üçışık/Çelik* ise temsil yetkisinin Murahhas üyelere devri halinde, Murahhas üyeler ile şirket arasında bir irtibat doğacağını ve bu kişilerin görevden alınmalarına yönelik yetkinin genel kurula geçeceğini ifade etmiştir. Yazara göre Murahhasın seçilmesiyle Murahhas, yönetim kurulu ile aynı seviyede bulunacağı için görevden alınmasının genel kurulda olması bu durumun doğal bir sonucudur³²⁸. Bu hususa yönelik katılmakta olduğumuz görüş Murahhas üye ve müdürlerin azledilmelerine yönelik münhasır yetkinin TTK m. 375/1-b bendi gereği yönetim kuruluna ait olduğu yönündedir. Yukarıda ifade edilenler doğrultusunda TTK m. 375/1-b'nin kapsamına Murahhas üye ve müdürün görevden alınmasının girmediğinin kabulünde dahi TTK m. 374 gereği yönetim kurulunun kanun ve esas sözleşmede açıkça genel kurul yetkisi dışında bırakılan işletme konusuna dahil tüm iş ve işlemler için yetkili olması ve kanunda açıkça Murahhasların görevden alınmalarına genel kurulun yetkili olduğuna yönelik bir

³²⁴ eTK dönemi için temsil yetkisinin kim tarafından verildiği fark etmeksizin azil konusunda genel kurulun yetkili olduğuna yönelik görüş için ayrıca bkz. AKDAĞ GÜNEY, Tazminat, s. 9.

³²⁵ AKDAĞ GÜNEY, s. 135-136.

³²⁶ CENKÇİ, s. 85.

³²⁷ PULAŞLI, Şerh, C. II, s. 37.

³²⁸ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 465.

düzenleme olmaması nedeniyle murahhasları görevden almaya yetkili organın yönetim kurulu olduğu görüşündeyiz. Ancak önemle belirtmekte fayda görmekteyiz ki murahhas üyenin yönetim kurulu tarafından görevden alınması halinde sadece temsil yetkisi sona ermekte, yönetim kurulu üyeliği sıfatı devam etmektedir. Zira yönetim kurulu üyelerini görevden almaya yetkili organ TTK m. 408/2-b gereği münhasıran genel kuruldur. Benzer şekilde, murahhas üyenin genel kurul tarafından azli halinde azledilen üyenin yönetim kurulu üyeliği sona erse de murahhas müdür olarak kendisine devredilen yetkiyi yerine getirmesine engel bir durum yoktur³²⁹.

Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı yetersayı öngörülmediği takdirde murahhas üye ve murahhas müdür, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanan bir yönetim kurulunda toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile görevden alınabilir (TTK m. 390/1). Murahhas üyenin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle söz konusu toplantıya katılıp katılamayacağının üzerinde durulmasında da fayda vardır. TTK m. 393 yönetim kurulu üyelerinin müzakere yasağını düzenlemiş olup ilgili düzenleme gereği; yönetim kurulu üyeleri kendisinin şirket dışı kişisel menfaatinin çatıştığı konularda toplantıya katılamamaktadır. Burada şirket dışı bir menfaat söz konusu olmadığı için bu toplantıya katılarak oy kullanması mümkün kabul edilmelidir³³⁰.

TTK'da murahhas üye ve müdürün görevden alınabilmesi için herhangi bir sebep gösterilmesinin gerekli olup olmadığı konusunda düzenleme bulunmamaktadır. *Cenkci*'ye göre TTK m. 364 ile genel kurulun yönetim kurulunu görevden almasında dahi herhangi bir gerekçe gösterme zorunluluğunun olmaması ve hükmün amacı doğrultusunda şirketle murahhaslar arasındaki sözleşmede bu konuda bir sınırlama getirilmiş olsa dahi yönetim kurulunun bu kişileri her zaman sebep göstermeden görevden alabileceğini belirtmiştir³³¹.

Tezimizin konusu olmamakla birlikte murahhas üyelerin ve müdürlerin yönetim kurulu tarafından görevden alınmaları halinde bu kişilerin genel hükümler kapsamında

³²⁹ Aynı yönde bkz. AKDAĞ GÜNEY, s. 136.

³³⁰ KURU, s. 351.

³³¹ CENKCI, s. 86.

tazminat talebinde bulunmalarını mümkün olduğunun belirtmekte fayda görmekteyiz³³².

Murahhas üye ve müdürün temsil yetkisinin sona ermesi halinde durumun ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir (TTK m. 31/1).

B. Tüzel Kişiler

TTK'da, yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisini devrettiği kişilerin gerçek kişi olması gerektiğine yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. TTK m. 370/2'de temsil yetkisinin gerçek kişi veya tüzel kişi ayrımı yapılmaksızın sadece ‘‘üçüncü kişilere’’ devrinden söz edilmiştir³³³. İsviçre öğretisinde temsile yetkili kişilerin organ olarak tüzel kişi olması kabul edilmemekte sadece Borçlar Kanunu kapsamında tüzel kişilere temsil yetkisi verilebileceği kabul edilmektedir³³⁴. *Akdağ Güney'e* göre, pozitif hukuka yönelik düzenlemelerde organların gerçek kişi olma zorunluluğunun yetersiz kalması ve TTK'da yönetim kurulu üyelerinin tüzel kişi olmasına izin verilmesi nedeniyle temsil yetkisinin tüzel kişilere devredilmesi yönünde bir engel yoktur³³⁵. TTK m. 359 kapsamında tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmeleri mümkündür. TTK m. 375/1-b kapsamında da yönetim kurulu üyelerinin yönetim teşkilatını belirlemeleri yani murahhas üye ve murahhas müdür atamaları vazgeçilmez ve devredilemez yetkilerindendir. Bu çerçevede tüzel kişi yönetim kurulu üyeleri tarafından temsil yetkisinin devrinin de mümkün olduğu görüşündeyiz.

³³² AKDAĞ GÜNEY, s. 136.

³³³ PULAŞLI, Hasan, Anonim Şirketlerde Temsil Şekli, Özel Temsil Halleri ve Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, BATIDER, C. 36, S.2, 2020, s. 28.

³³⁴ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 30, N.89 naklen atfıyla PULAŞLI, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, s. 28.

³³⁵ AKDAĞ GÜNEY, s. 110; Benzer yönde PULAŞLI, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, s. 28; ATAY Egemen, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisi ve Temsil Yetkisinin Devri, Terazi Hukuk Dergisi, C. 15, S. 164, 2020, s. 163; KURU, s. 316.

III. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİNE İLİŞKİN ESASLAR

A. 6762 Sayılı eTK ve 6102 Sayılı TTK'da Temsil Yetkisi

6102 sayılı TTK m. 367/1'e göre yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle ve düzenleyeceği iç yönergeye göre yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devredebilir. TTK m. 370/2'de de yukarıda açıklandığı üzere yönetim kurulunun temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye ve müdür olarak üçüncü kişilere devredilebileceği düzenlenmiştir. eTK'da ise yönetim ve temsil yetkisinin devri aynı kanun maddesinde düzenlenmiş olup ayrı ayrı devrine imkan tanınmamıştır³³⁶. Yönetim ve temsil yetkisinin birlikte devrine izin veren eTK m. 319 hükmüne göre, temsil yetkisinin devrinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisi olması şartıyla, esas sözleşmede hüküm bulunması öngörülmekte ve devri yapma yetkisi yönetim kurulunun yanı sıra genel kurula da tanınmaktaydı.

Temsil yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 370/2'de sadece en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması şartı korunmuş, fakat yetki devri için öngörülen esas sözleşmede hüküm bulunması şartı kaldırılmıştır. Ayrıca devir yetkisi de sadece yönetim kuruluna tanınmıştır. 6102 sayılı TTK'da, 6762 sayılı eTK'dan farklı olarak yönetim ve temsil yetkisinin devrinin ayrı maddelerde düzenlenmiş olması ve eTK'da temsil yetkisinin devri için esas sözleşme şartının bulunması, yönetim yetkisinin devrinde aranan esas sözleşmede buna izin veren bir hükmün bulunması ve iç yönerge düzenlenmesi şartının temsil yetkisinin devrinde aranıp aranmayacağına yönelik öğretide farklı görüşlerin oluşmasına sebep olmuştur.

Aşağıda temsil yetkisinin devrine yönelik konulara değinmeden önce öğretide yer alan birçok tartışmanın zeminini eski ve yeni TTK arasındaki farklılıklardan kaynaklığını belirtmekte yarar görmekteyiz.

³³⁶ 6102 sayılı TTK'da açık bir düzenleme bulunmasa da öğretide tıpkı eTK'da olduğu gibi temsil yetkisinin yönetim yetkisiyle birlikte devredilmesi gerektiğine yönelik görüşler bulunmaktadır. Bkz. CENKÇİ, 54,72; TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-75; ÜÇİŞİK/ÇELİK, S. 463-464.

Bölümün ayrıntılarına geçmeden bir diğer üzerinde durmakta fayda gördüğümüz konu ise 6102 sayılı TTK ile “*ultra vires ilkesi*”³³⁷ nin terkedilmiş olmasıdır. Bu doğrultuda murahhaslar, şirketin amacı ve işletme konusu dışında şirket adına hukuki işlemde bulunduklarında bu işlemler kural olarak TTK m. 371/2 kapsamında şirketi bağlar³³⁸. Üçüncü kişi tarafından yapılan işlemin işletme konusu dışında kaldığı biliniyorsa veya durumun gereğinden bilinebilecek olduğunun şirket tarafından ispatı halinde, şirket bu işlemle bağlı olmaktan kurtulur³³⁹. Ayrıca esas sözleşmenin ilanı üçüncü kişinin durumu bildiği veya bilebilecek durumda olduğunun ispatı yönünden tek başına yeterli değildir³⁴⁰. Konuya yönelik öğretide bir görüş temsilcilerin ortaklığın işletme konusu dışında yapılan işlemlerinde üçüncü kişiler yönünden “*müspet vukuf*”³⁴¹ ölçütüne uyulması gerektiğini ifade etmektedir³⁴². Müspet vukufun kabulü halinde iyiniyetli üçüncü kişiler yönünden TTK m. 371/2 yi uygulamak neredeyse imkansız olacağı için bizim de katıldığımız diğer görüş, TTK m. 371/2 düzenlemesinin

³³⁷ Kavram İngiliz Hukuku kaynaklı olup şirketler hukuku açısından, şirketin ehliyetinin, şirket esas sözleşmesinde belirtilen işletme konusu ile sınırlı olması anlamına gelir. Buna göre şirketin esas sözleşmesinde yazılan işletme konusu sınırları içinde kalınması *intra vires*, dışında kalınması *ultra vires* olarak kabul edilir. ALIŞKAN, Murat, İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi- Özel Sayı “ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununu Beklerken” 10-11-12 Mayıs 2012 Sempozyum, C. 18, S.2, 2012, s. 28. Bu kapsamda şirket *ultra vires* işleme uygunluk vererek o işlemi geçerli kılamaz, işlemin geçerli hale gelebilmesi için öncelikle esas sözleşme, söz konusu işlemi kapsayacak şekilde değiştirilmelidir. YILDIZ, Burçak, TTK Tasarısı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükmündeki “*Ultra Vires*” Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi, AÜHFD, C. 55, S. 1, 2006, s. 324-325. *Ultra vires* ilkesinde işlem şirket konusu dışında kaldığı takdirde yok hükmünde kabul edildiği için üçüncü kişiler iyi niyetli olsalar da işlemin ifasına veya yetkisiz temsil hükümlerine dayanamamaktadırlar. YILDIZ, s. 329.

³³⁸ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 638.

³³⁹ TTK m. 371/2’de yer alan “*Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli değildir.*” şeklindeki ifadenin esas sözleşmenin ilgili hükmünün hiç dikkate alınmayacağı anlamını taşımadığı, esas sözleşmenin şirketin ispat yükü hususunda belirleyicilik taşıdığı buna rağmen uygulamada ve doktrinde esas sözleşmenin dikkate alınmayacağına yönelik bir tutum olduğu konusunda bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-87.

³⁴⁰ KURU, s. 341.

³⁴¹ Bir konuda doğrudan bilgi sahibi olma anlamına gelir. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-85a; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 388

³⁴² ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 387-388.

TMK m. 3'e uygun biçimde iyiniyet kuralı üzerine düzenlendiğini, bu nedenle bilmenin veya bilebilecek durumda olmanın iyiniyeti ortadan kaldıracığını, ayrıca müspet bilginin ispatına lüzum olmadığını ifade etmektedir³⁴³.

B. Yönetim Kurulu Kararı

Temsil yetkisinin TTK m. 370/2'ye göre devri hususunda tek yetkili organ yönetim kurulumdur³⁴⁴. Bu yetki aynı zamanda TTK m. 375/1-b kapsamında yönetim kurulu için devredilemez niteliktedir³⁴⁵. Kanunda temsil yetkisinin devrine yönelik özel bir toplantı ve karar yeter sayısı öngörülmediği için yönetim kurulu, TTK m. 390/1 kapsamında üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanarak toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile karar alabilir³⁴⁶. Esas sözleşme ile toplantı ve karar yeter sayılarının artırılmasında engel yoktur³⁴⁷. Söz konusu toplantı ve karar yeter sayılarına uygun olmadan alınan temsil yetkisinin devrine yönelik kararlar yokluk yaptırımına tabi olup usulüne uygun devir olmaması gerekçesiyle temsil yetkisini devralanların fiil ve işlemlerinden dolayı ortaya çıkacak zararlar nedeniyle yönetim kurulu TTK m. 553/2 de yer alan sorumluluktan kurtarıcı hükümden yararlanamaz³⁴⁸.

Usulüne uygun alınan temsil yetkisinin devrine yönelik kararın dış ilişkide sonuç doğurabilmesi için TTK m. 373/1 gereği ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Noter tarafından onaylanan yönetim kurulu kararının tescil ve ilanı

³⁴³ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-8; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-85a.

³⁴⁴ DEMİREL, Duygu; Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S.2, 2017, s. 236-237.

³⁴⁵ Temsil yetkisinin devrine yönelik kararın genel kurul tarafından verilemeyeceği veya genel kurulun onayına bırakılamayacağı bu yönde bir esas sözleşme düzenlemesinin kanunun emredici hükümlerine aykırılık teşkil edeceği yönünde bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 627.

³⁴⁶ Yetki devrine yönelik alınan kararlarda TTK m. 390/4 uyarınca elden dolaştırma usulüyle de karar alınabilir.

³⁴⁷ Bu yönde bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 512; AKDAĞ GÜNEY, 250-251; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 406; PULAŞLI, Şerh C. II, s. 1208; KURU, s. 318, İç yönerge ile toplantı ve karar yeter sayılarına yönelik düzenleme yapılamayacağı, esas sözleşmenin şirketin anayasası gibi olduğu ve iç yönerge ile toplantı ve karar yetersayısı belirlenmesi halinde esas sözleşmeye aykırılık teşkil edeceği yönüne bkz. PULAŞLI, Şerh, C. II, s. 1208.

³⁴⁸ KURU, s. 318. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Üçüncü Bölüm, V.

temsil yetkisinin devri yönünden açıklayıcı etkidedir. Bu nedenle murahhasların karardan sonra, ticaret sicile ilandan önce yaptığı işlemler de şirketi bağlamaktadır. İlgili kişilerin atanmasına yönelik yukarıda da söz edildiği üzere yetersayılara uygun karar alınmaması gibi durumlar mevcutsa sakatlığın ancak üçüncü kişilerce bilindiğinin ispatı halinde şirket bağlı olmaktan kurtulabilir (TTK m. 373/2)³⁴⁹.

C. En Az Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Temsile Yetkili Olması

Yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin bir veya daha fazla murahhas üye veya müdüre devredilmesi halinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması TTK m. 370/2 gereği zorunludur. Bu kapsamda kanunun emredici hükmü gereği yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin üçüncü kişilere devredilmesi halinde mutlaka bir yönetim kurulu üyesinin yani murahhas üyenin temsil yetkili olması gerekmektedir. Hükmün amacı temsil yetkisinin tamamen yönetim kurulu dışındaki üçüncü kişilere bırakılmasına engel olmaktır³⁵⁰.

Kanunda düzenlenen en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması gerekliliği nedeniyle yönetim kurulu tarafından verilen temsil yetkisinin devrine yönelik kararda temsil yetkisi devredilen üçüncü kişi ile birlikte yönetim kurulu tarafından içlerinden hangi üye ya da üyelere temsil yetkisinin devredildiği de belirtilmesi gerekir³⁵¹. TTK m. 373/1 uyarınca yönetim kurulu tarafından verilen temsil yetkisinin devrine yönelik kararın noterce onaylanmış suretinin ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi gerektiği için, ticaret sicil müdürü tarafından kanuna uygun yapılmayan temsil yetkisinin devri işlemleri de kabul edilmemelidir (TTK m. 32/1). Tescil işlemi bu hususa rağmen yapılmışsa TTK m. 33'te yer alan tescile davet

³⁴⁹ KURU, s. 319.

³⁵⁰ CENKÇİ, s. 75; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 628; GÜNAY, s. 85; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 386; Birden çok yönetim kurulu üyesinden oluşan yönetim kurulunda temsil yetkisinin üçüncü kişilere devri halinde, içlerinden en az bir üyenin temsil yetkisinin devam ettiğinin açıkça belirtilmesi ve yetki devrine yönelik kararın bu haliyle tescil ve ilan ettirilmesi gerektiğine yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 629; PULAŞLI, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, s. 27

³⁵¹ Aksi halde kanuna uygun devir işleminden söz edilemeyecek ve ilgili kararın emredici hükümlere aykırılığı nedeniyle TTK m. 391 uyarınca butlanı tespit edilebilecektir.

prosedürü uygulanmalı ve en az bir yönetim kurulu üyesine temsil yetkisinin verilmesi aksi halde sicildeki mevcut kaydın silineceği ihtar edilmelidir³⁵².

TTK 'da tek kişilik yönetim kurullarında temsil yetkisinin devrini engelleyen bir hüküm bulunmasa da TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisinin devri için en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması gerektiği için yönetim kurulu tek kişiden oluşan anonim şirketlerde temsil yetkisinin devredilip devredilemeyeceği yönünde farklı görüşler oluşmuştur. *Çamoğlu*, tek kişiden oluşan yönetim kurulunda üçüncü kişiye temsil yetkisinin tümüyle devrinin mümkün olmadığını ancak kısmen devredilebileceğini ve bu durumda tek yönetim kurulu üyesi tarafından atanan murahhas müdürün kanuna, esas sözleşmeye ve iç yönergeye uygun davranıp davranmadığına yönelik gözetim yükünün tek yönetim kurulu tarafından devam etmesi gerektiği görüşündedir³⁵³. *Bahtiyar* ise söz konusu şart ile temsil yetkisinin tamamen üçüncü kişilerin eline geçmemesi amaçlandığı için yönetim kurulu tek kişiden oluşması halinde temsil yetkisinin devredilemeyeceği görüşündedir³⁵⁴. Buna karşın *Kırca*, tek kişiden oluşan yönetim kurulunda temsil yetkisinin üçüncü kişilere devredilmesinin mümkün olduğu, temsil yetkisinin üçüncü kişiye devrine rağmen tek üyenin işin niteliği gereği temsile yetkili sayılacağını ifade etmiştir³⁵⁵. *Pulaşlı* da *Kırca*'nın görüşüne katılmakla birlikte, kanunda yönetim kurulunun tek kişiden oluşması halinde temsil yetkisinin devrini yasaklayan bir hüküm olmadığı için kanunen yasaklanmamış bir durumu yorum yoluyla yasaklamanın caiz olmadığı görüşündedir³⁵⁶. İlgili düzenlemeden biz de yorum yoluyla tek kişilik yönetim kurulunda temsil yetkisinin devrini yasaklamanın uygun olmadığı, tek kişilik yönetim kurulunun temsil yetkisini üçüncü kişiye devretmesi halinde yönetim kurulunun da temsil yetkisinin devam edeceği bu gibi durumlarda ticaret sicil müdürü tarafından tek yönetim kurulu üyesinin de temsil yetkisinin devam edeceğinin ilgili kararda yazıp

³⁵² PULAŞLI, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, s. 27; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 629.

³⁵³ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 386.

³⁵⁴ BAHTİYAR, s. 201 vd.

³⁵⁵ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 629.

³⁵⁶ PULAŞLI, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, s. 26; Temsil yetkisinin TTK m. 371/3 uyarınca kısmen devri mümkün olmadığından, tek kişi üyenin temsil yetkisinin konu bakımından sınırlandırılması da söz konusu değildir. Bkz. SEYİS, s. 279.

yazmadığını kontrol etmesi gerektiği ve işin doğası gereği çift imza kuralı veya sadece yönetim kurulu üyesinin imza yetkilisi olmasına yönelik kararın geçerli olacağı, esas sözleşme ile Murahhas Müdürün münferit imza yetkilisi olarak atanmaması gerektiği görüşündeyiz.

D. Temsil Yetkisinin Devrine İzin Veren Esas Sözleşme Hükmüne İhtiyaç Olup Olmadığı Sorunu

6762 sayılı eTK m. 319 hükmüne göre, temsil yetkisinin devrinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisi olması şartıyla, esas sözleşmede hüküm bulunması öngörülmekte ve devri yapma yetkisi, yönetim kurulunun yanı sıra genel kurula da tanınmaktaydı. Fakat 6102 sayılı TTK'nın temsil yetkisini düzenleyen 370/2 maddesinde temsil yetkisinin devri için esas sözleşme şartı aranmamıştır. Yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 367/1'de ise esas sözleşme hükmünün varlığının aranmasına karşın temsil yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 370/2 esas sözleşme şartı bulunmaması fakat aynı maddenin birinci fıkrasında çift imza kuralının aksinin esas sözleşmede düzenlenmesi gerektiğinin ifade edilmiş olması temsil yetkisinin devrinde esas sözleşme hükmüne ihtiyaç olup olmadığına yönelik öğretide farklı görüşlerin çıkmasına neden olmuştur. *Tekinalp* temsil yetkisinin bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veyahut üçüncü kişilere devredilmesinde TTK m. 367 hükmünün referans alınması gerektiğini, temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede devre izin veren madde hükmünün bulunması gerektiğini ifade etmiştir³⁵⁷. *Kendigelen*, eTK m. 319/2 aranan esas sözleşmede hüküm bulunması şartının yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 367/1'de yer almasına rağmen temsil yetkisini düzenleyen TTK m. 370/1 de yer almamasının bilinçli bir tercihi yansıtmadığını, TTK 370/2'nin başına "*esas sözleşmede bir hüküm bulunması kaydıyla*" ibaresinin unutulduğu görüşündedir³⁵⁸. *Helvacı* da benzer yönde temsil yetkisinin devrinde esas sözleşme hükmüne ihtiyaç duyulmamasının bilinçli bir farklılık olmadığı, bu hususun bir eksiklik olduğu görüşündedir³⁵⁹. *Pulaşlı* ise TTK m. 370/2'de, "*esas sözleşmede bir hüküm bulunması kaydıyla*" ibaresinin yer almamasının TTK'nın temsile dair

³⁵⁷ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-75.

³⁵⁸ KENDİGELEN, s. 261-262.

³⁵⁹ HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 123-124.

hükümlerinin İsvBK'dan aynen alınması nedeniyle bilinçli bir tercih olduğunu ifade etmiştir³⁶⁰. *Kırca*'ya göre temsil yetkisinin devri, yönetim kurulunun TTK m. 375/1-d hükmü kapsamında devredilemez yetkisi olduğu için esas sözleşmede temsil yetkisinin devrine izin veren bir hüküm yer almasa da temsil yetkisi yönetim kurulu tarafından devredilebilir³⁶¹. *Akdağ Güney*'e göre TTK m. 370/1 de öngörülen temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait olduğu kuralının aksinin ancak esas sözleşme ile kararlaştırabilmesi koşulu TTK m. 370/2'de yer alan temsil yetkisinin devrini de kapsamaktadır³⁶². *Çamoğlu* da, yönetim yetkisinin devri gibi temsil yetkisinin devri için de esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiği görüşündedir³⁶³. Konuya yönelik Yargıtay ise bir kararında temsil yetkisinin devri için esas sözleşme hükmüne ihtiyaç olmadığına yönelik karar vermiştir³⁶⁴. İlgili karara

³⁶⁰ PULAŞLI, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, s. 15.

³⁶¹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 627.

³⁶² AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 108.

³⁶³ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 386.

³⁶⁴ TTK'nın 370. m. uyarınca şirketin temsilinin herhangi iki yönetim kurulu üyesinin imzası ile gerçekleşmesi gerekirken, dava konusu yönetim kurulu kararıyla dava konusu yönetim kurulu kararıyla temsil yetkisinin sadece ... ve ...'nin imzalarıyla gerçekleşebileceğinin öngörülmüş olmasının alınan kararın kararı yasaya aykırı hale getirdiği yine, yönetim kurulu kararıyla davacının temsil yetkisinin kaldırılarak yetkinin sadece yönetim kurulu üyesi olan davalılardan ... ve ...'ya devredilmesinin bir esas sözleşme hükmüne ve bu hükme dayanılarak düzenlenen iç yönergeye dayanmadığından işlemin geçersiz, yani batıl olduğunun kabulünü gerektirdiği, şirket ana sözleşmesinin 14. maddesinde yer alan 'idare meclisi, reis veya reis vekilinin daveti üzerine şirket merkezinde toplanır' hükmüne rağmen davacının şirket merkezine toplantı için davet edildiğine ilişkin bir delil sunulamamış olmasının da varılan bu sonucu desteklediği, davalılar ... ve ...'ya husumet yöneltilemeyeceği, davacının yönetim kurulu kararının iptaline yönelik talebin reddi gerektiği gerekçesiyle, davanın davalı şirket yönünden kabulü ile 16/07/2012 tarih, 2012/2 no'lu yönetim kurulu kararının batıl olduğunun tespitine davalılar ve yönünden husumet yokluğu nedeniyle reddine, iptale yönelik talebin de TTK'nın 460/5 m. gereğince reddine karar verilmiştir. Dava konusu yönetim kurulu toplantısında alınan kararların, davalının yönetim kurulu başkanı, ... nin ise başkan vekili olarak seçilmesi ve ... ve ...'nin imzalarını ile üçüncü kişiler ile yapılacak iş ve işlemlerde şirketin temsil ve ilzam olunmasına ilişkin olduğunun anlaşılması karşısında işbu kararlar TTK'nın 366. Maddesi uyarınca görev dağılımı yapılmasına ve ayrıca TTK'nın 370. Maddesine de uygun şekilde şirketi temsile yetkili 2 kişinin seçimine ilişkindir. Kararlar, TTK'nın 390ç maddesindeki toplantı ve karar nisabına uygun olarak alınmıştır. Alınan yönetim kurulu kararları ile yönetim yetkisinin devri söz konusu olmayıp, yasa ya da ana sözleşmeye aykırı bir durum bulunmadığı gibi yönetim kurulu kararının butlanını gerektirir bir sebebinde bulunmadığı anlaşılmakla davanın reddine karar vermek gerekirken yönetim kurulunun haiz olduğu

yönelik karşı oy yazısında ise temsil yetkisinin devri için esas sözleşme hükmüne ve iç yönergeye ihtiyaç bulunduğu yönünde muhalefet şerhi verilmiştir³⁶⁵.

6102 sayılı kanun kapsamında temsil yetkisi ve yönetim yetkisi bağlantılı kavramlar olsa da birbirlerinden farklı kavramlardır. Bu nedenle yönetim yetkisinin devri için aranan esas sözleşme ve iç yönerge şartının, temsil yetkisinin devrinde kanunen öngörülmediği için aranmaması görüşündeyiz. Her ne kadar temsil yetkisini düzenleyen TTK'nın 370. maddesinin 1. fıkrasında esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisinin çift imza kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait olacağı düzenlenmişse de burada ifade edilen, sadece temsil yetkisinin kural olarak çift imza kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait olduğu; tek imza, üç imza veyahut müşterek imza gibi ifadelerle temsil yetkisinin yönetim kurulu tarafından kullanımının ağırlaştırılabileceği veyahut hafifletilebileceğidir. Temsil yetkisinin devrini düzenleyen 2. fıkra ise Murahhaslara temsil yetkisinin devri için esas sözleşme hükmü aranmamıştır.

E. Temsil Yetkisinin Devrinin İç Yönergede Bulunmasına İhtiyaç Olup Olmadığı Sorunu

Temsil yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 370/2'de, yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 367/1'deki gibi yetki devrinin iç yönergede yer alması gerektiğine yönelik bir şart belirtilmemiştir. Temsile ilişkin hükümler arasında sadece sınırlı yetkili tacir yardımcılarının atanmasını düzenleyen TTK m. 371/7 kapsamında iç yönerge düzenlenmesi aranmıştır. Öğretide bazı yazarlar temsil yetkisinin devri için iç yönergenin bulunması gerektiği görüşündedir. *Üçışık/Çelik*' e göre temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede temsil yetkisinin devrine izin verilen bir hükme ve iç

yönetme ve temsil yetkisi karıştırmak suretiyle yanlışlı değerlendirilmeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir. (Yarg. 11. HD 06.06.2017 T. 2016/5382 E. 2017/3443 K.) (hukuktürk.com. 11.04.2024)

³⁶⁵ *Anonim şirketleri temsil, TTK'nın 370. Maddesi uyarınca esas sözleşmede aksi düzenlenmedikçe çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir. Bu düzenleme çift imza kuralı yanında temsil yetkisinin yönetim kuruluna ait olduğunun da karinesidir. Bu bağlamda temsil yetkisinin devri için ana sözleşmede hüküm bulunmalı ve/veya devri için iç yönergeye dayanılmalıdır.* (Yarg. 11. HD 23.05.2019 T. 2017/4600 E. 2019/4107 K.) (hukuktürk.com. 11.04.2024)

yönergeye ihtiyaç vardır. Aksi halde yazar devrin geçersiz olacağını ifade etmiştir³⁶⁶. *Tekinalp* de temsil yetkisinin devrinin yönetim yetkisinin devriyle birlikte uygulanması gerektiği, yönetim yetkisinin devri için aranan esas sözleşme ve iç yönerge şartının temsil yetkisinin devri için de geçerli olduğu görüşündedir³⁶⁷. Konuya yönelik Yargıtay ise yukarıda ayrıntılı izah ettiğimiz üzere verdiği kararda temsil yetkisinin devri için esas sözleşme hükmüne ve iç yönergeye ihtiyaç olmadığına yönelik karar vermiştir³⁶⁸. İlgili karara yönelik karşı oy yazısında ise temsil yetkisinin devri için esas sözleşme hükmüne ve iç yönergeye ihtiyaç bulunduğu yönünde muhalefet şerhi verilmiştir³⁶⁹.

TTK m. 370/2’de temsil yetkisinin devri bakımından iç yönerge hazırlanması öngörülmemiştir. Kanun hükmünde düzenlenmeyen bir şartın zorunlu tutulamayacağını ve bu nedenle yönetim kurulu tarafından temsil yetkisi devredilirken esas sözleşme ve iç yönerge hazırlanma zorunluluğunun olmadığı görüşündeyiz.

IV. TEMSİL YETKİSİNİN KULLANILMA ŞEKLİ

TTK m. 370/1 uyarınca esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi ‘*çift imza*’ kullanılmak suretiyle yönetim kurulu üyelerine aittir. Temsil yetkisinin Murahhaslara devri halinde, bu yetkiyi devralan yönetim kurulu üyelerinin veya üçüncü kişilerin temsil yetkisini nasıl kullanacağına yönelik TTK’da düzenleme bulunmamaktadır. TTK m 370/1’de yer alan çift imza kuralının ‘‘yönetim kurulu üyeleri’’ kapsamında düzenlenmiş olması temsil yetkisi devredildiğinde çift imza kuralına ihtiyaç olup olmadığı sorunun gündeme getirmektedir. Bununla birlikte temsil yetkisinin yönetim kurulu üyesi olmayan Murahhas müdürlere devri halinde kanun gereği en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olacağından, bu üyenin ortaklığı temsile tek başına yetkili olup olamayacağı veya Murahhas müdürlerden birine tek başına imza yetkisi

³⁶⁶ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 464.

³⁶⁷ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-75.

³⁶⁸ Yarg. 11. HD. 06.06.2017 T. 2016/5382 E. 2017/3443 K. (hukuktürk.com, 11.04.2024)

³⁶⁹ Yarg. 11. HD. 23.05.2019 T. 2017/4600 E. 2019/4107 K. (hukuktürk.com, 11.04.2024)

tanınıp tanınmayacağı da kanunda izah edilmemiştir³⁷⁰. Bu hususta öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Şener'e göre murahhas müdüre tek başına şirketi temsil yetkisi verilmesi halinde bu işlem, TTK m. 370/2'de yer alan “ *En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması*” kuralına aykırılık teşkil eder³⁷¹. Cenkci ise şirket temsilinde kural çift imza olsa da temsil yetkisinin devri halinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsile yetkili olması şartı murahhas üyeye şirketi tek başına temsil yetkisi verdiğini ve murahhas müdürlerin her birinin tek başına organ sıfatını haiz olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle birden fazla murahhasa (murahhas üyeye veya müdüre) temsil yetkisinin devri halinde her bir murahhasın tek başına temsil yetkisine sahip olduğu görüşündedir³⁷². Çamoğlu, temsil yetkisinin murahhas müdüre devri halinde murahhas üyenin temsil yetkisinin sınırlandırılmayacağını ifade etmiştir³⁷³. Yönetim kurulu üyeleri için çift imza kuralının benimsenmiş olması ve temsil yetkisinin devri halinde en az bir murahhas üyenin bulunmasının zorunluluk olması nedeniyle şirkete üçüncü kişi olan murahhas müdürün atanması halinde mutlaka çift imza kuralı uygulanmalıdır. Aksi esas sözleşmede düzenlenecekse de en az bir murahhas üyenin bulunması kanuni bir şart olduğu için münferit imza yetkilisi ancak yönetim kurulu üyesi olan murahhas üye olabilir.

V. TEMSİL YETKİSİNİN TEKRAR DEVRİ

Bu başlık altında temsil yetkisi kendilerine devredilen murahhas üye veya müdürlerin bu yetkilerini başka bir kişiye devredip devredemeyecekleri incelenecektir³⁷⁴. TTK m. 375/1-d kapsamında müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisine haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları münhasıran yönetim kuruluna ait olması nedeniyle öğretide temsil yetkisinin tekrar devrinin mümkün olmadığına yönelik görüşler mevcuttur³⁷⁵. Turanboy'a göre murahhas üyeler

³⁷⁰ ATAY, s. 708-709.

³⁷¹ ŞENER, Ortaklıklar Hukuku, s. 373.

³⁷² CENKÇİ, 77-82

³⁷³ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 386.

³⁷⁴ CENKÇİ, s. 83.

³⁷⁵ CENKÇİ, s. 83-84; TURANBOY, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Bırakılması, s. 772-777;

KURU, s. 347. Temsil yetkisinin devrinin münhasıran yönetim kuruluna ait olmasının yasal dayanağının TTK m. 375/1-b olduğu yönünde bkz. İkinci Bölüm, I.

şirket içinden olsalar da temsil yetkisinin şirket tarafından onlara devrinin amacı tecrübe ve uzmanlıklarından faydalanmaktır. Bu açıdan amaca uygun olarak onların tecrübe ve uzmanlığından faydalanılması gerekirken seçilen kişilerin görevlerini uzman olmayanlara tekrar devri amaca hizmet etmemektedir³⁷⁶. Kendisine yetki devri yapılan kişilerin bir işin görülmesi amacıyla üçüncü bir kişiyi yetkilendirmesi halinde, yapılan işlemin şirketi bağlayıp bağlamayacağının ve söz konusu işlemde doğan sorumluluğun kime ait olduğunun tespiti önemlidir. Öncelikle vekil, vekalet ilişkisi kapsamında vekalet borcunu bizzat kendi yerine getirmelidir. Temsil olunan, temsil yetkisini verirken temsilci yerine üçüncü bir kişinin de temsile yetkili olduğunu açıklamamışsa kural olarak temsilci yerine başkasını atayamaz³⁷⁷. Ancak TBK m. 506/1 kapsamında zorunlu bir durum olması halinde veya teamül gereği iş üçüncü kişiye de yaptırılabilir. Müvekkil tarafından vekile işin görülmesi için üçüncü bir kişinin de temsile yetkili olduğu bildirilmemiş ve bu hususta zorunluluk teşkil eden bir durum veya bulunmuyorsa, işin başkasına gördürülmesi halinde vekil, üçüncü kişinin fiilini kendisi yapmış gibi TBK m. 507/1 gereği sorumlu olur. *Kırca*, temsil yetkisinin tekrar devri mümkün olmasa da yetkilerin devredildiği kişilerin alt departmandaki kişilere, yetkilendirdikleri alanla sınırlı kalması kaydıyla yetki verilebileceğini ve TTK m. 366/2 kapsamında komite ve komisyonlar oluşturulabileceği görüşündedir³⁷⁸.

³⁷⁶ TURANBOY, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Bırakılması, s. 773.

³⁷⁷ OĞUZMAN M. Kemal/ÖZ Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. 1, 21. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2023, s. 232.

³⁷⁸ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 598.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE HUKUKİ SORUMLULUK

I. GİRİŞ

Anonim şirketlerde yönetim kurulu tarafından kullanılan temsil yetkisi, esas sözleşmede aksi öngörülmediği müddetçe ve yönetim kurulu tek üyeden oluşmuyorsa çift imza ile kullanılır. Yönetim kurulu tarafından bu yetki bir veya daha fazla murahhas üyeye ve müdüre en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisinin bulunması şartıyla devredilebilir³⁷⁹.

Bu bölümde yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin devredilmesiyle birlikte temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin ve devredilen yetki kapsamında murahhasların sorumluluğunun nasıl ve ne şekilde ortaya çıkacağı üzerinde durulacaktır.

Ayrıntılara geçmeden önce yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun kapsamına değinmekte fayda görmekteyiz. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kusur sorumluluğuna dayanmaktadır³⁸⁰. TTK m. 553/1'e göre yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler, tasfiye memurları ve kurucular esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olurlar. Madde metninde de açıkça ifade edildiği üzere yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kusur sorumluluğudur.

Kusur, sözleşmeye aykırılık ve haksız fiil sebebiyle doğan sorumluluğun kurucu unsurunu oluşturmaktadır. Kanunda tanımı yapılmamış olsa da genel olarak kusur, hukuk düzeni tarafından bir davranış tarzının kınanmasıdır³⁸¹. Anonim şirketin zarar

³⁷⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm.

³⁸⁰ AKDAĞ GÜNEY, s. 200; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 432; DOĞRUSÖZ KOŞUT, Hanife; Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, MÜHF-HAD, C. 18, S.2, 2012, s. 692.

³⁸¹ organi, s. 311.

görmüş olması yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğması için yeterli sebep değildir. Zarar doğmuş olsa bile yönetim kurulu üyesinin kusuru yoksa sorumluluğuna gidilemez.³⁸².

TTK m. 553/2’de ise ‘*Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi kanuna dayanarak başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hariç bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.*’ düzenlemesiyle yönetim kuruluna ait görev ve yetkilerin kanuna ve esas sözleşmeye uygun devredilmesiyle bu görev ve yetkilerden kaynaklanan sorumluluğun da devredileceği öngörülmüştür. TTK m. 553/2’nin gerekçesinde de hükmün kapsamına yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK’nın 367. maddesinin ve temsil yetkisinin devrini düzenleyen TTK’nın 370. Maddesinin girdiği açıkça ifade edilmiştir. İlgili madde kapsamında kanunda öngörülen şartlara uygun olarak yapılan yetki devriyle birlikte yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları Murahhasların seçimde, özen ile sınırlandırılmış olacaktır. Bir diğer ifadeyle yönetim ve temsil yetkisinin usule uygun devriyle birlikte yetki devri yapılan kişilerin karar ve işlemlerinden doğan sorumluluk, yönetim kurulu üyeleri bakımından yerini bu kişilerin seçiminde özen yükümlülüğünden doğan sorumluluğa bırakacaktır³⁸³. Her ne kadar hükümde yer almasa da yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisinin devredildiği kişilere gerekli talimatların verilmesinde özen ve bu kişilerin gözetiminde özen yükümlülükleri de devam eder³⁸⁴.

Bir önceki bölümde usule uygun temsil yetkisinin devrinin nasıl olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Usule uygun yetki devri yapılmaması halinde, yönetim kurulu üyelerinin sözde yetki devri yaptıkları kişilerin karar ve işlemlerinden sorumluluğu devam eder. Usule uygun yetki devrinin yapılmış olması halinde ise devredilen yetkilerden kaynaklı sorumluluk yerini özen yükümlülüğüne bırakacaktır. Bu bölümde öncelikle yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişkinin üzerinde

³⁸² AKDAĞ GÜNEY, s. 312.

³⁸³ SEYİS, s. 389.

³⁸⁴ TTK m. 553/2’de sadece seçimde özen yükümlülüğünden bahsedilmesinin nasıl yorumlanması gerektiği hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm, V, B, 3.

durulacak akabinde ise TTK m. 553/2 üzerinde durularak temsil yetkisinin devri halinde yönetim kurulunun özen yükümlülüğünden söz edilecektir.

II.YÖNETİM KURULU İLE ANONİM ŞİRKET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

TTK'da yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişkinin hukuki niteliği konusunda bir düzenleme mevcut değildir. Yönetim kurulu ile şirket tüzel kişiliği arasında, yönetim kurulunun kurul-organ olması nedeniyle organik bir uzuv ilişkisi mevcutken, kurul üyeleri ve şirket tüzel kişiliği arasında, üyelere bu sıfatı kazandıran farklı bir hukuki ilişki mevcuttur³⁸⁵. Sorumluluk hukuku bakımından, yönetim kurulu tarafından alınan kararlar bazen tüm üyelerin sorumluluğunu doğururken bazen de bireysel olarak sorumluluk ortaya çıkar. Taraflar arasındaki hukuki ilişkinin tespiti TTK'da uyuşmazlıklara yönelik hüküm bulunmayan hallerde kendini göstereceği için son derece önemlidir³⁸⁶. Öğretide ileri sürülen görüşler doğrultusunda yönetim kurulu ile şirket arasındaki ilişkinin³⁸⁷ hukuki niteliği sözleşme temeline dayanmaktadır. Bu sözleşme ilişkisi yönetim kurulu üyesinin genel kurul tarafından seçilmesi ve seçilen üyenin icap niteliği taşıyan bu seçimi kabul etmesi yani her iki tarafın da birbirlerine uygun rıza beyanları ile kurulmaktadır³⁸⁸.Yönetim kurulu

³⁸⁵ Bu hukuki ilişkinin sözleşmesel nitelik taşıdığına yönelik bkz. ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s.114; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 326; AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 101; KALENDER, s.20.

³⁸⁶ KALENDER, s.21; Kusurun ispatı bakımından değerlendirme yapılırken yönetim kurulu ile şirket arasındaki sözleşmesel ilişkiye bakılması gerektiği yönünde ayrıca bkz. ÖZATLAN, Yurdal/KAYAR, İsmail, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davasında Kusur ve İspat, Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 151, 2019, s.25.

³⁸⁷ Bilgili'ye göre yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları sahip oldukları organ sıfatından kaynaklanmakta olup sorumluluğun ortaya çıkması her durumda yönetim kurulu ile şirket tüzel kişiliği arasındaki sözleşmesel ilişkiden kaynaklanmaz Hatalı olarak atanan bir yönetim kurulu üyesi de yönetim faaliyetleri nedeniyle sorumlu tutulabilir. BİLGİLİ Fatih, Alman Hukukunda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun İşletmeyle İlgili Aldığı Kararlardan Dolayı Sorumluluğu ve Yeni Hazırlanan Kanun Tasarısıyla Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda Bu Konuda Getirilen Değişiklikler, e-Akademi Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 2004, parag. 3.

³⁸⁸ BÜYÜKATAK, s. 248.

üyeleri tarafından kanun veya esas sözleşmeye aykırı hareket edilmesi halinde, anonim şirket ile aralarında var olduğu kabul edilen sözleşme de ihlal edilmiş olur³⁸⁹.

Yönetim kurulu üyeleri tarafından gerçekleştirilen fiillerinin haksız fiil olarak nitelendirilebileceği hallerde ise her iki sorumluluk hali yarışır. Zarar gören tarafından sözleşme sorumluluğu ve haksız fiil sorumluluğundan herhangi birine başvurulması mümkündür³⁹⁰. Zarar gören tarafından sözleşme sorumluluğuna dayanılması halinde sözleşmenin mahiyetinin vekalet sözleşmesi, hizmet sözleşmesi, sui generis sözleşme ile şirketler ve borçlar hukukuna yönelik sözleşme unsurlarının bir araya geldiği karma yapıda sözleşme olacağına dair farklı görüşler mevcuttur. Sorumluluğun tespiti ve zararın tazmini açısından sözleşmenin mahiyetinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

A. Vekalet Sözleşmesi Görüşü

Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkinin vekalet sözleşmesine dayandığına yönelik görüşe göre, TTK m.375 gereği yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinin bulunması, yönetim kurulu üyelerinin organ sıfatını haiz olması ve hizmet sözleşmesinde yer alan bağımlılık ilişkisinin şirket tüzel kişiliği ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki sözleşmede asli unsur olarak yer almaması gibi nedenlerle her iki taraf arasındaki ilişki vekalet ilişkisine yakındır³⁹¹. Yönetim kurulu üyeleri bu görüş kapsamında vekalet sözleşmesine aykırı davranışları nedeniyle sorumludur ve sorumluluklarının kaynağını vekilin özen borcuna aykırı davranışı oluşturur³⁹². Öğretide³⁹³ ve yargı kararlarındaki³⁹⁴ hakim görüşe yönetim kurulu ile anonim şirket arasındaki ilişkinin vekalet akdine dayandığı

³⁸⁹ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s.248.

³⁹⁰ AKDAĞ GÜNEY, s. 278.

³⁹¹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.453.

³⁹² AKDAĞ, GÜNEY, s.279.

³⁹³ ARSLANLI, s. 107; İMREGÜN, s. 202; ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 114; AKDAĞ, GÜNEY, Yönetim Kurulu, s.101; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s.326; KAYIRGAN, Hasan, Yönetim Kurulu ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S. 1, 2013, s. 249.

³⁹⁴ Yarg. 11. HD. T.28.06.2011, E.2009/8722, K.2011/7836; Yarg. 22. HD. T. 24.12.2019, E. 2016/19952, K. 2019/24147; Yarg. HGK. T. 07.07.2010, E. 2010/9328, K. 2010/370; Yarg. 11. HD. T. 12.12.2014, E. 2014/13451, K. 2014/19640.

yönündedir. Vekalet akdi görüşü kaynağını TBK m. 630'dan almaktadır. TBK m. 630/1 e göre, kanunun adi sözleşmelere ilişkin bölümünde ve şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmaması halinde, yönetici ortaklar ve diğer ortaklar arasındaki ilişkide vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağı öngörülmüştür³⁹⁵. Yine aynı maddenin ikinci fıkrasına göre şirketi yönetme yetkisi bulunmayan bir ortak tarafından şirket adına iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi halinde de vekaletsiz iş görme hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin vekalet akdine dayandığına dair görüşe ilişkin en önemli eleştiri yönetim kurulu anonim şirket organı olması nedeniyle vekalet verenin şirket, yönetim kurulu üyesinin de vekil olarak sayılamayacağıdır³⁹⁶.

B. Hizmet Sözleşmesi Görüşü

Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkinin hizmet sözleşmesine dayandığına ilişkin görüş temelini, yönetim kurulunun yaptığı işlerin belirli olması ve anonim şirket ile arasındaki ilişkin süreklilik arz etmesinden almaktadır³⁹⁷. Doktrinde *Tekinalp*, anonim şirket ile yönetim ortaklık arasında organik bağ ve yönetim kurulunun TTK m. 364/2 de düzenlenen ücret, tazminat, ikramiye, prim ve yıllık kardan pay alabilme hakkı olması nedeniyle aralarındaki ilişkinin hizmet akdi olduğunu kabul etmiştir³⁹⁸. TBK m. 393³⁹⁹'de yer alan hizmet sözleşmesi tanımına göre, hizmet sözleşmesi ücret, bağımlılık ve iş görme olmak üzere üç ana unsurdan oluşmaktadır⁴⁰⁰. Hizmet sözleşmesinin ana unsurunu oluşturan bağımlılık unsurunun, TTK m. 375'de yer alan yönetim kurulunun devredilemez görev ve

³⁹⁵ AKDAĞ GÜNEY, s. 270-280.

³⁹⁶ KALENDER, s. 24.

³⁹⁷ AKDAĞ, GÜNEY, s. 280.

³⁹⁸ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-112; *Akdağ Güney*'e göre yönetim kuruluna tanınan tazminat hakkı, yöneticinin azledilmesi halinde tanınan bir hak olup bu husus aradaki ilişkinin hukuki niteliğini hizmet sözleşmesi yapmaz. Tanınan bu hak vekalet veya hizmet sözleşmesinden değil, TTK'dan kaynaklanmaktadır. AKDAĞ, GÜNEY, s. 282.

³⁹⁹ Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.

⁴⁰⁰ SÜZEK Sarper, İş Hukuku, Beta Yayınevi, 23. Baskı, İstanbul, 2023, s.234 vd.

yetkileri arasında bulunmaması nedeniyle bu görüş eleştirilmektedir⁴⁰¹. Aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin işçi olarak değil de organ fonksiyonu dolayısıyla işveren olarak kabul edilmesi de bu görüşün eleştirilen taraflarındandır⁴⁰². Ayrıca belirtmek gerekir ki, şirket ile arasında hizmet akdi olan bir çalışanın yönetim kuruluna seçilmesi halinde, şirket ile üye arasındaki hukuki ilişki hizmet akdine dayanır⁴⁰³. Yargıtay ise konu yönünden çelişkili kararlarda bulunmuş olup kimi zaman şirket ile yönetim kurulu arasındaki sözleşmeyi vekalet akdine kimi zaman ise hizmet akdine dayandırmıştır⁴⁰⁴.

C. Kendine Özgü Sui Generis Sözleşme Görüşü

Yönetim kurulu ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişkinin hizmet ve vekalet sözleşmesine ait unsurları içinde barındıran kendine özgü yapısı olan isimsiz bir özel hukuk sözleşmesi olduğunu savunan görüş de mevcuttur.⁴⁰⁵ Yönetim kurulu üyelerinin işveren olarak kabul edilmelerinin hizmet sözleşmesini zayıflatması ve yönetim kurulu üyelerine yüklenen görevlerin nitelikleri itibarıyla vekillik görevinden çok daha geniş

⁴⁰¹ PULAŞLI, Şerh, C. II, S. 145; Yönetim kurulu ile şirket arasında iş sözleşmesinin esaslı unsurlarında yer alan bağımlılık unsurunun bulunmadığına yönelik ayrıca bkz. KAYIRGAN, s. 25.

⁴⁰² KIRCA/ŞEHİRALİ/MANAVGAT, s. 454; AKDAĞ, GÜNEY, s. 281; KAYIRGAN, s. 253-254.

⁴⁰³ KALANDER, s. 26.

⁴⁰⁴ Yarg. 9. HD T. 07.07.2011, E. 2011/2810, K. 2011/23208 (lexpera.com, 14.08.2024) ; Yarg. 9. HD T. 24.10.2011, E. 2009/24493, K.2011/39002 (hukuktürk 14.08.2024) ; Yarg. 9. HD T. 07.07.2011, E.2011/2810, K.2011/23208 (Sinerji İçtihad Bankası, 14.08.2024) ; AKDAĞ, GÜNEY, Yarg. HGK, T. 07.07.2010 E. 2010/9328, K. 2010/370 sayılı kararını değerlendirdiği çalışmasında Yargıtay'ın ‘‘.... Yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında bir hizmet akdi bulunmadığını, en azından şirket genel müdürü iken, yönetim kurulu üyeliğine seçilen kişinin hizmet akdi ilişkisinin sona erdiğini kabulü gerekir...’’ yönündeki kararını eleştirmiş ve doktrinde anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki hukuki ilişkinin vekalet sözleşmesine dayandığına dair baskın görüşün, her iki taraf arasında herhangi bir sözleşme yapılmaması halinde geçerli olduğunu, şirket ile hizmet sözleşmesi devam eden birinin yönetim kurulu üyeliğine seçimi halinde hizmet ilişkisinin ayrıca sonlandırılmaması halinde devam edeceğini savunmuştur. AKDAĞ, GÜNEY, s. 287-291.

⁴⁰⁵ Üçışık/Çelik eserinde yönetim kurulu ile şirket arasındaki sözleşme vekalet veya hizmet sözleşmesine dayanmadığını, aralarındaki sözleşmenin kanunla asgari sınırları belirlenmiş özel ve karma nitelikli bir sözleşme olduğunu belirtmiştir. Bkz. ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 48.

olması, genel kurulun yönetim kurulu üzerinde vekalet verenden çok daha az kontrol sahibi olabilmesi bu görüşün gerekçeleri arasında yer almaktadır⁴⁰⁶.

Akdağ Güney'e göre anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki ilişki borçlar hukuku ve şirketler hukukuna ilişkin unsurları birlikte barındırır. Yazar, eserinde şirket ile üyeler arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklarda öncelikle kanun ve esas sözleşmede yer alan hükümlerin uygulanması, bu hükümlerle çözüm sağlanamaması halinde ise vekalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanması gerektiği, yönetim kurulu üyelerinin istifası ve azli halinde doğrudan şirketler hukukuna ilişkin hükümler uygulanırken, sözleşmede yer alan iş hukukuna dair düzenlemelerin devam edeceğini belirtmiştir⁴⁰⁷.

Şirket esas sözleşmesinde şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki sözleşmesel ilişkinin yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketin organı olması nedeniyle sui generis nitelikte bir sözleşme olduğu görüşündeyiz. Sözleşme nitelik itibarıyla vekalet sözleşmesine dair unsurları daha baskın olsa da yönetim kurulu üyeleri tüzel kişi anonim şirketin iradesini vekil sıfatıyla değil, şirketin bizzat kendisi olarak ortaya çıkardığı için tam anlamıyla bir vekalet sözleşmesinden de bahsedilemez. Ayrıca yönetim kurulu üyesinin birçok şirkette işveren olarak değerlendirilmesi ve şirket ile aralarındaki esaslı unsurun ücret olmaması nedeniyle aralarında hizmet akdi olduğunu kabul etmek de mümkün görülmemektedir. Fakat yukarıda *Akdağ Güney*'in Yarg. HGK, T. 07.07.2010 E. 2010/9-328, K. 2010/370 sayılı kararını eleştirirken değindiği hususu tekrar etmekte fayda görmekteyiz. Şayet taraflar arasında bir sözleşme mevcut değil ise bu hususların tartışmaya açık olduğunu, eğer şirkete hizmet akdiyle bağlı olan bir çalışanın yönetim kurulu üyesi seçilmesiyle birlikte hizmet akdi sonlandırılmamış ise aralarında hizmet sözleşmesi olduğunu kabul etmemiz gerekecektir.

⁴⁰⁶ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 48

⁴⁰⁷ AKDAĞ/GÜNEY, s. 283-284.

III. YÖNETİM KURULU ÜYESİ TÜZEL KİŞİLER İLE TÜZEL KİŞİ ADINA HAREKET EDEN GERÇEK KİŞİLER ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN NİTELİĞİ

Bir tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi seçilmesi halinde TTK m. 359/2 kapsamında tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına belirlenen sadece bir gerçek kişi de ticaret sicil gazetesine tescil ve ilan edilir. Tüzel kişi adına yönetim kurulu toplantılarına sadece bu gerçek kişi tarafından katılım sağlanıp oy kullanılabilir. Tüzel kişi yönetim kurulu üyesiyle birlikte tescil edilen bu gerçek kişinin tüzel kişi ile arasındaki hukuki ilişkinin niteliği hususunda da farklı görüşler bulunmaktadır. Gerçek kişinin haksız fiilinden yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin sorumlu olup olmadığı, yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin oy konusunda talimatlarının akıbeti ve gerçek kişinin yönetim kurulu üyesi tüzel kişi tarafından azline yönelik sorunlar çerçevesinde öğretide gerçek kişinin yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin organı olup olmadığına yönelik farklı görüşler oluşmuştur. *Tekinalp*, gerçek kişinin yönetim kurulu toplantılarındaki varlığı tüzel kişinin varlığı, onun görüşü tüzel kişinin görüşü ve onun oyu tüzel kişinin oyu olarak kabul edilmesi nedeniyle yönetim kurulu üyesi tüzel kişi ile birlikte tescil ve ilan edilen gerçek kişinin, yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin temsilcisi olamayacağı, yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin gerçek kişide somutlaşması nedeniyle aralarındaki ilişkinin organ ilişkisi olduğu görüşündedir⁴⁰⁸. *Coştan*, bu konuyu tartıştığı makalesinde gerçek kişinin işlediği haksız fiil neticesinde tüzel kişinin sorumlu tutulması gerektiği, tüzel kişi tarafından verilen talimatlara aykırı oy kullanılması halinde de kullanılan oyun geçerli kabul edilmesi ve yönetim kurulu üyeliğinin temsil vasıtasıyla ifa edilmesinin mümkün olmaması nedeniyle gerçek kişinin tüzel kişinin organı olduğunu ifade etmiştir⁴⁰⁹. *Akdağ Güney*, tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin görevi itibarıyla tüzel kişinin organı olduğu görüşündedir⁴¹⁰. *Büyükata* ve *Sevi* de taraflar arasında temsil ilişkisinin kabul edilmesi halinde gerçek kişi tarafından işlenen haksız fiillerden yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin sorumlu tutulmasının mümkün olmayacağını ve bu nedenle taraflar

⁴⁰⁸ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-15a.

⁴⁰⁹ COŞTAN, Hülya; Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği, BATIDER, C. 29, S. 1, 2013, s. 123-124.

⁴¹⁰ AKDAĞ GÜNEY, s. 43

arasında organ ilişkisi olduğunu ifade etmiştir⁴¹¹. Çamoğlu ise gerçek kişinin yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin talimatlarına göre hareket etmesi ve her zaman görevden alınabilmesi nedeniyle aralarındaki ilişkinin temsil ilişkisi olduğu görüşündedir⁴¹². Konuya yönelik Eminoğlu, üçüncü kişilerin tüzel kişinin yönetim kurulu üyeliği sebebiyle onun adına tescil edilen gerçek kişiye başvurabilmelerinin mümkün olmadığını, gerçek kişi ile tüzel kişi arasında hizmet sözleşmesinin olduğunu ifade etmiştir⁴¹³.

Kanun koyucu tarafından tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi seçilmesine TTK m. 359/2 kapsamında izin verilmiştir. TTK m. 359/2 tüzel kişi ile ticaret siciline tescil ve ilan edilecek gerçek kişinin hukuki niteliğini açıkça belirtmese de ikinci fıkranın son cümlesindeki ‘‘ Tüzel kişi adına sadece bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir’’ ifadesi taraflar arasında bir temsil ilişkisi olduğunu göstermektedir. Bir kişi adına hareket temsil ilişkisini ifade etmektedir. Gerçek kişinin, tüzel kişi yönetim kurulu üyesi tarafından atanması, tüzel kişi tarafından temsilcinin her zaman görevden alınabilmesi ve bu görevi aldığı talimatlara göre ifa etmesi temsil ilişkisini göstermektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından verilen 30.10.2017 tarihli bir kararda⁴¹⁴ da tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin temsilcisi gerçek kişinin, anonim şirket ile arasında husumet bulunması halinde, tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin, gerçek kişi temsilcisini göndermesi gerektiğini, gönderilmemesi halinde tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin anonim şirket tarafından azledilebileceğini hüküm altına almıştır⁴¹⁵.

⁴¹¹ BÜYÜKATAK, s. 255; SEVİ, s. 47.

⁴¹² ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 399 vd.

⁴¹³ EMİNOĞLU, s. 255. Belirtmek gerekir ki gerçek kişi, temsil ettiği ya da organsal bağ içerisinde bulunduğu tüzel kişinin talimatlarıyla bağlıdır. Bir diğer ifadeyle gerçek kişi, yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin iradesini hedef şirket yönetim kurulunda somutlaştıran kişidir. Bu yaklaşımla, gerçek kişinin üye tüzel kişinin talimatlarına uymadığı, kendi şahsi iradesiyle hareket ettiği ve bu yönüyle şirket iradesinin oluşumuna katkının gerçek kişiye ait olduğu durumlarda gerçek kişinin fiili yönetim organı olduğunun kabulü gerekir. Bkz. EMİNOĞLU, s. 256.

⁴¹⁴ Yarg. 11. HD. T. 20.10.2017, E. 2015/14781, K. 2017/5821. (lexpera.com, 22.09.2024)

⁴¹⁵ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 400.

Yönetim kurulu tüzel kişi ile gerçek kişi arasında sözleşmesel bir ilişki de bulunabilir. Bu sözleşme hizmet, vekalet veya iş görmeye dayanan veya başka bir sözleşme de olabilir⁴¹⁶. Tüzel kişiye gerçek kişinin fiilleri nedeniyle isnat edilecek sorumluluk neticesinde tüzel kişinin gerçek kişiye zararı rücu edebilmesi için aralarındaki sözleşmesel ilişki önem arz etmektedir⁴¹⁷.

IV. YÖNETİM KURULU ÜYESİ TÜZEL KİŞİ ADINA HAREKET EDEN GERÇEK KİŞİ İLE ANONİM ŞİRKET ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN NİTELİĞİ

Tüzel kişi yönetim kurulu üyesi adına hareket eden gerçek kişinin diğer yönetim kurulu üyeleri gibi özen yükümlülüğüne tabi olup olmadığı sorumluluğun belirlenmesi açısından önemlidir. Bu nedenle öncelikle anonim şirket ile gerçek kişi arasında bir hukuki ilişkinin mevcut olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Öğretide tüzel kişi yönetim kurulu üyesi gerçek kişi ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişkinin olup olmadığına yönelik farklı görüşler mevcuttur. Öğretide *Tekinalp*, tüzel kişilerinin temsilcilerinin değil, bizzat kendilerinin sorumlu olacaklarını ifade ederek anonim şirket ile gerçek kişi arasında hukuki ilişkinin mevcut olmadığı görüşündedir⁴¹⁸. *Sevi* de gerçek kişinin yönetim kurulu üyesi tüzel kişi adına yönetim ve temsil yetkisini bizzat kullanmasına rağmen anonim şirket ile arasında hukuki ilişki olmadığı görüşündedir⁴¹⁹. *Büyükatak*'a göre de yönetim kurulu üyesi tüzel kişi olduğu için TTK m. 369 kapsamında gerçek kişilerin özen yükümlülüğü yoktur ve anonim şirket ile gerçek kişi arasında bir hukuki ilişki söz konusu değildir⁴²⁰. *Coştan* ise TTK m. 369 özen yükümlülüğü kapsamında değerlendirilen sır saklama yükümlülüğünün tüzel kişi

⁴¹⁶ Bkz. EMİNOĞLU, s. 255 vd.

⁴¹⁷ BÜYÜKATAK, s. 256.

⁴¹⁸ Yazara göre diğer yönetim kurulu üyeleri tarafından gerçek kişinin kişiliğinden doğan örneğin iflas etmiş olması, kısıtlı olması veya rakiple ilişki içerisinde olması gibi sebeplerle itiraz etme hakları saklıdır. TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-15.

⁴¹⁹ Yazar, gerçek kişinin ayrıca anonim şirketin yönetim kurulu üyesi olarak seçilebileceğini ifade etmiştir. SEVİ, s. 49.

⁴²⁰ BÜYÜKATAK, s. 258.

adına hareket eden gerçek kişi yönünden de uygulanması gerektiğini ifade ederek aralarında bir hukuki ilişki olduğundan söz etmiştir⁴²¹.

Yönetim kurulu üyesi tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin özen ve bağlılık yükümlüğünün diğer görünüş şekilleri olarak kabul edilen⁴²² ortaklıkla işlem yapma, borçlanma yasağı, rekabet yasağı, sır saklama yükümlülüğü gibi eylemlerden sorumsuz tutulmasının şirket menfaatini zedeleyeceği görüşündeyiz⁴²³. Tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişi, yönetim kurulu toplantılarına katılarak anonim şirket menfaati için hareket eder. Bu nedenle gerçek kişinin özen yükümlülüğünün olmadığı görüşü yönetim kurulu üyelerine yönelik sorumluluk davalarında, gerçek kişi yönünden sorumsuzluk alanı yaratır. Bu nedenle anonim şirket ile gerçek kişi arasında hukuki ilişki olmadığının kabulü mümkün değildir.

TTK m. 359/2'nin gerekçesine bakıldığında da anonim şirkette istikrarın sağlanması amacıyla yönetim kurulu üyesi tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin değiştirilmesi ancak anonim şirkete başvurularak tescil ve ilan edilmesi halinde mümkündür. İlgili düzenlemeyle her yönetim kurulu toplantısına başka bir temsilcinin gelmesinin önüne geçilerek, gerçek kişinin anonim şirket menfaati için hareket etmesi amaçlanmıştır. Bu noktada, tüm sorumluluğun tüzel kişi yönetim kurulu üyesine atfedilmesi mümkün değildir. Şirket menfaati göz önüne alındığında tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişinin sır saklama yükümlülüğü, rekabet yasağı, borçlanma yasağı gibi şahsi sorumluluklarına doğrudan gidilebilecek bir kanuni düzenlemeye ihtiyacın duyulduğu, gerçek kişinin anonim şirketin organı gibi özen yükümlülüğüne tabi olması gerektiği görüşündeyiz.⁴²⁴

⁴²¹ COŞTAN, s. 126.

⁴²² TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, s. 160; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 662-663.

⁴²³ Aksi görüş için bkz. BÜYÜKATAK, s. 258.

⁴²⁴ Benzer görüş için bkz. SEVİ, s. 52; Tüzel kişi tarafından verilen görev ve yetkilerin dışına çıkarak şirket iradesinin oluşmasına tüzel kişi yönetim kurulu üyesinden daha fazla katkı sağlan gerçek kişinin fiili organ olarak kabul edileceğine yönelik ayrıca bkz. EMİNOĞLU, s. 256.

V. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞU

A. TTK m. 553/2 Kapsamında Hukuki Sorumluluk

TTK m. 553/2 hükmünün uygulanabilmesi için ve yönetim kurulu üyelerin devredilen yetkiler nedeniyle sorumluluğun sınırlandırılabilmesi için organsal anlamda bir yetki devrinin olması gerekmektedir⁴²⁵. TTK m. 553/2'nin uygulanabilmesi için hükmün gerekçesinde organsal anlamda devrin TTK m. 367/1 ve/veya TTK m. 370/2 kapsamında veyahut yargı kararlarında öngörülen şartların gerçekleşmesi suretiyle TTK m. 368⁴²⁶ kapsamında gerçekleşmesi aranmıştır.

TTK m. 367/1 kapsamında yönetim yetkisinin devri ve TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisinin devri halinde yetkilerini devreden yönetim kurulu üyelerinin, bu görev ve yetkilerin kullanılmasından doğan sorumlulukları da murahhaslara devredilir. Usule uygun olarak yapılan yetki devriyle birlikte yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları murahhasların seçimde, gözetiminde ve talimat

⁴²⁵ Söz konusu kuralın uygulanabilmesi için devrin vekalet sözleşmesi kapsamında değil, organsal anlamda gerçekleşmesi gerektiğine yönelik bkz. TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N.16-66. Bu kapsamda gerçekleşmeyen durumlarda örneğin TTK m. 366/2 kapsamında komite ve komisyon ataması, yardımcı kişi ve çalışanların görevlendirilmesi gibi durumlarda TTK m. 553/2'nin uygulanmayacağına yönelik bkz. SEYİS, s. 392. Yönetim kurulu üyesi tarafından piyasaya sürülmesi tasarlanan bir ürünün Pazar araştırması için başkasının görevlendirilmesi gibi görev ve yetkinin devri sadece devralanın görevlendirilmesi şeklindeyse yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu devam eder. Bu gibi durumlar TTK m. 553/2 kapsamında değerlendirilmez. Bkz. TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 16-67.

⁴²⁶ Yönetim kurulu TTK m. 368 kapsamında ticari temsilci ve ticari vekil ataması yapabilmektedir. TTK m. 553/2'nin gerekçesinde yer alan TTK m. 368'in yargı kararlarında öngörülen şartlarla uygulanabileceğine yönelik ifadenin uygulanabilmesi için ticari temsilci veya ticari vekil atanmasında normalde esas sözleşme ve iç yönerge zorunluluğu bulunmasa da yönetim kurulunun sorumluluktan kurtulabilmesi için esas sözleşme ve iç yönerge düzenlenmesi gerektiğine yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 621. TTK m. 368'organsal nitelikte bir devir olmadığı için TTK m. 553/2'nin bu durumda uygulanarak yönetim kurulunun sorumluluktan kurtulmasının mümkün olmadığına yönelik bkz. SEYİS, s. 391-391.

verilmede özen ile sınırlandırılmış olur⁴²⁷. Temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin hangi hallerde özen yükümlülüğüyle sınırlı olarak sorumlu olacağının tespiti için öncelikle TTK m. 553/2'nin şartlarını incelemekte fayda görmekteyiz.

B. TTK m. 553/2'den Doğan Sorumluluktan Temsil Yetkisini Devreden Yönetim Kurulu Üyelerinin Yararlanması İçin Gerekli Şartlar

1. Temsil Yetkisinin Kanuna Uygun Devredilmiş Olması

Yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553/2'de düzenlenen sorumluluktan kurtulma imkanından faydalanabilmesi için kanuna dayanarak kanundan veya esas sözleşmesinden doğan bir yetkinin devredilmesi gereklidir. Hükümde yer alan *''kanuna dayanarak''* ifadesiyle kanunun izin verdiği çerçevede yetki devrinin yapılması gerektiği ifade edilmektedir⁴²⁸. Bu doğrultuda öncelikle devredilmek istenen yetki, yönetim kurulu üyelerinin devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında yer almamalıdır. Bu yetkiler devir işlemine konu edilse dahi usulüne uygun bir yetki devrinden söz edilemeyeceği için yetki devri hiç yapılmamış gibi sonuç doğurur ve yönetim kurulu üyelerinin yetkilerden kaynaklanan sorumluluğu devam eder⁴²⁹.

Temsil yetkisinin kanuna uygun devredilmiş olması için usuli şartların da sağlanması gereklidir. Söz konusu devir için esas sözleşmede yetki devrine izin veren bir hükmün bulunup bulunmaması ve bir iç yönergeye ihtiyaç olup olmadığına yönelik öğretide farklı görüşlerin mevcut olduğuna yönelik çalışmamızın ikinci bölümünde ayrıntılı yer verilmiştir⁴³⁰. Öğretide *Kırca*, temsil yetkisinin devri için esas sözleşme

⁴²⁷ SEYİS, s. 389; TTK m. 553/2 hükmünde murahhasların gözetiminde ve talimat verilmesinde özen yükümlülüğüne yer verilmemiş olsa da TTK m. 375/1-a gereği *''şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimat verilmesi''* ile TTK m. 375/1- e gereği *''yönetimle görevli kişilerin özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi''* yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında bulunmaktadır. Bkz. HELVACI, Devredilemez Görev ve yetkiler, s. 132.

⁴²⁸ KENDİGELEN, s. 460.

⁴²⁹ AKDAĞ GÜNEY, s. 95; ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 198.

⁴³⁰ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm, III, D ve E.

ve iç yönergeye ihtiyaç duyulmasa da yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553/2'den yararlanabilmeleri için TTK m. 367/1 kapsamında esas sözleşme ve düzenlenecek iç yönerge ile temsil yetkisinin devredilmiş olması gerektiğini ifade etmiştir⁴³¹.

Bir diğer usuli şart ise TTK m. 370/2'de düzenlendiği üzere temsil yetkisinin devri halinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisinin devam etmesidir. TTK m. 370/2 kanunun emredici hükümlerinden olup hükme aykırı devir halinde, devir hiç yapılmamış gibi sonuç doğurur⁴³². Temsil yetkisinin hiç devredilmemiş gibi kabul edilmesi halinde de yönetim kurulu üyeleri tarafından TTK m. 553/2'den yararlanarak sorumluluktan kurtulmaları mümkün olmayacaktır⁴³³.

2. Kanun veya Esas Sözleşmeden Doğan Yetki Devri

Yönetim kurulu üyeleri tarafından TTK m. 553/2 de öngörülen sorumluluktan kurtulma imkanının bir diğer şartı ise devredilen görev ve yetkinin kanun veya esas sözleşmeden doğmuş olmasıdır.

Öğretide *Tekinalp*, kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir yetkinin devredilebileceğine işaret ettikten sonra bu hükmün iki anlamı olduğunu ifade etmiştir. Yazara göre birinci anlam, devredilecek görev ve yetkinin yönetim kuruluna ait olması ve bu yetkinin kanun veya esas sözleşmede öngörülmüş olmasıdır. İkinci anlam ise devredilmesi öngörülen görevin yönetim kurulu işlevi kapsamında olmasıdır⁴³⁴. Buna göre her iki anlam yönünden de kanun veya esas sözleşmeyle yönetim kuruluna bırakılan görev ve yetkinin genel kurulun devredilemez nitelikteki görev ve yetkilerine girmemesi gerekir. Esas sözleşmeyle genel kurulun devredilemez nitelikteki yetkilerinden birinin yönetim kuruluna bırakılmış olması da mümkün değildir⁴³⁵. Bu

⁴³¹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 620. TTK m. 552/2'den yararlanılabilmesi için esas sözleşme ve iç yönergeye ihtiyaç duyulmadığı görüşüne yönelik bkz. SEYİS, s. 416.

⁴³² GÜNAY, s. 138.

⁴³³ SEYİS, s. 417.

⁴³⁴ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N.16-67.

⁴³⁵ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N.16-67; SEYİS, s. 406. Genel kurulun devredilemez nitelikteki görev ve yetkileri için ayrıca bkz. TTK m. 408.

durumda esas sözleşme değişikliğini öngören genel kurul kararı geçersiz (batıl) kabul edilir⁴³⁶.

3. Özen Yükümlülüğüne Uyulması

Temsil yetkisinin devri halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının ortadan kalkması veya özen yükümlülüğü ile sınırlandırılması için öncelikle yetki devrinin kanuna ve usule uygun gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Şartlara uyulmaması halinde gerekli özen gösterilmiş olsa dahi yönetim kurulu üyelerinin meydana gelen zarar nedeniyle sorumlulukları devam eder.

Kanuna ve usule uygun temsil yetkisini devriyle birlikte yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları tamamen ortadan kalkmamakta Murahhasların seçimi, talimat verilmesi ve gözetimiyle sınırlandırılmaktadır. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin meydana gelen zarardan sorumlu olmamaları için özen yükümlülüklerini de yerine getirmiş olmaları gerekmektedir⁴³⁷.

TTK m. 553/2 kapsamında temsil yetkisinin devri nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının gündeme gelmemesi için yetkiyi devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermiş olmaları gerekmektedir. İlgili hüküm kapsamında yetki devredilen kişilerin seçiminde özen gösterme yükümlülüğü düzenlenmişse de bu kişilerin gözetiminde ve bu kişilere talimat verilmesinde gerekli özenin gösterilmesi düzenlenmemiştir⁴³⁸. Madde hükmünde bu iki yükümlülüğe yer verilmesi de ‘*şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimat verilmesi*’ ile ‘*yönetimle görevli kişilerin özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve*

⁴³⁶ TTK’da genel kurul ve yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki yetkileri düzenleyen kanun maddeleri şirketin temel yapısı ve nitelikleri göz önünden bulundurularak getirilmiş emredici nitelikteki hükümlerdir. Bu konuda bkz. MOROĞLU, Erdoğan, Hükümsüzlük, s. 62. Anonim şirketin temel ve organsal yapısına aykırı hükümlerin batıl olacağına yönelik bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT; Anonim Şirketler Hukuku Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, C. 2/2, 2. Baskı, Ankara, 2017, s. 47.

⁴³⁷ SEYİS, s. 417.

⁴³⁸ SEYİS, s. 418.

yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi'' yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında bulunmaktadır⁴³⁹.

a. Murahhasların Seçiminde Özen Yükümlülüğü

Kanunda öngörülen koşulların gerçekleşmiş olması kaydıyla murahhas seçiminde tek yetkili organ⁴⁴⁰ yönetim kurulumdur. Bu yetki yönetim kurulu için devredilemez bir yetki olup esas sözleşmeyle değiştirilmesi mümkün değildir⁴⁴¹.

Murahhasların seçiminde özen yükümlülüğü TTK m. 553/2'de yönetim kurulu üyelerinin devretmiş olduğu temsil yetkisinden doğan sorumluluktan kurtulabilmeleri için yasal koşuldur. Yönetim kurulu üyeleri tarafından temsil yetkisi devredilirken makul derecede özen gösterilmemesi halinde, yetki devri yapılmamış gibi hukuki sorumluluk devam eder⁴⁴².

TTK m. 553/2 hükmünde söz edilen '*makul derecede özen*' kriteri yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünü düzenleyen TTK m. 369 hükmüne dayanır. İlgili hüküm kapsamında yönetim kurulunun özen yükümlülüğünün kriteri '*tedbirli*

⁴³⁹ HELVACI, Devredilemez Görev ve yetkiler, s. 132; Üst gözetim görevi yetki devri yapılmadığı zaman dahi yönetim kurulu tarafından icra edilmesi gereken bir görev ise de söz konusu görevin pratikte yönetim ve temsil yetkilerinin devriyle birlikte asıl işlevini kazandığı görülmektedir. Temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin devretmiş olduğu yetkiler bazında sorumluluğun ortadan kalkması için bu yetki devrinin geçerli bir şekilde gerçekleştirilmesi gereklidir. ÖZATLAN, s. 140.

⁴⁴⁰ Murahhas tayin etme yetkisinin esas sözleşmede hüküm bulunması şartıyla belirli pay gruplarına özgülenebileceğine yönelik görüş için bkz. KORTUNAY, Ayhan; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2015, s. 96 vd. Murahhasların seçiminin münhasıran yönetim kuruluna ait olduğu, genel kurul tarafından dahi kullanılması mümkün olmayan bir yetkinin belirli bir pay grubuna veya imtiyaz sahibi azlığa verilmeyeceği ve esas sözleşmede yetki devri yapılacak kişilerin eğitim seviyesi, yaşı ve tecrübesine yönelik konularda sınırlamalar getirilmesi haricinde belirli pay gruplarına murahhas belirleme veya aday gösterilmesine yönelik yetki verilemeyeceği yönünde bkz. AKDAĞ GÜNEY, s. 91.

⁴⁴¹ AKDAĞ GÜNEY, s. 156.

⁴⁴² TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 16-67; ÖZATLAN, s. 141.

bir yöneticinin özeni''dir⁴⁴³. Dolayısıyla özen yükümlülüğü kriteri TTK m. 553/2'de düzenlenmemiş olsa dahi yönetim kurulu üyeleri TTK m. 369/1 kapsamında Murahhasların seçiminde, gözetiminde ve onlara talimat verilmesinde tedbirli bir yöneticinin özen yükümlülüğü altındadır⁴⁴⁴. TTK m. 369'a göre anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimde görevli diğer kişilerin⁴⁴⁵ kanunun, esas sözleşmenin ve diğer iç düzenlemelerin kendilerine yükledikleri görevleri tedbirli bir yöneticinin özeniyle⁴⁴⁶ yerine getirme ve şirketin çıkarlarını dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetme yükümlülükleri bulunmaktadır. Madde hükmünde belirlenen nesnel (objektif) özen ölçütü⁴⁴⁷ ortalama, makul ve tedbirli bir yönetim kurulu üyesinin göstermesi gereken özen derecesidir. Özen yükümlülüğü altında olan kişi tarafından gösterilen özenin objektif özen kriterinin altında kalması halinde özen yükümlülüğünün ihlal edildiği sonucuna varılır⁴⁴⁸.

Yönetim kurulu, temsil yetkisini devrederken Murahhas adaylarının şirketi temsil için gereken kriterlere ve yetkinliklere uygun olup olmadıklarını araştırmakla

⁴⁴³ Yetki devri halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının nitelik değiştirdiği, TTK m. 553/1'de öngörülen '*kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin ihlali sorumluluğunun*'' yerini, '*seçimde özensizlik sorumluluğunun aldığına* yönelik bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 16-66. TTK m. 369/1'de '*tedbirli bir yöneticinin özeni*'' esas alınmış iken TTK m. 553/2'de yetki devri halinde '*makul derecede özen*'' kriterinin esas alınması nedeniyle yetki devri yapılan kişilerin seçiminde makul derecede özenin yeterli olduğu, gösterilen özenin makul derecede olup olmadığının tespitinde ise seçimin iş adamı kararına dayanıp dayanmadığına göre belirleneceğine yönelik bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-118.

⁴⁴⁴ SEYİS, s. 418.

⁴⁴⁵ 6762 sayılı eTK m. 320'de sadece yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü düzenlenmişken TTK m. 369 hükmünde özen yükümlülüğü yöneticileri de kapsayacak şekilde genişletilmiş ve böylece temsil yetkisinin devri halinde temsil yetkisini devralanın da özen yükümlülüğüne sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. PULAŞLI, Özen Yükümlülüğü, s. 52; KALENDER, s. 251-252.

⁴⁴⁶ 6762 sayılı eTK'nın yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünü düzenleyen 320. Maddesi özen yükümlülüğünün ölçütü '*basiretli iş adamı*'' gibi hareket etme yönündeydi. PULAŞLI, Özen Yükümlülüğü, s. 52.

⁴⁴⁷ Nesnel (objektif) özen ölçütünde yönetim kurulu üyelerine objektif tek bir ölçütün uygulanacağı, ölçüt uygulanırken işletme konusu, şirketin faaliyet alanı ve bu alandaki yasal düzenlemelerin, şirketin büyüklüğünün, yönetim kurulu üye sayısı ve üyeler arasındaki iş bölümünün dikkate alınarak somut olaya göre değerlendirme yapılması gerektiğine yönelik bkz. HACİMAHMUTOĞLU, s. 31.

⁴⁴⁸ HACİMAHMUTOĞLU, s. 30-32.

yükümlü olup bu husus TTK m. 369/1 ve TTK m. 553/2 kapsamında özen ve sadakat yükümlülüğünün gereğidir⁴⁴⁹. Esas sözleşme ve iç yönergede temsil yetkisinin devredilebileceği kişiler hakkında çeşitli düzenlemelere yer verilmesi mümkündür. Örneğin esas sözleşmede temsil yetkisi devredilecek kişilerin doktora yapmış olmaları, şirkette 5 yıl iş tecrübelerinin bulunması gibi sınırlamalar mevcutsa yönetim kurulu tarafından bu sınırlamalara uyarak seçim yapılması gerekir⁴⁵⁰. Temsil yetkisi devredilecek kişilerin seçiminde özen yükümlülüğü, bu kişilerin gerektiğinde görevden alınmasını da kapsar⁴⁵¹. Buna göre yönetim kurulu, Murahhasın seçimi için gereken kriterlere sahip olmadığını seçimden sonra öğrenmesi halinde Murahhas seçiminde gereken özenin gösterilmediği gerekçesiyle sorumluluğun doğmaması için vakit geçmeden görevden alması gerekir⁴⁵². Ancak önemle belirtmekte fayda görmekteyiz ki Murahhas üyenin yönetim kurulu tarafından görevden alınması halinde sadece temsil yetkisi sona ermekte, yönetim kurulu üyeliği sıfatı devam etmektedir. Zira yönetim kurulu üyelerini görevden almaya yetkili organ TTK m. 408/2-b gereği münhasıran genel kuruldur⁴⁵³. Yönetim kurulu tarafından Murahhasların seçiminde ve görevden alınmasında gösterilmesi gereken özen yükümlülüğü sürecin her aşamasında bizzat yönetim kurulu tarafından yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük değildir. Yönetim kurulu Murahhasların seçiminde şirket için aranan kriterlere uygun olup olmadıklarının tespiti için şirket bünyesindeki danışmanlardan veya danışmanlık hizmeti veren kurumlardan destek alabilir⁴⁵⁴.

Temsil yetkisinin devrinde yönetim kurulu tarafından makul seviyede özen gösterilmemesi durumunda, Murahhasların zararlarından Murahhaslarla birlikte nitelikte sorumlulukları ortaya çıkmaktadır⁴⁵⁵. Bu kapsamda ortaya çıkan zararın TTK

⁴⁴⁹ KALENDER, s. 263.

⁴⁵⁰ Mevcut sınırlamalara uygun temsil yetkisinin devredilmesi halinde yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553/II kapsamında özensiz seçimden dolayı hukuki sorumluluğuna gidilemeyeceğine yönelik bkz. KALENDER, s. 262.

⁴⁵¹ DOĞAN, Organizasyon, s. 280.

⁴⁵² DOĞAN, Organizasyon, s. 280.

⁴⁵³ Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm, II, 3.

⁴⁵⁴ SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 174.

⁴⁵⁵ ÇAMURCU, Emin, Anonim Ortaklıkta Farklılaştırılmış teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2015, s. 120.

m. 557 kapsamında kusur oranları belirlenirken *Kalender*'e göre Murahhaslar ile yönetim kurulunun eşit kusur oranlarına sahip olacağını kabul edilemez. Yazara göre yönetim kurulu tarafından Murahhasların seçiminde tedbirli bir yöneticiden beklenen özen gösterilmemiş ve Murahhaslar tarafından şirkete, pay sahiplerine veya üçüncü kişilere zarar verilmişse, yönetim kurulu zarardan Murahhaslarla birlikte sorumlu olsa da kusur oranının aynı olması çok istisnai durumlar hariç mümkün değildir. Yetki devri organsal işlevin devri anlamına geldiği için Murahhas kendilerine devredilen yetkileri esas sözleşme ve kanuna uygun olarak şirketin çıkarlarına uygun ifa etmekle yükümlüdür bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin zarardan doğan sorumlulukları Murahhaslara göre daha hafif olmalıdır⁴⁵⁶.

Temsil yetkisinin devriyle birlikte Murahhaslara organsal bir yetkinin devri gerçekleştiği için Murahhasların TTK m. 553 kapsamında özen yükümlülüklerinin daha ağır değerlendirilmesi gerektiği görüşündeyiz. TTK m. 557 kapsamında farklılaştırılmış teselsül ilkesi gereği sorumlu oldukları miktarlar belirlenirken esas sözleşmede yer alan seçim kriterleri, iç yönerge ve somut olay ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Zararın meydana gelmesine sebep olan Murahhasın seçildiği yönetim kurulunda Murahhasın seçimine yönelik olumsuz oy kullanan yönetim kurulu üyeleri olabileceği gibi seçimine yönelik olumlu oy kullananlar da olabilir. Bu hususların tamamı göz önüne alınarak TTK m. 557 kapsamında sorumlulukların ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir. Bir başka dikkat edilmesi gereken husus ise temsil yetkisi devredilen kişinin Murahhas üye olması halidir. Şöyle ki; Murahhas üye, halihazırda yönetim kurulu üyesi olup genel kurul tarafından seçilmektedir. Yönetim kurulu tarafından kendi üyelerinden birine temsil yetkisinin devredilmesi halinde Murahhas müdüre temsil yetkisinin devri ihtimali ile aynı sorumluluk oranına sahip olunmaması gerekir⁴⁵⁷. Diğer bir ifadeyle Murahhas üyenin özen yükümlülüğü, Murahhas müdüre göre daha ağır kabul edilmelidir.

⁴⁵⁶ KALENDER, s. 266. Benzer görüş için bkz. DOĞAN, Organizasyon, s. 288.

⁴⁵⁷ Aynı görüş için bkz. KALENDER, s. 266.

b. Murahhasların Üst Gözetiminde Özen Yükümlülüğü

Yönetim kurulu şirketin işletme konusuna yönelik genel kurulun münhasır yetkisine girmeyen her alanda şirket adına karar almaya yetkili organdır. TTK m. 369 kapsamında yönetim kurulu tarafından şirket adına alınan kararlarda tedbirli bir yöneticiden beklenen özen ile hareket edilerek şirketin çıkarlarını dürüstlük kuralları çerçevesinde gözetilmesi gerekir⁴⁵⁸. Yönetim kurulu üyelerinden özen yükümlülüğü özellikle yönetim ve temsil yetkisinin devrinde, murahhasların seçiminde, talimat verilmesinde ve onların denetlenmesi ve üst gözetiminde gibi konularda gündeme gelir. Üst gözetim kavramına yönelik öğretide çeşitli tanımlar mevcut olup bir tanıma göre üst gözetim; şirketin yönetimi içinde yer alan tüm yetkililerin, kanunlara, idari tasarruflara, esas sözleşme, iç yönerge ve şirket içi verilen kural ve talimatlara uygun kullanılıp kullanılmadığının şirket bünyesi dahilinde kurulan iç denetim sistemiyle izlenmesi ve denetlenmesi anlamına gelmektedir⁴⁵⁹. TTK m. 375/1-e hükmünde de yönetim kurulunun kanuna şirket sözleşmesine, iç yönerge ve şirketin yazılı talimatlarına uygun davranıp davranmadıklarının üst gözetim yükümlülüğü yönetim kurulunun devredilmez yetkileri arasında düzenlenmiştir⁴⁶⁰.

TTK m. 553/2 de ise yetki devri halinde sadece devralan kişilerin seçiminde özen yükümlülüğünden söz edilmiş olup üst gözetimde özen yükümlülüğünden söz edilmemiştir. Oysa hükmün mehzazı İsvBK m. 754/2’de seçim ve bilgilendirmeye birlikte gözetim özeninden söz edilmektedir⁴⁶¹. Bu hususa yönelik TTK m. 553/2’ nin gerekçesinde ‘İsviçre hükmü seçimde özen yükümü yanında talimat ve gözetim özenine de yer verir. Delegasyonda gözetim görevinin devredende olduğu şüphesizdir. Ancak Tasarı bu görevi hükmün üçüncü fıkrasında değişik bir çözüme bağlamıştır. Anılan hüküm gözetim görevini açıkça tanımakta, ancak buna İsviçre’de bulunmayan

⁴⁵⁸ KAYA, s. 3261.

⁴⁵⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-46; Benzer tanımlara yönelik ayrıca bkz. ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 197; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 560.

⁴⁶⁰ Gözetim yükümlülüğün TTK m. 553/3 hükmünden ortaya çıktığı ve hukuki dayanağının TTK m. 553/3 olduğu, TTK m. 375/1-e hükmünde belirtilen üst gözetimden farklı olduğu bu nedenle gözetim görevinin devredilebilir nitelikte, üst gözetim görevinin ise devredilemez nitelikte olduğuna yönelik bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 16-170; Ayrıca bkz. ÖZATLAN, s. 46.

⁴⁶¹ SEYİS, s. 302.

bir sınır getirmektedir.” açıklamasında bulunulmuştur. Gerekçedeki ifadeler nedeniyle yetki devri halinde yönetim kurulu üyelerinin üst gözetim yükümlülüğü konusunda doktrinde farklı görüşleri beraberinde getirmiştir. Bu konuya yönelik *Göktürk*, yönetim kurulunun anonim şirketin yetki ve sorumluluk makamıyken yetki devriyle birlikte ‘*sorumsuzluk makamına*’ dönüşüğünü belirtmiştir⁴⁶². *Akdağ Güney* de TTK m. 375/1-e ile düzenlenen üst gözetim görevinin TTK m. 553/2 ile etkisiz bırakıldığını ifade etmiştir⁴⁶³. *Tekinalp* ise yetki devri yapılsa dahi yönetim kurulunun üst gözetim yükümlülüğünün devam edeceği görüşündedir⁴⁶⁴. Kanaatimizce TTK m. 553/2’de yönetim kurulu üyelerinin yetki devri halinde üst gözetim yükümlülüğünden söz edilmemiş olsa da TTK m. 375/1-e kapsamında üst gözetim yükümlülüğü yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerindendir. Bu nedenle yetki devrinden sonra murahhasların yazılı talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetim ve denetimi TTK m. 553/2’de düzenlenmemiş olsa da yönetim kurulu bu hususu gerekçe göstererek sorumluluktan kurtulamaz⁴⁶⁵.

Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüklerinin ihlali nedeniyle sorumluluklarının doğmaması için murahhas üye ve murahhas müdürlerin seçiminde gereken özeni göstermeleri yukarıda da izah edildiği üzere yeterli değildir. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının doğmaması için aynı zamanda murahhasların görevlerinin kanuna şirket esas sözleşmesine ve iç yönergeye uygun ifa edilip edilmediğinin de denetlenmesi gerekir. Yönetim kurulu tarafından bu alanda uzman kişilerden oluşan bir komite ile murahhasların denetimi sağlanabilir⁴⁶⁶. Uzman kişilerden oluşan komite ve komisyonlardan destek alma olanağı TTK m. 366/2

⁴⁶² GÖKTÜRK, Kürşat, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu, TBBD, S. 114, 2014, s. 187.

⁴⁶³ AKDAĞ GÜNEY, s. 163.

⁴⁶⁴ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, s. 278.

⁴⁶⁵ Benzer görüş için bkz. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 612-613; SEYİS, s. 424.

⁴⁶⁶ İç kontrol, iç denetim, risk yönetimi ve compliance sistemleri üst gözetim görevinin icrası açısından önem arz eden başlıca şirket içi sistemlerdir. Her bir sistem kendi içinde şirketin denetimi ve gözetimine hizmet etmekte ve buralardan elde edilen raporlar ise, yönetim kurulunun gerekli zamanda gerekli müdahalelerde bulunmasına yardımcı olmaktadır. Bu sistemlerin etkin bir şekilde işlemesi üst gözetim görevinin gereği gibi ifa edilmesine hizmet etmektedir. Bkz. ÖZATLAN, s. 394; Alanında uzman kişilerden oluşan teşkilatlanma yapısının ileride doğacak hukuki sorumlulukların bertaraf edilmesinde katkı sağlayacağına yönelik bkz. KALENDER, s. 270.

hükmünde de öngörülmüştür⁴⁶⁷. İlgili komite ve komisyonların icra yetkisi olmadığı için doğacak zararlar nedeniyle sorumluluk, yönetim kurulunda olmaya devam eder⁴⁶⁸. Ancak bu kişilerin faaliyetleri sebebiyle fiili organ haline gelmeleri TTK m. 553 kapsamında yönetici olarak değerlendirilmeleri halinde sorumlu olacakları benimsenmelidir. Bununla beraber üzerinde durmakta fayda gördüğümüz bir diğer husus ise üst gözetim yükümlülüğünün, yetki devredilen kişilerin ifa ettikleri tüm işlerin veya her kararın tek tek denetlenmesi anlamına gelmediğidir. Yönetim kurulunun üst gözetim yükümlülüğü, işlerin genel gidişatının sağlanmasına yönelik takiplerin yapılması, bu konuda belirli aralıklarla bilgi talep edilmesi ve kanuna, esas sözleşmeye veya yazılı talimatlara aykırı bir durum oluştuğunda hemen müdahale edilmesidir⁴⁶⁹. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin her biri üst gözetim yükümlülüğü kapsamında murahhaslardan durumun gerektirdiği noktada bizzat bilgi talep edebilir ve ilgili evrakları inceleyebilir⁴⁷⁰.

Yönetim kurulu, şirketin menfaatleri doğrultusunda gerekli her türlü tedbiri almakla yükümlüdür. Bu kapsamda, şirket politikalarında değişiklik yapılması, yeni stratejik adımların atılması, yetki devri yapılan kişilere talimat verilmesi veya uyarılarda bulunulması gibi önlemler alınmalıdır. Özellikle, yetki devri yapılan kişilerin görevlerini yetersiz şekilde yerine getirdiğinin tespit edilmesi, verilen talimatlara uymamaları veya gerekli nitelikleri kaybetmeleri gibi durumlarda, bu kişilerin özen yükümlülüğü kapsamında görevden alınması gerekebilir⁴⁷¹.

Gözetim yükümlülüğü, murahhasların yaptıkları işlemleri veya aldıkları kararları yönetim kurulunun onayına sunma gerekliliğini beraberinde getirmez. Çünkü aksi durum, Türk Ticaret Kanunu'nun 370/2 maddesi gereğince temsil yetkisinin devri sonucunda organsal yetkinin ve dolayısıyla devredilen temsil yetkisinden kaynaklanan sorumluluğun devriyle uyumsuz olur⁴⁷².

⁴⁶⁷ KAYA, Denetim ve Gözetim, s. 3264.

⁴⁶⁸ KALENDER, s. 271.

⁴⁶⁹ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 197; DOĞAN, Organizasyon, s. 283; ÜNAL, s. 87; CENKÇİ, s. 104-105.

⁴⁷⁰ DOĞAN, Organizasyon, s. 283; ÖZATLAN, s. 394.

⁴⁷¹ CENKÇİ, s. 105.

⁴⁷² DOĞAN, Organizasyon s. 285-286.

c. Murahhaslara Talimat Verilmesinde Özen Yükümlülüğü

Yönetim kurulunun TTK m. 553/2 kapsamında murahhasların seçiminde makul derecede özenin gösterilmiş olması şartına yer verilmiş fakat murahhaslara talimat veya bilgi verilmesi hususu düzenlenmemiştir. Mevzuatın 754/2’de ise seçim, gözetim ve talimat verme/bilgilendirme yükümlülüğünün hepsi tek bir hükümle düzenlenmiştir. Bu nedenle öğretide yönetim kurulunun talimat vermede özen yükümlülüğünün bulunup bulunmadığı ve murahhaslara talimat verip veremeyeceği, özenin talimat verme durumunda mı bilgilendirme durumunda mı olacağı yönünde farklı görüşler oluşmuştur⁴⁷³. Ünal, konuya yönelik murahhasların kendilerine bırakılan alanda bağımsız karar alması gerektiğini ve murahhaslara talimat verilmesinin murahhaslığın hukuki niteliği ile örtüşmeyeceğini belirtmiştir⁴⁷⁴. Doğan da geçerli bir yetki devri halinde yönetim kurulunun murahhasa talimat veremeyeceğini, murahhasların görev ve yetkilerini kullanırken bağımsız olduklarını, yetki devri ile birlikte sorumlulukların da kendilerinde olduğunu ifade etmiştir⁴⁷⁵. Çamoğlu ise yönetim kurulunun gözetim yükümlülüğü, yetki devri halinde de devam nedeniyle sorumluluklarının doğmaması için murahhaslara talimat verilebileceği görüşündedir⁴⁷⁶. Pulaşlı, TTK m. 375/1-a kapsamında üst düzeyde yönetim ve bunlarla ilgili talimat verilmesinin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer aldığını, yetki devredilen kişilere yönetim kurulu tarafından talimat verilebileceğini ifade etmiştir⁴⁷⁷. Helvacı da benzer yönde İsvBK’nın 754/2 maddesinde talimat vermede özen yükümlülüğünün düzenlenmesi ve TTK m. 375/1-a ve TTK m. 375/1-e kapsamında talimat verme görev ve yetkisinin yönetim kurulu için devredilemez nitelikte olduğu gerekçesiyle yönetim kurulunun

⁴⁷³ SEYİS, s. 428.

⁴⁷⁴ ÜNAL, Murahhas, s. 73-74.

⁴⁷⁵ DOĞAN, Organizasyon, s. 239.

⁴⁷⁶ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, 196.

⁴⁷⁷ PULAŞLI, Hasan; Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2009, s. 589.

TTK m. 553/2' den yararlanılabilmesi için talimat verme ve üst gözetimde gereken özeni göstermiş olması gerektiğini ifade etmiştir⁴⁷⁸.

TTK m. 375/1-a ve e bentlerine göre, yetki devri yapılan kişilere gerekli talimatların verilmesi, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasındadır⁴⁷⁹. Her ne kadar TTK m. 553/2'de talimatların verilmesinde özen yükümlülüğünden söz edilmemiş olsa da hükümde söz edilmediği gerekçesiyle TTK m. 375/1-a ve TTK m. 375/1-e maddelerinin dikkate alınmaması mümkün değildir⁴⁸⁰. Yönetim kurulu murahhasların seçiminde gösterdiği özeni, seçimden sonra murahhasların üst gözetimi ve onlara talimat verilmesinde de bağımsız faaliyet göstermelerine engel olmayacak şekilde göstermelidir⁴⁸¹.

Talimat verme yetkisi hem TTK m. 375/1-a hem de TTK m. 375/1-e de düzenlenmiş olup bu yetki hem hak hem yükümlülüktür⁴⁸². Talimat verme yükümlülüğü aynı zamanda üst gözetim yükümlülüğünün bir yansıması olup yönetim kurulu üst gözetim yükümlülüğü kapsamında murahhasları denetmeli, bilgi talep etmeli ve gereken durumlarda da talimat vererek müdahale etmelidir. Aksi takdirde sadece üst gözetim görevini yerine getirip işlerin kötü gidişatını gördüğü halde müdahale etmeyen yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu doğar⁴⁸³.

Bir başka söz etmek istediğimiz konu ise yönetim kurulunun bilgilendirmede özen yükümlülüğüdür. TTK m. 553/2'de bilgilendirmede özen yükümlülüğü düzenlenmemiş olsa da yükümlülüğünün dayanağı TTK m. 369/1 hükmüdür. Yönetim kurulu temsil yetkisini devrettiği murahhasları temsil yetkisinin kapsamı konusunda bilgilendirmesi, görevini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirdiğinin ispatı konusunda önemlidir. Murahhaslar, yönetim kurulu tarafından gerekli talimatlara

⁴⁷⁸ HELVACI, Devredilemez Görev ve Yetkiler, s. 132.

⁴⁷⁹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 613.

⁴⁸⁰ SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 230; AKDAĞ GÜNEY, s. 99; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 613.

⁴⁸¹ Murahhasların bağımsız karar almalarını engelleyecek nitelikteki talimatlara uyma zorunluluklarının bulunmadıklarına yönelik bkz. CENKÇİ, s. 103.

⁴⁸² ÇAMURCU, s. 20.

⁴⁸³ AKDAĞ GÜNEY, s. 148.

uyulması hususunda bilgilendirilmelidir⁴⁸⁴. Ancak, bu durum, murahhaslara şirketle ilgili her konuda veya her bir temsil, işlem ya da karar öncesinde bilgi verilmesi gerektiği anlamına gelmez. Aynı şekilde, murahhaslara her bir temsil, işlem veya karar öncesinde bilgi verilmesi zorunluluğunu da yüklemeyiz. Doktrinde, genel işletme politikası ve şirketin organizasyon yapısı hakkında bilgilendirilmenin yeterli olduğu ve dolayısıyla bilgilendirme yükümlülüğünün esasen iç yönerge ile büyük ölçüde yerine getirildiği belirtilmiştir⁴⁸⁵.

Murahhaslar ve üst düzey yöneticiler, yönetim kurulu tarafından verilen talimatları dikkate almalı ve akabinde tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket ederek, dürüstlük kuralları çerçevesinde bu talimatları uygulamalıdır. Murahhaslar tarafından talimatlara uyulmaması nedeniyle şirketin, pay sahiplerinin veya üçüncü kişilerin zarara uğramaları halinde, murahhaslar bu zararlar nedeniyle sorumlu olurlar. Bu gibi durumda yönetim kurulu, seçimde ve gözetimde gereken özen, göstermişse, talimat verme ve bilgilendirme noktasında gereken özeni gösterdiğini ileri sürülerek sorumluluktan kurtulabilir⁴⁸⁶.

d. Gerekli Özenin Gösterilmediğinin İspatı

TTK m. 553/2’de yönetim kurulunun temsil yetkisini murahhaslara devrederken kanun ve esas sözleşmede yer alan şartlara uyması ve murahhasların seçiminde ‘*makul derece özen göstermediklerinin ispat edilmesi hariç*’ murahhasların fiil ve kararlarından sorumlu olmayacağı düzenlenmiş fakat zarar doğması halinde ispat yükünün kimde olacağına yer verilmemiştir. Hükmün mehzatı İsvBK m. 754/2’de ise ispat yükünün devreden kişilerde olduğu açıkça ifade edilmiştir⁴⁸⁷. Bu kapsamda öğretide yer alan ilk görüş ispat hususunda sözleşme hukukunda genel kuralın TTK m. 553/2’de terk edildiği, makul derecede özen gösterilmediğini iddia edenin, ispat yükü altında olduğu yönündedir⁴⁸⁸. Bir diğer görüş ise mehzatı İsvBK m. 754/2’de ispat

⁴⁸⁴ DOĞAN, Organizasyon, s. 281; SEYİS, s. 431.

⁴⁸⁵ DOĞAN, Organizasyon, s. 281; SEYİS, s. 431.

⁴⁸⁶ SEYİS, s. 432.

⁴⁸⁷ SEYİS, s. 438.

⁴⁸⁸ KENDİGELEN, s. 460; HACİMAHMUTOĞLU, s. 53.

yükünün devreden kişilerde olduğu, mehzadan farklı bir değerlendirme yapılmasının gerekçesinin makul olmadığı yönündedir⁴⁸⁹.

Temsil yetkisinin devri halinde maddi ve şekli koşullara uyulmuş olması halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları yukarıda da izah edildiği üzere tümüyle ortadan kalkmamakta; yetki devri yapılan kişilerin seçiminde, gözetiminde ve bu kişilere gerekli talimatların verilmesinde özen yükümlülükleriyle sınırlanmaktadır. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin özenli davrandıkları karine olarak kabul edilerek TTK m. 553/2’de ‘... *makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hariç* ...’ ifadesi kullanılmıştır. İlgili ifade, bu hususta ispat yükünün davacıda olması gerektiği yönünde yorumlanmaya müsaittir. TTK m. 553/2’nin ispat yükü bakımından İsvBK m. 754/2 hükmünden farklı oluşunun bilinçli bir tercih olup olmadığı madde gerekçesinde belli olmasa da ispat yükü bakımından mehzadan farklı bir değerlendirme yapılmasının makul bir gerekçesi bulunmamaktadır. Ayrıca yetki devrinde kanunda öngörülen koşullara uyulup uyulmadığının ve söz konusu özen yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediğinin ispatını sağlamaya yaran tüm bilgi ve belgeler yetkiyi devredenlerde olup ispat yükünün üçüncü kişilere bırakılması hakkaniyete aykırıdır.⁴⁹⁰ Dolayısıyla TTK m. 553/2’de ‘... *makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hariç* ...’ ifadesi bu hususta ispat yükünün davacıda olması gerektiği yönünde yorumlanmaya müsait olsa da yönetim kurulu ile şirket arasındaki ilişkinin sözleşme temeline dayanması da gözetilerek delil ikame yükünün taraflar arasında paylaşılması, hatta somut olay kapsamında davalılara dahi yüklenmesi gerektiği görüşünderiz⁴⁹¹.

⁴⁸⁹ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 616. TTK m. 553/2 hükmünde yer alan ispat yükünün üçüncü kişi konumunda olan davacıya bırakılmış olması yönetim kurulunun seçim kriterlerini içeren bilgi ve belgelere davacı tarafından ulaşılmasının zor olması nedeniyle ispat yükünün yönetim kurulunda olmasının daha doğru olacağına yönelik bkz. KALENDER, s. 268; benzer görüş için bkz. CENKÇİ, s. 101; SEYİS, s. 438-439.

⁴⁹⁰ SEYİS, s. 439; Genellikle sorumluluk doğuran işlemlerin davalılar tarafından yapıldığı, delillerin de çoğunlukla şirket bünyesinde davalılar tarafından tutulan belgeler olduğu, ispat yükünün davacıda olmasının sorumluluk davası açmayı ve bundan olumlu sonuç almayı son derece zorlaştırdığı yönünde bkz. ÖZATLAN/KAYAR, s. 29.

⁴⁹¹ ÖZATLAN/KAYAR, s. 29.

Yetki devrinde iç yönergenin karar, kontrol ve organizasyon süreçlerinde önemli bir etkisi olması nedeniyle ispat hususunda yazılı delil olarak incelenmesi gereken ilk belge iç yönergedir⁴⁹². İç yönergede yazan talimatlar, şirket kriterleri, organizasyon şeması ile fiili durumun örtüşmemesi halinde yönetim kurulunun özen yükümlülüğünün yerine getirilmediği kabul edilir⁴⁹³.

Kusurun ispatına yönelik davalılarda bulunan bilgi ve belgelerin toplanması bakımından HMK m. 219, 220 ve 221’de düzenlenen karşı tarafın ve üçüncü kişilerin belge ibraz etme zorunluluğu, yemine davet ve davacının beyanını kabul etme imkanı vardır⁴⁹⁴.

VI. TEMSİL YETKİSİNİN DEVRİ HALİNDE MURAHHASLARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU

A. Sorumluluğun Kapsamı

TTK m. 370/2 kapsamında temsil yetkisinin kanuna uygun devri halinde murahhaslar organ sıfatını kazanırlar⁴⁹⁵. Kanuna uygun temsil yetkisinin devri sonucunda murahhaslar bağımsız olarak karar alabilecekleri için, murahhasların kendi hakimiyetlerine bırakılan yetkilerin kullanılmasından kaynaklı sorumluluk da kendilerine ait olur⁴⁹⁶.

Murahhas üye ve murahhas müdürlerin gerçekleştirdiği iş ve işlemlerden dolayı sorumlu olabilmesinin şartları, yönetim kurulu üyelerinde olduğu gibidir. Bu doğrultuda, gerçekleştirilen işlemin kanuna veya esas sözleşmeye aykırı olması, işlemin murahhasların kusuruyla gerçekleşmesi, ortaklığın, pay sahiplerinin veya

⁴⁹² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-61.

⁴⁹³ SEYİS, 440.

⁴⁹⁴ ÖZATLAN/KAYAR, s. 29

⁴⁹⁵ TURANBOY, Temsil Yetkisinin Murahhaslara Bırakılması, s. 768- 769; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 629; SEVİ, Özen Yükümlülüğü, s. 92; SEYİS, s. 260.

⁴⁹⁶ CENKÇİ, s. 96; ÖZTAN, s. 82; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 383.

ortaklık alacaklılarının zarar uğraması ve zarar ile kusur arasından uygun illiyet bağının kurulması halinde murahhaslar. TTK m. 553 kapsamında sorumlu olurlar⁴⁹⁷.

Temsil yetkisinin kullanılması yönünden murahhas üye ve murahhas müdür arasında bir farklılık bulunmadığı için sorumluluk bakımından da ikisi arasında bir fark bulunmamaktadır⁴⁹⁸. Aralarındaki fark sorumluluğun hukuki dayanağı noktasındadır. Murahhas üyenin sorumluluğu yönetim kurulu üyesi olmasından kaynaklanırken; murahhas müdürün yönetici olmasından kaynaklanır.

B. Sorumluluk Halleri

Yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin kanunda öngörülen şartlara uygun biçimde murahhaslara devredilmesiyle birlikte, yönetim kurulunun sorumluluğu murahhasların seçiminde, onlara talimat verilmesinde ve üst gözetiminde özen yükümlülüğü ile sınırlı olarak devam eder. Yönetim kuruluna ait yukarıda ayrıntılı işlenen devredilemez görev ve yetkiler ile TTK m. 549 vd maddelerinde düzenlenen özel sorumluluk halleri hariç sorumluluklar murahhaslara devredilir.

1. Kanuna ve Esas Sözleşmeye Aykırı İşlemlerde Bulunmaları

Temsil yetkisini TTK m. 370/2 uyarınca devralan murahhaslar, öncelik TBK m. 27 kapsamında kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun ve konusu imkânsız olmayan sözleşmeler imzalayabilir. TBK m. 27’de sayılan durumlara aykırı sözleşme kesin olarak hükümsüzdür. Sözleşme hükümsüz olsa dahi bir zararın doğması halinde TTK m. 371/1 kapsamında anonim şirketin rücu hakkı saklıdır. Bu kapsamda murahhaslar tarafından yapılan işlemlerin kanuna aykırı sayılmaması için yönetim kurulunun temsil yetkisini murahhaslara devretmesiyle birlikte kanundan doğan şirketle işlem yapma yasağı, şirkete borçlanma yasağı, rekabet yasağı, özen ve bağlılık yükümlülüğü ve menfaat çatışmasından kaçınma gibi yükümlülüklerle de dikkat etmeleri gerekir.

⁴⁹⁷ AKDAĞ GÜNEY, s. 292.

⁴⁹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci Bölüm, II, A, 1.

Sözleşmeden doğan sorumluluk halinde, sözleşmeyi ihlal eden fiilin, murahhas tarafından yapılan davranış neticesinde meydana gelmiş olması gerekir. Bu davranış, müspet bir davranış olabileceği gibi pasif bir davranış da olabilir. Bu görevlerin hiç veya gereği gibi yapılmaması murahhasların sorumluluğunu gerektirir⁴⁹⁹.

2. İşletme Konusu Dışında İşlem Gerçekleştirmeleri

TTK m. 371/1'e göre '*Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler*' Bu kapsamda temsil yetkisi devredilen murahhaslar da yönetim kurulu üyeleri gibi TBK m. 27/1'e aykırı olmamak üzere şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesine ve şirketin amacına hizmet eden her türlü iş ve işlemleri ortaklığın unvanını da kullanmak suretiyle gerçekleştirebilirler.

Konunun daha iyi anlaşılması adına işletme konusu kavramına değinmekte fayda görmekteyiz. 6762 sayılı eTK'da ticari şirketlerin hak ehliyeti, kanunun 137. maddesi kapsamında şirketin konusuyla sınırlıydı. Ticari şirketlerin ehliyetinin işletme konusu ile sınırlanmasına '*ultra vires ilkesi*' denilmektedir⁵⁰⁰. 6102 sayılı TTK'da ise ilgili hüküm yerine TTK m. 125/2'de '*Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanunu'nun 48. Maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilir. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.*' hükmüne yer verilmiştir. Anılan değişiklik üzerine ticari şirketlerin hak ehliyeti işletme konusu ne olursa olsun gerçek kişilere özgülenen hak ve borçlar dışında sınırsız hale gelmiştir. Ultra vires ilkesi kaldırılmış olmasına rağmen '*işletme konusu*' kavramı, yeni TTK'da varlığını sürdürmektedir. Bu kapsamda ticari şirketlerin işletme konularının şirket sözleşmesine yazılması ve ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi zorunludur. Ancak 6102 sayılı TTK'da 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak işletme konusu kavramının, hak ehliyetinin kapsamını

⁴⁹⁹ AKDAĞ GÜNEY, s. 303.

⁵⁰⁰ Kavram İngiliz Hukuku kaynaklı olup şirketler hukuku açısından, şirketin ehliyetinin, şirket esas sözleşmesinde belirtilen işletme konusu ile sınırlı olması anlamına gelir. Buna göre şirketin esas sözleşmesinde yazılan işletme konusu sınırları içinde kalınması intra vires, dışında kalınması ultra vires olarak kabul edilir. ALIŞKAN, s. 28.

belirleme işlevi yoktur⁵⁰¹. Yeni TTK kapsamında işletme konusu kavramı, yöneticilerin yönetim yetkisinin ve rekabet yasağının kapsamını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Buna göre anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler, Murahhaslar ve temsile yetkili kılınan diğer kişiler şirket adına yapacakları işlemleri işletme konusu kapsamında olup olmadığını değerlendirmek, açıkça yetkilendirilmediği sürece işletme konusu dışındaki işlemleri yapmamakla yükümlü kılınmışlardır. Üçüncü kişiler yönünden ise esas sözleşme ve şirket sözleşmesindeki işletme konusunu inceleme yükümlülüğü kaldırılmıştır⁵⁰².

Yukarıda ifade edilenler kapsamında Murahhaslar, öncelikle şirketin amacı ve işletme konusu doğrultusunda şirket adına her türlü hukuki işlemlerde bulunabilir. Fakat TTK'da '*ultra vires ilkesi*' terk edildiği için TTK m. 371/2 uyarınca Murahhasların işletme konusu dışında yaptıkları işlemler de kural olarak şirketi bağlar⁵⁰³. Bu durumda TTK m. 371/1 gerekçesine göre şirketin rücu hakkı saklıdır. Bununla beraber üçüncü kişinin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiğinin veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunduğunun ispat edilmesi halinde şirket, yapılan işlemle bağlı olmaz⁵⁰⁴. Burada esas sözleşmenin ilanı üçüncü kişinin durumu bildiği veya bilebilecek durumda olduğunun ispatı yönünden tek başına yeterli değildir⁵⁰⁵. Konuya yönelik öğretide bir görüş temsilcilerin ortaklığın işletme konusu dışında yapılan işlemlerinde üçüncü kişiler yönünden '*müşpet vukuf*'⁵⁰⁶ ölçütüne uyulması gerektiğini ifade etmektedir⁵⁰⁷. Müşpet vukufun kabulü halinde iyiniyetli üçüncü kişiler yönünden TTK m. 371/2'yi uygulamak neredeyse imkansız olacağı için bizim de katıldığımız diğer görüş, TTK m. 371/2 düzenlemesinin TMK m. 3'e uygun biçimde iyiniyet kuralı üzerine düzenlendiğini, bu nedenle bilmenin veya bilebilecek

⁵⁰¹ YILDIZ, Burçak, Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukukî Niteliği, BATIDER, C. 27, 2011, s. 112-115.

⁵⁰² YILDIZ, s. 116.

⁵⁰³ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 638; KURU, s. 421; SEYİS, s. 324.

⁵⁰⁴ YANLI, Kefalet İşlemleri, s. 9.

⁵⁰⁵ KURU, s. 341.

⁵⁰⁶ Bir konuda doğrudan bilgi sahibi olma anlamına gelir. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-85a; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 388

⁵⁰⁷ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 387-388.

durumda olmanın iyiniyeti ortadan kaldıracakını, ayrıca müspet bilginin ispatına lüzum olmadığını benimsemiştir⁵⁰⁸.

Konuya yönelik öğretide bir görüş temsilcilerin, ortaklığın işletme konusu dışında yapılan işlemlerinde üçüncü kişiler yönünden ‘‘müspet vukuf’’⁵⁰⁹ ölçütüne uyulması gerektiğini ifade etmektedir⁵¹⁰. Müspet vukufun kabulü halinde iyiniyetli üçüncü kişiler yönünden TTK m. 371/2 yi uygulamak neredeyse imkansız olacağı için bizim de katıldığımız diğer görüş, TTK m. 371/2 düzenlemesinin TMK m. 3’e uygun biçimde iyiniyet kuralı üzerine düzenlendiğini, bu nedenle bilmenin veya bilebilecek durumda olmanın iyiniyeti ortadan kaldıracakını, ayrıca müspet bilginin ispatına lüzum olmadığını ifade etmektedir⁵¹¹.

3. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılmasına Aykırı Hareket Etmeleri

Kanunun emredici hükümleri gereği temsil yetkisi dış ilişkide sadece merkez-şube kaydı ve birlikte temsil ile sınırlandırılabilir. İç ilişkide ise yönetim kurulu temsil yetkisinde istediği gibi sınırlandırma yapabilir. Fakat dış ilişkide temsil yetkisinin sınırlandırılması sadece birlikte temsil ve merkez-şube kaydı ile mümkün olduğu için ticaret sicile tescil ve ilan edilemez ve kural olarak üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Kanun tarafından izin verilmeyen sınırlanmaların ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi halinde sicilin olumlu etkisinden faydalanılamaz. TTK m. 36/3 gereği sicilin olumlu etkisi yalnızca ticaret siciline tescil ve ilanı gereken hususların tescil ve ilan edilmesi halinde kendini göstermektedir. Bu kapsamda kanun tarafından izin verilmeyen sınırlamaların ticaret sicile tescil ve ilanı halinde iyiniyetli üçüncü kişiler

⁵⁰⁸ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-8; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-85a.

⁵⁰⁹ Bir konuda doğrudan bilgi sahibi olma anlamına gelir. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-85a; ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 388

⁵¹⁰ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 387-388.

⁵¹¹ TEKİNALP, Tek Kişilik Ortaklık, N. 12-8; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-85a.

korunmaya devam edecek ve bu hususta iyiniyetli oldukları kabul edilecektir. İyi niyetli olmadığı ispatlanan üçüncü kişilere karşı ise sınırlama ileri sürülebilir⁵¹².

Temsil yetkisi, çift imza yahut merkezin veya belirli bir şubenin işleriyle sınırlandırılmış ve bu yöndeki sınırlama tescil ve ilan edilmişse, bu sınırlamalara uyulmaması halinde yapılan işlem şirketi bağlamayacağı için bu işlemlerden dolayı yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna da gidilemez. *Çamoğlu*'na göre bu işlemler yokluk derecesinde sakat olup üçüncü kişilerin iyi niyetinden söz edilemez⁵¹³.

4. Kamu Borçların Doğan Hukuki Sorumluluk

Türk hukuku, tüzel kişiler tarafından ifa edilmeyen kamu borçlarının belirli koşullarla tüzel kişinin yasal temsilcilerinden tahsil edilmesi sistemini kabul etmiştir⁵¹⁴. Vergi Usul Kanunu (VUK)'nun 10. Maddesi gereği şirket tarafından vergi yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, alınamayan vergi alacakları bu görevi yerine getirmeyen yasal temsilcilerin varlıklarından alınır. Benzer düzenleme Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (AATUK)'un 35. Maddesi ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (SSGSSK)'nın 88 maddesinde yer alır.

Anonim şirketlerde kamu borcunun asıl sorumlusu şirket tüzel kişiliği olmakla birlikte, yasa koyucu tarafından ödenmeyen borçların sorumluluğu şirketin kanuni temsilcilerine bırakılmıştır. Yönetim kurulu organ olarak şirketin yasal temsilcisi ise de sorumluluk konusunda tüm üyelerin kayıtsız şartsız sorumlu tutulması mümkün değildir. Burada sorumluluk sahibi olan yönetim kurulu üyesi vergisel veya kamu borcundan doğan yükümlülüğü zamanında yerine getirmekle görevlendirilmiş olan yönetim kurulu üyesidir. Bu üyeler temsil yetkisi ve icra gücüne sahip üyeler olup temsilci sıfatı bulunmayan (kendisine sözleşme veya bir kararla temsil ve imza yetkisi verilmemiş olan) yönetim kurulu üyeleri sorumluluk kapsamı dışındadır. Bu nedenle hukuka uygun temsil yetkisini devralan murahhas üye ve müdürler de kanuni temsilci

⁵¹² KURU, s. 184-185.

⁵¹³ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 207.

⁵¹⁴ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 271.

sıfatını taşıdıkları için VUK m. 10, AATUK m. 35 ve SSGSSK m. 88'den sorumludur⁵¹⁵.

VUK m. 10 ve AATUK m. 35'e bakıldığında kanuni temsilcilerin anonim şirketin vergi borçlarından sorumluluğu, ikinci derece, kusursuz ve sınırsızdır. Söz konusu sorumluluğun ikinci derecede olması, kamu borçlarından dolayı ilk olarak şirket malvarlığına başvurulması, şirket malvarlığında tahsil edilemeyen kamu alacakları için şirket temsilcilerine başvurulması gerektiğini ifade eder⁵¹⁶. Bu doğrultuda öncelikle şirket hakkında yasal takip yollarına başvurulup bunlar tüketilmeden kanuni temsilcilere başvurulması mümkün değildir⁵¹⁷. Anonim şirket temsilcilerinden gerekli şartların oluşmasıyla şirketin kamu borçlarından sorumlu tutulmasında, sorumluluğun niteliği kusursuz (objektif) sorumluluktur. Bu kapsamda temsilcilerin kamu borçlarından sorumlu tutulabilmesi için kusurlu olduklarının ileri sürülmesine ve kanıtlanmasına ihtiyaç yoktur⁵¹⁸. Temsilcilerin sorumluluktan kurtulabilmeleri için kanun tarafından '*kurtuluş beyyinesi*' olanağı tanınmıştır. Temsilciler tarafından, kamu yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin kendi kasıt ve ihmalleri sonucu olmadığı veya kendi eylemleriyle yükümlülüğün ifası arasında nedensellik bağı bulunmadığının kanıtlanması halinde sorumluluktan kurtulma imkanı oluşur⁵¹⁹. Kanuni temsilcilerin kamu borçlarından kaynaklanan sorumluluğunda ifade edilen sınırsız sorumluluğun anlamı ise şirket malvarlığından tahsil edilemeyen kamu alacaklarının bu kişilerin şahsi malvarlıklarından tahsil edilebilmesi imkanındır⁵²⁰.

⁵¹⁵ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, 273.

⁵¹⁶ GERÇEK, Adnan; Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Halleri ve Türlerinin İncelenmesi, AÜHFD, C. 54, S. 3, 2005, 161.

⁵¹⁷ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 277.

⁵¹⁸ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 276.

⁵¹⁹ ÇAMOĞLU, Hukuki Sorumluluk, s. 276. Bu konuya yönelik danıştay kararı için bkz. T.C. Danıştay Vergi Dava Dairesi, T. 31.03.1995, E. 1994/239, K. 1995/117, Danıştay Dergisi, S. 91, Yıl 26, s. 170 vd.

⁵²⁰ POROY, Mehmet Akif, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin İdare ve Temsil Yetkisinin Devri ve Şirketin Vergi Borcundan Sorumluluğunun 213 ve 6183 sayılı Kanunlar Kapsamında Değerlendirilmesi, BATIDER, C. 26. S. 2, 2010, s. 301.

VII. HUKUKİ SORUMLULUĞUN FARKLIlaştırILMIŞ TESELSÜL İLKESİYLE HESAPLANMASI

Yönetim kurulu tarafından temsil yetkisinin kanunda öngörülen şartlara uygun biçimde murahhaslara devredilmesiyle birlikte, yönetim kurulunun sorumluluğu murahhasların seçiminde, onlara talimat verilmesinde ve üst gözetiminde özen yükümlülüğü ile sınırlı olarak devam eder⁵²¹. Temsil yetkisinin devri nedeniyle zararın meydana gelmesi halinde özen yükümlülüklerinden herhangi birinin ihlal edilmesi, murahhaslarla birlikte yönetim kurulu üyelerinin de sorumluluklarını gündeme getirir. Temsil yetkisinin devrinde, devredilen temsil yetkisi nedeniyle hukuki sorumluluğun meydana gelmesi halinde, kendisine temsil yetkisi devredilen murahhasların TTK m. 553/1 kapsamında, temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin ise TTK m. 553/2, TTK m. 375 ve TTK m. 369 hükümleri kapsamında sorumlulukları doğar. Bir zararın birden çok kişi tarafından tazminin gündeme geldiği durumlarda sorumluluk, TTK m. 557 uyarınca her birinin kusuru göz önünde tutularak ve durumun gereklerine göre zararın sorumluların kendilerine şahsen yükletilebildiği ölçüde hesaplanır⁵²².

TTK m. 557, farklılaştırılmış teselsül ilkesini düzenlemektedir. Birden fazla sorumlunun varlığında her bir sorumlunun zararın tazmininden diğer sorumlularla birlikte müteselsilen hangi oranda sorumlu olacağı farklılaştırılmış teselsül ile belirlenir⁵²³. Farklılaştırılmış teselsül ilkesine göre hiç kimse, uygun illiyet bağı bulunmayan ve kendisinin sebebiyet vermediği zarar nedeniyle sorumlu tutulamaz. Her sorumluluk, dış ilişkide kişisel kusurun varlığına bağlıdır⁵²⁴.

Temsil yetkisinin devrinde, devredilen temsil yetkisi nedeniyle doğan zarardan ortada organsal bir devir olması nedeniyle murahhaslara göre yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu daha hafif olması gerekir. Bu kapsamda murahhasların kendi

⁵²¹ SEYİS, s. 389.

⁵²² KALENDER, s. 333.

⁵²³ ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklar Hukukunda Farklılaştırılmış Teselsül, Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 151, 2019, s. 70.

⁵²⁴ PULAŞLI, Şerh- C.II, s. 2119.

alanlarında kusurlarıyla neden oldukları zararın tazmininde asli sorumluluk kendilerinde olmalı, yönetim kurulunun sorumluluğu ise özen yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmeli ve murahhaslara göre daha hafif kalmalıdır⁵²⁵. Aksinin kabulü halinde temsil yetkisinin devri halinde organsal bir devrin gerçekleştiğinin kabulü mümkün değildir.

Bazı durumlarda ise yönetim kurulunun kusur derecesi arttırılabilir. Yönetim kurulu tarafından murahhaslara verilen kanuna, esas sözleşmeye ve iç yönergeye uygun talimatlar nedeniyle zararın doğması halinde yönetim kurulunun kusur derecesi talimatı uygulayan murahhasa göre daha ağır kalabilir. Bu gibi durumlarda hakim tarafından her bir somut olay kendi içerisinde değerlendirilerek yönetim kurulu üyeleri ve murahhasların kusur oranları belirlenmelidir⁵²⁶.

VIII. KONTROL DIŞI OLAY VE İŞLEMLERDEN SORUMSUZLUK

TTK m. 553/3, yönetim kurulu üyelerinin kontrolü dışında kalan kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar ve yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamayacağını hüküm altına almaktadır. Burada sorumlu tutulama yönetim kurulu üyeleriyle birlikte kurucular, yöneticiler, tasfiye memurları ve kayyımın sorumluluklarını. Da kapsamaktadır⁵²⁷. Hükmün devamında ise sorumlu olmama durumunun gözetim ve özen yükümünün gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamayacağı düzenlenmiştir. Hükmün gerekçesinde yönetimle görevli kişilerin illiyet bağı ve kusurun olmadığı durumlarda, soyut bir gözetim anlayışı gerekçe gösterilerek sorumlu tutulmalarına engel olunmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

TTK m. 553/3 düzenlemesine ve hükmün amacına yönelik öğretide farklı görüşler mevcuttur. *Çamoğlu*'na göre ilgili hüküm özen ve bağlılık yükümünün sınırının nerede bittiğini göstermektedir. Hükümle birlikte özen yükümlülüğü, evrensel sorumluluk hukuku ilkelerine uygun hale getirilmiş ve bu yükümlülüğe öğretide ve uygulamada sorumluluk hukukunun sınırlarını zorlayan bir kapsam

⁵²⁵ AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 117.

⁵²⁶ KALENDER, s. 334; ALTAY, Farklılaştırılmış Teselsül, s. 74.

⁵²⁷ SEYİS, s. 443.

yüklenmesinin önüne geçilmek istenmiştir⁵²⁸. *Tekinalp*, gözetim yükümlülüğünün doğabilmesi için illiyet bağının şart olduğunu, zarara sebep veren olay ile gözetim kusuru arasında illiyet bağının bulunmaması halinde sorumluluk doğmayacağını ifade etmiştir⁵²⁹. *Kırca* da konunun yönetim kurulu üyelerinin kontrolünün dışında kalması halinde illiyet bağının mevcudiyeti aranmasına gerek olmadığı, o hususta ilgili üyenin gözetim yükümlülüğünün ihlalinden söz edilemeyeceğini belirtmiştir⁵³⁰. *Pulaşlı* ise TTK m. 375/1-e'ye göre üst gözetimin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında olduğu, hükmün hem kurumsal hem iktisadi açıdan gözetimi kapsadığı, bu geniş kapsam çerçevesinde yönetim kurulunun kontrolü dışında kalan iş ve işlemin olmaması nedeniyle hükmü eleştirerek TTK m. 553/3' e rağmen hükmün kanundan doğan üst gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldıracı ölçüde hukuki temele dayanmadığını ifade etmiştir⁵³¹.

Yönetim kurulu üyeleri kontrolleri dışında kalan kanuna ve esas sözleşmeye aykırılıklar nedeniyle TTK m. 553/3 kapsamında sorumlu tutulamaz⁵³². Bir başka ifadeyle yönetim kurulunun kontrolü dışında kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık veya yolsuzluk halinde TTK m. 369/1 ve TTK m. 375/1-e hükümleri gerekçe gösterilerek yönetim kurulu üyeleri sorumlu tutulamaz⁵³³. *Seyis*'e göre TTK m. 553/3 hükmü zarar ile yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışı arasındaki uygun illiyet bağının bulunması gerektiğini ifade etmekte, kusur ile illiyet bağını açıklamanın ötesinde yeni bir durum yaratmamaktadır⁵³⁴. Yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında kabul edilen üst gözetim yükümlülüğünün yönetim kurulu üyelerinin geniş kapsamda sorumluluklarının doğmasına sebep olduğu için kanun gerekçesiyle de ifade edildiği üzere TTK m. 553/3 hükmü, üst gözetim yükümlülüğüne yönelik sınır çizilmesini, soyut gerekçelerle sorumluluklarına gidilmesinin önlenmesini amaçladığı

⁵²⁸ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, Ortaklıklar Hukuku, N. 580.

⁵²⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 16-70. TTK m. 553/3'ün devredilebilir ve devredilemez görev ve yetkilerle ilgili gözetim yükümlülüğünün sınırlarını belirlediğine yönelik bkz. TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 16-71.

⁵³⁰ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 615.

⁵³¹ PULAŞLI, Şerh- C. II. 2942-2943.

⁵³² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, N. 16-70.

⁵³³ Hükümde ifade edilenin üst gözetim yükümlülüğü olduğuna yönelik bkz. SEYİS, s. 446.

⁵³⁴ SEYİS, s. 446-447.

görüşündeyiz. *Kırca* da konuya yönelik TTK m. 553/3'ün bir norm olmadığını bir normu izaha yönelik bir amaç taşıdığını ifade etmiştir⁵³⁵.

Son olarak öğretide yönetim kurulunun kontrolü dışında kalan aykırılıklar ve yolsuzlukların ispat yükünün HMK m. 190/1 gereği iddia edende olması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre kanuna ve esas sözleşmeye aykırılık ve yolsuzlukların kendi kontrollerinin dışında kaldığının yönetim kurulu üyeleri tarafından ispatlanması gerekmektedir. Bu hususun ispatı halinde gözetim ve özen yükümlülüğü gerekçe gösterilerek sorumlu olmama hali geçersiz kılınamaz⁵³⁶.

IX. SORUMLULAR ARASINDAKİ RÜCU İLİŞKİSİ

TBK m. 61'e göre birden çok kişinin birlikte bir zarara sebep olmaları halinde haklarında müteselsil sorumluğa ilişkin hükümler uygulanır. Tazminatın kendi payına düşenden fazlasını ödeyen taraf ise TBK m. 62/2 kapsamında diğer müteselsil sorumlulara karşı rücu hakkına sahiptir.

Türk Ticaret Kanunu'na göre rücu kavramı, kendi payına düşen miktardan, daha fazla miktarda tazminat ödeyen sorumluların iç ilişkide ödemiş oldukları fazla tazminat miktarı için sorumlu diğer kişilere başvurabilmeleri imkânıdır. Farklılaştırılmış teselsül ilkesini düzenleyen TTK m. 557/3'e göre '*Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hakim tarafından belirlenir.*' Madde hükmüyle tazminatın tamamını veya sorumlu olan tutardan fazlasını ödeyen kişinin, fazla ödemiş olduğu tazminat miktarı için diğer sorumlulara hangi şekilde ve nasıl rücu edeceği düzenlenmiştir⁵³⁷. Durumun gerekleri değerlendirilmesinde hakim, kusur durumlarını yanında TBK m. 51 ve 52 hükümlerini

⁵³⁵ Yazar kanun koyma tekniği dikkate alınarak TTK m. 553/3 hükmüne kanunda yer verilmemiş olmasının daha doğru olduğu ifade etmiştir. KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s. 615.

⁵³⁶ YASAMAN, Hamdi, Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilir Sorumluluk Davaları, 2013/2 GSÜHFD, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi-26.10.2013, s. 99; DOĞRUSÖZ KOŞUT, s.691; SEYİS, s. 448.

⁵³⁷ YÖRDEM, Yılmaz, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2022, s. 253.

de dikkate alır⁵³⁸. TBK m. 51 hükmü tazminatın belirlenmesi noktasında yol gösterici niteliktedir. 52. hükmü ise tazminatın hesaplanmasında birtakım indirim sebeplerini içerir. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi kapsamında açılacak sorumluluk davasından her bir sorumlunun sorumluluk miktarı bireysel olarak belirleneceği için sorumlular hakkında TBK m. 52'e göre bireysel indirim sebepleri uygulanabilir⁵³⁹.

TTK m. 557/3 düzenlemesiyle birlikte aleyhine sorumluluk davası açılmamış sorumlular yükümlü olmaktan kurtulamazlar, düzenlemede yer alan '*birden çok sorumlu*' ifadesiyle sadece sorumluluk davasının taraflarına değil tüm müteselsil sorumlular aleyhine rücu davası açılabileceği düzenlenmiştir⁵⁴⁰. Bu kapsamda sorumluluk davasında aleyhine sorumluluk davası açılmamış kurucular, yönetim kurulu üyeleri, murahhaslar ve tasfiye memurları rücu davasında sorumlu tutulabilecektir⁵⁴¹. Aynı zamanda aleyhine sorumluluk davası açıldığı halde, adına kayıtlı malvarlığı bulunamaması veya olmaması halinde kusuru oranında ödeme yapamayan sorumlulara karşı da rücu mekanizması işletilir⁵⁴².

⁵³⁸ ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 524 vd.

⁵³⁹ KOÇ, Himmet, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, C. 3, S. 1, 2020, s. 73.

⁵⁴⁰ DOĞAN, Organizasyon, s. 265. vd.

⁵⁴¹ AKDAĞ GÜNEY, s. 388.

⁵⁴² YÖRDEM, s. 257

SONUÇ

Günümüzde anonim şirketlerin iş hacimlerinin artması, farklı uzmanlık ve teknolojik bilgiler gerektiren departmanlara ihtiyaç duyulmasına, yönetici pozisyonunda çalışan kişi sayısının artmasına ve her yöneticinin uzmanlık alanı doğrultusunda ve kendi uzmanlık alanıyla sınırlı olarak şirketi temsil ettiği bir uygulamaya geçilmesine neden olmuştur. Özellikle büyük ölçekli ve halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulunun imza yetkisini, şirketi temsil edeceği alanda mesleki tecrübeye sahip ve uzmanlaşmış kişilere devrettiği bir yapı benimsediği görülmektedir. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin daha profesyonel şekilde şirketi temsil edebilmeleri ve yönetim faaliyetlerini sürdürebilmeleri için temsil yetkilerini devretmeleri adeta bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu nedenle bu çalışmada temsil yetkisi, temsil yetkisinin kapsamı, sınırlandırılması, temsil yetkisinin kanuna uygun nasıl devredilebileceği ve temsil yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisini devrettiği kişilerin anonim şirketi zarara uğratması halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları, sorumluluktan kurtulabilmesi için uymaları gereken kanuni yükümlülükler üzerinde durulmuştur.

Temsil, anonim şirketin haklara sahip olabilmesi, borç altına girebilmesi ve resmi özel tüm kurum ve kuruluşlarda temsil edilebilmesidir. Anonim şirketlerde temsil, temsil organı yönetim kurulu aracılığıyla gerçekleşir. Anonim şirketlerde TTK m. 370/1 kapsamında esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza kullanılmak suretiyle yönetim kuruluna aittir. Bununla beraber kanunda yer alan bazı durumlarda anonim şirketi kayyım, tasfiye memuru veya iflas idaresi temsil edebilir.

Yönetim kurulu yönetim faaliyetlerini en iyi şekilde ifa etmekle yükümlüdür. Bu nedenle yönetim organizasyonun daha iyi işleyebilmesi, şirket tarafından alınan kararları uygulatmak, iç denetimin sağlanması gibi konularda komite ve komisyonlar kurulabilir (TTK m. 366/2). Komite ve komisyonların oluşturulması kural olarak görev dağılımı niteliğinde olup TTK m. 367/1 veya TTK m. 370/2 anlamında *yetki devri (delegasyon)* değildir. Komite ve komisyonlara organsal anlamda yetki devredilmediği için bu kişiler yönetici olarak veya fiili organ olarak değerlendirilmedikleri sürece TTK m. 553 vd. kapsamında sorumluluk hükümlerine tabi değildir.

Yönetim kurulu TTK m. 370/2'ye göre temsil yetkisini bir veya daha fazla yönetim kurulu üyesine (murahhas üye) veya üçüncü kişilere (murahhas müdür) devredebilir. TTK m. 370/2 kapsamında yapılan temsil yetkisinin devriyle organsal yetki devredilmiş olur. Bu nedenle temsil yetkisini devralan murahhas üye ve murahhas müdürler organ sıfatını haizdir. Bununla birlikte TTK m. 368 uyarınca ticari temsilci veya ticari vekil, TTK m. 371/7'ye göre sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları ve TBK m. 40 kapsamında temsilci atanması organsal anlamda temsil yetkisi devri olarak kabul edilmez.

Yönetim yetkisinden farklı olarak temsil yetkisinin devrinde kısmi devir mümkün değildir. Temsil yetkisi dış ilişkide sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenme veya birlikte imza suretiyle sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar harici sınırlamaların ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi mümkün olmayıp iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez.

Temsil yetkisinin yönetim kurulu olmayan murahhas müdüre devredilmesi halinde TTK m. 370/2-c.2 gereği en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması gerekir. Bu hüküm emredici nitelikte olup hükme aykırı şekilde temsil yetkisinin devredilmesi halinde usuli şart tamamlanmamış olacaktır.

6762 sayılı eTK m. 319 hükmüne göre, temsil yetkisinin devrinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisi olması şartıyla, esas sözleşmede hüküm bulunması öngörülmekte ve devri yapma yetkisi, yönetim kurulunun yanı sıra genel kurula da tanınmaktaydı. Fakat 6102 sayılı TTK'nın temsil yetkisini düzenleyen 370/2 maddesinde temsil yetkisinin devri için esas sözleşme şartı aranmamıştır. Yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 367/1'de ise esas sözleşme hükmünün varlığının aranmasına karşın temsil yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 370/2 esas sözleşme şartı bulunmaması fakat aynı maddenin birinci fıkrasında çift imza kuralının aksinin esas sözleşmede düzenlenmesi gerektiğinin ifade edilmiş olması temsil yetkisinin devrinde esas sözleşme hükmüne ihtiyaç olup olmadığına yönelik öğretide farklı görüşlerin çıkmasına neden olmuştur. 6102 sayılı kanun kapsamında temsil yetkisi ve yönetim yetkisi bağlantılı kavramlar olsa da birbirlerinden farklı kavramlardır. Bu nedenle yönetim yetkisinin devri için aranan esas sözleşme ve iç yönerge şartının, temsil yetkisinin devrinde kanunen öngörülmediği için aranmaması

gerektiği görüşündeyiz. Her ne kadar temsil yetkisini düzenleyen TTK'nın 370. maddesinin 1. fıkrasında esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisinin çift imza kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait olacağı düzenlenmişse de burada ifade edilen, sadece temsil yetkisinin kural olarak çift imza kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait olduğu; tek imza, üç imza veyahut müşterek imza gibi ifadelerle temsil yetkisinin yönetim kurulu tarafından kullanımın ağırlaştırılabileceği veyahut hafifletilebileceğidir.

Temsil yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 370/2'de, yönetim yetkisinin devrini düzenleyen TTK m. 367/1'deki gibi yetki devrinin iç yönergede yer alması gerektiğine yönelik bir şart belirtilmemiştir. Temsile ilişkin hükümler arasında sadece sınır yetkili tacir yardımcılarının atanmasını düzenleyen TTK m. 371/7 kapsamında iç yönerge düzenlenmesi aranmıştır. Öğreti de bazı yazarlar temsil yetkisinin devri için iç yönerge bulunması gerektiği görüşündedir. TTK m. 370/2'de temsil yetkisinin devri bakımından iç yönerge hazırlanması öngörülmemiştir. Kanun hükmünde düzenlenmeyen bir şartın zorunlu tutulamayacağını ve bu nedenle yönetim kurulu tarafından temsil yetkisi devredilirken esas sözleşme ve iç yönerge hazırlanma zorunluluğunun olmadığı görüşündeyiz.

Temsil yetkisi kendisine devredilen murahhasların temsil yetkisi şirketin konusu ve faaliyet alanıyla sınırlıdır. Kendisine temsil yetkisi devredilen murahhasların temsil yetkisini bir başkasına devretmesi mümkün değildir.

Yönetim kurulu, temsil yetkisini devrederken murahhas adaylarının şirketi temsil için gereken kriterlere ve yetkinliklere uygun olup olmadıklarını araştırmakla yükümlü olup bu husus TTK m. 369/1 ve TTK m. 553/2 kapsamında özen ve sadakat yükümlülüğünün gereğidir. Esas sözleşme ve iç yönergede temsil yetkisinin devredilebileceği kişiler hakkında çeşitli düzenlemelere yer verilmesi mümkündür. Örneğin esas sözleşmede temsil yetkisi devredilecek kişilerin doktora yapmış olmaları, şirkette 5 yıl iş tecrübelerinin bulunması gibi sınırlamalar mevcutsa yönetim kurulu tarafından bu sınırlamalara uyarak seçim yapılması gerekir. Temsil yetkisi devredilecek kişilerin seçiminde özen yükümlülüğü, bu kişilerin gerektiğinde görevden alınmasını da kapsar. Buna göre yönetim kurulu, murahhasın seçimi için gereken kriterlere sahip olmadığını seçimden sonra öğrenmesi halinde murahhas

seçiminde gereken özenin gösterilmediği gerekçesiyle sorumluluğun doğmaması için vakit geçmeden görevden alması gerekir. Ancak önemle belirtmekte fayda görmekteyiz ki murahhas üyenin yönetim kurulu tarafından görevden alınması halinde sadece temsil yetkisi sona ermekte, yönetim kurulu yeliği sıfatı devam etmektedir. Zira yönetim kurulu üyelerini görevden almaya yetkili organ TTK m. 408/2-b gereği münhasıran genel kuruldur. Yönetim kurulu tarafından murahhasların seçiminde ve görevden alınmasında gösterilmesi gereken zen yükümlüğü sürecin her aşamasında bizzat yönetim kurulu tarafından yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük değildir. Yönetim kurulu murahhasların seçiminde şirket için aranan kriterlere uygun olup olmadıklarının tespiti için şirket bünyesindeki danışmanlardan veya danışmanlık hizmeti veren kurumlardan destek alabilir.

TTK m. 370/2 uyarınca gerçekleştirilen temsil yetkisinin devrinin sorumluluğa etkisi TTK m. 553/2’de düzenlenmiştir. Madde hükmü iki açıdan ele alınabilir. Birincisi, usulüne uygun temsil yetkisinin devri halinde temsil yetkisiyle birlikte sorumluluklar da murahhaslara devredilir. İkincisi yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisinin devriyle birlikte zen sorumluluğuna tabi olduğudur. Buna göre yönetim kurulu yeleri temsil yetkisini devrettiği kişilerin seçiminde gereken özeni göstermekle yükümlüdür. İlgili hükümde sadece seçimde zen yükümlülüğünden söz edilse de yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinden olan st gözetimde ve talimat vermede zen yükümlülükleri de mevcuttur.

Özetle yönetim kurulu yeleri zen yükümlülüğü nedeniyle sorumluluklarının doğmaması için temsil yetkisini devrettiği kişileri seçerken, kanun ve esas sözleşme hükümlerindeki şartlara uyarak, temsil yetkisi devredilecek kişinin eğitim durumu, mesleki tecrübesi, bilgi birikimi, uzmanlık alanı, adli sicil kaydı, güvenirliği gibi birçok hususu göz önünde bulundurarak seçim yapmalıdır. Seçimde zen yükümlülüğü, yönetim kurulu üyelerinin seçimden sonra yetkiyi devrettikleri kişilerin bu özelliklerden herhangi birine uymadığını tespit ettiğinde onları görevden almalarını da kapsar. Yönetim kurulunun yükümlülükleri murahhasın seçiminde özenle sınırlı olmayıp, temsil yetkisini devrettiği kişilerin işlem ve eylemlerin neticesinde bir zararın doğmaması için onları gözetmeli ve gerektiğinde organ niteliklerine müdahale taşımayacak ölçüde onlara talimat vermelidir.

Yönetim kurulu, temsil yetkisini devrettiği kişilerin seçiminde, gözetiminde ve bu kişilere verilen talimatlarda özen yükümlülüğünü yerine getirmez ve bu sebeple anonim şirket, pay sahipleri veya üçüncü kişiler zarara uğrarsa, ortaya çıkan zarardan yetkiyi devralanlarla birlikte sorumlu olurlar. Sorumluluk farklılaştırılmış teselsül ilkesi esas alınarak murahhaslar ve yönetim kurulu üyeleri arasında herkesin kusuru oranında paylaşılır.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, 2 Baskı, İstanbul, 2016.

AKDAĞ GÜNEY, Necla, 6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK m. 371'e Eklenen Yedinci Fıkra ile İlişkin Değerlendirmeler, Arslanlı Bilim Arşivi Elektronik Nehir Dergi, <http://www.arslanlibilimarsivi.com/Node/25> (Yayın Tarihi: 13.11.2014), 2014, s. 1-25. (6552 Sayılı Torba Kanun)

AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57, S. 1, 2008, s. 1-34. (Tazminat)

ALIŞKAN, Murat, İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 207-219

ALTAŞ, Soner, Anonim Şirkete TTK ve TMK Uyarınca Kayyım Atanması, Terazi Hukuk Dergisi, C. 11, S. 117, 2016, s. 52-57.

ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul, 2012.

ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklar Hukukunda Farklılaştırılmış Teselsül, Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 151, 2019, s. 68-75. (Farklılaştırılmış Teselsül)

ALTINOK ORMANCI, Pınar, Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ve Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 79, S. 4, 2021, 1261- 1283.

ARKAN, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 29. Baskı, Ankara, 2023.

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler, C.II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.

ARSLANLI, Halil, Kara Ticaret Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, İstanbul, 1960.

AYAN Özge, Pasif Yönetim Kurulu Üyesi, İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyesi ve Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesinin Karşılaştırılması, AHBVÜHFD, C.25, S.1, 2021, s. 61-98.

ATASOY, Ömer Adil/ERGÜN, Berkay, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevleri Kapsamında Kurulması Zorunlu Komitelerin Faaliyetlerinden Doğan Sorumlulukları, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, Y. 4, S. 33-52.

ATAY Egemen, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisi ve Temsil Yetkisinin Devri, Terazi Hukuk Dergisi, C. 15, S. 164, 2020, 706-719.

BAHTİYAR, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayınları, 17. Bası, İstanbul, 2024.

BAHTİYAR, Mehmet, Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının ‘‘Toplantı Süresince Korunması’’ Şartına İlişkin TTK m. 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 59-102. (*Toplantı Yetersayıları*)

BİLGE, Mehmet Emin, Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, EÜHFD, C. 16, S. 3-4, 2012, 261-294.

BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınevi, 9. Baskı, Bursa, 2013.

BİLGİLİ Fatih/DEMİRKAPI, Ertan/ÖZBOYACI, Alper, Ticari İşletme Hukuku, Dora Yayınevi, 9. Baskı, Bursa, 2023.

BİLGİLİ, Fatih, Alman Hukukunda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun İşletmeyle İlgili Aldığı Kararlardan Dolayı Sorumluluğu ve Yeni Hazırlanan Kanun Tasarısıyla Paylı Ortaklıklar Kanunu'nda Bu Konuda Getirilen Değişiklikler, e-Akademi Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, S. 4, 2004.

BİLGİLİ, Fatih, Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Şirketlerin Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2004.

BİLGİLİ, Fatih, Tüzel Kişilerin Ticari Temsilciliği – Berlin Yüksek Mahkemesi'nin Bir Kararı Üzerine Düşünceler, TBBD, 2004, s. 37-44.

BİNGÖL, Mehmet Emin, Anonim Şirketlerde Konu Dışı İşlemlerin Hukuki Niteliği, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2018, 197-218.

BÜYÜKATAK, Aytuğ, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri ve Sınırlandırılması, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2019.

CENKÇİ, Esra, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri, Yetkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2018.

CENKÇİ, Esra, Ticari Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı, BATIDER, C. 34, S. 2, 2018, 93-118.

ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklığa Yönetim Kayyımı Atanması, İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 5, 2017, 15-28. (*Kayyım*)

ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle), Vedat Kitapçılık, 3. Bası, İstanbul, 2010. (*Hukuki Sorumluluk*)

ÇAMURCU, Emin, Anonim Ortaklıkta Farklılaştırılmış teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2015.

ÇELİKTAŞ, İlyas, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri Konusunda Karşılaşılabilecek Sorunlar, MÜHF-HAD, C. 18, S. 2, 2012, s. 601- 640.

DEMİR, Koray, Kooptasyon Uygulamasında Yeni Bir Perspektif Mümkün mü? (TTK m. 363/1’de Öngörüldüğü Haliyle Kooptasyon), İÜHFM, C. 75, S. 1, 2017, s. 315-334.

COŞTAN, Hülya, Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği, BATIDER, C. 29, S. 1, 2013, s. 117-137.

DEMİREL, Duygu, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S.2, 2017, s. 211-250.

DEMİRKAPI, Ertan, Anonim Şirket Tasfiyesinde Süregelen İş ve Yeni İş Kavramları Ve Bunlara Bağlanan Hukuki Sonuçlar, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S.1, 2014, s. 106-158. (*Süregelen İş*)

DEMİRKAPI, Ertan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, DEÜHFD, C.12, Özel S. 2010, 2012, s. 795-872. (*Ticari Temsilci*)

DOĞAN, Beşir Fatih, Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, MÜHF-HAD, C.18, S.2, 2012, s. 609-640. (*Devredilemez Yetkiler*)

DOĞAN, Beşir Fatih, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2011. (*Organizasyon*)

DOĞANAY, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Beta Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul, 2004.

DOĞRUSÖZ KOŞUT, Hanife; Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, MÜHF-HAD, C. 18, S.2, 2012, s. 683-698.

DOMANIÇ, Hayri, Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması, TTK Şerhi, C. II, Dizgi-Baskı/Yaylacık Matbaası, İstanbul, 1988.

DOMANIÇ, Hayri/ULUSOY, Erol, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, Arıkan Yayıncılık, 5. Bası, İstanbul, 2017.

EMİNOĞLU, Cafer, Anonim Şirket Özelinde Fiili Yönetim Organı, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2023.

ERDEM, Nuri, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 76, S. 2, 2018, s. 503-528.

ERİŞ, Gönen, Açıklamalı- İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu Ticari İşletme ve Şirketler (Cilt 1), Seçkin Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 1987.

ERYİĞİT, Harun, Tüzel Kişilerin Ticari Temsilci Olarak Atanıp Atanamayacağı Sorunu, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S.1, 2017, s. 161-181.

GÖKTÜRK, Kürşat, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuki Belirlilik Sorunu, TBBD, S. 114, 2014, s. 179-200.

GÜNAY, Yavuz Selim, Anonim Şirketlerin Temsili, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2020.

GÜNTİN, Ahmet Selçuk, Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2018.

GÜRBÜZ USLUEL, Aslı E. İcra Kurulu, TBBD, S. 142, 2019, s. 357-382.

GÜREL, Murat, Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambiyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar, BATIDER, C. 31, S.1, 2015, s. 231-250.

GÜVEN, Şirin, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S.1, 2016, s. 35-63.

HACİMAHMUTOĞLU, Sibel, Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım, BATIDER, C. 31, S. 3, 2015, s. 23-56.

HELVACI, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, Beta Basım, 2. Baskı, İstanbul 2001. (Hukuki Sorumluluk)

HELVACI, Mehmet, Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S. 117, 2014, s. 119-132. (*Devredilemez Görev ve Yetkiler*)

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, 4. Bası, İstanbul, 1989.

KALENDER, Süleyman, Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri Halinde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana, 2023.

KARAEĞE, Özge, Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları, GÜHFD, C. 16, S.3, 2012, s. 67-94.

KARAEĞE, Özge, Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK M. 364), Ankara Barosu Dergisi, S. 1, 20014, s. 69-110. (*Azil*)

KARAEĞE, Özge, Ticaret Sicili Kayıtlarının Üçüncü Kişiler Bakımından Etkisi, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 2, 2020, s. 461-493.

KARAMAN COŞGUN, Özlem, Anonim Şirketin Tasfiyesi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2015.

KAŞAK, Esra, Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 2019.

KAYA, Mustafa İsmail, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Denetim ve Gözetim Görevi, DEÜHFD, C. 16, Özel Sayı, 2014 (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan), s.3261-3286

KAYABAŞ, Ebru, Tüzel Kişi Kavramının Tarihsel Gelişimi-I, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 75, 2017, s. 515-529.

KAYAR, İsmail, 6102 Sayılı Ticaret Kanunu'na göre Ticaret Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2017.

KAYAR, İsmail/ÖZATLAN, Yurdal, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davasında Kusur ve İspat, Terazî Hukuk Dergisi, C. 14, S. 151, 2019, s. 17-30.

KAYIRGAN, Hasan, Yönetim Kurulu ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8 , S.1, 2013, s. 247- 258.

KAYIŞ, Ferhat, TBK 548'e Göre Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Kapsamı Açısından İki Önemli Kavram Üçüncü Kişinin İyiniyeti ve İşletme Amacı, DEÜHFD, C. 24, S. 1, 2022, s. 193-239.

KENDİGELEN, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 2016.

KILIÇ, Ahmet Hasan, Anonim Şirketlerin Temsili, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2022.

KILIÇOĞLU YILMAZ, Kumru, Temsil Yetkisinin Geri Alınması, TBBD, S. 156, 2021, s. 165-216.

KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/MANAVGAT, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1 Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1. Baskı, Ankara, 2013.

KIRCA, İsmail, Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57, S. 3, 2008, s. 455-462.

(Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri)

KIRCA, İsmail, Ticari Mümessillik, Yetkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 1996.

KIRCA, İsmail, TTK m. 371/7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, BATIDER, C. 30, S. 3, 2014, s. 23-37.

KORKUT, Ömer, Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C.1, Turhan Kitabevi, 1. Baskı, Ankara, 2010.

KORKUT, Ömer, Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2007.

KORTUNAY, Ayhan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2015.

KURU, Özge, Anonim Şirketlerde Temsil ve Temsil Yetkisinin Devri, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2022.

MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, 2020.

OĞUZMAN, M. Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, Kişiler Hukuku, Gerçek ve Tüzel Kişiler, Filiz Kitabevi, 22. Baskı, İstanbul, 2024.

OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I Filiz Kitabevi, 21. Baskı, İstanbul 2023.

ORAN, Ozan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

ÖZATLAN, Yurdal, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Görevi ve Yetkisi Yetkin Yayınları, Ankara, 2023.

ÖZDAMAR, Mehmet, 6552 Sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili, GÜHFD, C. 18, S. 3, 2014, s. 137-164. (*Anonim Şirketin Temsili*)

ÖZTAN, Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 272, Ankara, 1970.

PALTA, Nihan, Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı, AkdHFD, Haziran 2022, C. 12. S.1, 2022, s. 357-391.

PASLI, Ali/AŞIKOĞLU, Ş. İpek, Ticaret Sicilinde Dijital Dönüşüm, Ticaret Kürsüsü Tartışıyor Kürsü Seminerleri-I- (Tebliğler- Tartışmalar), On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2022, S. 415-460.

POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, 15. Bası, İstanbul, 2021.

POROY Reha/TEKİNALP Ünal/TEKİNALP Gülören, Ortaklık Hukukunda Organların Sorumluluğu, İHFM, C. 45, S. 1-4, 1982, s. 347- 398.

POROY, Mehmet Akif, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin İdare ve Temsil Yetkisinin Devri ve Şirketin Vergi Borcundan Sorumluluğunun 213 ve 6183 sayılı Kanunlar Kapsamında Değerlendirilmesi, BATIDER, C. 24 S. 2, 2010, s. 297-318.

POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 19. Baskı, İstanbul 2022.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2022.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, C.1 , S.2, 2014, s. S. 3-22. *(Temsil)*

PULAŞLI, Hasan, 6552 Sayılı (Torba) Kanunla Türk Ticaret Kanunu'na Eklenen Yeni Hükümlerin Değerlendirilmesi, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 142, 2014, s. 35-45. *(6552 Sayılı Kanun)*

PULAŞLI, Hasan, Anonim Şirketlerde İç Yönerge, Legal Hukuk Dergisi, C. 11, S. 125, 2013, s. 35-45.

PULAŞLI, Hasan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2009, s. 571-590.

PULAŞLI, Hasan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu, BATIDER, C.25, S.1, 2009, s. 27-63. *(Özen Yükümlülüğü)*

PULAŞLI, Hasan, Anonim Şirketlerde Temsil Şekli, Özel Temsil Halleri ve Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi, BATIDER, C. 36, S. 2, 2020, s. 5-39. *(Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi)*

SAYIN, Hediye Bahar, Tüzel Kişiler ve Yönetim Kurulu Üyeleri Temsilci Olarak Atanabilir mi?, Legal Hukuk Dergisi, C. 14, S. 162, 2016, s. 3005-3032.

SEROZAN Rona, Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Kişiler Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

SEVİ, Ali Murat, Anonim Ortaklıkta Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Adına Tescil Edilen Gerçek Kişinin Hukuki Sorumluluğu, BATIDER, C. 32, S. 3, 2016, s. 39-75.

SEVİ, Ali Murat, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticilerin Özen Yükümlülüğü, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2021. (*Özen Yükümlülüğü*)

SEYİS, Zehra, Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2023.

SOYKAN, İsmail Cem, Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2012. (*Organ Yokluğu*)

SOYKAN, İsmail Cem, Türk Ticaret Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili, Legal Hukuk Dergisi, S. 91, 2010, s. 2361-2411.

SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, Beta Yayınevi, 23. Baskı, İstanbul, 2023.

ŞENER, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017. (*Ortaklıklar Hukuku*)

ŞENER Oruç Hami, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul, 2015. (*Ticari Temsilci*)

TEKİNALP, Ünal, Yeni Anonim Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2011. (*Tek Kişilik Ortaklık*)

TEKİNALP Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, İstanbul, 2020. (*Sermaye Ortaklıkları*)

TEOMAN, Ömer, Tüm Makalelerim, C. 3, Makale 2 : Tacir Yardımcıları, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul, 2012.

TURANBOY, Asuman, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisini Murahhaslara Bırakması, BATIDER, C. 39, S. 4, 2023, s.761-782.

ÜÇİŞİK Güzin/ÇELİK Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2013.

ÜNAL, Mustafa, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Ve Yönetim Görevlerinin Murahhaslara Bırakılması, BATIDER, C. 11, S.3, 1982, s. 49-89.

ÜLGEN Hüseyin, Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama), Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul 2004.

YANLI, Veliye/OKUTAN NILSSON, Gül, Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini, BATIDER, C. 30, S. 4, 2014, s. 5-42.

YANLI, Veliye, Anonim Şirketlerde ‘İşletme Konusu’ Bağlamında Kefalet İşlemleri, BATIDER, C. 34, S. 4, 2018, s. 5-34. (*Kefalet İşlemleri*)

YANLI, Veliye, İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda ‘‘İş Bölümü İlkesi’’ ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri, İHFM, C. 54, S. 3, 1997, s. 261-276. (*İş Bölümü İlkesi*)

YANLI, Veliye Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir? İHFM, C.71, S.2, 2013, s. 439-448. (*İmza Yetkilileri*)

YASAMAN, Hamdi, Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları, 2013/2 GSÜHFD, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi- 26.10.2013, s. 97-112.

YILDIZ, Burçak, TTK Tasarı’nda Şirketlerin Ehliyeti ve Bu Bağlamda TTK m. 137 Hükümündeki ‘‘Ultra Vires’’ Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi, AÜHFD, C. 55, S. 1, 2006, s. 321-353.

YILDIZ, Burçak, Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukukî Niteliği, BATIDER, C. 27, S. 3, 2011, s. 111-134.

YÖRDEM, Yılmaz, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2022.

